

Γεωγραφία τῶν Ἑπείρων

Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - Δ. ΝΤΟΥΖΟΥ

ΤΑΞΙΣ Ι

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Δ/ΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 80318

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 - 7 - 1955

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ. κ.
Δ. ΝΤΟΥΖΟΝ - Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Ὁδὸς Δεληλάμπρου 38
ΒΥΡΩΝΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 71658/24-6-55 προέξεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κ.Γ.Δ.Σ.Ε. ἐνεκρίθη διὰ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους 1955/56 τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὸν διενεργηθέντα σχετικὸν διαγωνισμὸν βιβλίον σας ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας διὰ τὴν Ε' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν, ὅπως προβῇτε εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τούτου ἀφοῦ συμμορφωθῇτε πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν Κανονισμὸν Ἐκδόσεως Βοηθητικῶν Βιβλίων.

Ἐντολῇ Ὑπουργοῦ
Ὁ Διευθυντὴς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

Ἀνδρέου Παπανδρέου - Δημ. Ντούζου
Διδασκάλων Προτύπων Μαρασλείου Παιδ. Ἀκαδημίας

Αρ. εἰσ. 45134

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α Τ Ω Ν Η Π Ε Ι Ρ Ω Ν

ΤΑΞΙΣ Ε΄

(καὶ Α΄ ἔτος συνδιδασκαλίας ΕΣΤ΄)

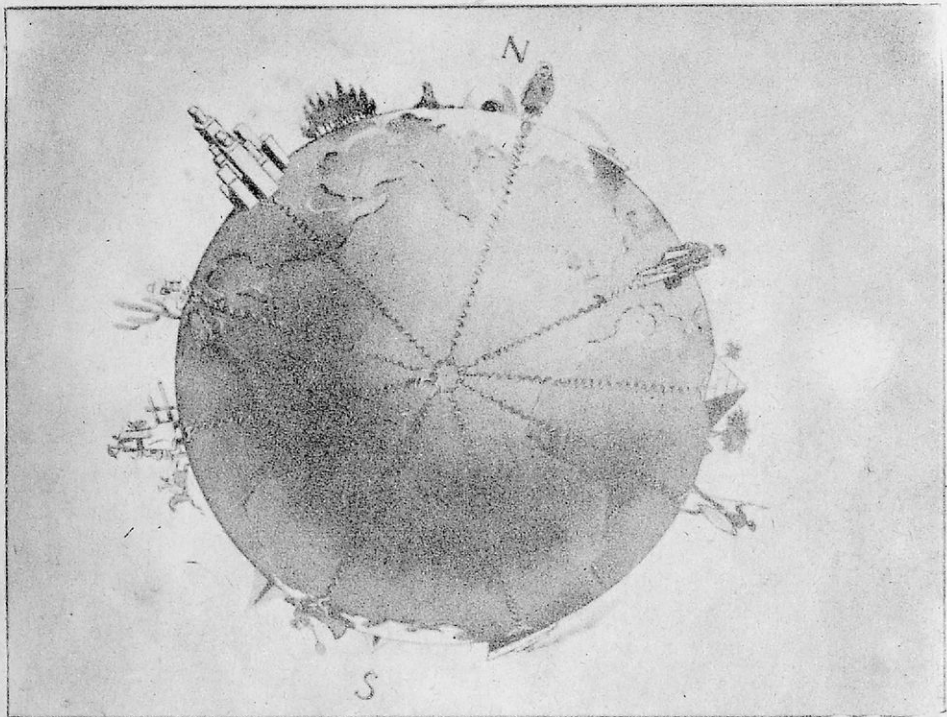
Ἐγκριμένη

(ἀριθ. ἐγκρίσεως 71658/55)

ΣΧΟΛΙΚΟΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ Α.Ε.
ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ 67 • ΑΘΗΝΑΙ

ΜΕΡΟΣ Α.

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

α) Γενική επισκόπησης τῆς γῆς.

Ἡ γῆ, ἐπάνω στὴν ὁποία ζοῦμε, εἶναι ἓνα μεγάλο οὐράνιο σῶμα. Κάποτε ἦταν ἓνα σῶμα μὲ τὸν ἥλιο. Μὰ ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτὸν καὶ κινεῖται στὸ χάος ὁλόγυρά του μαζί μὲ ἄλλα οὐράνια σώματα, ποὺ λέγονται γι' αὐτὸ πλανῆται (εἰκ. 1). Οὔτε αὐτοὶ δμῶς, οὔτε ἡ γῆ ἔχουν δικά τους φῶς. Φωτίζονται καὶ θερμαίνονται ἀπὸ τὸν πατέρα τους ἥλιο.

Ἡ γῆ, ὅπως ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, δὲ στηρίζεται πουθενά. Μοιάζει μ' ἓνα στρογγυλὸ μπαλλόνι ἢ σαπουνόφουσκα, ποὺ βρίσκεται στὸν ἀέρα (εἰκ. 2). Δὲν πέφτει. Ἀλλὰ καὶ νὰ ἔπεφτε, ποῦ νὰ πάη; Παντοῦ τριγύρω ὑπάρχει ἀπέραντο χάος. Ἐπάνω καὶ κάτω

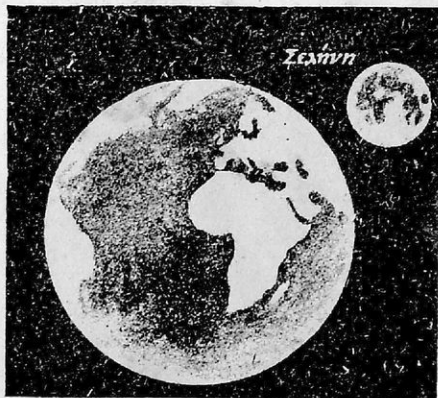

Εἰκ. 1. Τὸ πλανητικὸν σύστημα (συγκριτικὸν μέγεθος).

δὲν ὑπάρχει. Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι λέμε **κάτω** τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ **ἐπάνω** τὴν ἀντίθετη διεύθυνσι.

Ἀλλὰ καὶ κάποια ἀόρατη δύναμις κρατεῖ κοντὰ τῇ γῇ μὲ τ' ἀδέλφια τῆς τοὺς πλανήτας καὶ τὸν πατέρα ἥλιο. Εἶναι ἡ ἔλξι. Αὕτη κάνει τὰ οὐράνια σώματα νὰ βρίσκωνται σὲ ὠρισμένη ἀπόστασι καὶ σὲ ἀρμονικὴ κίνησι μεταξὺ τους.

Καὶ μὴ νομίζετε πὼς μόνο ὁ ἥλιος μὲ τὴν οἰκογένειά του ὑπάρχει στὸν οὐρανό. Κοιτάξετε τὸ βράδυ καὶ θὰ ἴδῃτε χίλια μύρια ἀστέρια νὰ λαμπυρίζουν. Ἀλλὰ καὶ πόσα δὲ βλέπει τὸ μάτι μας! Κυκλοφοροῦν ἄπειρα, ἄλλα μικρότερα ἀπὸ τῇ γῇ καὶ ἄλλα πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὸν ἥλιο (ὁ ἥλιος εἶναι 1300 φορές μεγαλύτερος ἀπὸ τῇ γῇ), ἄλλα μὲ δικό τους φῶς καὶ ἄλλα σκοτεινά, πού δὲν τὰ χωρεῖ ὁ νοῦς μας!

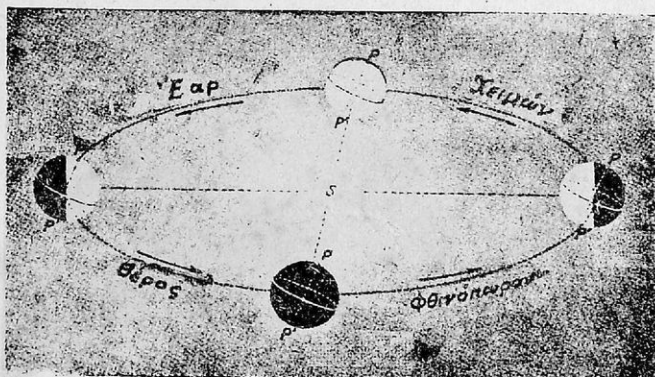

Εἰκ. 2. Ἡ Γῆ καὶ ἡ Σελήνη.

“Ὅλα μαζί, αὐτὰ ἀποτελοῦν τὸν κόσμον (Σύμπαν), πού μὲ τόση σοφία ἔκαμε ὁ μεγαλοδύναμος Θεὸς καὶ διευθύνει.

Ἡ γῇ, εἶπαμε πιὸ ἐπάνω, κινεῖται.

Πρῶτα πρῶτα γυρίζει γύρω στὸν ἑαυτό της, ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς, σὲ μιὰ φανταστικὴ γραμμὴ, τὸν ἄξονά της. Τὰ σημεῖα τῆς ἐπιφανείας, στὰ ὁποῖα περνάει ὁ ἄξων, λέγονται πόλοι τῆς γῆς. Εἶναι δύο καὶ τὰ λέμε

Εἰκ. 3. Κίνησις τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἡλιό.

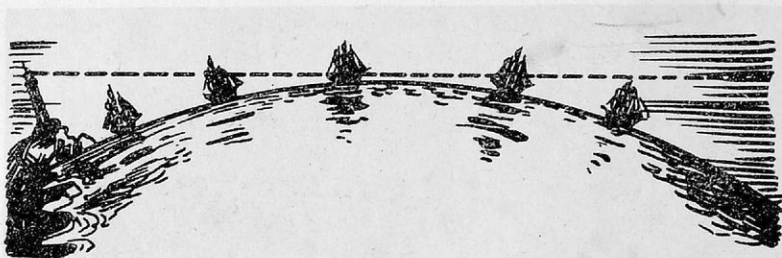
Βόρειο Πόλο καὶ Νότιο Πόλο. Γιὰ νὰ κάμῃ μιὰ πλήρη στροφή ἡ γῆ γύρω στὸν ἄξονά της χρειάζεται 24 ὥρες. Τὸ μέρος ποὺ βλέπει πρὸς τὸν ἥλιο, φωτίζεται καὶ ἔχει ἡμέρα καὶ τὸ ἄλλο ἔχει σκοτάδι, νύχτα. Ἀλλὰ ἡ γῆ ἀλλάζει καὶ θέσι στὸ διάστημα. Ταξιδεύει γύρω στὸν ἥλιο καὶ θέλει 365 σχεδὸν ἡμέρες (ἓνα ἔτος) νὰ ξαναβρεθῇ στὴν ἴδια θέσι.

Ὁ δρόμος ποὺ ἀκολουθεῖ λέγεται **τροχιὰ** τῆς γῆς καὶ μοιάζει μὲ κύκλο (ἔλλειψις) (εἰκ. 3). Τὸ μισὸ ἔτος ὅμως ἡ γῆ κινεῖται ψηλότερα ἀπὸ τὸ ὀριζόντιο ἐπίπεδο τοῦ ἡλίου ($23^{\circ}27'$), καὶ τὸ ἄλλο μισὸ χαμηλότερα. Ἔτσι φαίνεται ὁ ἥλιος τὴ μιὰ φορὰ ν' ἀνατέλλει βορειότερα καὶ ἄλλοτε νοτιώτερα.

Δὲν τὸ ἔχετε παρατηρήσει στὸν τόπο σας;

Γι' αὐτὸ ἄλλοτε ὁ ἥλιος κάνει περισσότερο δρόμο στὸν οὐρανὸ μας (μεγάλες ἡμέρες - καλοκαίρι) καὶ ἄλλοτε λιγώτερο (μικρὲς ἡμέρες - χειμὼν).

Γύρω στὴ γῆ κινεῖται ἓνα μικρότερο σῶμα, ἡ σελήνη. Δανεῖζεται φῶς ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ μᾶς τὸ στέλνει τὴ νύχτα νὰ βλέπωμε. Ἡ σελήνη χρειάζεται σχεδὸν 29 ἡμέρες γιὰ νὰ κάμῃ μιὰ στροφή γύρω στὴ γῆ. Τὸ παράξενο εἶναι, ὅτι σ' αὐτὸ τὸν χρόνο κάνει καὶ μιὰ στροφή γύρω στὸν ἑαυτὸ της. Ἔτσι ποτὲ μας δὲν εἶδαμε τὸ μισὸ ἡμισφαίριο τοῦ φεγγαριοῦ.

β) Ὁρίζων.

Ὅταν βρεθοῦμε ἔξω στοῦ ὑπαιθρου καί φέρωμε τριγύρω τὸ βλέμμα μας, θὰ ἴδοῦμε τὸν οὐρανὸ ν' ἀκουμπᾷ στὴ γῆ καὶ νὰ σχηματίζῃ μιὰ γραμμὴ σχεδὸν κυκλική. Ἡ κυκλικὴ αὐτὴ γραμμὴ, ποὺ στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα εἶναι τέλειος κύκλος, λέγεται **ὁρίζων**.

Ὁ ὁρίζων μεγαλώνει ὅσο ψηλότερα ἀνεβαίνομε. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μᾶς ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ γῆ ἔχει σχῆμα σφαιρικό. Μὰ καὶ ὁ γυρὸς τῆς γῆς μὲ τ' ἀεροπλάνο μᾶς τὸ ἀπέδειξεν αὐτό.

Τὸ σημεῖο τοῦ ὁρίζοντος, ἀπ' ὅπου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, λέγεται **Ἀνατολή**, τὸ σημεῖο, στοῦ ὁποῖο δύει, Δύσι. Ἄν σταθοῦμε ἔχοντας δεξιὰ τὴν Ἀνατολὴ καὶ ἀριστερὰ τὴ Δύσι, μπροστὰ μας θὰ ἔχωμε τὸ σημεῖο **Βορρᾶς** καὶ πίσω τὸ σημεῖο **Νότος**. Αὐτὰ εἶναι τὰ 4 κύρια σημεῖα, ποὺ ἀσφαλῶς γνωρίζετε.

Τὸ νὰ βρισκώμε τὰ σημεῖα αὐτὰ σ' ἓναν τόπο, λέγεται **προσανατολισμός**. Καί, ὅταν εἶναι ἡμέρα ἀνέφελη, τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐκολο. Σὲ ἄγνωστο ὅμως μέρος μὲ συννεφιά ἢ νύχτα καὶ σὲ ἀνοιχτὴ θάλασσα δύσκολο θὰ προσανατολισθοῦμε. Ἐκτὸς ἂν ἔχωμε ἓνα ἀπλό ὄργανο, ποὺ τὸ λένε **πυξίδα**.

Ἡ πυξίδα εἶναι μιὰ μαγνητισμένη βελόνη τοποθετημένη ὁριζόντια σὲ κατακόρυφον ἄξονα. Καί ἔχει τότε τὴν ιδιότητα νὰ δείχνῃ ἢ μιὰ τῆς ἄκρῃ τὸ Βορρᾶ κι ἢ ἄλλῃ τὸ Νότο.

Ἔτσι προσανατολίζονται εὐκολὰ τὰ πλοῖα, ὅταν ταξιδεύουν στὶς ἀνοιχτὲς θάλασσες καὶ ὠκεανούς καὶ κανονίζουν τὴν πορεία, ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθοῦν.

✓ γ) Κύκλοι τῆς γῆς.

1. Ἰσημερινὸς - Παράλληλοι. Γιὰ νὰ βρῶσκωμε τὴν ἀκριβῆ θέσιν
κάθε τόπου ἐπάνω στὴ γῆ, πρέπει νὰ τὴ χωρίσωμε μὲ τὸ νοῦ μας
σὲ τιμήματα.

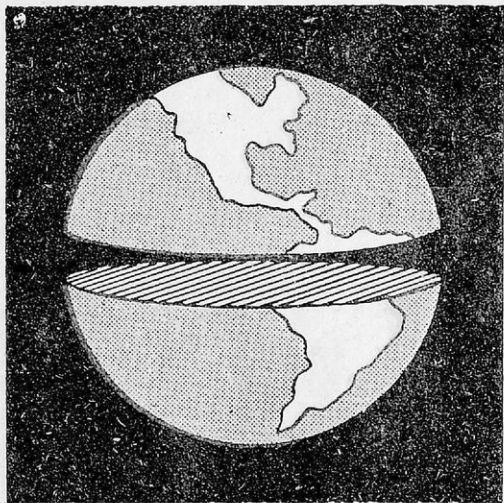
Ἄν μπορούσαμε νὰ κόψωμε τὴ γῆ μ' ἓνα μεγάλο μαχαίρι στὴ μέση στὸν ἄξονά της καὶ καθέτως πρὸς αὐτόν, θὰ τὴ χωρίζαμε σὲ δυὸ ἴσα μέρη. Τὰ λέμε ἡμισφαίρια καὶ ἔχομε τὸ Βόρειο καὶ τὸ Νότιο.

‘Ο μεγάλος φανταστικός κύκλος, που σχηματίζεται στην επιφάνεια της γης από το κόψιμο αυτό, λέγεται **Ίσημερινός**.

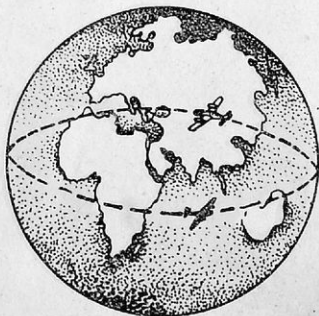
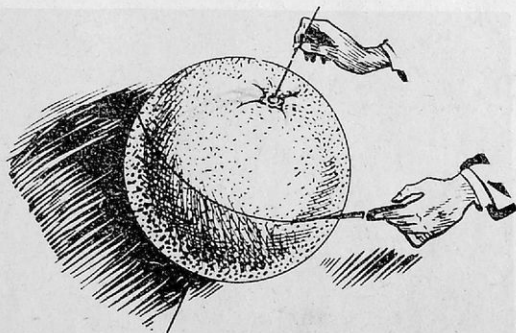
Καὶ τὸν λέμε ἔτσι,
γιατὶ οἱ τόποι, ποὺ βρί-
σκονται πάνω σ' αὐτόν,
ἔχουν πάντοτε ἴση τὴν
ἡμέρα μὲ τὴ νύχτα.

Οἱ τόποι λοιπόν,
ποὺ βρίσκονται πρὸς Β.

τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἀνήκουν στὸ Βόρειο ἡμισφαίριο καὶ οἱ ἄλλοι, ποὺ εἶναι πρὸς Ν., ἀνήκουν στὸ Νότιο ἡμισφαίριο.

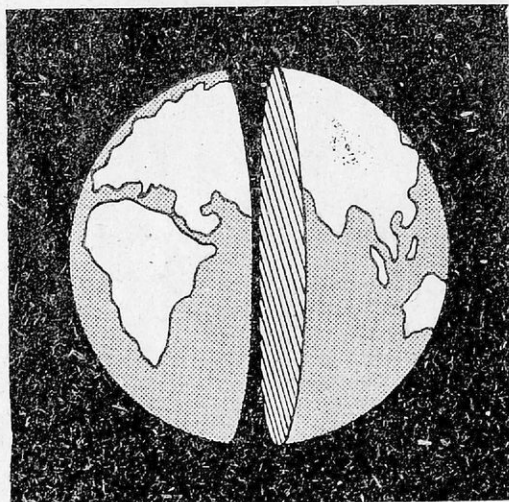

Εἶχ. 4. Διαίρεσις τῆς Γῆς ἀπὸ τὸν Ἰσημερινό.

“Αν τώρα κόψωμε τὴ γῆ σὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο σημεῖο καὶ καθέτως πρὸς τὸν ἄξονά της, θὰ σχηματισθῇ στὴν ἐπιφάνειά της καὶ πάλι ἓνας φανταστικός κύκλος. Εἶναι ὅμως πάντα μικρότερος καὶ παράλληλος τοῦ Ἰσημερινοῦ. Καί, ὅπως καταλαβαίνετε, τέτοιους κύκλους μποροῦμε νὰ σχηματίσωμε πάρα πολλοὺς.

“Ὅλους αὐτοὺς τοὺς λέμε παραλλήλους. Ἀπὸ κάθε τόπο περ-

νάει καὶ ἓνας παράλληλος. Ὅμως οἱ σπουδαιότεροι γιὰ μᾶς εἶναι τέσσαρες.

1) Ὁ Βόρειος Τροπικὸς ἢ τοῦ Καρκίνου.

2) Ὁ Βόρειος Πολικός.

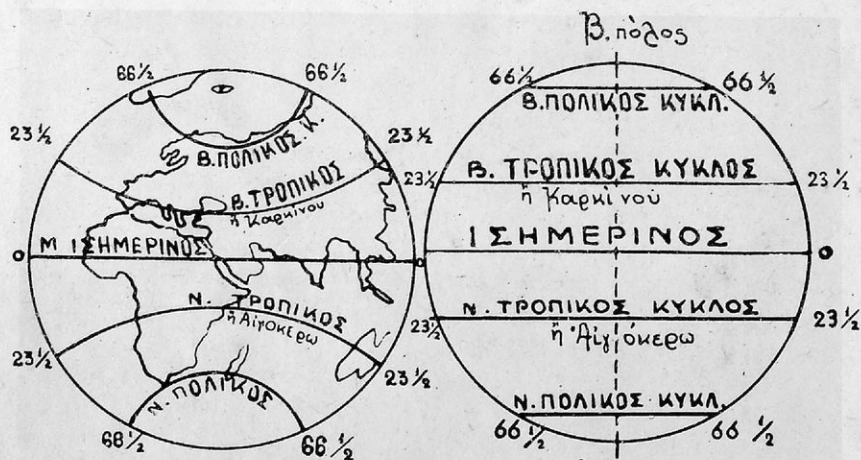
3) Ὁ Νότιος Τροπικὸς ἢ τοῦ Αἰγόκερω.

4) Ὁ Νότιος Πολικός.

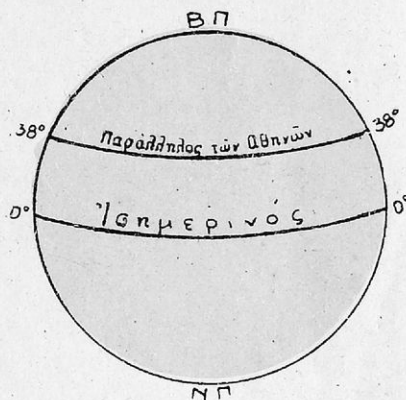
Αὐτοὺς τοὺς 4 φανταστικούς παραλλήλους τοὺς σχηματίζει ἡ περιφορά τῆς γῆς γύρω στὸν ἥλιο.

Καὶ εἶπαμε ὅτι ἀπὸ τὴν κίνησι τῆς γῆς, ἄλ-

Εἰκ. 4α. Διαίρεσις τῆς Γῆς ὑπὸ μεσημβρινοῦ.

λοτε πιο ψηλά από το ορίζοντιο επίπεδο του ηλίου και άλλοτε χαμηλότερα, βλέπομε αντίθετα τὸν ἥλιο ν' ἀνατέλλη ἄλλοτε βορειότερα καὶ ἄλλοτε νοτιώτερα. Στὸ βορειότερο σημεῖο λοιπὸν ποὺ φτάνει ν' ἀνατέλλη τὸ καλοκαίρι καὶ νὰ γυρίζη (τρέπεται) πάλι πρὸς Νότον ὁ ἥλιος φανταζόμεθα ἓνα παράλληλον, ποὺ τὸν λέμε Βόρειο Τροπικὸ ἢ τοῦ Καρκίνου. Τὸ ἴδιο μπορούμε νὰ φαντασθοῦμε καὶ γιὰ τὸ νοτιώτερο σημεῖο, στὸ ὁποῖο ἀνατέλλει ὁ ἥλιος τὸ χειμῶνα. Αὐτὸν τὸν παράλληλο τὸν λέμε Νότιο Τροπικὸ ἢ τοῦ Αἰγόκερω.

Εἰκ. 5. Ἰσημερινὸς καὶ παράλληλος Ἀθηνῶν.

Καὶ ἔχει βρεθῇ ὅτι ὁ ἥλιος ἀνατέλλει βορειότερα ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸ 23 μοῖρες καὶ 27 λεπτά (23°27') καὶ νοτιώτερα πάλι τὸ ἴδιο 23°27'. Ὄταν ὁ ἥλιος ἀνατέλλη ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸ — καὶ αὐτὸ συμβαίνει στὶς 21 Μαρτίου καὶ 22 Σεπτεμβρίου —, ὅλη ἡ γῆ φωτίζεται καὶ θερμαίνεται περισσότερο στὸν Ἰσημερινὸ καὶ λιγώτερο στοὺς πόλους. Ὄταν ὅμως τὸ καλοκαίρι ἀνατέλλη πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἡ περιοχὴ τοῦ Νοτίου Πόλου οὔτε φωτίζεται, οὔτε θερμαίνεται. Καὶ μπορεῖ ν' ἀνατελεῖ βορειότερα τοῦ Ἰσημερινοῦ 23°27', ὅποτε τὸ σκοτάδι φτάνει σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ Νότιο Πόλο 23°27'. Ἐδῶ φανταζόμεθα ὅτι περνᾷ ὁ Νότιος Πολικὸς κύκλος. Τότε ἡ Νότιος Πολικὴ περιοχὴ ἔχει νύχτα διαρκείας πολλῶν μηνῶν. Τὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς συμβαίνει τὸ χειμῶνα, ποὺ ὁ ἥλιος βρίσκεται στὸ Νότιο ἡμισφαίριο. Ἡ περιοχὴ τοῦ Β. Πόλου ἔχει νύχτα σὲ ἀπόστασι 23°27' ἀπὸ τὸν Β. Πόλο. Ἐδῶ φανταζόμεθα ὅτι περνᾷ ὁ Βόρειος Πολικὸς κύκλος.

2. Μεσημβρινοί. Μποροῦμε ὅμως νὰ φαντασθοῦμε, ὅτι κόβουμε τὴ γῆ ἔτσι, ὥστε νὰ περάσῃ ἡ τομὴ ἀπὸ τοὺς δυὸ πόλους. Θὰ σχηματισθῇ καὶ τώρα μέγας φανταστικὸς κύκλος στὴν ἐπιφάνειά της, ποὺ θὰ περνᾷ ἀπὸ τοὺς πόλους. Αὐτὸν τὸν λέμε **μεσημβρινό**, γιατί, ὅσοι τόποι βρίσκονται στὴν περιοχὴ του, ἔχουν μεσημέρι, ὅταν ὁ ἥλιος βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ αὐτόν.

Μεσημβρινοὺς κύκλους μπορούμε νὰ σχηματίσωμε ὅσους θέλομε. Ἀπὸ κάθε τόπο περνᾷ κι ἓνας μεσημβρινός.

“Ένας ὅμως μᾶς χρειάζεται γιὰ τὶς μετρήσεις μας καὶ τὸν λέμε πρῶτο μεσημβρινό. Οἱ γεωγράφοι παραδέχονται ὡς πρῶτον ἓνα ἀπὸ τοὺς ἑξῆς :

1) Τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γκρήνουϊτς (Ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Λονδίνου).

2) Τὸν μεσημβρινὸν τῶν Παρισίων.

3) Τὸν μεσημβρινὸν τῆς νήσου Φέρου.

Κάθε μεσημβρινὸς χωρίζει τὴ γῆ σὲ δυὸ ἡμισφαίρια. Ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς ἐπίσης. Καὶ ὀνομάζομε τὸ ἓνα Ἀνατολικὸ ἡμισφαίριο καὶ τὸ ἄλλο Δυτικόν. Ἔτσι κάθε τόπος ποὺ βρίσκεται ἀνατολικά τοῦ πρῶτου μεσημβρινοῦ λέμε ὅτι ἀνήκει στὸ Ἀνατολικὸ ἡμισφαίριο καὶ ὅποιος δυτικά, στὸ Δυτικόν.

Στὸ Ἀνατολικὸ ἡμισφαίριο ἀνήκουν ἡ Ἀσία, Εὐρώπη, Ἀφρικὴ καὶ Αὐστραλία καὶ στὸ Δυτικόν ἡ Ἀμερικὴ καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς θαλάσσης (εἰκ. 6).

Παραπάνω μιλήσαμε γιὰ μοῖρες καὶ λεπτά. Τί εἶναι αὐτά ;

Κάθε περιφέρεια (κυκλικὴ γραμμὴ) κύκλου μεγάλου ἢ μικροῦ χωρίζεται σὲ 360 ἴσα μέρη (τόξα). Τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ τὸ λέμε μοῖρα (1°). Τὸ μέγεθος τῆς μοῖρας τοῦ μεγάλου κύκλου ἢ τοῦ μικροῦ δὲν ἔχει σημασία.

Ἡ κάθε μοῖρα χωρίζεται καὶ αὐτὴ σὲ 60 μικρότερα ἴσα μέρη, ποὺ τὰ λέμε λεπτά (60'). Καὶ κάθε λεπτό τῆς μοῖρας χωρίζεται πάλι σὲ 60 μικρότερα ἴσα μέρη, τὰ δεύτερα λεπτά (60'').

Ἔτσι ἔχομε $1^{\circ} = 60' = 360''$,

$1' = 60''$

Καὶ ὁ Ἰσημερινὸς λοιπὸν καὶ οἱ παράλληλοι καὶ οἱ μεσημβρινοὶ χωρίζονται σὲ 360°.

Αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία, γιὰτὶ ἐμετρήθη μιὰ μοῖρα τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς γῆς καὶ εὐρέθη, ὅτι εἶναι σχεδὸν 111 χιλιόμετρα μεγάλῃ.

δ) Γεωγραφικὸν πλάτος.

Εἶπαμε ὅτι ἓνας τόπος, ποὺ βρίσκεται πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἀνήκει στὸ Βόρειο ἡμισφαίριο καὶ ὁ τόπος ποὺ βρίσκεται πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀνήκει στὸ Νότιο ἡμισφαίριο.

Ἡ ἀπόστασι τοῦ κάθε τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸ λέγεται γεωγραφικὸ πλάτος.

Εἰκ. 6. Τὰ δύο ἡμισφαίρια.

Τοῦτο τὸ μετροῦμε ἐπάνω στὸν μεσημβρινὸ τοῦ τόπου (ἢ στὸν πρῶτο μεσημβρινὸ στὸ σημεῖο ποὺ τὸν συναντᾷ ὁ παράλληλος τοῦ τόπου) μὲ μοῖρες. Καὶ ἔχομε βόρειο ἢ νότιο γεωγραφικὸ πλάτος. Ἔτσι αἱ Ἀθῆναι ἔχουν βόρειο γεωγραφικὸ πλάτος 38° (εἰκ. 7).

Τὸ γεωγραφικὸ πλάτος μπορεῖ νὰ φτάσῃ μέχρι 90° . Τέτοιο ἔχουν οἱ πόλοι τῆς γῆς.

ε) Γεωγραφικὸν μῆκος.

Δὲν μᾶς ἀρκεῖ ὅμως νὰ ξέρωμε μόνον πόσο ἀπέχει ἓνας τόπος ἀπὸ τὸν Ἰσημερινό. Γιατὶ ἀπλούστατα ὑπάρχουν πέρα πολλοὶ τόποι μὲ τὸ ἴδιο γεωγραφικὸ πλάτος.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀρίσωμε καὶ τὴν ἀκριβῆ του θέσι. Γι' αὐτὸ ὑπολογίζομε καὶ τὴν ἀπόστασι τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν πρῶτο μεσημβρινὸ ἀνατολικά ἢ δυτικά.

Τὴν ἀπόστασι αὕτῃ τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν πρῶτο μεσημβρινὸ σὲ μοῖρες Δ. ἢ Α. τὴ λέμε **γεωγραφικὸ μῆκος**.

Ἔτσι αἱ Ἀθῆναι ἔχουν $23^{\circ} 45'$ Α. Γ. Μ. ἀπὸ τὸν πρῶτο μεσημβρινὸ τοῦ Γκρήνουιτς (εἰκ. 7).

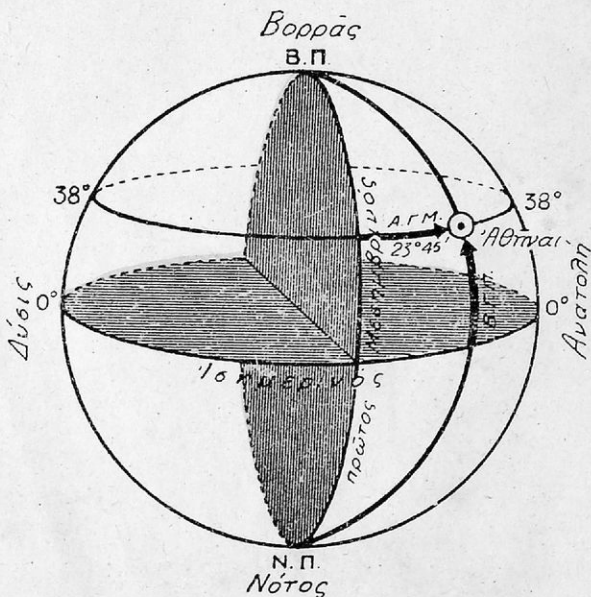
Τὸ γεωγραφικὸ μῆκος μπορεῖ νὰ φτάσῃ μέχρι 180° ἀνατολικά ἢ δυτικά. Καὶ τὸ μετροῦμε ἐπάνω στὸν παράλληλο τοῦ τόπου ἢ

έπάνω στον Ίσημερινό, στο σημείο που τὸν συναντᾷ ὁ μεσημβρινὸς τοῦ τόπου.

Ἔτσι ὑπολογίζομε μὲ μεγάλη ἀκρίβεια τὴ θέσι τοῦ κάθε τόπου ἐπάνω στὴ γῆ, ἀφοῦ ξέρομε ὅτι κάθε μοῖρα τῶν μεσημβρινῶν καὶ τοῦ Ίσημερινοῦ εἶναι 111 χιλιόμετρα.

Καὶ τὰ ταξιδεύοντα πλοῖα καθορίζουν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὴ θέσι τους (τὸ στίγμα τους), ὅταν κινδυνεύουν καὶ τρέχουν τ' ἄλλα νὰ βοηθήσουν.

Καὶ κάθε χάρτης ἔχει γραμμὲς ὀριζόντιες (παράλληλους) καὶ κάθετες (μεσημβρινούς).

Εἰκ. 7. Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος τῶν Ἀθηνῶν.

Στὰ πλάγια, ἐπάνω καὶ κάτω, γράφουν τὶς μοῖρες. Ὁ Ίσημερινὸς γράφει 0° γεωγραφικὸ πλάτος καὶ ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς 0° γεωγραφικὸ μῆκος.

στ) Ζῶναι τῆς γῆς.

Εἶδαμε πῶς ἡ τροχιά τῆς γῆς μὲ τὸ ὀριζόντιο ἐπίπεδο τοῦ ἡλίου σχηματίζει γωνία $23^\circ 27'$. Ἔτσι φαίνεται σὲ μᾶς, ὅτι ὁ ἥλιος

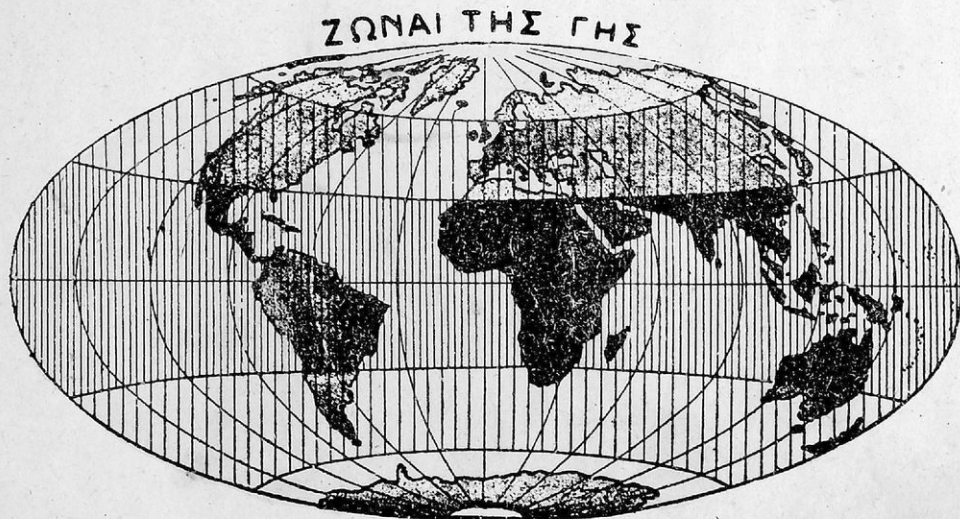
άνεβαίνει τὸ καλοκαίρι πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ $23^{\circ} 27'$ καὶ τὸ χειμῶνα πρὸς Ν. αὐτοῦ πάλι $23^{\circ} 27'$.

Ἡ περιοχή αὐτὴ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μεταξύ τῶν δύο τροπικῶν κύκλων λέγεται **τροπικὴ ἢ διακεκαυμένη ζώνη**.

Σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ πλάτος τῆς τροπικῆς ζώνης ὁ ἥλιος ρίχνει σχεδὸν κατακόρυφα τὶς ἀκτῖνες του, οἱ ἡμέρες εἶναι ἰσόχρονες μὲ τὴ νύχτα καὶ κάνει πάντα ζέστη. Ἐδῶ μὴ μόνον ἐποχὴ τοῦ ἔτους ὑπάρχει, τὸ καλοκαίρι. Καὶ ἄλλοι βασιλεύει ἡ ξηρασία (ἐρημοί), ἄλλοι κατὰ περιόδους πέφτουν καταρρακτώδεις τροπικαὶ βροχαὶ (περίοδος βροχῶν—περίοδος ξηρασίας).

Ὅπου ὁμως ἐπικρατεῖ ζέστη καὶ ὑγρασία, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ πλουσία βλάστησι. Παρθένα δάση (ζοῦγκλες) σκεπάζουν ἀπέραντες ἐκτάσεις τῆς τροπικῆς ζώνης καὶ πολλοὶ ποταμοὶ τὰ διασχίζουν. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ δάση ζοῦν πλῆθος ἀπὸ μικρὰ καὶ μεγάλα φυτοφάγα ζῶα (ἐλέφαντες, ρινόκεροι κλπ.). Κοντὰ σ' αὐτὰ ζοῦν καὶ τὰ σαρκοφάγα (λέοντες, τίγρεις, πάνθηρες κλπ.).

Ἡ περιοχή ὁμως τοῦ Β. Πόλου τὸ χειμῶνα δὲ φωτίζεται, οὔτε θερμαίνεται σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὸν Β. Π. $23^{\circ} 27'$. Αἰώνιος χειμῶνας, ἐξάμηνον σχεδὸν σκοτάδι (Πολικὴ νύχτα), τρομερὸ κρῦο καὶ ἀπέραντὴ ἐρημιὰ βασιλεύει τότε ἐδῶ. Παγωμένες θάλασσες παντοῦ.

Εἰκ. 8. Αἱ πέντε ζῶναι τῆς Γῆς.

Τρομερές χιονοθύελλες σαρώνουν τὰ πάντα. Ζωή πουθενά. Γι' αὐτὸ δίκαια τὴ λένε **βόρειο κατεψυγμένη ζώνη**.

Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει τὸ καλοκαίρι στὴν περιοχή τοῦ Ν. Πόλου, στὴ νότιο κατεψυγμένη ζώνη.

Ἀλλά, καὶ ὅταν ὁ ἥλιος φωτίζει τίς πολικὲς περιοχές, δὲν μπορεῖ νὰ τίς θερμάνη, ἂν καὶ δὲν βασιλεύει ἐπὶ τρίμηνον σχεδὸν ἡ περισσότερο διάστημα καὶ κινεῖται κυκλικά γύρω στὸν ὀρίζοντα, γιατί οἱ ἀκτίνες του πέφτουν πολὺ πλάγια.

Μολαταῦτα λυώνουν ἀρκετοὶ ὀγκόπαγοι καὶ μὲ τὰ θαλάσσια ρεύματα ταξιδεύουν στίς θερμὲς θάλασσες, ὥσπου νὰ λυώσουν ἐντελῶς. Τὰ παγόβουνα αὐτὰ εἶναι μέγας κίνδυνος στὰ πλοῖα ποὺ ταξιδεύουν. Ἐνα ὑπερωκεάνειο κάποτε, ὁ «Τιτανικός», χτύπησε ἐπάνω σ' ἓνα τέτοιο καὶ πνίγηκαν 2.000 περίπου ἄνθρωποι.

Στὰ σύνορα τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν ζοῦν μερικὲς ἀπολίτιστες φυλὲς Ἑσκιμῶν ἀπὸ τὸ ψάρεμα καὶ τὸ κυνήγι.

Καὶ τὰ μόνα ζῶα εἶναι οἱ τάρανδοι, οἱ φῶκες, οἱ λευκὲς ἀρκτοῦδες.

Οἱ ζῶνες, τέλος, ποὺ σχηματίζονται ἀνάμεσα στοὺς τροπικοὺς κύκλους καὶ στοὺς πολικοὺς, λέγονται **εὐκράτες**. Καὶ εἶναι δύο: 1) Ἡ Βόρειος εὐκράτος καὶ 2) Ἡ Νότιος εὐκράτος.

Σ' αὐτὲς ἐπικρατοῦν τέσσαρες ἐποχές: Ἀνοιξί, Καλοκαίρι, Φθινόπωρο, Χειμῶνας. Ἐδῶ — καὶ κυρίως στὴ Β. εὐκράτο, ποὺ ἔχει περισσότερη ξηρὰ — ζοῦν οἱ περισσότεροι κι οἱ πιὸ πολιτισμένοι ἄνθρωποι τῆς γῆς. Στίς εὐκράτες ζῶνες εὐδοκιμοῦν τὰ φυτὰ καὶ ζοῦν τὰ ἡμερα καὶ ἄγρια ζῶα, ποὺ ὑπάρχουν καὶ στὴν πατρίδα μας Ἑλλάδα, γιατί κι αὐτὴ ἀνήκει στὴ Β. εὐκράτο ζώνη.

ζ) Χαρτογράφαις.

1. **Ὑδρόγειος σφαῖρα**. Εἶναι εὐκόλο νὰ καταλάβετε, ὅτι εἶναι ἀδύνατο νὰ παραστήσωμε τὴ γῆ στὸ φυσικὸ τῆς μέγεθος. Γι' αὐτὸ οἱ γεωγράφοι — ἀλλὰ κι ἐμεῖς — τὴν παριστάνουν σὰν μιὰ σφαῖρα πολὺ μικρότερη ἀπὸ τὴν πραγματική, ποὺ τὴ λέμε Ὑδρόγειο σφαῖρα.

Πάνω σ' αὐτὴ βλέπομε τὰ μεγάλα τμήματα τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης σὲ μικρογραφία. Καὶ οἱ κύκλοι τῆς μᾶς φανερῶνουν τοὺς φανταστικοὺς κύκλους τῆς γῆς, Ἰσημερινό, παραλλήλους καὶ μεσημβρινούς.

Βλέποντας και μελετώντας την 'Υδρόγειο' του σχολείου μας, παίρνουμε άκριβεις έννοιες και ιδέες της πραγματικής γης.

2. Γεωγραφικοί χάρτες. 'Αλλά και οι χάρτες του σχολείου δείχνουν τμήματα της επιφανείας της γης σε μικρότερο μέγεθος από το πραγματικό, υπό κλίμακα όπως λέμε.

Και θα ιδήτε σε κάθε υδρόγειο σφαίρα, σε κάθε γεωγραφικό χάρτη, σε κάθε σχεδιάγραμμα, να γράφη σε μιάν άκρη:

$$\text{Κλίμαξ } 1 : 750.000 = \frac{1}{750.000} \text{ ή } 1 : 30.000.000 = \frac{1}{30.000.000} \text{ κλπ.}$$

Μπορεί ακόμη να ιδήτε για κλίμακα δυο όριζόντιες και παράλληλες ευθείες γραμμές και αριθμούς ως εξής:

$$\begin{array}{ccccccc} & & \text{Κλίμαξ} & & & & \\ 500 & 0 & 500 & 1000 & 1500 & 2000 & \\ \hline & & \text{Χιλιόμετρα} & & & & \end{array}$$

Τι είναι λοιπόν η κλίμαξ;

'Ασφαλώς θα έχετε κάποια ιδέα από τις προηγούμενες τάξεις.

α) 'Αριθμητική κλίμαξ.

Τα τετράδια και ο πίναξ του σχολείου δέν άρκοϋν να χωρέσουν πάντοτε το πραγματικό μήκος και πλάτος των πραγμάτων, που θέλομε να σχεδιάσωμε.

"Ετσι είναι άδύνατο να σχεδιάσωμε την αύλή μας, που έχει μήκος 75 μέτρα και πλάτος 30 μέτρα, στον πίνακα. Δέν τη χωρεϊ. Γι' αυτό το μήκος 75 μέτρα το κάνομε 0,75 μ. και το πλάτος 30 μέτρα το κάνομε 0,30 μ.

"Ετσι όμως το μήκος 0,75 μ. και το πλάτος 0,30 μ. είναι έκατο φορές λιγώτερο από το πραγματικό της αύλης μας. Γράφομε για τοϋτο : $1 : 100$ ή $\frac{1}{100}$.

Το ίδιο κάνομε προκειμένου να σχεδιάσωμε στο τετράδιό μας το χάρτη π. χ. της 'Ελλάδος. Μετροϋμε το μήκος του και το πλάτος του και το κάνομε 2, 3, 4, 5 . . . 10 φορές (δσο μάς παίρνει) μικρότερα στο τετράδιο.

"Ετσι, αν ο χάρτης γράφη: κλίμαξ $\frac{1}{500.000}$ και στο τετράδιο τον κάναμε 4 φορές μικρότερο, θα γράψομε: κλίμαξ $\frac{1}{2.000.000}$. "Αν

τόν κάναμε 10 φορές μικρότερο, θα γράψουμε: κλίμαξ $\frac{1}{5.000.000}$ κ.ο.κ.

β) Γραφική κλίμαξ.

Αυτή δείχνει άμέσως πόσες φορές οι πραγματικές αποστάσεις είναι μεγαλύτερες από αυτές που σημειώνει με τη γραμμή ή κλίμαξ.

Π.χ. ή κλίμαξ $\frac{100 \quad 0 \quad 100 \quad 200 \quad 300}{\text{Χιλιόμετρα}}$ λέει ότι,

αν ή απόστασι δυο τόπων στο χάρτη είναι από 0 έως το 100 της κλίμακος, στην πραγματικότητα απέχουν 100 χιλιόμετρα.

Γεωγραφικούς χάρτες έχουμε:

1) Γεωφυσικούς: είναι όσοι δείχνουν με διαφορετικά χρώματα την άνωμαλιά του εδάφους (όρη - όροπέδια - κοιλάδες - πεδιάδες κλπ.).
Ο καλύτερος όμως γεωφυσικός είναι ο ανάγλυφος. Γίνεται με πηλό, πλαστιλλίνη ή γύψο. Σ' αυτόν τὰ διάφορα ύψώματα του εδάφους, οι ποταμοί, πεδιάδες, παριστάνονται κατά τον καλύτερο τρόπο.

2) Πολιτικούς: είναι όσοι δείχνουν με διαφορετικά χρώματα τὰ διάφορα κράτη, τις πόλεις, τις συγκοινωνίες κλπ.

3) Οικονομικούς: αυτοί παριστάνουν με διάφορα σημεία ή σύμβολα τὰ προϊόντα κατά περιοχές.

Σε κάθε χάρτη ο Βορρᾶς βρίσκεται πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος, ὁ Νότος πρὸς τὰ κάτω, ἡ Ἀνατολή δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἡ Δύσι.

Α'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πόσες καὶ ποιές κινήσεις κάνει ἡ γῆ;
2. Τί σχῆμα διαγράφει ἡ τροχιά τῆς γῆς;
3. Ποῦ ὀφείλονται οἱ 4 ἐποχές τοῦ ἔτους;
4. Τί εἶναι ὁ Ἰσημερινός; Τί οἱ μεσημβρινοί;
5. Ποιοὺς σπουδαίους παραλλήλους κύκλους μαθατε;
6. Τί λέμε γεωγραφικὸ πλάτος καὶ τί γεωγραφικὸ μήκος ἐνός τόπου;
7. Πόσες ζώνες σχηματίζονται ἐπάνω στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς; Τί ξέρετε γιὰ τὴν κάθε μιά;
8. Τί εἶναι ἡ Ὑδρόγειος σφαῖρα; Πόσων εἰδῶν γεωγραφικοὺς χάρτες γνωρίζετε;

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

α) Ξηρά.

Ἡ γῆ ἔπαθε ὡς τώρα πολλές μεταβολές. Πρῶτα ἦταν μιά πύρινη σφαιρική μάζα, ποὺ στριφογύριζε στὸ χάος. Ἐκεῖ ἐκρῶσε καὶ ἐσχημάτισε τὸν πρῶτο στερεὸ φλοιό της. Αὐτὸς σὲ πολλὰ μέρη ὑψώθηκε καὶ ἔκαμε τὰ βουνά, ἀλλοῦ ἔκαμε χαμηλὰ κοιλώματα, τὶς κοιλάδες καὶ πεδιάδες.

Τότε κρῶσαν τὰ νερά, ποὺ λόγῳ τῆς ζέστης ἦσαν ὕδρατμοί, καὶ ἔπεσαν ὡς θερμὴ βροχή. Ἔτσι σκέπασαν τὰ χαμηλότερα μέρη τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ ἐσχημάτισαν τὶς λίμνες καὶ τὶς θάλασσες.

Μὰ καὶ ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου, οἱ ἄνεμοι, οἱ βροχές, οἱ σεισμοί, τὰ ἡφαίστεια ἄλλαξαν καὶ ἀλλάζουν διαρκῶς τὴ μορφή τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Τὸ ἐσωτερικὸ ὅμως τῆς γῆς εἶναι σὲ πυρακτωμένη κατάστασι (εἶναι ὄλο φωτιά), ὅπως μᾶς δείχνουν τὰ ἡφαίστεια καὶ τὰ ζεστὰ νερά, ποὺ βγαίνουν σὲ πολλὰ μέρη (θερμὲς πηγές).

Τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς τὴν ὑπολογίζουν σὲ 510 ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα.

Καί, ὅση ἐπιφάνεια δὲν σκεπάζουν τὰ νερά, τὴ λέμε **ξηρά**.

Εἶναι δὲ ἀνώμαλη. Δηλαδή ἀλλοῦ βουνά ἢ ὄρη, ἀλλοῦ πεδιάδες, στέππες (ἄδενδρες πεδιάδες ἀκαλλιέργητες), τοῦνδρες (παγωμένες πεδιάδες), ἀλλοῦ ἔρημοι, ὁάσεις (τόποι χλοεροὶ μέσα στὴν ἔρημο), ἀλλοῦ κοιλάδες, χαράδρες.

Κι ἀπάνω στὴν ἐπιφάνεια αὐτὴ τρέχουν ἄμετρα ρυάκια, ποτάμια, μεγάλοι ποταμοί, καταρράκτες.

Ὅμως ἡ ἀνώμαλία αὐτὴ δὲν εἶναι ἀρκετὴ ν' ἀλλάξη τὴ σφαιρικότητα τῆς γῆς, γιατί καὶ τὸ ὑψηλότερο βουνό (9.000 μέτρα) εἶναι ἐλάχιστο (750 σχεδὸν φορές μικρότερο ἀπὸ τὴν ἀκτίνα της) μπροστὰ στὸ μέγεθος τῆς γῆς.

Ἡ ξηρὰ δὲν εἶναι συνεχής. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 6 μεγάλα τμήματα καὶ πολλὰ μικρότερα. Τὰ μεγάλα λέγονται ἥπειροι καὶ τὰ μικρότερα **νησιά**.

Αἱ ἥπειροι εἶναι:

1) Ἡ **Εὐρώπη** μὲ ἑκτασι 11 ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα. Σ' αὐτὴν ἀνήκει καὶ ἡ πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα.

2) Ἡ **Ἀσία** μὲ ἑκτασι 44 ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα.

3) Ἡ Ἀφρική με ἑκτασι 30 ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Οἱ τρεῖς αὐτὲς ἡπείροι λέγονται **Παλαιὸς Κόσμος**, γιατί εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια.

4) Ἡ Ἀμερική με ἑκτασι 42 ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα.

5). Ἡ Αὐστραλία με ἑκτασι 9 ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Αὐτὲς οἱ τελευταῖες ἀνεκαλύφθησαν ἐδῶ καὶ λίγες ἑκατοντάδες χρόνια (ἡ Ἀμερική τὸ 1492 μ. Χ. ἀπὸ τὸν Χριστόφορο Κολόμβο καὶ ἡ Αὐστραλία τὸ 1606 μ. Χ. ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδοὺς). Γι' αὐτὸ λέγονται **Νέος Κόσμος**.

Τέλος ὑπάρχει μιὰ μεγάλη ἀκόμη ἡπειρος, ἡ **Ἀνταρκτική** με ἑκτασι 14 ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα περίπου στὴν περιοχὴ τοῦ Νοτίου Πόλου.

Εἶναι ὅμως διαρκῶς σκεπασμένη με πάγους καὶ γι' αὐτὸ ἀκατοίκητη.

Στὴν ἑκτασι τῶν ἡπείρων συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ γειτονικά στὴν καθεμιὰ νησιά.

Ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς εἶναι περίπου 150 ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Π Ι Ν Α Ξ
ΗΠΕΙΡΩΝ ΜΕ ΕΚΤΑΣΙ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟ

Ἡπειρος	Ἑκτασις	Πληθυσμός
1. Εὐρώπη	11 ἐκ. τ. χιλ.	540 ἐκ. κατ.
2. Ἀσία	44 » » »	1.200 » »
3. Ἀφρική	30 » » »	150 » »
4. Ἀμερική	42 » » »	300 » »
5. Αὐστραλία	9 » » »	10 » »
6. Ἀνταρκτική	14 » » »	ἀκατοίκητος
Σύνολον	150 » » »	2.200 » »

β) Θάλασσα.

Τὰ μεγάλα τμήματα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης λέγονται **ὠκεανοί**. Τὰ μικρότερα λέγονται **θάλασσης, πελάγη, κόλποι**.

Οἱ ὠκεανοὶ εἶναι τρεῖς :

1) Ο Μέγας ή Ειρηνικός με έκτασι 180 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Είναι μεγαλύτερος από όλη την ξηρά και καλύπτει σχεδόν το $\frac{1}{3}$ της επιφάνειας της γης. Τόν ώνόμασε Ειρηνικόν ο Πορτογάλος εξερευνητής Μαγγελάνος, που πρώτος τόν διέπλευσε το 1519 μ.Χ. Καί τόν έβάπτισε Ειρηνικόν (ήσυχον), γιατί δέ συνάντησε στο ταξίδι του τρικυμία, αν και είναι πολύ τρικυμιώδης.

Τό μεγαλύτερο βάθος του ώκεανού αυτού βρίσκεται Α. των Φιλιππίνων νήσων. Είναι σχεδόν 11.000 μέτρα και είναι τό μεγαλύτερο βάθος της θαλάσσης.

2. Ο 'Ατλαντικός. Βρίσκεται μεταξύ της Εύρώπης, 'Αφρικής και 'Αμερικής και έχει έκτασι 106 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Τόν είπαν 'Ατλαντικό, γιατί πιστεύουν ότι έδω βρισκόταν ή ήπειρος 'Ατλαντίς, που σέ πολύ παλιά χρόνια έβούλιαξε.

3) Ο 'Ινδικός, μεταξύ της 'Ασίας, 'Αφρικής και Αυστραλίας. Έχει έκτασι 80 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Οι λεγόμενοι ώκεανοί Βόρειος Παγωμένος και Νότιος Παγωμένος δέν είναι παρά τμήματα των παραπάνω τριών ώκεανών.

Ο βυθός της θαλάσσης είναι ανώμαλος, όπως και ή επιφάνεια της ξηράς. Μέσα στη θάλασσα ζούν άπειρα είδη ψαριών και πληθος άλλων ζώων και ζωντανών οργανισμών, καθώς και ώρισμένα είδη φυτών.

✓ Κινήσεις της θαλάσσης.

Η επιφάνεια της θαλάσσης, όταν είναι ήρεμη, είναι όμαλή. Από αυτήν μετρούμε τό ύψος των διαφόρων σημείων της ξηράς, τό βάθος των θαλασσών και επιφάνειας χαμηλοτέρας, ως λ.χ. της Νεκρας θαλάσσης.

Όμως σπανιότατα είναι ήρεμος ή επιφάνεια της θαλάσσης. Τά νερά της βρίσκονται σέ διαρκή κίνησι. Αί κινήσεις της θαλάσσης είναι :

1) Τά κύματα. Οι άνεμοι σχηματίζουν στην επιφάνεια του νερού μεγάλα ή μικρά κύματα, ανάλογα με τη δύναμι που φυσούν. Στους ώκεανούς ύψώνονται τεράστια κύματα σαν μεγάλα βουνά. 'Αλλά κι όταν πάψη ο άνεμος, ή θαλασσοταραχή εξακολουθεϊ υπό μορφή κλυδωνισμού (φουσκοθαλασσιά) επί αρκετό χρόνο, ώσπου νά ήρεμήση.

Όσο μεγάλα όμως και αν είναι τά κύματα, ή τρικυμία γίνεται μόνο στην επιφάνεια. Κάτω από 20 μέτρα ή ταραχή είναι λίγη και

κάτω από 100 μέτρα κάθε κίνησι παύει. Έδω είναι ή περιοχή του αιώνιου σκότους, της σταθεράς θερμοκρασίας και της ήρεμίας.

2) **Η παλίρροια.** Έτσι λέγεται ή περιοδική κίνησι προς τὰ επάνω και κάτω του νερού της θαλάσσης. Και φαίνεται σὲ μᾶς κοντά στην ἀκρογιαλιά σάν νά πλημμυρίζη ή θάλασσα και ὕστερα πάλι ν' ἀδειάζη.

Τὸ γέμισμα (ἀνοδος) λέγεται **πλημμυρίς** και τὸ ἄδειασμα (κάθοδος) **ἄμπωτις**. Καθεμιὰ ἀπ' αὐτὲς βαστάει ἕως 6 ὥρες. Τὸ ὕψος της παλίρροιας εἶναι διαφορετικὸ κατὰ τόπους. Ὁφείλεται δὲ στὴν ἔλξι του ἡλίου και της σελήνης.

Εἶδος παλίρροιας εἶναι και τὸ φαινόμενο, ποὺ παρατηρεῖται στὸ στενὸ της Χαλκίδος. Ἐκεῖ τὰ νερά της θαλάσσης 6 ὥρες τρέχουν προς τὴ μιὰ κατεύθυνσι και 6 ὥρες ἀντιστρόφως.

3) **Τὰ θαλάσσια ρεύματα.** Σὲ πολλὰ μέρη τῶν ὠκεανῶν ή θάλασσα σχηματίζει ὁλόκληρα ποτάμια. Εἶναι πολὺ μεγάλα και σὲ μήκος και σὲ πλάτος. Γιὰ ὅχθες ἔχουν πάλι θάλασσα. Τὰ ποτάμια αὐτὰ τρέχουν προς ὀρισμένη πάντα κατεύθυνσι και λέγονται θαλάσσια ρεύματα.

Ἀπὸ τὰ ρεύματα αὐτὰ ἄλλα τρέχουν ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸ προς τοὺς πόλους μὲ θερμὰ νερά και τὰ λέμε **θερμὰ** ή **Ἰσημερινὰ** και ἄλλα ἀπὸ τοὺς πόλους προς τὸν Ἰσημερινὸ μὲ κρύα νερά και τὰ λέμε **ψυχρὰ** ή **πολικὰ**. Ἄν δυὸ ρεύματα ἀντίθετα συναντηθοῦν, γίνεται μεγάλη θαλασσινὴ ἀναταραχὴ. Τὰ σπουδαιότερα θερμὰ εἶναι :

α) Τὸ ρεῦμα τοῦ **Κόλπου** (Γκόλφ Στρήιμ).

Ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Κόλπο τοῦ Μεξικοῦ κοντὰ στὸν Ἰσημερινό, προχωρεῖ βορειοανατολικά στὸν Ἀτλαντικὸ Ὦκεανὸ και φθάνει κοντὰ στὴν Ἀγγλία. Ἐκεῖ διακλαδίζεται. Τὸ ἓνα μέρος περιβρέχει τὴ Σκανδιναυικὴ Χερσόνησο και σβήνει κοντὰ στὸν Β. Πόλο. Τὸ ἄλλο βρέχει τὴς ἀκτὲς της Γαλλίας, Ἰσπανίας και σβήνει κοντὰ στὴν Ἀφρικὴ.

β) Τὸ **μαῦρο ρεῦμα** της Ἰαπωνίας (Κοῦρο-Σίβο) ἀρχίζει ἀπὸ τὰ παράλια της Κίνας, προχωρεῖ, βρέχει τὴς ἀκτὲς της Ἰαπωνίας και διευθύνεται προς τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Καναδᾶ.

Ψυχρὰ πάλιν εἶναι :

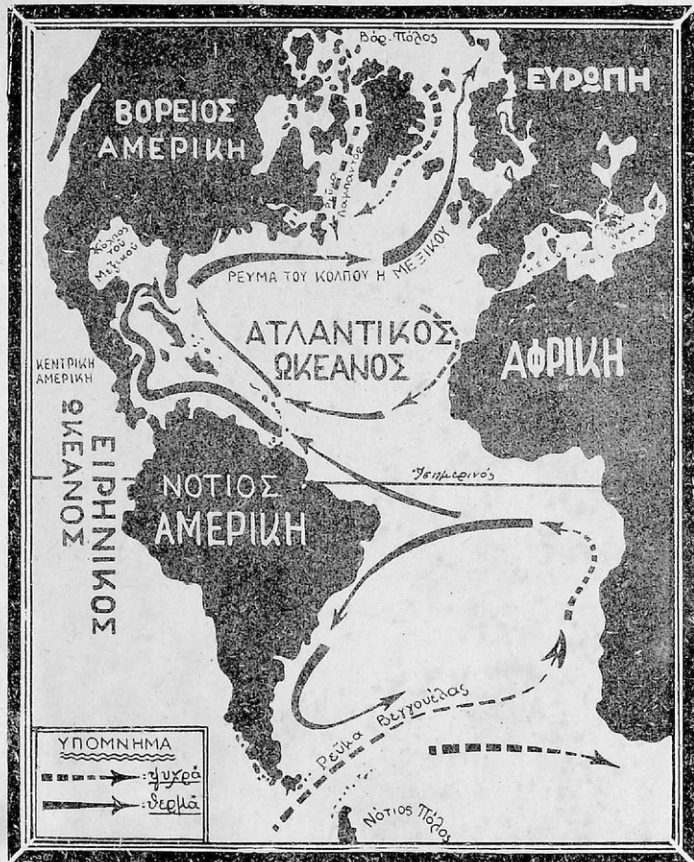
α) Τὸ ρεῦμα της **Γροιλανδίας**.

β) Τὸ ρεῦμα **Λαμπραντόρ**, ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν περιοχή τοῦ Β. Πόλου και σβήνουν στὰ ἀνατολικά παράλια της Βορ. Ἀμερικής.

Τὰ ψυχρὰ ρεύματα μεταφέρουν και πολλὰ παγόβουνα (εἰς. 10).

Έτσι τὸ νερὸ της θαλάσσης βρίσκεται σὲ διαρκὴ κίνησι.

Τὰ θαλάσσια ρεύματα ἔχουν μεγάλη σημασία γιὰ τὴς χώρες ποὺ βρέχουν.

Τὰ θερμὰ κάνουν γλυκὸ τὸ ψυχρὸ κλίμα τῶν βορείων χωρῶν. Ἔτσι στὸ ρεῦμα τοῦ Κόλπου χρεωστοῦν τὸν γλυκὺν χειμῶνα τοὺς ἡ Ἀγγλία, Ὁλλανδία, Δανία καὶ αὐτὴ ἡ Νορβηγία.

Ἀντιθέτως τὰ ψυχρὰ μετριάζουν τὴ μεγάλη ζέση τῶν θερμῶν περιοχῶν.

Καὶ τὰ πλοῖα ὠφελοῦνται ἀπὸ τὰ θαλάσσια ρεύματα, ὅταν πλέουν πρὸς τὴ διεύθυνσί τους.

Τὰ αἷτια τῶν θαλασσίων ρευμάτων εἶναι πολλὰ. Κυρίως ὅμως εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας τῆς θαλάσσης στὸν Ἰσημερινὸ καὶ στοὺς πόλους, ἡ διαφορετικὴ πυκνότητά τοῦ νεροῦ (στὸν Ἰσημερινὸ γίνεται μεγάλη ἐξάτμισις καὶ εἶναι γι' αὐτὸ πυκνότερο), οἱ ἄνεμοι.

γ) 'Ατμόσφαιρα.

Ἡ γῆ περιβάλλεται ἀπὸ ἓνα παχὺ στρώμα ἀέρος, ποὺ τὸ λέμε **ἀτμόσφαιρα**. Τὴν κρατᾷ ἡ γῆ μὲ τὴν ἑλξί της καὶ γυρίζουν πάντα μαζί.

Τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ὡς 100 χιλιόμετρα. Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ τ' ἀέρια ἄζωτο σὲ ἀναλογία 79 στὰ ἑκατὸ μέρη, ὀξυγόνο σὲ 20 καὶ ἐλαχίστη ποσότητα μερικῶν ἄλλων σὲ ἀναλογία 1 στὰ ἑκατό.

Μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα κυκλοφοροῦν καὶ ὕδατιμοὶ (νερὸ σὲ ἀέριο κατὰστασι), ποὺ ἀνεβαίνουν ψηλὰ μέχρι ὕψος 12 χιλιομέτρων. Ἔως αὐτὸ τὸ ὕψος γίνονται οἱ ἀλλαγές τοῦ καιροῦ, δηλαδὴ σύννεφα, βροχή, χιόνι, ἄνεμοι, ἀστραπές, θύελλες κλπ. Γι' αὐτὸ τὸ μέρος αὐτὸ τῆς ἀτμοσφαίρας λέγεται **τροπόσφαιρα**.

Πάνω ἀπὸ 12 χιλιόμετρα ὕψος ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πάντοτε ἥρεμη καὶ διαρκῶς λάμπει ὁ ἥλιος. Αὐτὴ λέγεται **στρατόσφαιρα**.

Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας εἶναι διαφανής. Ἄν κοιτάξωμε ὁμῶς πολὺ μακριά, θὰ ἴδοῦμε νὰ ἔχη ἐλαφρὸ γαλάζιο χρῶμα. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ γαλάζιο χρῶμα τ' οὐρανοῦ, ποὺ βλέπομε τίς ἡλιόλουστες ἡμέρες. Ὅμως τὴ νύχτα δὲν εἶναι ἔτσι καὶ βλέπομε στὸ στερέωμα νὰ λαμπυρίζουν τ' ἀστέρια.

Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πυκνότερη στὰ χαμηλότερα μέρη καὶ στὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης. Ὅσο ψηλότερα ἀνεβαίνομε, τόσο ἀραιότερη γίνεται. ὅπως π. χ. στὶς κορυφές τῶν ὄρεων.

Ἡ σημασία τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι μεγάλη. Ἀφήνει τὸ φῶς καὶ τὴ ζέστη τοῦ ἡλίου νὰ πέφτῃ ἐπάνω στὴ γῆ. Ἐμποδίζει ὁμῶς τὴ ζέστη αὐτὴ νὰ ξαναφύγῃ. Καὶ εἶναι γιὰ τὴ γῆ ὅ,τι εἶναι τὰ τζάμια τῶν παραθυρίων γιὰ τὸ σπίτι. Πέρα ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα ἐπικρατεῖ τὸ ἀπόλυτο ψῦχος τοῦ χάους (-273°K).

Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὸ μονάχα. Τὸ ὀξυγόνο τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ἀπαραίτητο στὰ ζῶα καὶ στοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ἄζωτο πάλι ἀπαραίτητο στὰ φυτά. Χωρὶς τὸ ὀξυγόνο καὶ τὸ ἄζωτο δὲν θὰ ὑπῆρχε ζωὴ ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἀκόμα καὶ μὲ τὸ βάρος της (ἀτμοσφαιρικὴ πίεσι) συντελεῖ στὴ ζωὴ.

Ἄνεμοι.

Ὅπως ὁμῶς ἡ θάλασσα δὲν μένει ἀκίνητη, ἔτσι καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα. Καὶ νὰ πῶς!

‘Ο ήλιος θερμαίνει διαφορετικά τὰ σημεῖα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. ‘Ο ἀτμοσφαιρικός ἀέρας πού ἀκουμπᾷ σ’ αὐτὴ θερμαίνεται κι αὐτός. “Αἷμα ὅμως ζεσταθῇ πολύ, διαστέλλεται καὶ γίνεται ἐλαφρότερος. Γι’ αὐτὸ ἀνεβαίνει ψηλά.

Στὴ θέσι του τώρα ἔμεινε ἓνα κενό. ‘Ο ψυχρότερος ἀέρας τῆς γύρω περιοχῆς, σὰν βαρύτερος, τρέχει νὰ γεμίσει τὴν κενὴ θέσι. ‘Η κίνησι αὐτὴ τοῦ ἀέρα λέγεται **ἄνεμος**. Καὶ σχηματίζεται ἀπὸ τὴ διαφορά θερμοκρασίας δύο τόπων μὲ διεύθυνσι ἀπὸ τὸν ψυχρότερο στὸ θερμότερο.

“Ας ἴδωμε τώρα τί γίνεται ὁ θερμὸς ἀέρας πού ἀνεβαίνει ψηλά.

Καθὼς ἀνεβαίνει, κρυώνει (κάθε 180 μέτρα καὶ 1°K), γίνεται βαρύτερος καὶ θέλει νὰ ξανακατεβῇ. Μὰ ὁ τόπος πού ἄφησε εἶναι πιασμένος ἀπὸ τὸν φίλο του. Γιὰ πείσμα κι αὐτός τρέχει ἀπὸ ἐπάνω καὶ παίρνει τὸ δικό του. “Ετσι ἄλλαξαν θέσεις. ‘Αλλὰ ὁ κρύος ἄνεμος ἔφερε καὶ δροσιὰ στὸ ζεστὸ τόπο κι ὁ ζεστότερος πῆγε· ζέστη στὸν κρύο.

Καὶ ὅταν ζεσταθῇ καὶ ὁ κρύος ἀέρας στὸ ζεστὸ μέρος, ἀνεβαίνει ψηλά κι ἀρχίζουν πάλι τὸ κυνηγητό.

Αὐτὸ ἔχει μεγάλη σπουδαιότητα. Στὰ ζεστὰ μέρη φυσοῦν δροσεροὶ ἄνεμοι πού δροσιίζουν, καὶ στὰ κρύα ἔρχονται θερμότεροι πού μετριάζουν τὸ ψῦχος.

1) Διαρκεῖς: Εἶναι ὅσοι φυσοῦν συνεχῶς πρὸς μιὰ κατεύθυνσι. Καὶ τέτοιοι εἶναι:

α) Οἱ **‘Αληγεῖς** καὶ β) οἱ **‘Ανταληγεῖς**. Γίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

Στὴ διακεκαυμένη ζώνη κάνει πάντα πολλὴ ζέστη. ‘Ο ἀτμοσφαιρικός ἀέρας ἐκεῖ θερμαίνεται, διαστέλλεται, γίνεται ἐλαφρότερος καὶ ἀνεβαίνει ψηλά. ‘Ο ἀέρας ἀπὸ τοὺς τροπικούς, κρύος καὶ βαρύτερος, τρέχει πρὸς τὸν ‘Ισημερινό, νὰ καταλάβῃ τὴ θέσι τοῦ κενοῦ. ‘Εκεῖ ὅμως θερμαίνεται κι αὐτός καὶ ἀνέρχεται. “Ετσι συνεχῶς φυσοῦν ἄνεμοι ἀπὸ τοὺς δύο τροπικούς πρὸς τὸν ‘Ισημερινό κοντὰ στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς (ἀληγεῖς).

‘Αλλὰ, ἔστω καὶ στὸν ‘Ισημερινό, ὁ ἀέρας πού ἀνεβαίνει ψηλά κρυώνει καὶ γίνεται πάλι βαρύτερος. Μὴ βρίσκοντας ὅμως θέση νὰ ξανακατεβῇ, τρέχει ἀντίθετα καὶ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἀληγεῖς πρὸς τοὺς τροπικούς (ἀνταληγεῖς).

‘Η διεύθυνσι τῶν ἀληγῶν ἀνέμων ἀλλάζει ἀπὸ τὴν περιστροφή τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους (ὄρη· κοιλάδες· πεδιάδες) πού συναντοῦν.

2) Περιοδικοί: α) **Αὔρα**. “Όταν κάθε πρωὶ βγαίνει ὁ ήλιος, θερ-

μαίνει και ξηρά και θάλασσα. "Όμως ή ξηρά θερμαίνεται γρηγορώτερα. "Ο άέρας της θερμαίνεται, διαστέλλεται και άνέρχεται. Τρέχει τότε της θαλάσσης ό βαρύτερος πρός την ξηρά. "Ετσι σχηματίζεται δροσερός άνεμος από τη θάλασσα στη στεριά, ή θαλασσινή αύρα ή μπάτης (άπό τις 9 ή ώρα τό πρωί μέχρι τό άπόγευμα).

Τούναντιον, μετά τό βασίλεμα τού ήλιου ή ξηρά ψύχεται γρηγορώτερα, ό άέρας της συστέλλεται και γίνεται βαρύτερος. Τρέχει γι' αυτό πρός τη θάλασσα. Αύτός ό άνεμος λέγεται άπόγειος αύρα. "Αρχίζει μετά τη δύσι τού ήλιου και παύει στις 3 - 4 ή ώρα τό πρωί. "Ετσι στά παραθαλάσσια μέρη φυσούν πάντα οι παραπάνω άνεμοι και γίνεται ή κατανομή της θερμοκρασίας ξηράς και θαλάσσης.

β) **Μουσσώνες τών 'Ινδιών.** Τό καλοκαίρι ό ήλιος θερμαίνει περισσότερο την Κεντρική 'Ασία. "Ο άέρας εκεί γίνεται αραιότερος και τρέχει άνεμος από τόν 'Ινδικό 'Ωκεανό νά πάρη τη θέσι τού κενού που δημιουργήθηκε ('Απρίλιος - 'Οκτώβριος, θερινοί μουσσώνες, υγροί και θερμοί).

Τό αντίθετο συμβαίνει τό χειμώνα. "Ο ήλιος τώρα θερμαίνει περισσότερο τόν 'Ινδικό 'Ωκεανό, ενώ ή Κεντρική και Βόρειος 'Ασία έχει ψυχος και παγετούς. Τρέχουν γι' αυτό άνεμοι από την 'Ασία πρός τόν 'Ινδικό 'Ωκεανό ('Οκτώβριος - 'Απρίλιος, χειμερινοί μουσσώνες, ξηροί και ψυχροί).

γ) **Μελτέμια.** Είναί άνεμοι που φυσούν τόν 'Ιούλιο - Αύγουστο στην 'Ελλάδα μας και κυρίως στο Αίγαίο Πέλαγος. Αίτια έχουν την υπερθέρμανσι της έρήμου της 'Αφρικής Σαχάρας. Καί τρέχουν ψυχροί άνεμοι από τη Ρωσία πρός τά εκεί.

δ) **Σιμονν και Χαμψίν.** Είναί τοπικοί άνεμοι της έρήμου Σαχάρας. Παρασύρουν σύννεφα άμμου που κρύβουν τόν ήλιο, δυσκολεύουν την άναπνοή και θάπτουν καλλιεργημένες έκτάσεις και καραβάνια.

'Εκτός από αυτούς στην τροπική ζώνη πολλές φορές φυσούν μερικοί ιδιόρρυθμοι και σφοδροί άνεμοι. Λέγονται **κυκλώνες, τυφώνες** (άνεμοστρόβιλοι), **σίφωνες**, και κάνουν τρομερές καταστροφές εκεί που περνούν.

'Η σημασία των άνέμων είναι μεγάλη. Μετριάζουν τό υπερβολικό ψυχος και την υπερβολική θερμότητα ενός τόπου και την ύγρασία του.

"Εντασις άνέμων.

"Εντασι λέμε την ταχύτητα που έχει ό άνεμος. "Όσο ταχύτε-

ρος είναι, τόσο και ισχυρότερος. Και έχουμε τους εξής :

1. Αύρα (Κινεί τα φύλλα των δέντρων).
2. Έλαφρός (Σείει τα κλαδάκια των δέντρων).
3. Μέτριος (Λυγίζει τα κλαδιά).
4. Ίσχυρός (Σείει τα δέντρα).
5. Σφοδρός (Ξεκολλάει τα φύλλα των δέντρων).
6. Όρμητικός (Σπάζει τα κλαδιά).
7. Καταιγίς (Σπάζει τα δέντρα).
8. Θύελλα (Γκρεμίζει τα σπίτια).
9. Λαίλαψ (Άνατρέπει τα πάντα).

“Όπως καταλαβαίνετε, η έντασις του ανέμου εξαρτάται από τη μεγάλη ή μικρή διαφορά θερμοκρασίας δυο τόπων και την απότομη μεταβολή της.

Όνομασία ανέμων.

Οι άνεμοι, ανάλογα με το σημείο του όριζοντος που έρχονται, έχουν τις εξής ονομασίες :

Συνήθης Όνομασία	Ναυτική Όνομασία	Άρχ. Έλληνική Όνομασία
1. Βορράς	Τραμουντάνα	Βορράς
2. Νότος	“Όστρια	Νότος
3. Ανατολικός	Λεβάντες	Άπηνλιώτης
4. Δυτικός	Πονέντες	Ζέφυρος
5. Βορειοανατολικός	Γραίγος	Μέσης
6. Νοτιοανατολικός	Σιρόκος	Εύρος
7. Βορειοδυτικός	Μαϊστρος	Σκίρρων
8. Νοτιοδυτικός	Γαρμπής	Λίβας

δ) Ύγρασία.

Τα νερά των ποταμών, λιμνών, θαλασσών, όπως και κάθε τρεχούμενο ή στάσιμο νερό, εξατμίζονται. Γίνονται δηλ. σιγά σιγά από την έλευθερη επιφάνειά τους υδρατμοί.

Και όσο περισσότερη ζέστη επικρατεί και όσο περισσότεροι άνεμοι φυσούν, τόσο πιο γρήγορα εξατμίζονται.

Οι υδρατμοί ανεβαίνουν ψηλά και γεμίζουν την γύρω τους ατμόσφαιρα. Παρασύρονται όμως και μακριά από τους ανέμους. Όταν δέ κρυώσουν, σχηματίζουν μικρά μικρά σταγονίδια νερού και παρυσιάζονται ως σύννεφα. Τα σύννεφα γίνονται βροχή ή χιόνι και

Ξαναπέφτουν πάλι στο έδαφος ή στη θάλασσα. Καί τὰ νερά αὐτὰ τρέχουν πάνω στη γῆ ὡς πηγές, ρυάκια καί ποτάμια στίς λίμνες καί στίς θάλασσες. Καί ξαναγίνεται ἐξάτμισι. Καί ἀρχίζει πάλι τὸ ἴδιο ταξίδι τοῦ νεροῦ.

Καταλαβαίνετε ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας, ποῦ βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα, θά ἔχη καί τοὺς περισσοτέρους ὕδατμούς. Ἐπίσης καί τὰ παραλιακά μέρη τῶν Ἑπειρῶν. Κυρίως ὁμως, ὅπου κάνει καί πολλή ζέστη.

Γι' αὐτὸ ἐκεῖ πέφτουν καί πολλές βροχές.

Ὅταν ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας περιέχῃ πολλοὺς ὕδατμούς, λέμε ὅτι ἐπικρατεῖ ὑγρασία. Ἀντιθέτως, ὅπου εἶναι ἐλάχιστοι ὕδατμοί, λέμε ὅτι ὑπάρχει ξηρασία.

Οὔτε ὁμως ἡ πολλή ὑγρασία, οὔτε ἡ πολλή ξηρασία εἶναι ὑγιεινὴ καί ὠφέλιμη.

Οἱ ἄνεμοι ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὴ θάλασσα φέρνουν πάντα ὕδατμούς. Εἶναι ὑγροὶ ἄνεμοι καί προκαλοῦν βροχές. Τέτοιοι στὴν πατρίδα μας Ἑλλάδα εἶναι ὁ Νότος (Νοτιάς). Ὁ Βορειοανατολικὸς εἶναι βροχερὸς γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Ἑλλάδα καί ὁ Δυτικὸς γιὰ τὴ Δυτικὴ.

Οἱ ἄνεμοι ποῦ πνέουν ἀπὸ τὴν ξηρὰ πρὸς τὴ θάλασσα δὲν ἔχουν ὕδατμούς. Εἶναι ξηροὶ ἄνεμοι. Ξηρὸς ἄνεμος ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι κυρίως ὁ Βοριάς. Ὅταν φυσᾷ, δὲ βρέχει. Τὸν ἔχετε ἀκούσει νὰ τὸν λένε ξεροβόρι.

Στίς τροπικὲς χῶρες κάνει πολλή ζέστη. Ἡ ἐξάτμισι εἶναι γρήγορη καί ἄφθονη. Οἱ ὕδατμοὶ αὐτοὶ ἀνεβαίνουν ψηλὰ στὴν ἀτμόσφαιρα. Ἐκεῖ ψύχονται καί πέφτουν ὡς καταρρακτώδεις βροχές μὲ ἀστραπὲς καί βροντὲς τρομερές. Οἱ καταιγίδες ὁμως αὐτὲς ἔχουν τοῦτο τὸ παράξενο : Δὲν κρατοῦν πολλὲς ὥρες.

Τροπικὲς βροχές πέφτουν πολλὲς στὴν Κεντρικὴ Ἀφρικὴ, στίς Ἰνδίες, στὴ ΝΑ. Ἀσία καί στὴ Βραζιλία τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Στίς εὐκρατες ζῶνες καταιγίδες συμβαίνουν συνήθως τὴν ἄνοιξη καί ἰδίως τὸ φθινόπωρο. Στίς πολικὲς περιοχὲς δὲν γίνονται καταιγίδες.

Τὸ καταλαβαίνετε γιατί.

Στίς ἐρήμους σπανιώτατα βρέχει. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι ἐρημοί.

Στίς εὐκρατες ζῶνες πέφτουν βροχές ἀκανόνιστα, ἀνάλογες πρὸς τοὺς ἀνέμους. Ἐτσι καμμιά ἐποχὴ τοῦ ἔτους δὲν εἶναι ἀπολύτως ξηρά.

Ἀπὸ τὸ ποσὸν τῶν βροχῶν ἐξαρτᾶται ἡ βλάστησι ἑνὸς τόπου, ἡ εὐφορία τοῦ ἢ τὸ ἄγονο τοῦ ἐδάφους τοῦ.

ε) Κλίμα.

Ἡ θερμοκρασία, οἱ ἄνεμοι, ἡ ἀτμοσφαιρική πίεσι καὶ ἡ ὕγρασία ἐνὸς τόπου λέγονται μ' ἓνα ὄνομα κλίμα.

Τὸ κλίμα κάθε τόπου ἐξαρτᾶται συνεπῶς ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸ τοῦ πλάτος, ἀπὸ τὴν ἀπόστασι τοῦ ἀπὸ τῆ θάλασσα, ἀπὸ τὸ ὑψόμετρο, ἀπὸ τὴ διεύθυνσι τῶν ἀνέμων καὶ ἀπὸ τίς βροχές ποῦ πέφτουν.

Ἀνάλογα μὲ τὸ γεωγραφικὸ πλάτος κάθε τόπου, ἔχομε τὰ ἑξῆς κλίματα :

1) **Τροπικὸ κλίμα.** Τὸ ἔχουν ὅσοι τόποι βρίσκονται κοντὰ στὸν Ἰσημερινό. Ἐκεῖ κάνει διαρκῶς ζέστη καὶ ἔχει περίοδο καταρρακτωδῶν βροχῶν καὶ περίοδο ξηρασίας.

2) **Εὐκρατο κλίμα.** Τέτοιο κλίμα ἔχουν οἱ εὐκρατες ζῶνες. Καὶ δὲν κάνει οὔτε πολλὴ ζέστη τὸ καλοκαίρι, οὔτε τρομερὸ κρύο τὸ χειμῶνα.

3) **Πολικὸ κλίμα.** Ἐπικρατεῖ στὶς πολικές ζῶνες. Ἐκεῖ κάνει ἀφάνταστο ψῦχος. Στεριά καὶ θάλασσα βρίσκονται διαρκῶς παγωμένες.

Ἀνάλογα τώρα μὲ τὴν ἀπόστασι τοῦ τόπου ἀπὸ τὴ θάλασσα, ἔχομε :

1) **Ὠκεάνειο ἢ θαλάσσιο κλίμα.** Τέτοιο κλίμα ἔχουν τὰ παραθαλάσσια μέρη. Δροσερὸ καλοκαίρι, μαλακὸς χειμῶνας καὶ πολλές βροχές.

2) **Ἠπειρωτικὸ κλίμα.** Πολὺ κρύο τὸ χειμῶνα, πολλὴ ζέστη τὸ καλοκαίρι καὶ ἐλάχιστες βροχές. Αὐτὸ τὸ κλίμα τὸ ἔχουν ὅσοι τόποι βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Ἀνάλογο κλίμα εἶναι καὶ τῶν ἐρήμων. Πολλὴ ζέστη τὴν ἡμέρα καὶ κρύο τὴ νύχτα.

Φυτὰ - Ζῶα - Ἄνθρωποι.

Τὸ κλίμα ἔχει μεγίστη ἐπίδρασι τόσο στὰ φυτὰ, ὅσο καὶ στὰ ζῶα καὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ φῶς, ἡ θερμότης, ἡ ὕγρασία, μαζὶ μὲ τὴ σύστασι τοῦ ἐδάφους, εἶναι σπουδαῖοι παράγοντες γιὰ τὴ βλάστησι ἐνὸς τόπου.

Καὶ εἶπαμε πὼς στὴν τροπικὴ ζώνη, ποῦ συνυπάρχουν ἄφθονοι αὐτοὶ οἱ παράγοντες, ἡ βλάστησις ὀργιάζει. Ἀπέραντα παρθένα δάση καλύπτουν μεγάλες ἐκτάσεις καὶ πολύνεροι ποταμοὶ τὰ διασχίζουν.

Όπου οι βροχές είναι λιγώτερες, υπάρχουν σαβάνες. Απέραντα δηλαδή λιβάδια με πολλά και ψηλά χόρτα.

Στην τροπική ζώνη εύδοκίμοι τα προϊόντα: χουρμάδες, ζαχαροκάλαμο, καφές, μπαχαρικά, κακάο, ρύζι, βαμβάκι κ. ά.

Στα παρθένα δάση ζουν άπειράριθμα πτηνά, έρπετά, βλαβερά έντομα, άγρια σαρκοφάγα θηρία και φυτοφάγα ζώα.

Έδω οι άνθρωποι μπορούν να έχουν εύκολα και πλούσια προϊόντα. Αλλά το κλίμα είναι πολύ άκατάλληλο για τη ζωή τους. Τις περιοχές αυτές μαστίζουν πλήθος άσθενειών, ως λ. χ. χολέρα, πανώλης, έλονοσία. Γι' αυτό και λίγοι άνθρωποι κατοικούν εκεί. Και αυτοί μαύροι και ήμιάγριες φυλές, που ζουν πρωτόγονη ζωή.

Στις εύκρατες ζώνες άφθονούν άλλοι δάση και άλλοι στέπες. Οι στέπες είναι άπέραντες άκαλλιέργητες πεδιάδες με έλάχιστα χόρτα τη βροχερή έποχή. Προϊόντα των εύκράτων ζωνών είναι: ή άμπελος, ή έλιά, τα όπωροφόρα δέντρα, ό καπνός, τα δημητριακά, τα κηπουρικά κλπ.

Ζώα ωφέλιμα στον άνθρωπο ζουν πρόβατα, αίγες, χοίροι, βόδια. Άγρια δέ στα δάση υπάρχουν λύκοι, αγριόχοιροι, άρκτοι κλπ.

Έδω το κλίμα είναι κατάλληλο για τη ζωή του ανθρώπου. Γι' αυτό ό περισσότερος και πολιτισμένος πληθυσμός της γής. Ζη στις εύκρατες ζώνες.

Στις πολικές ζώνες το έδαφος είναι σκεπασμένο σχεδόν πάντα με πάγους. Το καλοκαίρι σε μερικά μέρη γειτονικά προς τις εύκρατες ζώνες βλέπεις να φυτρώνουν μερικά βρύα και λειχήνες ανάμεσα από παγωμένα έλη (τουνδρες). Γι' αυτό κι έλάχιστα ζώα υπάρχουν εκεί. Ζουν ό τάρανδος, ή φώκη και ή λευκή άρκτος.

Οι μόνοι κάτοικοι είναι οι Έσκιμωοι. Ζουν κι αυτοί πρωτόγονα με το κυνήγι και το ψάρεμα. ▽

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

α) Ἀνθρώπινες φυλές.

Οἱ ἄνθρωποι ἐπάνω στὴ γῆ ὑπολογίζονται σὲ 2.200 ἑκατομμύρια περίπου. Ἀπὸ αὐτοὺς ἀνήκουν στὴ λευκὴ φυλὴ περὶ τὰ 1.200 ἑκατομμύρια, στὴν κιτρίνη φυλὴ περὶ τὰ 750 ἑκατομμύρια, στὴ μαύρη φυλὴ περὶ τὰ 150 ἑκατομμύρια, στὴ Μαλαϊκὴ φυλὴ περὶ τὰ 60 ἑκατομμύρια καὶ Ἑρυθρόδερμοι (Ἰνδιάνοι τῆς Ἀμερικῆς) περὶ τὰ 40 ἑκατομμύρια.

β) Θρησκείες.

Ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς γῆς περὶ τὰ 800 ἑκατομμύρια εἶναι Χριστιανοί, περὶ τὰ 300 ἑκατομμύρια Μωαμεθανοί καὶ περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια Ἑβραῖοι.

Οἱ ἄλλοι εἶναι Βουδδισταί, Βραχμανισταί καὶ Εἰδωολάτραι.

Α'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τί λέγεται ἡπειρος καὶ τί ὠκεανός;
2. Ποιὲς ἡπείρους λέμε Νέον Κόσμον; Γιατί;
3. Πόσες καὶ ποιὲς κινήσεις κάνει ἡ θάλασσα;
4. Ποιὰ ἡ σπουδαιότης τῶν θαλασσίων ρευμάτων;
5. Τί λέγεται στρατόσφαιρα;
6. Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς δημιουργίας τῶν ἀνέμων;
7. Ποιοὶ περιοδικοὶ ἄνεμοι φυσοῦν στὴν Ἑλλάδα;
8. Πόσων εἰδῶν κλίματα ξέρεις; Ποιὸ κατὰ τὴ γνώμη σου εἶναι τὸ καλύτερο; Γιατί;

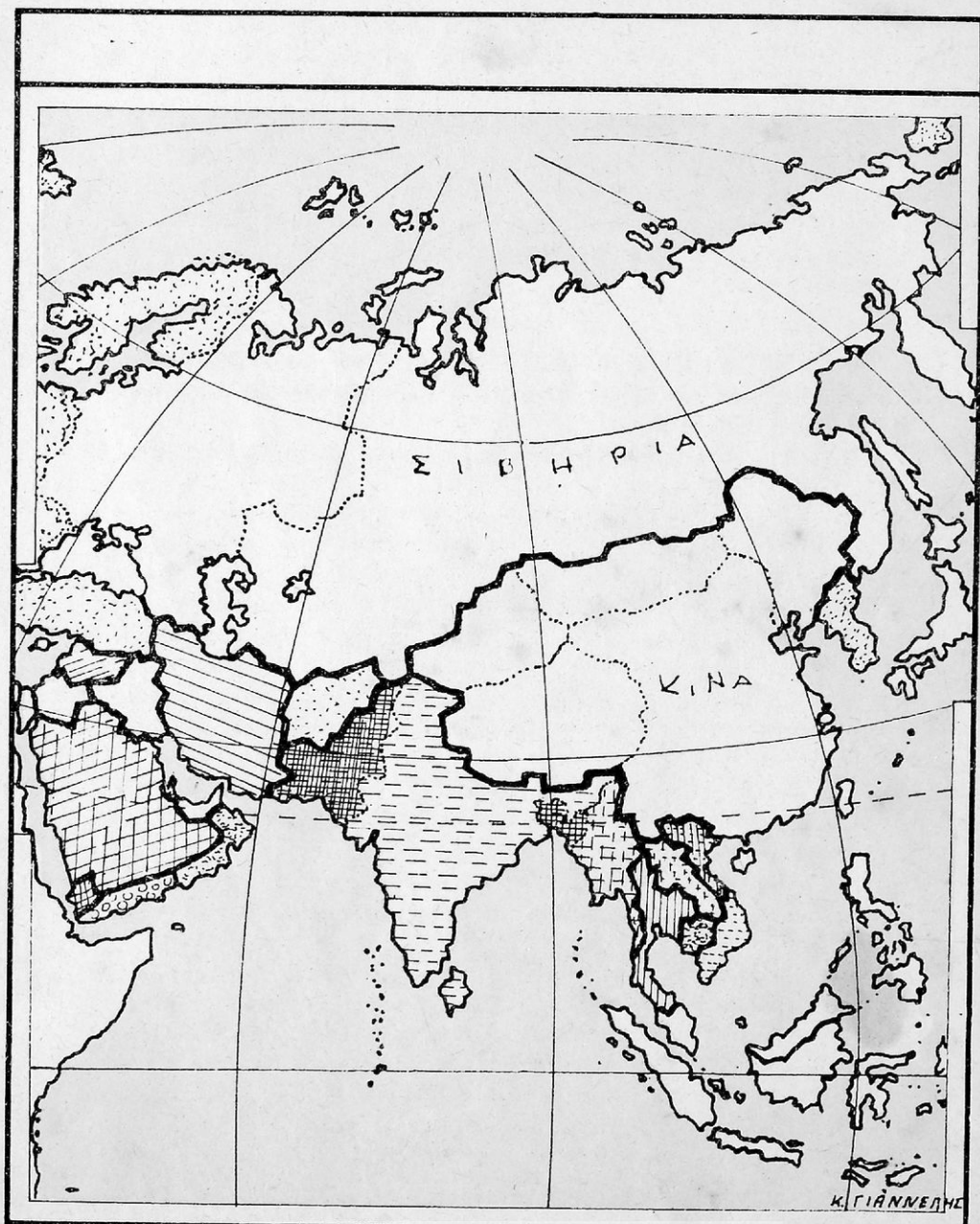
Β'. ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Ἀντικαταστήσετε στὶς παρακάτω φράσεις τὴν παύλα μὲ τὴ σωστὴ λέξι ποὺ λείπει:

1. Ἡ γῆ κάνει — κινήσεις.
2. — λέμε τὴ φανταστικὴ γραμμὴ, γύρω στὴν ὁποία στρέφεται ἡ γῆ.
3. Τὸ νὰ βρίσκωμε τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος λέγεται —
4. Ἡ Ἀσία ἔχει — ἑκατομμύρια κατοίκους.
5. Τὸν Εἰρηνικὸ Ὤκεανὸ τὸν διέπλευσε πρῶτος ὁ — τὸ ἔτος —

Διαγράψετε ὅ,τι κατὰ τὴ γνώμη σας δὲν εἶναι σωστὸ μέσα στὴν παρένθεσι στὶς ἐξῆς φράσεις:

1. Ἡ παλίρροια διαρκεῖ ὥρες (14—12).
2. Ὁ μπάτης φυσᾷ πρὸς τὴν (ξηρὰ—θάλασσα).
3. Ὁ Ἀνατολικὸς ἄνεμος λέγεται ναυτικὰ (Πονέντες—Λεβάντες).
4. Τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸ του (μῆκος—πλάτος).
5. Τὰ περισσότερα καὶ μεγαλύτερα δάση βρίσκονται στὴ ζώνη τῆς γῆς (εὐκρατο—διακεκαυμένη).

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΗΠΕΙΡΩΝ

1. ΑΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙ

α) Φυσική - Οικονομική.

Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπὸ τὰς ἡπείρους. Βρίσκεται στὸ βόρειο καὶ ἀνατολικὸ ἡμισφαίριο. Εἶναι 325 σχεδὸν φορές μεγαλύ-
τερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴ Βόρειο Παγωμένη Θάλασσα (Ὠκεανό),
πρὸς Α. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανό, πρὸς Ν. ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ καὶ
πρὸς Δ. συνορεύει μὲ τὴν Εὐρώπῃ (Οὐράλια ὄρη - Καύκασος - Εὐ-
ξεινος Πόντος), βρέχεται ἀπὸ τὴ Μεσόγειο Θάλασσα καὶ τὴν Ἐρυ-
θρὰ Θάλασσα.

Στὴν Ἀσία ἀνήκουν καὶ αἱ νῆσοι : Νέα Ζέμπλα, Σαχάλινη, Ἰα-
πωνίας, Φορμόζα, Φιλιππῖνες, Ἰνδονησία, Κεϋλάνη. Οἱ ὠκεανοὶ ποὺ
τὴν βρέχουν σχηματίζουν τὶς ἐξῆς μεγάλες θάλασσες : Πρὸς Β. τοῦ
Καρὰ, πρὸς Α. τὴ Βερίγγειο, τὴν Ὀχοτσικὴν, τὴν Ἰαπωνικὴν, τὴ Σι-
νικὴν (Κινεζικὴν), πρὸς Ν. τὴ Βεγγαλικὴν, τὴν Ἀραβικὴν, καὶ πρὸς ΝΔ.
τὴν Ἐρυθρά.

Τὰ σπουδαιότερα δὲ ἀκρωτήρια εἶναι : Τὸ Τσελιοϋσκιν στὴ Β.
Παγωμένη Θάλασσα, τὸ Ἀνατολικὸ στὴ Βερίγγειο θάλασσα, τὸ
Καμπούτζι καὶ τὸ Ρωμανία στὴ Σινικὴν.

Ἡ Ἀσία χωρίζεται σὲ πέντε φυσικὰς περιοχάς : 1) Δυτικὴ ἢ
Ἑγγὺς (Μέση) Ἀνατολή, 2) Νότιο, 3) Κεντρικὴ, 4) Ἀνατολικὴ καὶ 5)
Βόρειο Ἀσία.

Στὴ Δυτικὴ διακρίνομε τὰ ὄρη Ταῦρος, Ἀραράτ, Καύκασος,
Λίβανος, Ἐλπούρς, στὴ Νότιο τὰ Γαταῖα, στὴν Κεντρικὴ τὴν ὄρο-
σειρὰ τῶν Ἱμαλαΐων, μὲ ψηλότερη κορυφὴ τὸ Ἐβερεστ (8.880 μ.).
τὸ Ἰνδοκοῦχον, τὰ Κουὲν - Λούν, τὰ Ἀλταῖα.

Ἡ Ἀσία ἔχει τὰ ὁροπέδια Ἰράν, Παμίρ, Δεκάν, Θιβέτ. Ἐρή-
μους ἔχει τῆς Συρίας, Ἀραβίας καὶ, τὴ μεγαλύτερη, τὴ Γόβη.

Πεδιίδες σπουδαιότερες εἶναι τῆς Μεσοποταμίας, τῶν Ἰνδιῶν,
τῆς Κίνας, τῆς Σιβηρίας.

Ἡ Ἀσία ἔχει πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς. Σχεδὸν ὅλοι πηγάζουν ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ περιοχὴ.

Πρὸς Β. χύνονται οἱ Ὄβις, Ἰενεσέης, Λένας. Πρὸς Α. χύνονται οἱ Ἀμούρ, Χοάγκ - Χὸ (Κίτρινος), Γιὰγκ - Τσέ - Κιάγκ (Γαλάζιος), Μεκόγκ. Πρὸς Ν. χύνονται οἱ Ἰραβάδης, Σαλουέν, Βραμπαπούτρας, Γάγγης, Ἰνδός, Τίγρις, Εὐφράτης. Ὑπάρχουν καὶ δυό, ποὺ χύνονται στὴν Ἀράλη λίμνη, ὁ Ὁξος καὶ ὁ Ἰαξάρτης.

Ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς αὐτοὺς εἶναι ὁ Γιὰγκ - Τσέ - Κιάγκ, μὲ μῆκος 5.500 χιλιόμετρα (σχεδὸν 7 φορές περισσότερο τὸ μῆκος τῆς Ἑλλάδος).

Οἱ μεγαλύτερες λίμνες τῆς Ἀσίας εἶναι ἡ Κασπία, ἡ Ἀράλη, ἡ Βαϊκάλη.

Ἡ Ἀσία ἀνήκει καὶ στὶς τρεῖς ζώνες. Ἐπομένως ἔχει ὅλων

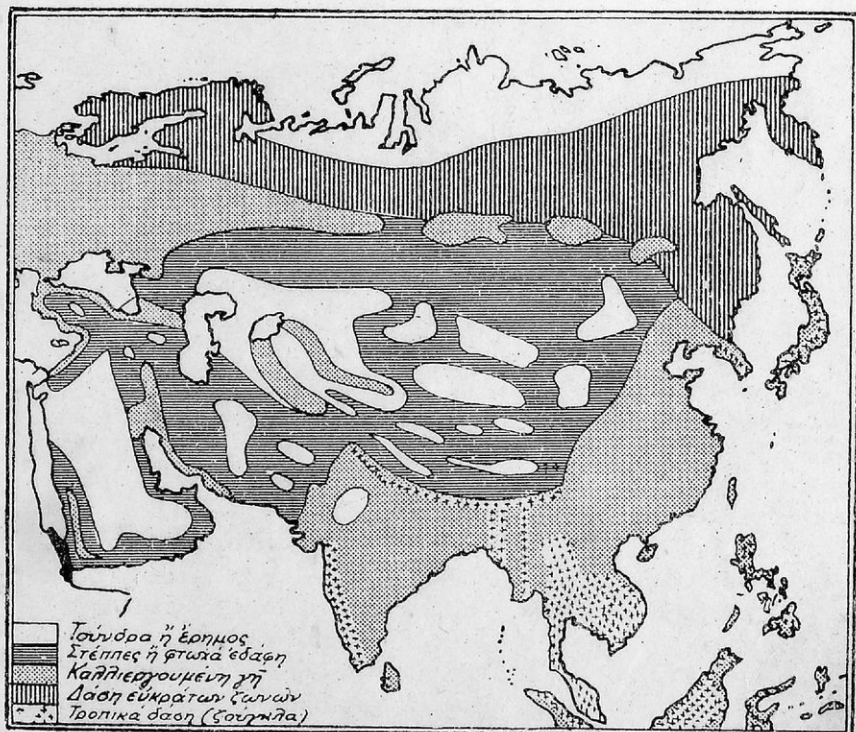

Εἰχ. 12. Ἀνάγλυφος χάρτης τῆς Ἀσίας.

των ειδών κλίμα. Όμως είναι διαφορετικό κατά τόπους. Το ξέρετε γιατί. Στη Βόρειο επικρατεί πολικό, στην Κεντρική ήπειρωτικό. Στα παραθαλάσσια της εύκρατης ζώνης μέρη επικρατεί ωκεάνειο και στη Νότιο και Νοτιοανατολική Άσία τροπικό, με περίοδο βροχών και περίοδο ξηρασίας. Άνεμοι φυσούν κυρίως οι υγροί μουσσώνες (καλοκαίρι) και οι ξηροί μουσσώνες (χειμώνας). Έπομένως στις περιοχές αυτές πέφτουν πολλές βροχές το καλοκαίρι. Επίσης βροχές πέφτουν αρκετές σ' όλα τα παράλια, εκτός από τα βόρεια.

Στη βόρειο περιοχή της Άσίας ή βλάστησι είναι πολύ πτωχή. Σκεπάζεται τον περισσότερο καιρό από πάγους. Το καλοκαίρι βλέπεις να φυτρώνουν έδω κι εκεί μερικά βούρλα και λειχήνες. Είναι άπέραντες τέτοιες εκτάσεις και τίς λένε **τουήνδρες**.

Πιο χαμηλά υπάρχει μια μεγάλη ζώνη με δάση και στην Κεντρική Άσία άγονα όροπέδια, **στεππες** και έρημοι.

Εικ. 13. Άσία. Φυσική βλάστησις.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Στή Νότιο και Νοτιοανατολική 'Ασία τὸ ἔδαφος εἶναι ευφορο. 'Εδῶ ὑπάρχουν, καὶ κυρίως στή Βιρμανία καὶ 'Ινδοκίνα, πολλὰ τροπικά δάση.

Ζῶα ἄγρια πρὸς Β. ζοῦν λευκὲς ἀρκοῦδες, τάρανδοι, στὰ δάση λύκοι, ἀρκοῦδες, σκίουροι, ἑρμίνες καὶ στίς τροπικὲς περιοχὲς λέοντες, τίγρεις, ἐλέφαντες, πίθηκοι κλπ. Στίς στέππες τρέφονται πολλὰ πρόβατα καὶ αἴγες.

'Απὸ ὅσα εἶπαμε βγαίνει τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἔχει πολλὰ καὶ ποικίλα προϊόντα. Δηλαδή **δασικά** (ξύλεια - γουνάρικά), **κτηνοτροφικά** (γάλα - κρέας - μαλλιά - δέρματα), **γεωργικά** (δημητριακὰ - ρύζι - βαμβάκι κ. ἄ.). 'Επίσης **βιομηχανικά** (μετάξι - χαλιά) καὶ ἀρωματικά φυτὰ (τσάι - καφὲς - γαρύφαλλα - κανέλλα). Τέλος ἡ 'Ασία ἔχει καὶ **ὑπόγειο πλοῦτο**, πετρέλαια ('Αραβία - Μεσοποταμία - Περσία - 'Υπερκαυκασία), γαιάνθρακες (Σιβηρία - 'Ιαπωνία - 'Ινδίες - 'Ινδοκίνα), λευκόχρυσον (Σιβηρία), χαλκόν, κασσίτερον (Βιρμανία)

β) Πολιτική.

'Η 'Ασία θεωρεῖται ἡ κοιτίδα τοῦ πολιτισμοῦ. 'Εδῶ οἱ Κινέζοι καὶ οἱ 'Ινδοὶ εἶχαν ἀρχαιότατο πολιτισμό.

'Η 'Ασία εἶναι ἡ ἡπειρος μὲ τὸν μεγαλύτερο πληθυσμό. Περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς σχεδὸν ἀνθρώπους τῆς γῆς κατοικοῦν ἐδῶ. Πιὸ πυκνωκατωκημένες περιοχὲς εἶναι οἱ 'Ινδίες, ἡ Κίνα, 'Ινδοκίνα, 'Ιαπωνία, 'Ινδονησία.

Οἱ κάτοικοι τῆς 'Ασίας ἀνήκουν στή λευκὴ φυλὴ (Δυτικὴ καὶ Νότιος) καὶ στήν κιτρίνη ἢ μογγολικὴ ('Ανατολικὴ - 'Ινδονησία). Ὁμιλοῦν δὲ πολλὰ καὶ διάφορες γλῶσσες. Οἱ κυριώτερες εἶναι ἡ 'Αραβικὴ, ἡ Κινεζικὴ, ἡ 'Ινδικὴ, ἡ Ρωσικὴ.

Οἱ κάτοικοι τῆς 'Ασίας εἶναι Μωαμεθανοὶ ('Αρχαί - Τούρκοι - Πακιστανοὶ), Βραχμανισταὶ ('Ινδοὶ), Βουδδισταὶ (Κινέζοι - 'Ιάπωνες), Χριστιανοὶ ('Αρμένιοι - Εὐρωπαῖοι ἄποικοι) καὶ 'Ιουδαῖοι ('Εβραῖοι).

'Ασχολοῦνται δὲ στήν κτηνοτροφία, στή γεωργία, στὸ ἐμπόριο καὶ στή βιομηχανία.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ 'Ασία θεωρεῖται ἡ κοιτίδα τοῦ πολιτισμοῦ (Κινέζοι καὶ 'Ινδοὶ), σήμερα δὲν βρίσκεται στὸ ἴδιο ἐπίπεδο πολιτισμοῦ μὲ τοὺς Εὐρωπαίους. Προηγοῦνται ὅμως σ' αὐτοὺς οἱ 'Ιάπωνες.

'Η συγκοινωνία στήν 'Ασία γίνεται στὰ περισσότερα μέρη μὲ πρωτόγονα μέσα. Ἐχει ὅμως καὶ αὐτοκίνητα καὶ τραῖνα στίς 'Ινδίες, Κίνα, 'Ιαπωνία καὶ Σιβηρία ('Υπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος). Στὰ παράλια πάλι ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ ἱστιόφωρα καὶ ἀτμό-

πλοια. Καί τὰ μεγαλύτερα ἐμπορικά λιμάνια εἶναι ἡ Βομβάη, ἡ Καλκούτα, ἡ Σιγκαπούρη, ἡ Καντών, ἡ Σαγκάη, τὸ Τόκιο, τὸ Βλαδιβοστόκ.

Ἡ Ἀσία κατὰ τὶς περιοχὰς ποὺ μιλήσαμε ἔχει τὰ ἑξῆς κράτη:

Δυτικὴ Ἀσία: 1) Τουρκία (Μικρὰ Ἀσία), 2) Συρία καὶ Λίβανο, 3) Παλαιστίνη (Ἰσραὴλ καὶ Ὑπεριορδανία), 4) Μεσοποταμία (Ἰράκ), 5) Ἀραβία, 6) Περσία, 7) Ἀφγανιστάν, 8) Ὑπερκαυκασία.

Νότιος Ἀσία: 1) Ἰνδίες, 2) Πακιστάν, 3) Σιάμ, 4) Ἰνδονησία.

Ἀνατολικὴ Ἀσία: 1) Κίνα, 2) Κορέα, 3) Ἰαπωνία, 4) Φιλιππίνες.

Τὰ ἄλλα τμήματα τῆς Ἀσίας εἶναι ἀποικίες διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Α'. ΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ

1. ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ (ΤΟΥΡΚΙΑ).

α) Φυσικὴ - οἰκονομικὴ ἐξέτασις.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία βρίσκεται κοντὰ στὴν Ἑλλάδα. Μᾶς χωρίζει τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ἀποτελεῖ τὸ δυτικώτερο κράτος τῆς ἡπείρου Ἀσίας.

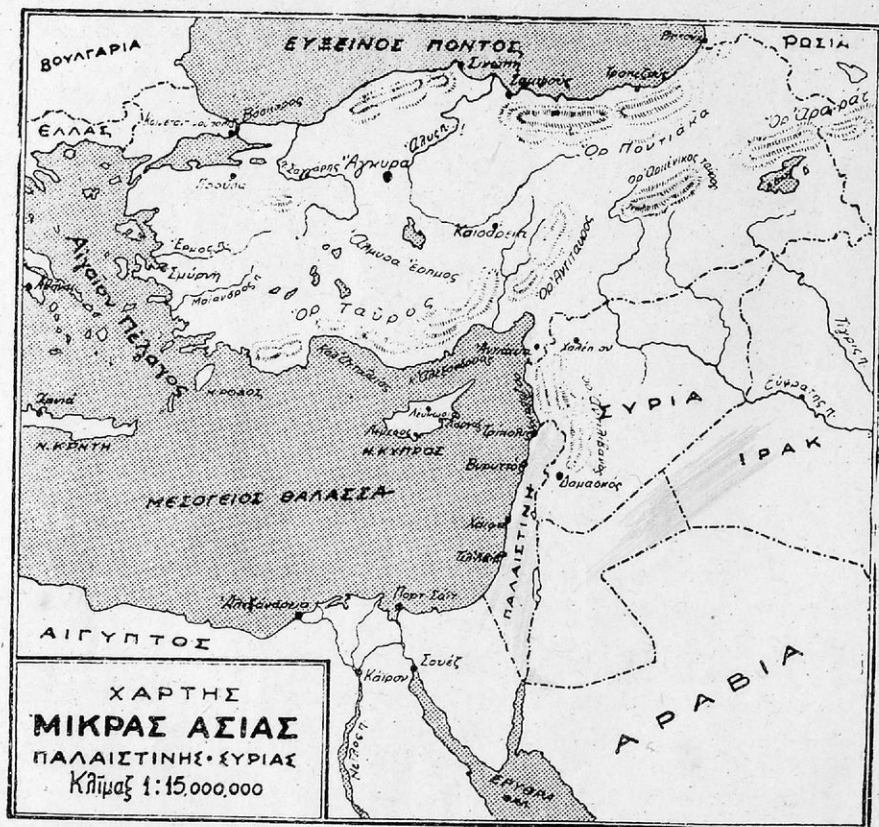
Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο (Μαύρη Θάλασσα), πρὸς Α. συνορεύει μὲ τὴ Ρωσία καὶ Περσικὴ Ἀρμενία, πρὸς Ν. μὲ τὴ Μεσοποταμία, τὴ Συρία καὶ τὴ Μεσόγειο Θάλασσα καὶ πρὸς Δ. βρέχεται ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Χωρίζεται δὲ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην μὲ τὸν Ἑλλησποντο, τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Βόσπορο.

Ἡ Μ. Ἀσία εἶναι ὁροπέδιο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παράλια τῆς καὶ κυρίως τὰ δυτικὰ (Ἰωνία). Κόλπους ἔχει τῆς Σμύρνης, τοῦ Ἀδραμυτίου, τῆς Ἀιταλείας καὶ τῆς Ἀλεξανδρέττας.

Υψηλὰ ὄρη εἶναι ὁ Ταύρος, ὁ Ἀντίταυρος, τὰ Ποντιακὰ καὶ τὸ μεγαλύτερο τὸ Ἀραράτ (5.200 μ.). Ἐδῶ λένε πὼς ἐκάθησε ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸ.

Ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι ὁ Ἄλυσ. Ἐχει πῶς μεγάλα μῆκος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα (Μακεδονία - Κρήτη). Ἄλλοι εἶναι ὁ Σαγγάριος, ὁ Γρανικός, ποὺ χύνονται πρὸς Β., καὶ ὁ Ἔρμος, ὁ Μαίανδρος, ποὺ χύνονται στὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ Ἀρμενία πηγάζουν καὶ οἱ μεγάλοι ποταμοὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης.

Λίμνες ἡ Μ. Ἀσία ἔχει τὴν Ἀπολλωνία, τὴν Ἀλμυρὰ (Τάττα) καὶ τὴ μεγαλύτερη Βάν.

Είχ. 14. Χάρτης της 'Ασίας, Συρίας και Παλαιστίνης.

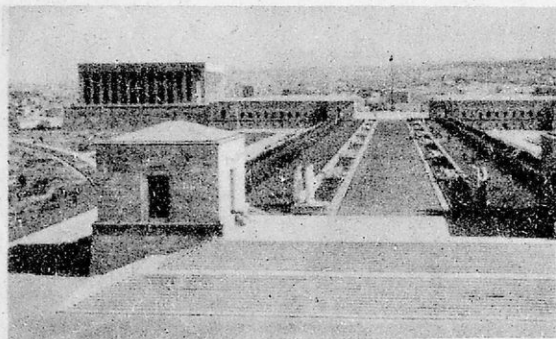
Τὰ παράλια τῆς Μ. 'Ασίας ἔχουν κλίμα γλυκὺ θαλάσσιο μὲ ἀρκετὲς βροχές. Στὸ κέντρον ἔχει ἡπειρωτικὸ καὶ λιγώτερες βροχές.

Στὰ παράλια εὐδοκίμοῦν τὰ σιτηρά, ὁ καπνός, τὸ βαμβάκι, ἡ σταφίδα (σουλτανίνα) καὶ τὰ ὀπωροφόρα δέντρα, συκίες, κερασιές, μouriές, ἐλίές, πορτοκαλλιές. Τόση εἶναι ἡ εὐφορία τῶν δυτικῶν παραλλίων, ὥστε τὰ λένε «κῆπος τῆς Μ. 'Ασίας». Ὅμως καὶ στὸ κεντρικὸ ὁροπέδιο ὑπάρχουν πολλὲς βοσκές. Εὐδοκίμει ἐδῶ ἡ κτηνοτροφία καὶ εἶναι ἑκαουστές οἱ αἰγες 'Αγκύρας καὶ τὰ Καραμάνικα πρόβατα.

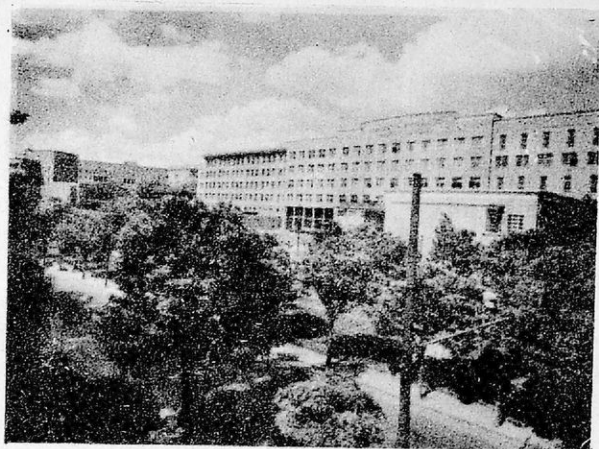
Κοπάδι από αίγες της 'Αγκύρας

"Αγκυρα :
Μαυσωλείον
'Αττατούρκι

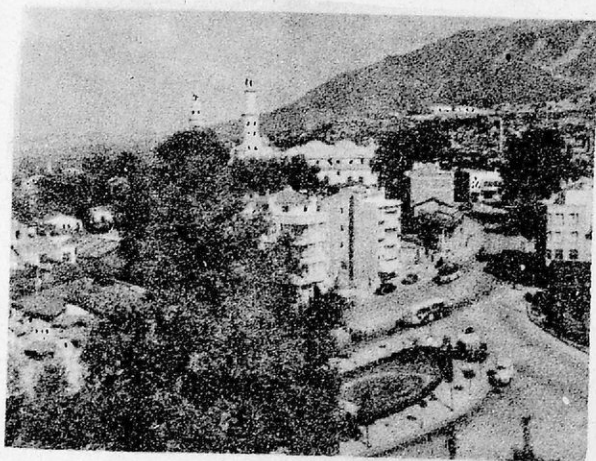

"Αγκυρα :
Λεωφόρος
'Αττατούρκι

Πανεπιστήμιον
Ἀγκύρας

Προῦσσα

Ποντιακοὶ χοροὶ

β) Πολιτική εξέταση.

Ἡ Μ. Ἀσία ἦτο χώρα Ἑλληνική ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἐδῶ ὁ θεῖος Ὅμηρος τραγούδησε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσεια, ἔδῶ ὑπῆρξαν οἱ πλούσιες Ἑλληνικὲς ἀποικίες, ἔδῶ ἐπέρασε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἔδῶ ἐδοξάσθη τὸ Βυζαντινὸ κράτος. Σήμερα τὴν κατέχουν οἱ Τούρκοι καὶ Ἕλληνες κατοικοῦν μόνο στὴν Κωνσταντινούπολι.

Οἱ Τούρκοι δὲν εἶναι πρωτευμένος λαός. Τώρα τελευταῖα ὁ Κεμάλ εἰσήγαγε πολλὰς καινοτομίας καὶ φρόντισε νὰ κάμῃ τὴν Τουρκία σὰν τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη.

Στὴ θρησκεία εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ ἀσχολοῦνται στὴν κτηνοτροφία καὶ γεωργία. Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἂν καὶ ἔχει πολλὰς σιδηροδρομικὰς γραμμές, αὐτοκίνητοδρόμους καὶ λιμένας.

Ἡ Τουρκία σήμερα εἶναι Δημοκρατία. Ἐχει πρωτεύουσα τὴν Ἀγκυρὰ μὲ 150 χιλιάδες κατοίκους. Πρὶν εἶχε τὴν Κωνσταντινούπολι.

Ἄλλες ἀξιόλογες πόλεις εἶναι στὰ νότια παράλια ἡ Ἀλεξανδρέττα, Μερσίνα, Ἀττάλεια, στὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἡ Σμύρνη, στὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἡ Σαμψούς, ἡ Τραπεζοῦς.

Στὴν Κεντρικὴ Μ. Ἀσία βρίσκονται οἱ πόλεις Προῦσα, Ἀφιὺν-Καρὰ-Χισάρ, Ἰκόνιο.

Ἡ Τουρκία ἦταν πάντα ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος. Καὶ θὰ μάθετε στὴν Ἱστορία, πὼς κατάφερε νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ.

Σήμερα ὁμως συνδεόμεθα μὲ σύμφωνο φιλίας.

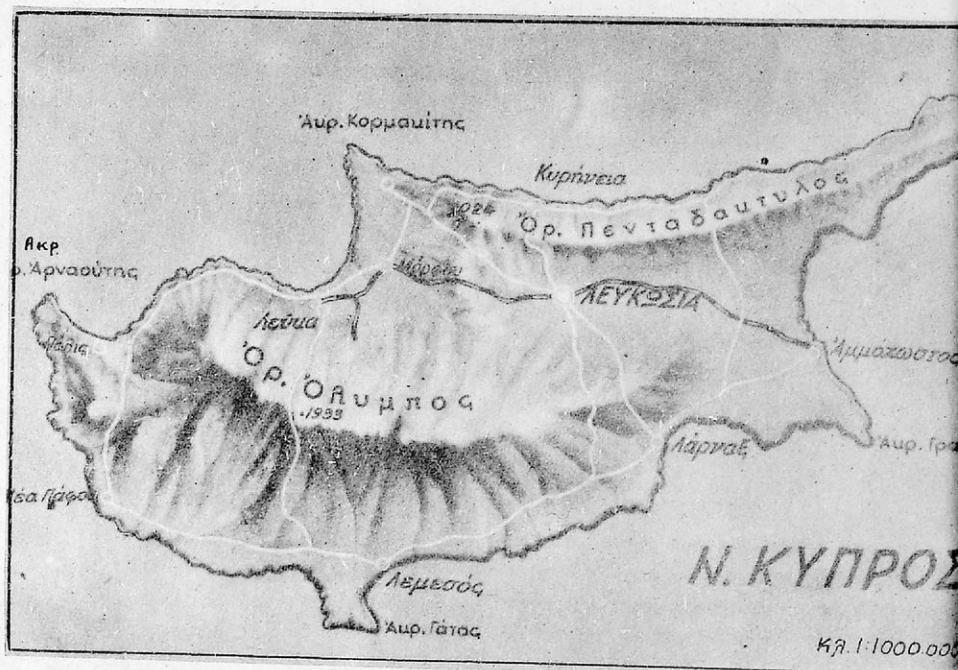
1α. ΚΥΠΡΟΣ

Εἶναι νησὶ μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν Κρήτη. Βρίσκεται στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο Θάλασσα.

Ἐχει ὄρη τὸν Ὀλυμπο ἢ Τρόοδο καὶ τὸ Πενταδάκτυλον, ποὺ καταλήγει στὸ ἄκρωτήρι Ἅγιος Ἀνδρέας (Δεινάρετο).

Ἀνάμεσα στὰ δυὸ βουνὰ βρίσκεται ἡ πεδιάδα τῆς Μεσαριᾶς. Ἐνα μικρὸ ποτάμι τὴ διασχίζει, ὁ Πηδιάς.

Τὸ κλίμα τῆς Κύπρου εἶναι εὐκρατο καὶ ὑγιεινὸ. Προϊόντα ἔχει δημητριακὰ, κρασιὰ, χαρούπια, ὀπωρικὰ (σῦκα, ἀχλάδια, ἀμύγδαλα, λεμόνια, πορτοκάλια, μπανάνες).

Ζωα της Κύπρου είναι δυνατά μουλάρια και μεγαλόσωμοι γαϊδάροι.

Ἡ Κύπρος ἀπὸ ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν Ἑλληνική. Ἐδῶ κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐγεννήθη ἡ θεὰ Ἀφροδίτη. Γι' αὐτὸ τὴν ἔλεγαν Κύπριν. Ἐδῶ ὁ Κίμων ἐνίκησε τοὺς Πέρσας (Κίτιο), ἐδῶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ ἀποτελοῦσε σπουδαῖο κομμάτι ἀργότερα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ὅμως τὴν κατέλαβαν οἱ Τούρκοι. Ἀπὸ αὐτοὺς τὴν πῆραν τὸ 1878 μ. Χ. οἱ Ἀγγλοι.

Οἱ Κύπριοι κατόπιν ἡρωϊκῶν ἀγώνων καὶ αὐτοθυσιῶν ἐπέτυχαν ἤδη νὰ ἐλευθερωθοῦν καὶ νὰ ἀποτελέσουν ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρόεδρον τὸν Ἐθνάρχην Μακάριον.

Πόλεις: Πρωτεύουσα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας εἶναι ἡ Λευκωσία (40.000 κ.). Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Ἀμμόχωστος (20.000 κ.) ἡ Λάρναξ (20.000 κ.) ἡ Λεμεσὸς (25.000 κ.) ἡ Πάφος κ.ά.

2. ΣΥΡΙΑ.

Ἡ Συρία εἶναι λίγο μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἔχει τοὺς μισοὺς κατοίκους. Ἐρίσκεται πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας. Ἡ περισσότερη εἶναι ἔρημος (Συριακὴ Ἐρημος) καὶ μόνον τὰ παράλια εἶναι εὐφορα καὶ πιὸ κατωκημένα. Στὴν ἀρχαιότητα λεγόταν **Φοινίκη**.

Ὅρη ἔχει τὸν **Λίβανο** καὶ **Ἀντιλίβανο** καὶ ἓνα μεγάλο ποτάμι, τὸν **Ὀρόντη**.

Τὸ κλίμα εἶναι θαλάσσιο στὰ παράλια, ἡπειρωτικὸ στὴν Κοιλὴ Συρία καὶ ἐρήμου εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Προϊόντα παράγει κτηνότροφικά (μαλλιά· δέρματα) καὶ γεωργικά (σιτηρά). Ἀκόμη ἔχει ὀπωροφόρα δέντρα καὶ ἐλιές.

Οἱ κάτοικοι τῆς Συρίας εἶναι Ἀραβες, Σύριοι, Δροῦσοι, Ἑβραῖοι. Ὅλοι μιλοῦν τὴν Ἀραβικὴ γλῶσσα. Ἡ Συρία εἶναι ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία. Τὴν ἀποτελοῦν οἱ Πολιτεῖες Συρία, Λίβανος καὶ τῶν Δρούσων.

Ἡ Συρία εἶναι χώρα ἀρχαιοτάτη. Οἱ κάτοικοι τῆς Φοινίκης ἦσαν ἔμποροι, ναυτικοὶ καὶ πολιτισμένοι. Ἀπ' αὐτοὺς ἑμεῖς οἱ Ἕλληνες πήραμε τὸ ἀλφάβητο.

Πρωτεύουσα τῆς Συρίας εἶναι ἡ **Δαμασκός**. Εἶναι μιὰ σωστὴ δασὶ στὴν ἔρημο. Τὰ σπαθιά (δαμασκηνά) καὶ τὰ μεταξωτά τῆς ἦσαν ξακουστά.

Ἄλλες πόλεις εἶναι ἡ **Βηρυττός** (πρωτ. τοῦ Λιβάνου), τὸ **Χαλέπιο**, ἡ **Ἀντιόχεια**, ἡ **Λαοδίκεια**.

3. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Εἶναι ἡ Γῆ Χαναάν, ἡ Γῆ τῆς Ἑπαγγελίας.

Πρὸς Β. συνορεύει μὲ τὴ Συρία, πρὸς Α. μὲ τὴν Ἀραβία, πρὸς Ν. μὲ τὴν Αἴγυπτο καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴ Μεσόγειο Θάλασσα.

Ἡ Παλαιστίνη εἶναι μεγάλη ὅσο ἡ Πελοπόννησος. Εἶναι ὅμως εὐφορη.

Τὰ βουνά τῆς δὲν εἶναι μεγάλα καὶ σᾶς εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὰ Ὑρσκειτικά, ὅπως π. χ. τὸ ὄρος Θαβώρ, τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

Ἡ Παλαιστίνη εἶναι ἡ ἱερὰ γῆ (Ἅγιοι Τόποι) τῶν Χριστιανῶν. Ἐδῶ ἐγεννήθη, ἔζησε, ἐδίδασκε, ἔκαμε θαύματα, ἔσταυρώθη καὶ ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Τὴ διασχίζει ὁ ποταμὸς **Ιορδάνης**, ποὺ σχηματίζει τὴ λίμνη **Γεννησαρέτ** ἢ **Θάλασσα τῆς Γαλιλαίας** καὶ χύνεται στὴ **Νεκρά** Θάλασσα. Σωστά τὴν εἶπαν νεκρά. Οὔτε στὰ νερά τῆς ζοῦν ψάρια.

ούτε στις δχθες υπάρχει βλάστησι. Τὸ νερό της ἔχει πολὺ ἀλάτι (25%). Λένε ὅτι ἐδῶ ἦσαν οἱ πόλεις Σόδομα καὶ Γόμορα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης εἶναι σχεδὸν 400 μέτρα χαμηλότερη ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς Μεσογείου. Εἶναι ἡ χαμηλότερη ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Ἡ ἀτμοσφαιρική πίεσι ἐδῶ εἶναι μεγάλη.

Τὸ κλίμα τῆς Παλαιστίνης εἶναι εὐκρατο, μὲ περίοδο βροχῶν καὶ περίοδο ξηρασίας στὸ ἐσωτερικό. Στὰ παράλια παράγει δημητριακά, λάδι, σταφύλια, πορτοκάλια (Γιάφφας), στὸ ἐσωτερικὸ κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης βγάζουν ἀλάτι, πίσσα καὶ σόδα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης εἶναι Ἑβραῖοι καὶ Ἀραβες. Καὶ ἀποτελοῦν δύο κρατίδια: 1) Τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραὴλ μὲ πρωτεύουσα τὸ Τέλ-Ἀβίβ καὶ 2) τὴν Ὑπεριορδανία μὲ πρωτεύουσα τὸ Ἀμμάν.

Ἄλλες πόλεις εἶναι ἡ Ἱερουσαλήμ. Ἐδῶ υπάρχει ὁ ναὸς τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τὰ εῖρεπια τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Καὶ ἔρχονται ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου Χριστιανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Οἱ πρῶτοι νὰ προσκυνήσουν τὸν Τάφο τοῦ Κυρίου κι οἱ δευτέροι νὰ κλάψουν τὴ χαμένη δόξα τῶν Ἰουδαίων πλάι στὰ εῖρεπια.

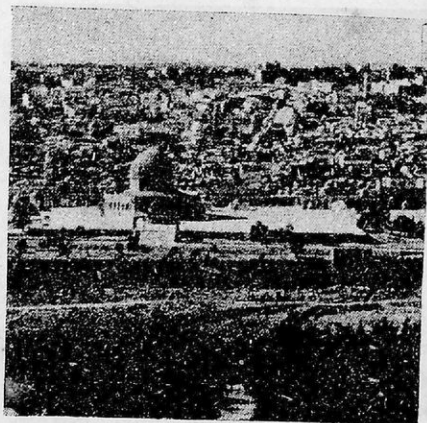
Λιμάνι γιὰ τὴν Ἱερουσαλήμ εἶναι ἡ Ἰόππη (Γιάφφα). Στὴν πόλι πάλι Χαΐφα καταλήγουν οἱ μεγάλοι σωλῆνες, ποὺ φέρνουν τὰ πετρέλαια τῆς Μοσσούλης ἀπὸ τὴ Μεσοποταμία.

Ἀπὸ τίς ἄλλες πόλεις, γνωστὲς σὲ σᾶς, εἶναι ἡ Βηθλεέμ, ἡ Τιβεριάς, ἡ Ναζαρέτ, ἡ Γάζα.

— Τρύγος στὸ Ἰσραήλ.

Ἱερουσαλήμ

4. ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ (ΙΡΑΚ)

Μεσοποταμία λέμε κυρίως τη χώρα που διαρρέουν οι δυο ποταμοί **Τίγρης** και **Ευφράτης**. Είναι το αρχαίο Κράτος των 'Ασσυριο-Βαβυλωνίων.

Είναι η κοιτίς ενός από τους αρχαιότερους και σπουδαιότερους πολιτισμούς της ανθρωπίνης ιστορίας. Έδω υπήρχε η πολυάνθρωπος πόλις **Βαβυλών**, πρωτεύουσα ισχυρού και πολιτισμένου κράτους. Και οι κρεμαστοί κήποι της ήσαν ένα από τα έπτα θαύματα του αρχαίου κόσμου.

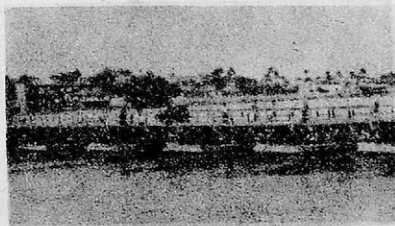
Η σημερινή Μεσοποταμία, αν και είναι σχεδόν τριπλασία από την Ελλάδα, δεν έχει παρά 3 εκατομμύρια κατοίκους.

Συνορεύει προς Β. με την Τουρκία, προς Α. με την Περσία, προς Ν. με τον Περσικό Κόλπο και προς Δ. με την Άραβια και Συρία.

Έχει έδαφος έρημου, γιατί πέφτουν λίγες βροχές και έχει κλίμα ήπειρωτικό. Όμως τα δυο ποτάμια κάνουν πολύ εύφορη όση έκτασι ποτίζουν. Υπήρχαν μεγάλα άρδευτικά έργα κατά την αρχαιότητα και σήμερα αρκετά.

Διυλιστήρια πετρελαίου στην
Μοσσούλη

Βαγδάτη

Ἡ γεωργία εἶναι πάντως σήμερα περιορισμένη. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι εἶναι κτηνοτρόφοι σκηνίτες ἀραβικῆς καταγωγῆς.

Ἀλλὰ ὁ πλοῦτος τῆς σημερινῆς Μεσοποταμίας εἶναι κυρίως τὰ ἄφθονα πετρέλαια ποῦ βγάζει.

Πρωτεύουσα τῆς Μεσοποταμίας εἶναι ἡ **Βαγδάτη**, κοντὰ στὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας **Κτησιφώντος**.

Ἄλλες πόλεις εἶναι ἡ **Μοσσοῦλη**, μέ σπουδαιότατες πετρελαιοπηγές, ἡ **Κερμπέλα**, ἱερὴ πόλις κοντὰ στὴν ἀρχαία Βαβυλῶνα, καὶ ἡ **Βασόρα**, λιμάνι στὴ συμβολὴ τῶν ποταμῶν Τίγρη καὶ Εὐφράτου κοντὰ στὸν Περσικὸ Κόλπο.

Οἱ κάτοικοι τῆς Μεσοποταμίας εἶναι Ἀραβες Μωαμεθανοί.

5. ΑΡΑΒΙΑ

Ἡ χερσόνησος τῆς Ἀραβίας βρίσκεται πρὸς Ν. τῆς Παλαιστίνης, Συρίας καὶ Μεσοποταμίας. Βρέχεται δὲ ἀπὸ τὸν Περσικὸ Κόλπο, τὴν Ἀραβικὴ Θάλασσα καὶ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα.

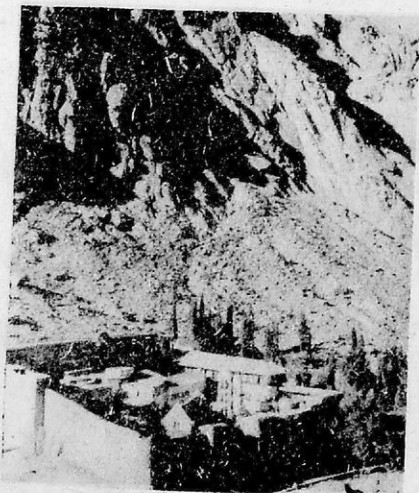
Εἶναι σχεδὸν 23 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ὅμως εἶναι ἐλάχιστα περισσότερος ἀπ' αὐτὴν. Γιατὶ ὅλο σχεδὸν τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀραβίας εἶναι ἄγονο ὁροπέδιο ἀραιοκατωκημένο.

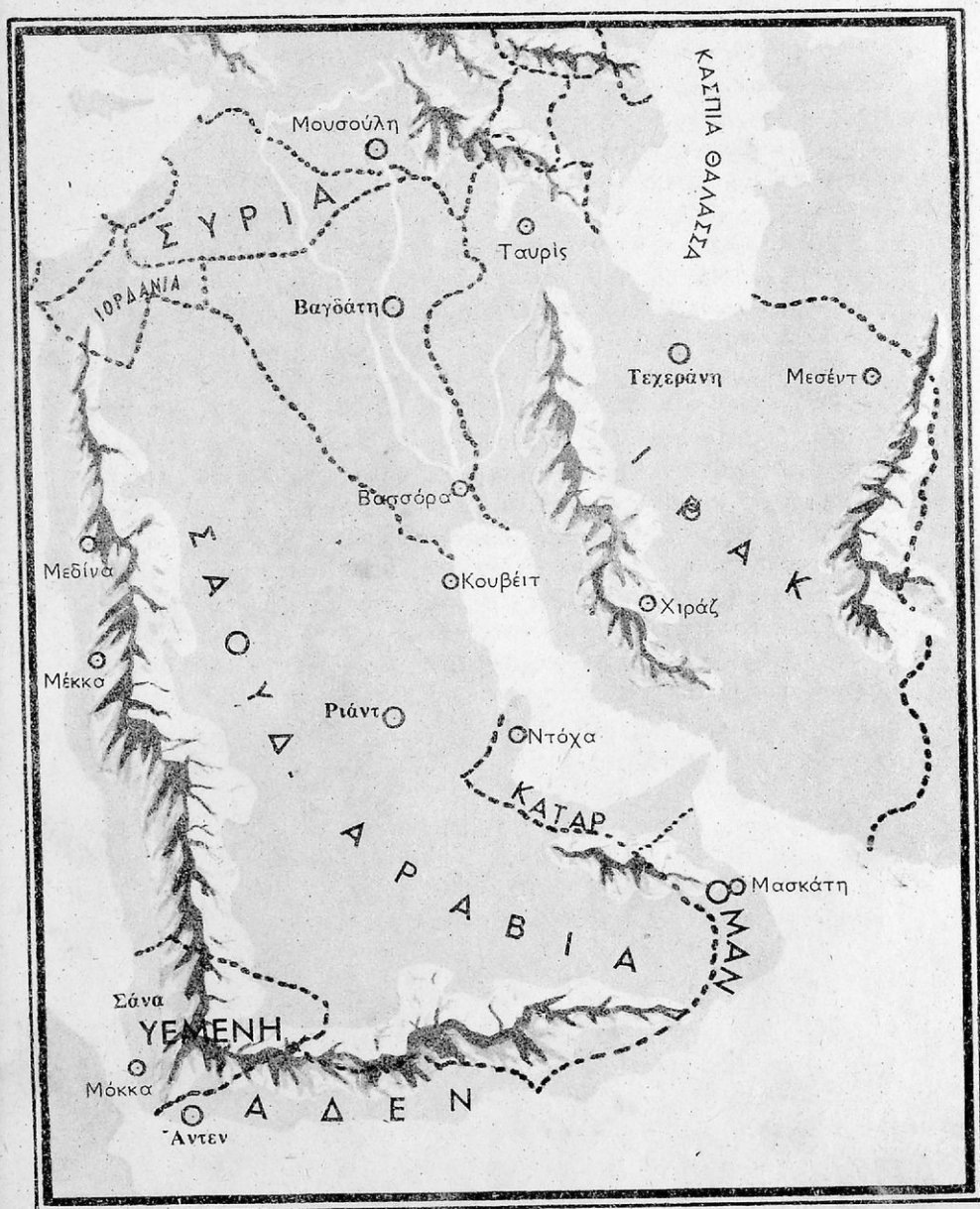
Τὰ παράλια τῆς ὅμως, ἰδίως τὰ ΝΔ., δέχονται πολλὲς βροχές.

— Τὸ μοναστήρι τοῦ Σινᾶ

— Ἀραβες πίνουν καφέ

Ἐδῶ ἡ βλάστησι εἶναι πλουσία. Δίκαια ὀνομάζεται «**Εὐδαίμων Ἀραβία**» (Ἰεμένη). Τὰ χωριά ἐδῶ εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ φοῖνικες, πορτοκαλλιές, ἀμπέλια. Καὶ οἱ βουνοπλαγιές εἶναι γεμᾶτες ἀπὸ φυτεῖες καφέ. Ὁ καφὲς **Μόκα** εἶναι πολὺ ἀρωματικὸς κι ὁ ἐκλεκτότερος τοῦ κόσμου.

Ἀντιθέτως, τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀραβίας λέγεται «**Πετραία Ἀραβία**» (**Χετζάζ**). Τὴν κατοικοῦν νομάδες κτηνοτρόφοι. Λέγονται **Βεδουῖνοι**.

Ἡ Ἀραβία παράγει δημητριακὰ, καφέ, ἀραβόσιτο, ρύζι, ζαχαροκάλαμο, ὀπωρικὰ καὶ κτηνοτροφικά. Ἐδῶ ζοῦν τὰ φημισμένα Ἀραβικὰ ἄλογα. Ἀκόμη στὰ παράλια τοῦ Περσικοῦ Κόλπου ὑπάρχουν πλούσιες πετρελαιοπηγές.

Οἱ Ἀραβες ἀνήκουν στὴ λευκὴ φυλὴ καὶ ἔχουν θρησκεία τὸ Μωαμεθανισμό. Τὴ θρησκεία αὐτὴ ἐκήρυξε στὴ **Μέκκα** ὁ συμπατριώτης τους **Μωάμεθ**. Καὶ στὴν πόλι **Μεδίνα** βρίσκεται ὁ τάφος του. Χιλιάδες δὲ πιστῶν Μωαμεθανῶν κάθε χρόνο ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ἔρχονται στὴ Μέκκα, νὰ προσκυνήσουν τὴν Ἱερὴ Πέτρα «**Κααμπᾶ**», καὶ στὴ Μεδίνα τὸν τάφο τοῦ προφήτου.

Ἡ συγκοινωνία γίνεται στὴν Ἀραβία κυρίως μὲ καμήλες καὶ στὰ παράλια μὲ πλοῖα.

Οἱ Βεδουῖνοι ζοῦν κατὰ φυλές. Ὁ ἀρχηγὸς κάθε μιᾶς λέγεται φύλαρχος (**Σεΐχης**). Δὲν ἔχουν ὅμως πολιτικὴ ἐνότητα. Ἀποτελοῦν διάφορα κρατίδια. Κυριώτερα εἶναι τὸ Βασίλειο τῆς Χετζάζης, τὸ Ἰμαμᾶτο Ἰεμένης, ἡ Χαδραμαούτ, τὸ πριγκιπᾶτο Κοβεΐτ. Ἀξιόλογες πόλεις εἶναι ἡ **Μέκκα**, ἡ **Μεδίνα**, ἡ **Τζέδδα**, τὸ **Ἄντεν**, τὸ **Ἐλ Ριάντ**, τὸ **Κοβεΐτ**.

Οἱ Ἀραβες, ὅταν ἔγιναν Μωαμεθανοί, κατέκτησαν σχεδὸν ὅλο κληρὴ τὴ Δυτικὴ Ἀσία, τὴ Βόρειο Ἀφρικὴ καὶ αὐτὴ τὴν Ἰσπανία. Δημιούργησαν δὲ πολιτισμὸ ἀξιόλογο. Ἀλλὰ γρήγορα ἄρχισαν νὰ τρώγονται μεταξύ τους καὶ νὰ παρακμάζουν.

6. ΠΕΡΣΙΑ

Ἡ Περσία μὲ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ Βελουχιστάν λέγονται **Ἰράν**. Εἶναι ὁροπέδιο καὶ περιβάλλεται ἀπὸ πολλὰς ὀροσειρές.

Ἡ Περσία εἶναι 12 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἴση στὸν πληθυσμό. Πρὸς Β. συνορεύει μὲ τὴ Ρωσία καὶ Κασπία Θάλασσα, πρὸς Α. μὲ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ Πακιστάν, πρὸς Ν. μὲ τὸν Περσικὸ Κόλπο καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴ Μεσοποταμία.

Τὸ ἔδαφός της εἶναι ἄγονο μὲ πολλὰς ἐρήμους. Μόνο στίς κοι-

λάδες είναι κάπως εύφορο. "Ορη έχει τὸ 'Ελπούρς.

Κλίμα έχει ἡπειρωτικὸ καὶ ὑπερβολικὴ ξηρασία.

Προϊόντα τῆς Περσίας εἶναι δημητριακά, ὄπιο, καπνός, μεταξωτά, δέρματα. Ἐπίσης κατασκευάζουν ἐδῶ τὰ φημισμένα **Περσικὰ χαλιά**. Ἔχει ὅμως καὶ πολλὰς **πετρελαιοπηγὰς** στὰ παράλια τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ τῆς Κασπίας Θαλάσσης. Οἱ Πέρσες εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Περσῶν, ποὺ πολέμησαν οἱ Ἕλληνες στὸ Μαραθῶνα, ὁ Μ. Ἀλέξανδρος στὴ χώρα τους καὶ ἀργότερα σὲ ἄλλα μέρη οἱ Βυζαντινοί. Ὅταν ὅμως τοὺς κατέκτησαν οἱ Ἀραβες, ἔγιναν Μωαμεθανοὶ διὰ τῆς βίας. Τώρα τελευταῖα ἔχουν γίνει ἀνεξάρτητο κράτος μὲ βασιλέα (Σάχην). Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Τεχεράνη**.

Σπουδαῖες πόλεις εἶναι ἡ **Ταυρίς** στὴν Ἀρμενία, τὸ **Ἰσπαχάν**, ἡ **Σιράζ**, ἡ **Χαμαδάν**, ἡ **Ἀμπαντάν**.

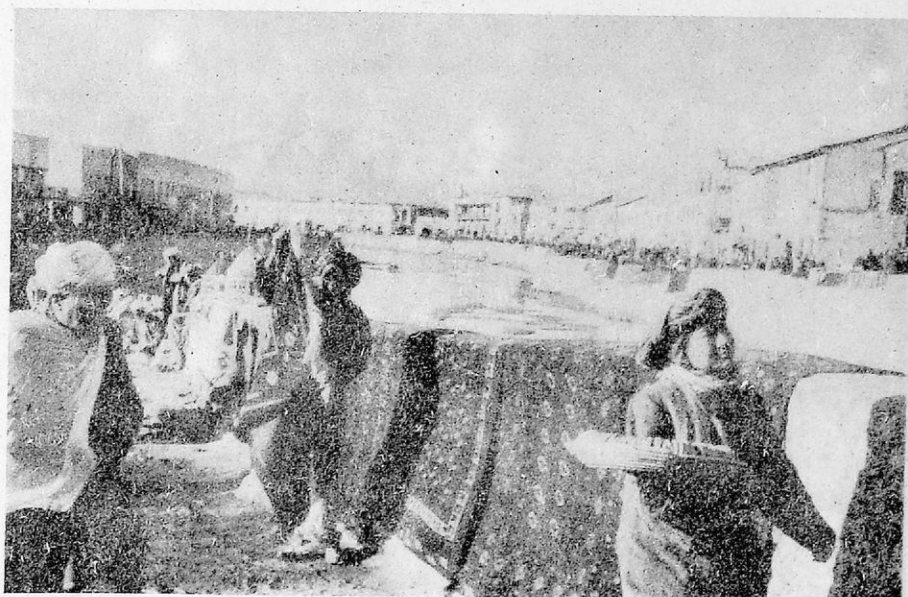
Ἡ συγκοινωνία τῆς Περσίας, ἐκτὸς τῶν παραλίων καὶ μερικῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν (Ὑπεριανικὸς· Κασπία· Ἰνδικός), γίνεται μὲ καμήλες (καραβάνια).

—Τεχεράνη: Καραβάνι

— Τεχεράνη: Τζαμί

— Καβούλ

7. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Είναι 5 φορές μεγαλύτερο από την Ελλάδα με 10 εκατομύρια κατοίκους. Προς Β. συνορεύει με τη Ρωσία, προς Α. με το Πακιστάν, προς Ν. με το Πακιστάν (πρίν Βελουχιστάν) και προς Δ. με την Περσία. Είναι οροπέδιο συνέχεια της Περσίας.

“Ορη έχει το Ίνδοκοῦχον κοντά στο οροπέδιο Παμίρ.

Το κλίμα είναι ήπειρωτικό και τα μόνα προϊόντα που έχει είναι τα κτηνοτροφικά. “Έχει και ορυκτό πλοῦτο άνεκμετάλλευτο.

Οι κάτοικοι του Ἀφγανιστάν είναι κυρίως κτηνοτρόφοι. Ὁ πολιτισμός τους βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο. Θρησκεία έχουν το Μωαμεθανισμό. Πρωτεύουσα του κράτους αὐτοῦ είναι ἡ πόλις **Καμπούλ**. Ἐκεῖ μένει ὁ ἡγεμὼν (Ἐμίρης). Ἀλλες πόλεις είναι ἡ **Κανδαχάρη** καὶ ἡ **Χεράτ**.

8. ΥΠΕΡΚΑΥΚΑΣΙΑ

Είναι ή περιοχή της Ρωσίας που βρίσκεται ανάμεσα από τον Εύξεινο Πόντο, το όρος Καύκασο, την Κασπία Θάλασσα, την Περσία και την Τουρκία.

Είναι μιάμιση σχεδόν φορά μεγαλύτερη από την Ελλάδα. Ο πληθυσμός είναι λίγο περισσότερος. Είναι ή αρχαία Κολχίδα, που πήγε ο Ίάσων να πάρη το χρυσόμαλλο δέρμα.

Αποτελείται από τις δυο δημοκρατίες: της Γεωργίας και του Αζερμπαϊτζάν.

Είναι αρκετά εύφορο μέρος. Κυρίως όμως έχει όρυκτο πλούτο και ιδίως πετρέλαια.

Σπουδαίες πόλεις είναι ή Τυφλίσ (πρωτ.), το Βατούμ (λιμάνι του Εύξεινου) και το Βακού. Η τελευταία έχει πλούσιες πετρελαιοπηγές.

Έρχεται ή τρίτη χώρα στην παγκόσμια παραγωγή πετρελαίου (πρώτη οι Ήνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και δεύτερα ή Βενεζουέλα).

Οι κάτοικοι είναι Ρώσοι, Πέρσες, Αρμένιοι κλπ. Μιλούν δέ πολλές γλώσσες. Είναι Χριστιανοί και λίγοι Μωαμεθανοί.

Η Γεωργία φημίζεται ότι έχει τις όμορφότερες γυναίκες του κόσμου.

Α'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιές θάλασσες σχηματίζονται στ' ανατολικά παράλια της Ασίας;
2. Τί κλίμα έχουν οι Ινδίες;
3. Ποιές γλώσσες όμιλούνται περισσότερο στην Ασία;
4. Ποιά τὰ σπουδαιότερα προϊόντα της Μ. Ασίας;
5. Πώς λεγόταν ή Συρία στην αρχαία εποχή;
6. Από ποιά κράτη αποτελείται σήμερα ή Παλαιστίνη;
7. Τί γνωρίζετε για την αρχαία Βαβυλώνα;
8. Ποῦ βγαίνει ο καλύτερος καφές;
9. Σε ποιά μέρη της Μ. Ανατολής βγαίνουν τὰ περισσότερα πετρέλαια;
10. Ποιές οι σπουδαιότερες πόλεις της Περσίας;

Β'. ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Σχεδιάσετε στο τετράδιό σας το χάρτη της Μ. Ασίας. Τοποθετήστε τὰ όρη, τούς ποταμούς και την πρωτεύουσά της.

2. Κάμετε από μνήμης το χάρτη της Κύπρου.

3. Σχεδιάσετε στο τετράδιό σας το χάρτη της Αραβίας. Βάλετε τὰ όρια και τις σπουδαιότερες πόλεις.

4. Κάμετε στο τετράδιό σας τη Μεσοποταμία δυο φορές μεγαλύτερη από όση την έχει ο χάρτης.

5. Σχεδιάσετε ολόκληρη τη Δυτική 'Ασία επάνω σε κόντρα πλακέ ή χοντρό χαρτόνι. "Υστερα με πηλό ή πλαστιλλίνη κάμετε τα βουνά, πεδιάδες, ποτάμια, λίμνες (ανάγλυφο χάρτη).

6. 'Επάνω σε χοντρό χαρτόνι ή κόντρα πλακέ σχεδιάσετε την Παλαιστίνη. 'Από κάτω σε διαφανή σακκουλάκια ή σωληνάκια γυάλινα τοποθετήσετε τα κύρια προϊόντα της. Γράψετε τί είναι το καθένα (οικονομικός ή παραγωγικός χάρτης). Κρεμάσατέ τον έπειτα στον τοίχο να τον βλέπετε.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώσετε τα κενά με τη λέξι που ταιριάζει στις έξης φράσεις :

1. Το "Εβερест είναι 8.800 μέτρα ψηλό.
2. Το νησί των χαρουπιών είναι η Λέσβος.
3. Το χαμηλότερο σημείον της έπιφανείας της γής είναι 400 μέτρα κάτω της έπιφανείας της θαλάσσης.
4. Ένα από τα έπτά θαύματα ήσαν η Μεσοποταμία της Βαβυλώνας.
5. Η 'Αραβία είναι 23 φορές μεγαλύτερη από την 'Ελλάδα.

Σβήσετε τη λέξι ή τις λέξεις που δέν είναι σωστές στις έξης φράσεις :

1. Πρωτεύουσα της Κύπρου είναι η (Λάρναξ - Λευκωσία).
2. Το ψηλότερο βουνό της Τουρκίας είναι (ο Ταύρος - το 'Αραράτ).
3. Η 'Αντιόχεια είναι πόλις της (Συρίας - Παλαιστίνης).
4. Το κυριώτερο προϊόν της Μεσοποταμίας είναι (τα χαλιά - το πετρέλαιο).
5. Ο τάφος του Μωάμεθ βρίσκεται στη (Μεδίνα - Μέκκα).
6. Το 'Ινδοκούχο είναι βουνό (στην Περσία - στο 'Αφγανιστάν).
7. Η Βηρυττός είναι (βουνό - πόλις - λίμνη).
8. Ο ναός του Παναγίου Τάφου βρίσκεται στη (Βηθλεέμ - Ναζαρέτ - 'Ιερουσαλήμ).
9. Η Βαγδάτη είναι πρωτεύουσα της ('Αραβίας - 'Υπεριορδανίας - Μεσοποταμίας).
10. Η 'Υπερκαυκασία έρχεται στην παγκόσμιο παραγωγή πετρελαίου (πρώτη - τρίτη - δευτέρα).

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. ΙΝΔΙΕΣ

α) Φυσική - οικονομική εξέταση.

Με τὸ ὄνομα Ἰνδίες ἐννοοῦμε τὰ κράτη Ἰνδοστάν, Πακιστάν καὶ τὸ νησί **Κεϋλάνη**. Ἔχουν ἑκτασί ὄση σχεδὸν ἡ μισὴ Εὐρώπῃ καὶ περὶ τὰ 400 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Πρὸς Β. χωρίζονται ἀπὸ τὴν Κίνα (Θιβὲτ) μετὰ τὴν ὄροσειρὰ τῶν Ἰμαλαίων. Πρὸς Α. συνορεύουν μετὰ τὴν Ἰνδοκίνα (Βιρμανία). Πρὸς Ν. βρέχονται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανόν. Τέλος πρὸς Δ. συνορεύουν μετὰ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουχιστάν.

Στὸ νότιο ἄκρο σχηματίζουν τὸ ἀκρωτήριο **Κομορίνο**. Κόλπους ἔχει τὸν **Βεγγαλικόν**.

Τὰ κυριώτερα ὄρη τῶν Ἰνδίων εἶναι:

1) Ἡ ἐπιβλητικὴ ὄροσειρὰ τῶν **Ἰμαλαίων**. Ἔχουν μῆκος τετραπλάσιο τῆς Ἑλλάδος καὶ πλάτος 300 χιλιομέτρων. Πολλὰς κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων ἔχουν ὕψος ἐπάνω ἀπὸ 7.000 μέτρα. (*εἰκὼν 21*). Ἡ ψηλότερη εἶναι τὸ **Ἐβερεστ**, μετὰ ὕψος 8.880 μέτρα. Γιά πρώτη φορὰ στὴν Ἱστορίαν ἀνέβηκαν ἐδῶ ἐπάνω μετὰ μύριες δυσκολίας οἱ ὀρειβάτες μιᾶς ἀποστολῆς **Χίλλαρυ** καὶ **Τένσιγκ** τὸ ἔτος 1953.

Χαμηλότερα ὄρη εἶναι: 2) τὰ **Γαταῖα** (Δυτικὰ - Ἀνατολικὰ) στὸ ὄροπέδιο τοῦ **Δεκάν**.

Δυὸ μεγάλες πεδιάδες ὑπάρχουν, τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ **Γάγγη**.

Τρεῖς μεγάλοι ποταμοὶ ἔχουν τὶς πηγὰς τοὺς στὰ Ἰμαλαῖα: ὁ **Ἰνδός**, ὁ **Γάγγης**, ὁ **Βραμαπούτρας**.

Ὁ πρῶτος μετὰ τοὺς πέντε παραποτάμους τοῦ ποτίζει καὶ κάνει εὐφορὴν τὴν πεδιάδα ποὺ διασχίζει, μ' ἓνα τέλειον ἀρδευτικὸ σύστημα. Ὡς ἐδῶ ἔφτασε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Κοντὰ στὶς πηγὰς τοῦ Ἰνδοῦ βρίσκεται ἡ κοιλάδα **Κασιμίρ**. Εἶναι ἑξακουστὴ γιὰ τὴν πλουσίαν βλάστησιν καὶ γιὰ τὶς φυσικὰς τῆς καλλонές.

Ὁ **Γάγγης** εἶναι τὸ ἱερὸ ποτάμι τῶν Ἰνδῶν. Τὸν προσκυνοῦν καὶ ὀρκίζονται στὰ δικαστήρια στὰ νερά του. Κι αὐτὸς μετὰ τοὺς παραποτάμους τοῦ καὶ μετὰ πλῆθος διωρύγων πλουτίζει τὴν πεδιάδα του.

Ὁ **Βραμαπούτρας** πηγάζει ἀπὸ τὶς βόρειες πλευρὰς τῶν Ἰμαλαίων καὶ χύνεται μαζί μετὰ τὸν **Γάγγη** στὸ **Βεγγαλικὸν κόλπον**, σχηματίζοντας κοινὸ δέλτα.

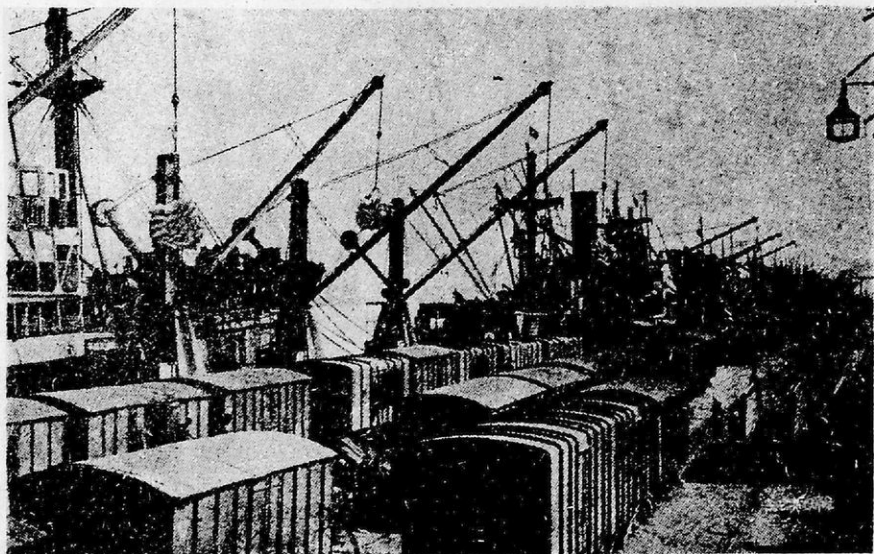
Οι Ίνδιες ανήκουν στην Τροπική ζώνη και μέρος στη Βόρειον εϋκρατο. Έχουν για τοῦτο κλίμα τροπικό, με περίοδο βροχών, όταν φυσούν οι καλοκαιρινοί μουσσώνες από τη θάλασσα, και με περίοδο ξηρασίας τὸ χειμῶνα. Βορειότερα τὸ κλίμα εἶναι εϋκρατο, διαφορετικό κατὰ τόπους. Πλούσια βλάστησι ὑπάρχει στὶς Ίνδιες. Ἐκτεταμένα παρθένα δάση (ζοῦγκλες) σκεπάζουν τὴ χώρα. Πλήθος δὲ ζῶα ὑπάρχουν μέσα σ' αὐτά: πίθηκοι, ἐλέφαντες, ρινόκεροι, τίγρεις, πάνθηρες, λύκοι, ἀρκοῦδες.

Στοὺς πρόποδες τῶν Ἰμαλασίων τ' ἄφθονα νερά σχηματίζουν βαλτώδη ζώνη με πυκνά καὶ ψηλά καλάμια. Ἐδῶ φωλιάζουν βλαβερὰ ἔντομα καὶ δηλητηριώδη φίδια (κόμπρα).

Οἱ Ίνδιες εἶναι πλουσιώτατο μέρος στὴν παραγωγή προϊόντων. Κυρίως ἀφθονοῦν τὰ γεωργικά: ρύζι, σιτηρά, βαμβάκι, ξαχαροκάλαμο, καφές (Κεϋλάνη), τσάι κλπ.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ δάση βγάζει πολύτιμη ξυλεία. Ἀκόμη καὶ τὸ ἔδαφος τῶν Ἰνδιῶν κρύβει θησαυροὺς σὲ μέταλλα καὶ γαιάνθρακα (πετροκάρβουνο).

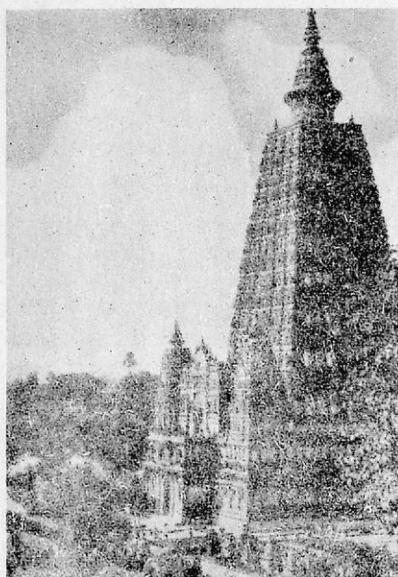
Τέλος βγάζει καουτσούκ καὶ ἀπὸ τὸ φυτό γιούτα μιά κλωστή, πὺ κάνουν τὰ σακκιά.

Εἰκ. 22. Κυράτσι. Φόρτωσι σίτου καὶ ρυζιοῦ.

Ἄγαλμα τοῦ Βούδδα
Γόης φιδιῶν

Ναὸς τῶν Ἰνδιῶν
Οἱ Ἰνδοὶ ἔχουν δεξιότεχνιαν εἰς τὸ κέντημα.

Σάν πλούσια χώρα λοιπόν τράβηξε από καιρό την προσοχή των Ευρωπαίων. Αυτό στάθηκε η άφορμή της ανακαλύψεως της 'Αμερικής. Και για τις 'Ινδίες έγινε ο πρώτος περίπλους της 'Αφρικής.

β) Πολιτική εξέταση.

Οι 'Ινδοί αποτελούν μωσαϊκό διαφόρων φυλών. Διακρίνονται έν τούτοις σέ δυο κυρίως φυλές: στή λευκή και στή μογγολική.

Θρησκεία τους άλλων είναι ο **Βραχμανισμός**, άλλων ο **Βουδδισμός** και άλλων ο **Μωαμεθανισμός**. 'Υπάρχουν και λίγα εκατομμύρια 'Ινδών που είναι Χριστιανοί.

Οι κάτοικοι των 'Ινδιών ασχολούνται κυρίως στή γεωργία. Είναι όμως και πολλοί έμποροι.

'Η συγκοινωνία γίνεται στά παράλια και στούς ποταμούς με πλοία και στο έσωτερικό με τραίνα, αυτοκίνητα, αλλά και με πρωτόγονα μέσα (καμήλες, γιάκ).

α) Πακιστάν (Έκτ. 945.000 τ. χλμ. — Πληθ. 85 έκ.κ.). 'Απαρτίζεται από δύο τμήματα: τὸ Α. και Δ. Πακιστάν. Με τὸ Δ. ήνώθη και τὸ Βελουχιστάν.

Πόλεις: Καράτσι (1.600.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ κράτους. 'Η Λαχώρα (850.000 κ.), ή Κέττα (85.000) πρωτ. τοῦ Βελουχιστάν.

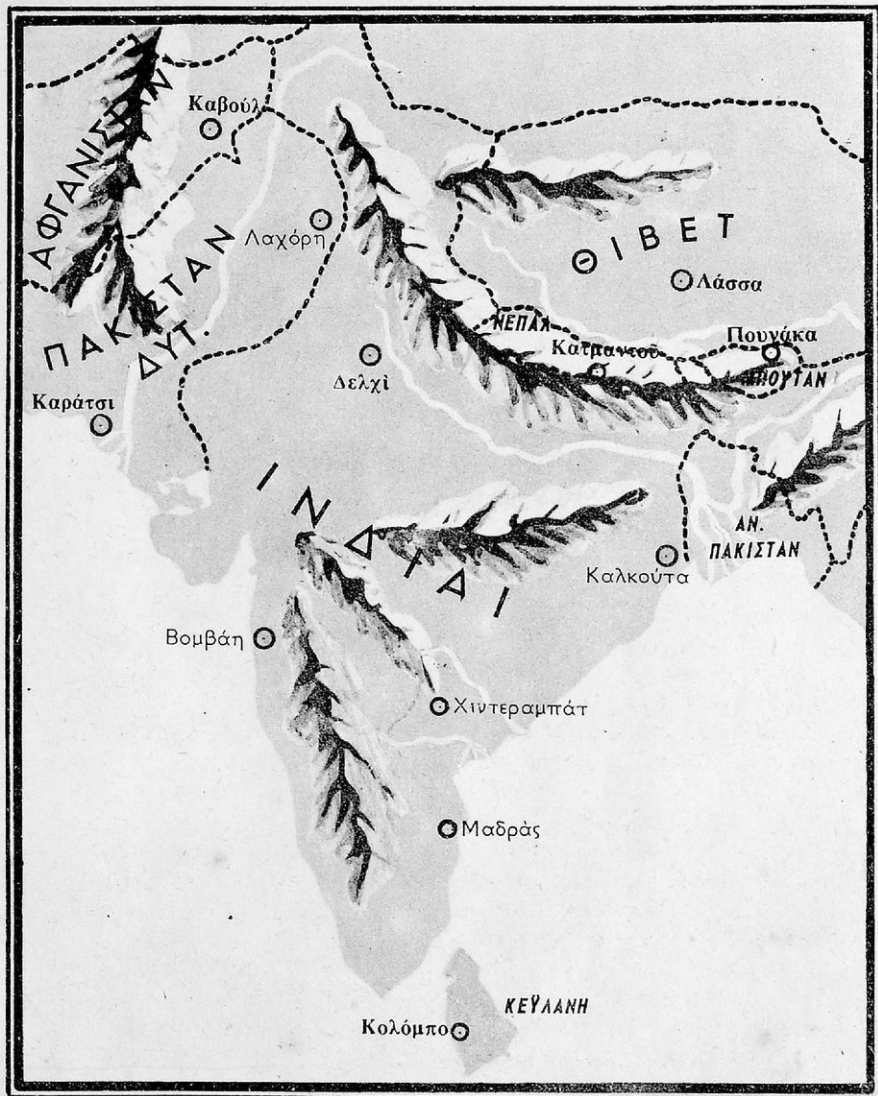
β) 'Ινδία: (έκτ. 2.855.000 τ.χλμ. — Πληθ. 407 έκ. κάτ.).

Πόλεις: Δελχί (2.000.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ κράτους. Καλκούτα (2.900.000 κ.), ή Βομβάη (2.840.000 κ.), ή Μανδράς (1.420.000 κ.) τὸ Μπεναρές (200.000 κ.) ιερά πόλεις τῶν 'Ινδῶν, ή Χαϊντεραμπάντ (1.086.000 κ.), ή 'Αχμεταμπάντ κ.ά.

γ) Τὸ Νεπάλ (έκτ. 140.000 τ.χλμ. — Πληθ. 9.700.000 κατ.) εἰς τὸ ὁποῖο εὑρίσκεται ή ὑψηλότερα κορυφή τοῦ κόσμου, τὸ 'Εβερεστ. Πρωτεύουσα ἔχει τήν Κατμαντοῦ (110.000 κ.).

δ) Τὸ Μπουτάν (έκτ. 50.000 τ.χλμ. — Πληθ. 620.000 κάτ.). Πρωτεύουσα εἶναι ή Μπουνάκα.

ε) 'Η Κεϋλάνη (έκτ. 65.000 τ.χλμ. — Πληθ. 9.800.000 κ.). Είναι ἓνα πυκνοκατοικημένο νησί με πλούσια τροπική βλάστησι. Πρωτεύουσα ἔχει τὸ Κολόμπο (420.000 κ.).

Οι Ίνδοι από αρχαιοτάτους χρόνους (2.000 π. Χ.) είχαν άνω-
τερο πολιτισμό. Έχτιζαν ωραίες εκκλησίες και τις στόλιζαν με
λαμπρά αγάλματα. Με έξοχα δέ ποιήματα εξυμνούσαν τὸ Θεό τους.

Στὶς τέχνες ἐπίσης ἦσαν ἄριστοι. Κατεσκεύαζαν κοσμήματα καὶ
μετάλλινα σκεύη, ὕφαιναν μεταξωτὰ ὑφάσματα.

Ἀλλὰ καὶ σήμερα οἱ Ίνδοι εἶναι οἱ καλύτεροι ὕφανται τοῦ κό-
σμου. Ὑφαίνουν θαυμάσια μεταξωτὰ σάλια καὶ χαλιά.

Γι' αυτό οι 'Ινδίες είχαν μεγάλη φήμη σ' όλον τόν κόσμο. Τό μονοπώλιο όμως τοῦ ἐμπορίου μεταξύ 'Ινδιῶν καί λοιποῦ κόσμου τό είχαν οἱ "Αραβες. Καί τοὺς ἀριθμοὺς ποὺ γράφομε, ἀπὸ τοὺς 'Ινδοὺς τοὺς ἔμαθαν οἱ "Αραβες καί κακῶς τοὺς λέμε ἀραβικούς.

Πρῶτοι διὰ θαλάσσης ἔφθασαν στὶς 'Ινδίες γιὰ ἐμπορικοὺς σκοποὺς οἱ Πορτογάλοι. Μὰ γρήγορα κατέλαβαν μαζί μὲ τοὺς 'Ολλανδοὺς τὰ παράλια. Ἀπὸ αὐτοὺς ἀργότερα πήραν τὶς 'Ινδίες οἱ "Αγγλοι.

2. ΙΝΔΟΚΙΝΑ

α) Φυσικὴ - οἰκονομικὴ ἐξέταση.

Εἶναι ἡ χερσόνησος ποὺ βρίσκεται στὴ ΝΑ. Ἀσία. Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Κίνα, πρὸς Δ. μὲ τὶς 'Ινδίες καί τὴ Θάλασσα τῆς Βεγγάλης, πρὸς Ν. μὲ τὴ Νότιο Σινικὴ Θάλασσα καί πρὸς Α. μὲ τὴ Σινικὴ Θάλασσα.

Στὰ παράλια τῆς σχηματίζονται δύο μεγάλοι κόλποι: τοῦ Τογκίνου καί τοῦ Σιάμ. Στὸ νότιο ἄκρο ἔχει τὸ ἀκρωτήριο Ρωμανία.

Ἡ 'Ινδοκίνα εἶναι μεγάλη σὲ ἑκτασί, σχεδὸν 16 φορές περισσότερο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, μὲ ὀκταπλάσιο πληθυσμό.

Νέος καὶ νέα τῆς Καμπότζης

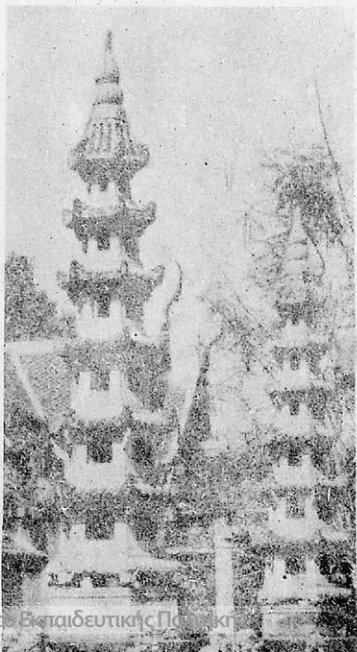

Νέαι του Λάος

Σιαμέα χορεύτρια

Παγόδα της Μπαγκόκ

Τὰ ὄρη τῆς εἶναι συνέχεια τῶν Ἰμαλαίων καὶ βρίσκονται στὸ βόρειο μέρος. Ἀπ' ἐκεῖ πηγάζουν οἱ ποταμοί: **Σαλουέν, Ἰραβάδης, Μενάμ, Μεκόνγκ** (εἰκ. 26).

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικὸ, μὲ πολλὰ βροχὲς τὸ καλοκαίρι καὶ ξηρὸ χειμῶνα. Εἶναι δηλαδὴ θερμὸ καὶ ὑγρὸ. Συνεπῶς εἶναι ἀνθυγιεινὸ γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους.

Πυκνότερα δάση μὲ πολὺτιμη ξυλεῖα σκεπάζουν τὶς ὄροσειρές. Στὰ χαμηλότερα μέρη πολλὰ παρθένα δάση ὑπάρχουν. Τὰ ζῶα τῶν τροπικῶν χωρῶν, φυτοφάγα καὶ σαρκοφάγα, ἀφθονοῦν ἐδῶ.

Ἡ εὐφορία τῶν κοιλάδων, ποὺ διαρρέουν τὰ ποτάμια, εἶναι ἐξαιρετικὴ.

Τὰ προϊόντα τῆς Ἰνδοκίνας εἶναι δασικὰ (ξυλεῖα-καουτσούκ), ἀλλὰ κυρίως γεωργικά. Ἐχει ἀκόμα ἔδαφος πλούσιο σὲ **κασσίτερο, ἀσήμι, γαιάνθρακες, σίδηρο, πετρέλαιο** (εἰκ. 27).

β) Πολιτικὴ ἐξέταση.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδοκίνας (Ἰνδοκινέζοι) εἶναι ἀνατολικά μογγολικῆς (κιτρίνης) φυλῆς καὶ δυτικὰ Ἰνδικῆς καταγωγῆς.

Ἡ Ἰνδοκίνα ποτὲ δὲν ὑπῆρξε ἓνα κράτος. Καὶ σήμερα ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς κράτη:

α) **Ἡ Βερμανία** (ἐκτ. 678.000 τ.χλμ. — Πληθ. 20 ἐκ. κάτ.). Πεδινὴ κυρίως χώρα μὲ πλούσια βλάστησι, τροπικὸ κλίμα μὲ συχνὰς βροχὲς, ἀνεξάρτητη δημοκρατία ἀπὸ τὸ 1947.

Πρωτεύουσα ἔχει τὴν Ραγκοὺν (730.000 κ.) καὶ σημαντικὴ πόλι τὴν Μανταλαίη (170.000 κ.).

β) **Τὸ Σιάμ** (Ταϊλάνδη) μὲ ἐκτ. 520.000 τ.χλμ. καὶ πληθ. 27 ἐκατ. κατ. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ πρὸς Β. καὶ πεδινὴ πρὸς Ν. μὲ τροπικὸ κλίμα καὶ ἀφθονὰς βροχὲς.

Πρωτεύουσα ἔχει τὴν Μπαγκκόκ (900.000 κάτ.), τὸ μεγαλύτερο λιμάνι τοῦ Σιάμ.

γ) Ἡ πρῶην Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα μὲ ἐκτ. 600.000 τ.χλμ. καὶ πληθ. 31 ἐκ.

Αὕτη κατόπιν ἐμφυλίων πολέμων διηρέθη εἰς 4 κρατίδια:

1. Τὸ Β. Βιέτ - Νάμ μὲ πρωτεύουσαν τὴν Χανόη (500.000 κ.).
2. Τὸ Ν. Βιέτ - Νάμ μὲ πρωτεύουσαν τὴν Σαϊγκὼν (1.800.000 κ.).
3. Τὸ Λάος μὲ πρωτεύουσαν τὸ Βιαντιάν (30.000)
4. Τὴν Καμπότζην μὲ πρωτεύουσαν τὸ Πνὸμ - Πένχ (500.000 κ.).

δ) Ἡ Μαλαικὴ Ὅμοσπονδία (Ἔκτ. 131.000 τ.χλμ. — Πληθ. 6.701.000 κ.), ἡ ὁποία περιλαμβάνει 9 μικρότερα κράτη. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ Κουάλα Λουμποῦρ (177.000 κ.).

ε) Ἡ Σιγκαπούρη. Εἶναι Βρετανικὴ κτῆσις καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον νῆσον καὶ ἄλλας μικροτέρας, κειμένας εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλαισίας. Εἶναι θέσις στρατηγικωτάτη. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σιγκαπούρη (1.236.000 κ.).

3. ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Ίνδονησία λέμε τὰ μεγάλα καὶ πλῆθος μικρὰ νησιά πού βρίσκονται στὴ ΝΑ. Ἀσία. Φαίνεται πὼς κάποτε ἦσαν ἐνωμένα μ' αὐτή.

Στὴν ἑκτασι εἶναι σχεδὸν ὅσο κι ἡ Ίνδοκίνα. Ἔχει ὁμως περισσότερο πληθυσμό. Τὰ βουνά της μοιάζουν νὰ εἶναι συνέχεια τῶν βουνῶν τῆς Ίνδοκίνας.

Πολλὰ ἐνεργὰ ἡφαίστεια ὑπάρχουν ἐδῶ καὶ συχνοὶ εἶναι οἱ σεισμοί.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικὸ ὑγρὸ καὶ συνεπῶς ἀνθυγιεινὸ γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ίνδονησίας εἶναι εὐφορώτατο, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ποικιλία τῆς βλαστήσεως ἐξαιρετικά.

Τὰ βουνά σκεπάζονται ἀπὸ δάση, στὰ ὁποῖα ζοῦν οὐρακοτάγκοι (Σουμάτρα - Βόρνεο), ἐλέφαντες, τίγρεις, ρινόκεροι κλπ.

Ἡ Ίνδονησία παράγει καφέ, ζαχαροκάλαμο, τσάι, καπνὸ, ρύζι, πιπέρι, μοσχοκάρυδο, γαρύφαλλα, κινίνη. Δίκαια τὴ λένε «κῆπο τῆς Ἀνατολῆς» (εἶκ. 28).

Βγάζει καὶ ὀρυκτὰ προϊόντα: γαιάνθρακες (Σουμάτρα), πετρέλαια (Ίάβα) κλπ.

Ἡ Ίνδονησία ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ δημοκρατίες:

1) Τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῶν Φιλιππίνων καὶ 2) τὴ Δημοκρατία τῆς Ίνδονησίας.

Ἡ πρώτη ἔχει πρωτεύουσα τὴ Μανίλλα στὸ νησί Λουζὸν καὶ τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασία τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ δευτέρα πρωτεύουσα ἔχει τὴ Βαταβία στὸ νησί Ίάβα. Ἡ Ίάβα εἶναι ἴση στὴν ἑκτασι μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἐξαπλασία στὸν πληθυσμό.

Τ' ἄλλα μεγάλα νησιά εἶναι: ἡ Σουμάτρα, ἡ Βόρνεος, ἡ Κελέβη, ἡ Τιμόρ, αἱ Μολοκκαὶ (νησιά τῶν ἀρωμάτων).

Οἱ κάτοικοι τῆς Ίνδονησίας εἶναι μαλαϊκῆς φυλῆς, συγγενικῆς πρὸς τὴ μογγολικῇ.

Οἱ Φιλιππῖνες ἀνεκαλύφθησαν ἀπὸ τὸν ἐξερευνητὴ Μεγγελάνο, πού πρῶτος ἔκαμε τὸ γύρο τῆς γῆς. Ἐκεῖ μάλιστα καὶ ἐφονεύθη σὲ κάποια συμπλοκὴ μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς.

Ἡ Ίνδονησία ἦταν Ὀλλανδικὴ ἀποικία ὡς τὰ τελευταῖα χρόνια, πού ἀνακηρύχτηκε ἐλεύθερη δημοκρατία.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Γ'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

1. ΚΙΝΑ

α) Φυσική - οικονομική εξέταση.

Ἡ Κίνα εἶναι τὸ μεγαλύτερο κράτος τοῦ κόσμου. Βρίσκεται στὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀσίας. Εἶναι μεγάλη ὅσο ἡ μισή σχεδὸν Εὐρώπη. Μαζί δὲ μὲ τὰ ἐξωτερικά ἐδάφη, Θιβέτ, Ἀνατολικὸ

Τουρκεστάν, Μογγολία καὶ Μαντζουρία, τὴ φθάνει στὴν ἑκτασι. Καὶ πληθυσμὸς ἔχει περὶ τὰ 500 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Ἀσιατικὴν Ρωσία (Σιβηρία), πρὸς Α. μὲ τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανό, πρὸς Ν. μὲ τὴν Ἰνδοκίνα, Ἰνδίες καὶ πρὸς Δ. μὲ τὸ Δυτ. Τουρκεστάν.

Στὴν Κίνα ἀνήκουν καὶ τὰ νησιά Χαϊνάν καὶ Φορμόζα.

Ἡ Κίνα στὴ δυτικὴ περιοχὴ εἶναι ψηλὸ ὄροπέδιο (Θιβέτ - Παμίρ). Συνέχεια πρὸς Β. ἔχει τὴ μεγάλη ἔρημο Γκόμπη.

Ὅρη ἔχει τὰ Ἰμαλάια, Καρακορούμ, Κουέν - Λούν, Οὐράνια, Ἀλτάια.

Οἱ ἀνατολικές περιοχές εἶναι ἀπέραντες εὐφορες πεδιάδες. Τὶς διασχίζουν δὲ δυὸ μεγάλοι πλωτοὶ ποταμοί, ὁ **Χοάγκ - Χὸ** (Κίτρινος) καὶ ὁ **Γιάγκ - Τσέ - Κιάγκ** (Γαλάζιος) μὲ μήκος 5.300 χιλιόμετρα.

Τὸ κλίμα στὴ Νότιο Κίνα εἶναι τροπικὸ. Ἐδῶ τὰ βουνὰ εἶναι σκεπασμένα μὲ δάση καὶ τὰ πεδινὰ μέρη εἶναι πλούσια σὲ τροπικὲς καλλιέργειες. Ἡ Νότιος Κίνα εἶναι ἡ χώρα τοῦ **ρουζιοῦ**, τῆς **μου-φιάς** (μετάξι), τοῦ **τσαγιού**, τοῦ **βάμβακος**. Παράγει ἀκόμη ὄπιο καὶ ἔλαφοκάλυμνο.

Βορειότερα τοῦ ποταμοῦ Γιάγκ - Τσέ τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικόν. Ἔτσι ἡ Βόρειος Κίνα εἶναι ἡ χώρα τῶν δημητριακῶν. Ἐπίσης παράγει **κεχρί** καὶ σόγια.

Ζῶα στὴν Κίνα τρέφουν βόδια, πρόβατα, πουλερικά, χοίρους, ἄλογα.

Τὸ ἔδαφος τῆς Κίνας κρύβει γαιάνθρακες καὶ σιδηροῦχα ὀρυκτά.

β) Πολιτικὴ εξέταση.

Οἱ Κινέζοι ἀνήκουν στὴν κιτρινὴ φυλὴ.

Ἔχουν κοντὸ ἀνάστημα, κιτρινωπὸ χρῶμα, κατάμαυρα ἴσια μαλλιά, λοξὰ μάτια.

Είναι λαός εργατικός, ευγενικός, οίκονόμος και λιτοδίαιτος.
Οι Κινέζοι φορούν ρούχο με φαρδιά μανίκια.

Τρώνε το κρέας αλόγου, σκύλου, γάτας και κάθε είδος θαλασσινό.

Πριν είχαν έθιμο να πλέκουν τα μαλλιά τους πίσω μιὰ κοτσίδα.

Οι Κινέζοι λατρεύουν ως Θεό τον ούρανό και τις ψυχές των προγόνων τους (Κομφουκιστάι). Γι' αυτό τα παιδιά και κάθε νεώτερος καθηκον πρώτιστο θεωρεί να τιμά τους γονείς και τους γέροντας.

Υπάρχουν όμως και Κινέζοι Βουδδιστάι, Μωαμεθανοί και λίγοι Χριστιανοί.

Οι κινεζικές εκκλησίες λέγονται παγόδες. Γίνονται με θαυμαστή τέχνη κι έχουν πολλά πατώματα

Πολλοί Κινέζοι μεταναστεύουν στην 'Αμερική και σ' άλλα μέρη. Γιατί, αν και εύφορος ο τόπος τους, δεν μπορεί να διαθρέψη τόσους κατοίκους. Εκεί εργάζονται φιλόπονα, κάνουν οικονομίες και τ' δνειρό τους είναι να ξαναγυρίσουν στην πατρίδα τους, πού τόσο αγαπούν.

Οι Κινέζοι είναι επιδέξιοι στη χειροτεχνία. Τα μεταξωτά τους και βαμβακερά ύφασματα, τα ξυλόγλυπτα, τα όρειχάλκινα σκεύη, τα ιπάτα, βάζα, φλιτζάνια, προκαλούν το θαυμασμό μας.

Και έχουν πανάρχαιο πολιτισμό. Η ιστορία της Κίνας αρχίζει από το 2205 π. Χ.

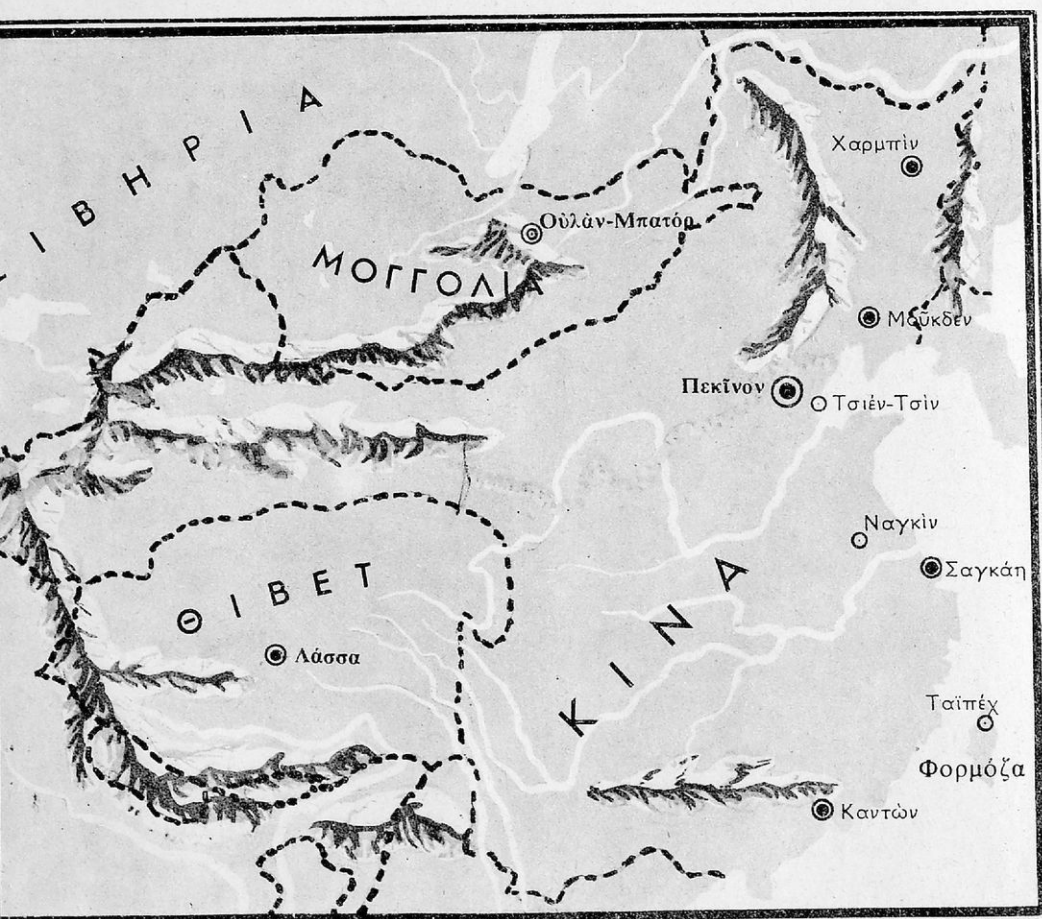
Για να προφυλάσσονται δε από τους επιδρομείς, είχαν κατασκευάσει το μέγα Σινικό τείχος προς Βορράν με μήκος πλέον των 3.000 χιλιομέτρων. Το ύψος του τείχους αυτού ήταν 6-15 μέτρα και το πλάτος 5—8 μέτρα. Κάθε δε 200 μέτρα είχε πύργους. Είναι ένα από τα έπτά θαύματα του αρχαίου κόσμου.

Οι Κινέζοι πρώτοι βρήκαν την πυξίδα, τη μπαρούτη, τη σινική μελάνη.

'Απ' αυτούς οι Βυζαντινοί πρόγονοί μας έκλεψαν το μυστικό της καλλιέργειας της μετάξης. Θυμάστε από την 'Ιστορία πότε και πώς;

Σήμερα οι περισσότεροι κάτοικοι της Κίνας ασχολούνται στη γεωργία. Άλλοι ασχολούνται στο εμπόριο, άλλοι στην αλιεία. Κυρίως όμως στη χειροτεχνία είναι άσυναγώνιστοι.

Όμως, παρ' όλο τον αρχαίο πολιτισμό τους και την αξιέπαινη φιλοπονία τους, οι περισσότεροι ζουν άθλια.

Ἡ συγκοινωνία στὰ παράλια καὶ στοὺς ποταμοὺς γίνεται μὲ πλοῖα. Στὴν ξηρὰ δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη.

Ἡ Κίνα κατελήφθη πολλὲς φορές ἀπὸ διαφόρους κατακτητὰς (Τατάρους - Μογγόλους - Μαντζοῦ - Ἰάπωνας). Σήμερα εἶναι ἐλεύθερη δημοκρατία τύπου ρωσικοῦ. Στὰ νότια παράλιά της ἡ Ἀγγλία κατέχει τὸ Χόγκ - Κόγκ.

Παγόδα της Μπαγκόν

Πολίτευμα : Ἀπὸ χιλιετηρίδων οἱ Κινέζοι εἶχον ἀπόλυτον μοναρχίαν. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἐξερράγη ἐμφύλιος πόλεμος με ἀποτέλεσμα νὰ χωρισθῇ ἡ Κίνα εἰς τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Κίνας καὶ τὴν Ἑθνικιστικὴν Κίναν.

Πόλεις : Πεκῖνον (4.140.000 κ.) πρωτ. τῆς Λαϊκῆς Κίνας, Τὸ Τιέν-Τσιν (3.100.000 κ.), ἡ Καντὼν (1.650.000 κ.), ἡ Σαγκάη (6.200.000 κ.) ἡ Νανκὶν (1.115.000 κ.), τὸ Χανκόου (700.000 κ.), τὸ Μοῦκδεν (2.300.000) κ. ἄ.

Ἡ Ἑθνικιστικὴ Κίνα περιωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Φορμόζαν καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ταϊπέχ (550.000 κ.).

Τὸ **Χόγκ - Κόγκ** ἀποτελεῖ μικρὰν Βρετανικὴν κτῆσιν Ν. τῆς Καντῶνος. Ἔχει πληθυσμὸν 2.600.000 κατοίκων, σημαντικὴν ἐμπορικὴν κίνησιν καὶ ἀποτελεῖ ὀχυρωτάτην ναυτικὴν βάσιν τῶν Ἀγγλῶν.

Πλημμυρισμένη Κινεζικὴ πόλις

2. ΚΙΝΕΖΙΚΑ ΕΔΑΦΗ

1. ΜΑΝΤΖΟΥΡΙΑ

Βρίσκεται στο ΒΑ. μέρος της κυρίως Κίνας.

Χωρίζεται προς Β. από τη Σιβηρία με τον ποταμό 'Αμούρ. Είναι χώρα μάλλον πεδινή με κλίμα ήπειρωτικό.

Έχει όμως έδαφος εύφορο. Παράγει πολλά σιτηρά (σιτάρι - κριθάρι - άραβόσιτο), όσπρια (σόγια) και λαχανικά. Έχει άρκετή κτηνοτροφία, μά και όρυκτό πλούτο σε γαιάνθρακες και σίδηρο. Συγκοινωνία καλή.

Άξιόλογες πόλεις είναι: τὸ Μοϋκδεν, τὸ Σίγκ - Κίγκ, τὸ Χαομπίν.

2. ΜΟΓΓΟΛΙΑ

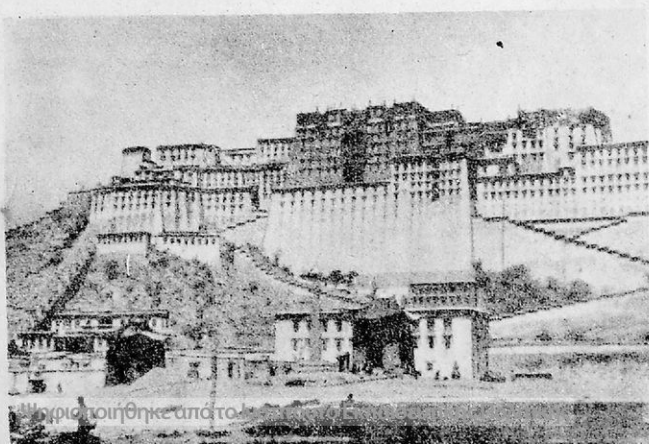
Είναι όροπέδιο στο βόρειο μέρος της Κίνας. Τὸ περισσότερο έδαφος πιάνει ἡ έρημος Γόβη ἢ Σάμο, γνωστή ως στέπη της πείνας. Είναι ἡ δεύτερη σε έκταση έρημος τοῦ κόσμου μετά τη Σαχάρα. Τρομερό κρύο κάνει έδω τὸ χειμώνα και άφόρητη ζέση τὸ καλοκαίρι.

Πόλεις: Ἡ Μογγολία είναι κομμουνιστική δημοκρατία με πρωτεύουσαν τὴν Οὐλάν Μπατόρ (10.000 κ.).

3. ΘΙΒΕΤ

Είναι τεράστιο όροπέδιο συνέχεια τῶν Ἱμαλαίων και τὸ ψηλότερο τῆς γῆς (έπάνω από 5.000 μέτρα).

— Λάσσα ➡

Βρίσκεται στο δυτικό μέρος της κυρίως Κίνας. Έχει κλίμα ήπειρωτικό πολύ ψυχρό και ξηρό.

Οι κάτοικοί του είναι Μογγόλοι Βουδδιστάι. Έχουν θεοκρατική διοίκηση, με ανώτερο αρχηγό τον **Δαλαϊ-Λάμα**, που ζή στην πόλι **Λάσσα** (πόλις θεών).

Στο Θιβέτ ασχολούνται με την κτηνοτροφία. Υπάρχουν όμως εκεί άμετρητα βουδδικά μοναστήρια με πληθος καλογήρων.

4. ΚΟΡΕΑ

Είναι μεγάλη χερσόνησος ΒΑ. της Κίνας και απέναντι της 'Ιαπωνίας. Είναι μιάμιση φορά μεγαλύτερη από την Ελλάδα με τριπλάσιο πληθυσμό.

Το έδαφος είναι μάλλον όρεινό, με κλίμα ήπειρωτικό και στα παράλια ώκεάνειο.

Είναι χώρα εύφορη. Παράγει ρύζι, βαμβάκι, σόγια. Έχει ακόμα κτηνοτροφικά προϊόντα και κάτω από το έδαφος γαιάνθρακες και χαλκό.

Οι κάτοικοι της Κορέας είναι μογγολικής φυλής, συγγενείς των Κινέζων και 'Ιαπώνων.

Τα τελευταία χρόνια την κατείχαν οι 'Ιάπωνες. Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο χωρίστηκε προσωρινά από τους συμμάχους σε Βόρειο και Νότιο. Οι Βόρειοι όμως με την υποστήριξη των Ρώσων και Κινέζων θέλησαν να προσαρτήσουν δια της βίας το νότιο τμήμα της Κορέας. Οι άλλοι σύμμαχοι αντιστάθηκαν. Έγινε αίματηρός πόλεμος, που κράτησε τρία χρόνια. Στο τέλος έγινε ανακωχή. 'Αλλά και πάλι έμεινε χωρισμένη σε Βόρειο και Νότιο Κορέα.

Η πρώτη έχει πρωτεύουσα την πόλι **Πιόγκ-Γιάγκ** και η δεύτερη τη **Σεούλ** (Κέϊ-Τζό).

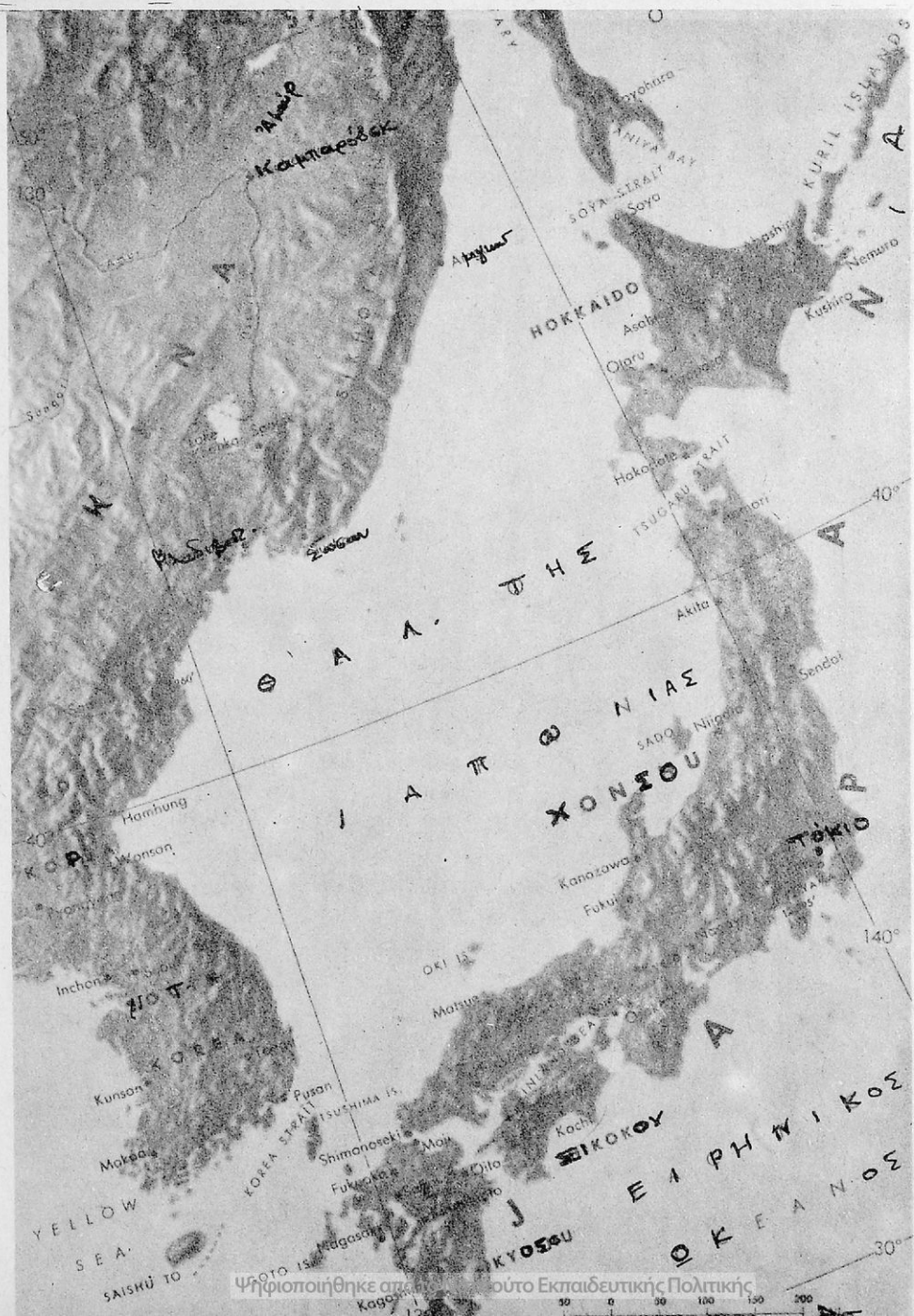
Έξιόλογο λιμάνι της Νοτιου Κορέας είναι το **Πουσάν**.

3. ΙΑΠΩΝΙΑ

α) Φυσική-οικονομική εξέταση.

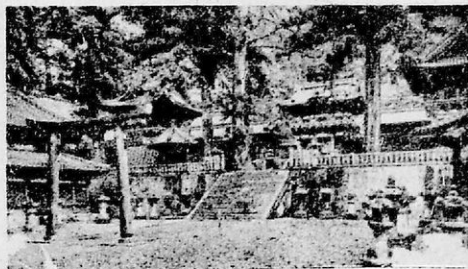
Η 'Ιαπωνία είναι νησιωτικό κράτος. Είναι η 'Αγγλία της 'Ασίας. Λέγεται «χώρα του ανατέλλοντος ήλιου» και «χώρα των χρυσανθέμων».

Βρίσκεται απέναντι από την Κορέα και αποτελείται από τὰ με-

Τόκιο: 'Εργοστάσια

Ευλίνη Παγόδα

γάλα νησιὰ **Νιπὸν** ἢ **Χόντο**, **Σικόκου**, **Ύέσω**, **Κιουσού** καὶ τέσσε-
ρες χιλιάδες μικρότερα.

Σ' ἑκτασι εἶναι τριπλασία ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα. Ὁ πληθυσμὸς τῆς
ὁμως εἶναι δεκαπλάσιος.

Τὸ ἔδαφος τῆς 'Ιαπωνίας εἶναι ὀρεινὸ. Ἔχει πλῆθος ἐνεργῶν
ἡφαιστειῶν. Καὶ οἱ σεισμοὶ ἐδῶ εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο. Γι'
αὐτὸ τὰ σπίτια γίνονται μονόροφα καὶ ξύλινα (ἀντισεισμικά).

Τὸ σπουδαιότερο βουνὸ καὶ ἡφαιστείο εἶναι τὸ **Φούτζι-Γιάμα**
(3.750 μ.) κοντὰ στὸ Τόκιο. Οἱ 'Ιάπωνες πιστεύουν ὅτι στὴ χιονι-
σμένη κορυφή του εἶναι ἡ κατοικία τῶν θεῶν. Καὶ κάθε καλοκαίρι,
ποὺ λιώνουν τὰ χιόνια, χιλιάδες πιστῶν ἀνεβαίνουν ἐδῶ νὰ προ-
σκυνήσουν καὶ νὰ θαυμάσουν τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.

Τὸ κλίμα τῆς 'Ιαπωνίας εἶναι εὐκρατο καὶ γλυκὺ. Κυρίως δὲ
στ' ἀτολικά παράλια, ποὺ βρέχονται ἀπὸ τὸ θερμὸ θαλάσσιο
ρεῦμα **Κοῦρο-Σίβο**. Ἀλλὰ καὶ οἱ θερινοὶ μουσσῶνες ρίχνουν πολ-
λὲς εὐεργετικὰς βροχές.

Γι' αὐτὸ πλουσία βλάστησι σκεπάζει τὴν 'Ιαπωνία. Ἐδῶ υπάρ-
χουν ἄπειρες φυσικὲς καλλονές.

Τὸ ἔδαφος τῆς 'Ιαπωνίας, χάρις στὸ γλυκὺ κλίμα, τὶς πολλὰς
βροχὲς καὶ τὴν ἡφαιστειακὴ σύστασί του, εἶναι πολὺ γόνιμο.

Ἔτσι τὰ πρωτεῖα κατέχει ἡ γεωργία, μὲ κύρια προϊόντα τὸ **ρύζι**,
σιτάρι, **κριθάρι**, **κεχρί**. Ἐπίσης καλλιεργεῖται πολὺ τὸ **τσάϊ**, ὁ **κα-
πνός**, τὸ **βαμβάκι**, οἱ **μουριῆς** (μετάξι)

Ἀκόμα ἔχει ἡ 'Ιαπωνία δασικὰ προϊόντα (ξυλεῖα χαρτί-καμ-
φορά) καὶ ἀλιευτικά. Οἱ 'Ιάπωνες τρῶνε πολλὰ ψάρια καὶ ἀποφεύ-
γουν τὸ κρέας γιὰ θρησκευτικούς λόγους.

Μὰ καὶ ὀρυκτὸ πλοῦτο ἔχει ἀπέραντο ἡ 'Ιαπωνία καὶ κυρίως
θειάφι, **γαϊάνθρακες**, **χαλκὸ** καὶ ἐξαιρετικὴ **πορσελλάνη**.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

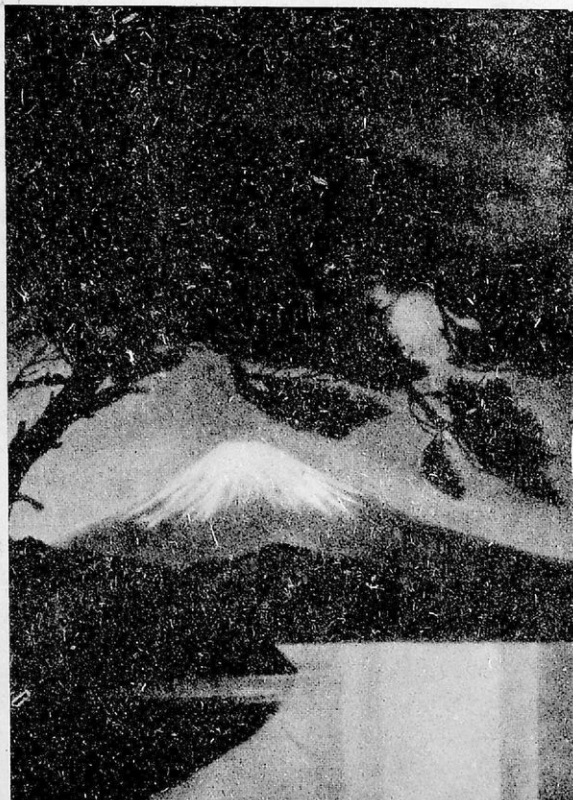
Γιὰ τοῦτο ἡ βιομηχανία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Ἔχει πολλὰ ἐργοστάσια (πλέον ἀπὸ 50.000) ὑφαντουργίας (μεταξουργίας - βαμβακουργίας), χαρτιοῦ, χημικῶν καὶ φαρμακευτικῶν προϊόντων, κονσερβοποιίας. Ἔχει πολλὰ μεταλλουργεῖα, ναυπηγεῖα καὶ ἐργοστάσια λιπασμάτων καὶ πολεμικῶν εἰδῶν.

β) Πολιτικὴ ἐξέτασι.

Οἱ Ἰάπωνες εἶναι μογγολικῆς φυλῆς, κοντοὶ στὸ ἀνάστημα. Εἶναι λαὸς ἐργατικὸς πολὺ καὶ φιλοπρόοδος. Τὸν πρῶτο πολιτισμὸ

Ἰαπωνίς κόρη μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν ἔνδυμα σίαν.

Τὸ περίφημον Φουτζιγιάμα

πήραν από τους Κινέζους. Γρήγορα όμως τους ξεπέρασαν. Και τελευταία, που ήλθαν σ' έπαφή με τους Εύρωπαίους, τους μιμήθηκαν στάς συγχρόνους προόδους. Έτσι γρήγορα έγιναν μεγάλο, δυνατό και πολιτισμένο κράτος.

Οι Ίάπωνες αγαπούν υπερβολικά την καθαριότητα και τὰ λουλούδια. Είναι εύγενείς στά λόγια και στους τρόπους. Η κυριώτερη τροφή τους είναι τὸ ρύζι, τὰ ψάρια, τὰ λαχανικά και τὸ τσάι.

Θρησκεία έχουν τὸν Σιντοϊσμό. Λατρεύουν δηλαδή τους προγόνους και τους ήρωες. Υπάρχουν όμως και πολλοὶ Βουδδιστὰι και λίγοι Χριστιανοί.

Οι Ίάπωνες ασχολοῦνται στὴ γεωργία, ἀλιεία, ἐμπόριο και βιομηχανία. Η συγκοινωνία είναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, τόσο κατὰ θάλασσα, ὅσο και στὴν ξηρά.

Η Ίαπωνία είναι αὐτοκρατορία. Ὁ αὐτοκράτωρ (Μικάδος) πρὸ ὀλίγου ἀκόμα καιροῦ ἐλατρεύετο και σὰν θεὸς ἀπὸ τους ὑπηκόους του. Σήμερα είναι μόνον πολιτικὸς ἄρχων.

Πρωτεύουσα τῆς Ίαπωνίας είναι τὸ Τόκιο, με πληθυσμὸ σχεδὸν 6 ἑκατομμύρια κατοίκους. Έχει σπίτια ἀντισεισμικά, μὰ πολὺ καθάρὰ, με ἀνθόσπαρτες αὐλές.

Έχει ἐπίσης ὠραίους και πλατεῖς δρόμους.

Άλλες μεγάλες πόλεις είναι: ἡ Γιοκοχάμα, ἐπίνειο τῆς πρωτεύουσας, και ἡ Ὄσάκα.

Μεγάλες πόλεις ἀκόμη είναι τὸ Κιότο (1.000.000), ἡ Ναγκόγια (1.387.000 κ.), τὸ Κομπέ (1.000.000 κ.) κ.ἄ.

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. ΣΙΒΗΡΙΑ

Βρίσκεται στὸ βόρειο μέρος τῆς Ἀσίας και είναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἡπειρο Εὐρώπη. Μὰ είναι ἀραιοκατωκημένη. Μόλις έχει τριπλάσιο πληθυσμὸ ἀπὸ τὴν Ελλάδα.

Συνορεύει πρὸς Β. με τὴ Βόρειο Παγωμένη Θάλασσα, πρὸς Α. με τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανό, πρὸς Ν. με τὴν Κίνα. Δυτικὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη με τὰ Οὐράλια ὄρη. Πρὸς τὰ ΝΔ. συνορεύει με τὴν Ὑπερκασπία.

Ἀπὸ τὴν Ἀλάσκα τῆς Ἀμερικῆς τὴ χωρίζει ὁ Βερίγγειος πορθμός. Στὶς ἀκτὲς τοῦ Εἰρηνικοῦ σχηματίζει τὴ χερσόνησο **Καμτσιάτκα**,
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέ το άκρωτήριο **Λοπάτκα** και την **Όχοτσικική** θάλασσα. Στη Σιβηρία ανήκει και το μισό νησί **Σαχαλίνη**.

Άπό τα όρη της Κεντρικής Άσίας πηγάζουν οι μεγάλοι ποταμοί της **Όβις**, **Ένσεές**, **Λένάς** και **Άμούρ**. Έχει και μία μεγάλη λίμνη, τη **Βαϊκάλη**.

Τό κλίμα της Σιβηρίας είναι ήπειρωτικό ψυχρό και ξηρό. Στο βόρειο μέρος σχεδόν τόν περισσότερο χρόνο το έδαφος, τα ποτάμια και ή θάλασσα είναι παγωμένα. Είναι ή ψυχρότερα περιοχή της γής. Η κατωτέρα θερμοκρασία μπορεί να φτάση 70° Κ κάτω του μηδενός. Το καλοκαίρι λιώνουν οι πάγοι και βλέπεις έδω κι εκεί να φυτρώνουν λίγα βρύα και λειχήνες. Είναι ή περιοχή της **τουνδρας**.

Νοτιώτερα το έδαφος σκεπάζεται από πολλά και πυκνά δάση (τάϊγκα). Άκολουθεί ύστερα ή περιοχή της μαύρης στέππας.

Στις τουνδρες ζουν πολικές άρκοϋδες, φώκες, τάρανδοι. Έδω μένουν οι Σαμογέται και Γιακούτοι, φυλής μογγολικής, με κοπάδια από τάρανδους. Η ζωή τους είναι πρωτόγονη.

Στην περιοχή των δασών ζουν λύκοι, άλώπεκες, κουνάβια, σαμούρια, έρμίνες. Οι κάτοικοι των μερών αυτών άσχολούνται στο κυνήγι, έμπόριο γουναρικών, στην ξυλεία και στην άλιεία. Και είναι κυρίως Ρώσοι μετανάσται.

Στην περιοχή της μαύρης στέππας εύδοκιμοϋν τα δημητριακά και βόσκουν κοπάδια ίππων, βοδιών και προβάτων.

Η Σιβηρία έχει πολύ πλοϋτο, κυρίως σε μεταλλεύματα. Το έδαφος της περιέχει γαιάνθρακες, σίδηρο, χαλκό, χρυσό, λευκόχρυσο (πλατίνα), πετρέλαιο.

Η συγκοινωνία στη Σιβηρία είναι δύσκολη, έκτός του Ύπερσιβηρικού σιδηροδρόμου, που τη διασχίζει και ένώνει τη Μόσχα με το Βλαδιβοστόκ. Το μήκος του είναι 7.500 χιλιόμετρα.

Οι κυριώτερες πόλεις βρίσκονται κοντά στη σιδηροδρομική αυτή γραμμή. Και είναι:

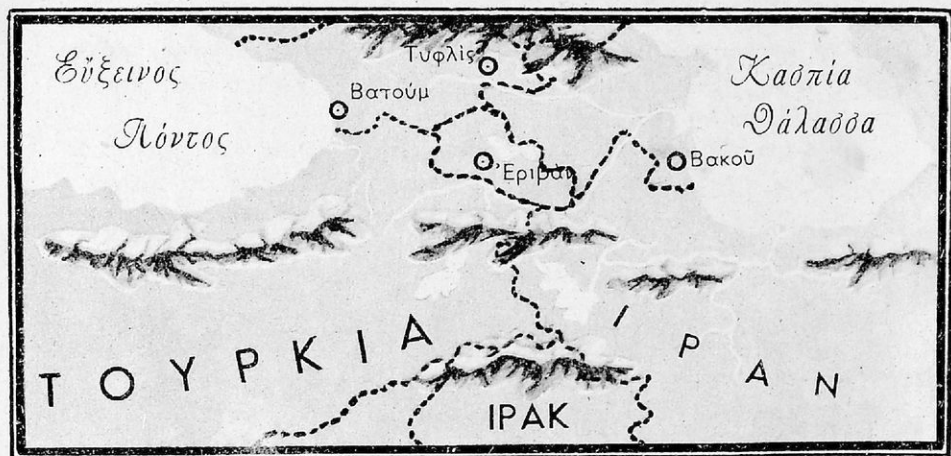
Η **Τόμσκ**, ή **Ίρκούτσκ**, ή **Νόβο-Σιμπίρσκ** και το λιμάνι στον Είρηνικό **Βλαδιβοστόκ**.

2. ΥΠΕΡΚΑΣΠΙΑ

Λέγεται και Τουράν ή Δυτικό Τουρκεστάν.

Βρίσκεται ανάμεσα από την Κασπία θάλασσα, την Περσία, το Άφγανιστάν, την Κίνα και ΝΔ. της Σιβηρίας.

Είναι 29 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα με πληθυσμό 8 έκατομμύρια κατοίκους.

Λίμνες έχει την **Κασπία**, που έχει έκτασι τριπλασία της Ἑλλάδος καὶ πλεον, τὴν **Ἀράλη** με ἄλμυρό νερό καὶ τὴ **Μπαλκάς**.

Στὴν πρώτη χύνεται ὁ ποταμὸς **Οὐράλης** καὶ στὴ δεύτερη οἱ ποταμοὶ **Ῥεξος** (Ἀμουντάρια) καὶ **Ἰαξάρτης** (Σιρ-ντάρια).

Τὸ κλίμα τῆς Ὑπερκασπίας εἶναι ἡπειρωτικό. Παράγει γεωργικά, ἀλλὰ κυρίως κτηνοτροφικά προϊόντα (εἰκ. 31).

Ἡ Ὑπερκασπία ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 λαϊκὲς δημοκρατίες: 1) **Καζακστάν** (χώρα τῶν Κοζάκων ἢ Κιργισίων), 2) **Τουρκεστάν**, 3) **Οὐζμπεκιστάν**, 4) **Τουρκμενιστάν** καὶ 5) **Τατζικιστάν**, τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Τὸ Τουρκεστάν ὑπῆρξε ἡ πατρίδα τῶν Τούρκων.

Κυριώτερες πόλεις εἶναι ἡ **Τασκένδη**, κέντρο ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας, ἡ **Βουχάρα**, ἡ **Σαμαρκάνδη**, ἡ **Χίβα**.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ὑπερκασπίας εἶναι μογγολικῆς κυρίως φυλῆς.

Α'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοί είναι οι μεγαλύτεροι ποταμοί της Κίνας;
2. Ποιά τα προϊόντα της Νοτίου Κίνας;
3. Τι θρησκεία είναι ο Κομφουκισμός;
4. Τι ξέρετε για το μέγα Σινικό τεῖχος;
5. Ποιές έφευρέσεις έχουν κάμει οι Κινέζοι;
6. Ποιές είναι οι κυριώτερες πόλεις της Μαντζουρίας;
7. Τι είναι ο Δαλάι-Λάμα;
8. Ποιά είναι τα μεγαλύτερα νησιά της 'Ιαπωνίας;
9. Ποιά όρυκτά βγάζει ή 'Ιαπωνία;
10. Τι ξέρετε για τις τούνδρες;

Β'. ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Κάμετε το γεωφυσικό χάρτη της Κίνας στο τετράδιό σας. Τοποθετήστε τα όρια, τα όρη, τους ποταμούς.
2. Κάμετε σε χαρτόνι σκληρό, παραγωγικό χάρτη της 'Ιαπωνίας και κρεμάστε τον στον τοίχο.
3. Κάμετε κατά ομάδες με πλαστιλίνη ή πηλό ανάγλυφο χάρτη της Σιβηρίας.
4. Χωρίστε σε τέσσαρες ομάδες. Η πρώτη να κάμη σε χαρτόνι το γεωφυσικό χάρτη της ήπειρου 'Ασίας, ή δεύτερα πολιτικό χάρτη, ή τρίτη ανάγλυφο και ή τετάρτη παραγωγικό. Κρεμάστε τους όμορφα στην αίθουσα να τους βλέπετε.
5. Διαβάζετε τα γεωγραφικά άναγνώσματα Ντούζοι - Παπανδρέου. Θα μαθαίνετε ένα σωρό πράγματα μ' εύχαριστησι.

Γ'. ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώστε τα κενά με τις λέξεις που ταιριάζουν:

1. Η μεγάλη έρημος της 'Ασίας λέγεται — .
2. Το μεγαλύτερο ποτάμι της 'Ασίας είναι ό — .
3. Οι Κινέζοι είναι πολύ έπιδέξιοι στη — .
4. Το κλίμα της 'Ιαπωνίας είναι — .
5. Τα σπουδαιότερα προϊόντα της 'Υπερκασίας είναι τα — .

Διαγράψετε παρακάτω τη λέξι ή τις λέξεις που δέν είναι σωστές:

- 1) Το Παμίρ είναι (βουνό - όροπέδιο - νησί).
2. Πρωτεύουσα της Κίνας είναι το (Πεκίνο - Ναγκίν).
3. Το Φούτζι - Γιάμα είναι (άκρωτήριο - ήφαίστειο).
4. Το Βλαδιβοστόκ είναι πόλις της (Σιβηρίας - Μαντζουρίας).
5. Ό ποταμός Ούράλης χύνεται στην (Κασπία - 'Αράλη - Μπαλκάς).

Χώρα	Έκτασις	Πληθυσμός	Πρωτεύουσα	Κάτοικοι
Τουρκία	750.000	27.600.000	Αγκυρα	460.000
Κύπρος	9.250	490.000	Λευκωσία	40.000
Συρία	181.000	4.360.000	Δαμασκός	400.000
Λίβανος	10.400	1.600.000	Βηρυττός	400.000
Ισραήλ	20.600	2.100.000	Ιερουσαλήμ	200.000
Ιορδανία	96.500	1.644.000	Αμμάν	110.000
Σαουδική Αραβία	2.600.000	7.122.000	Ριάτ	150.000
Αντεν	280.000	650.000	Αντεν	30.000
Ομάν	212.000	550.000	Μασκάτη	10.000
Υεμένη	190.000	4.500.000	Σάνα	25.000
Ιράκ	440.000	6.656.000	Βαγδάτη	357.000
Ιράν	1.500.000	20.050.000	Τεχεράνη	1.958.000
Αφγανιστάν	650.000	13.000.000	Καβούλ	200.000
Πακιστάν	948.000	87.900.000	Καράτσι	1.600.000
Βιρμανία	678.000	20.685.000	Ραγκούν	730.000
Ταϊλάνδη	520.000	27.600.000	Μπαγκόκ	900.000
Β. Βιέτ - Νάμ	164.000	14.631.000	Χανόη	500.000
Ν. Βιέτ - Νάμ	170.000	12.411.000	Σαϊγκόν	1.800.000
Ινδία	2.855.000	407.732.000	Ν. Δελχί	2.000.000
Μαλαική	131.000	6.701.000	Κουάλα Λαμπουρ	177.000
Μπουτάν	50.000	620.000	Μπουνάκα	25.000
Καμπότζη	175.000	5.000.000	Πνόμ - Πένχ	500.000
Κεϋλάνη	65.600	9.800.000	Κολόμπο	420.000
Κουβέιτ	80.700	250.000	Κουβέιτ	80.000
Λάος	237.000	1.708.000	Βιαντιάν	30.000
Νεπάλ	140.000	9.700.000	Κατμαντού	110.000
Κίνα	9.700.000	679.630.000	Πεκίνο	4.140.000
Φορμόζα	36.000	10.483.000	Ταϊπέχ	550.000
Β. Κορέα	127.000	10.353.000	Πύόγκ - Γιάνγκ	600.000
Ν. Κορέα	94.000	22.909.000	Σεούλ	1.575.000
Ινδονησία	1.500.000	89.584.000	Τζακάρτα	2.800.000
Ιαπωνία	369.000	93.196.000	Τόκιο	8.775.000
Μογγολία	1.560.000	1.000.000	Ούλάν - Μπατόρ	100.000
Φιλιππίνες	300.000	23.947.000	Μανίλλα	1.200.000

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Τόκιο (Ιαπωνία)	8.775.000	Μουκνεν (Κίνα)	2.300.000
Σαγκάη (Κίνα)	6.205.000	Ν. Δελχί (Ινδία)	2.000.000
Πεκίνο (Κίνα)	4.140.000	Τεχεράνη (Ιράν)	1.958.000
Τιέν - Τσιν (Κίνα)	3.100.000	Σαϊγκόν (Ν. Βιέτ-Νάμ)	1.800.000
Καλκούτα (Ινδία)	2.990.000	Βουχάν (Κίνα)	1.800.000
Βομβάη (Ινδία)	2.840.000	Καντών (Κίνα)	1.650.000
Τζακάρτα (Ινδονησία)	2.800.000	Τσουνγκκινγκ (Κίνα)	1.620.000
Όζάκα (Ιαπωνία)	2.632.000	Καράτσι (Πακιστάν)	1.600.000
Χόγκ - Κόγκ	2.600.000	Σεούλ (Ν. Κορέα)	1.575.000

Μαδράς (Ινδία)	1.420.000
Ναγκόγια (Ιαπωνία)	1.387.000
Σιγκαπούρη	1.236.000
Κιότο (Ιαπωνία)	1.210.000
Μανίλλα (Φιλιππίνες)	1.200.000
Γιοκοχάμα (Ιαπωνία)	1.182.000
Ναγκίν (Κίνα)	1.114.000
Καρμπίν (Κίνα)	1.100.000
Χαϊντεραμπάντ (Ινδία)	1.086.000
Ταϊβάν (Κίνα)	1.054.000
Πουζάν (Ν. Κορέα)	1.050.000
Κομπέ (Ιαπωνία)	1.000.000

Σουραμπάγια (Ινδον.)	950.000
Μπανγκόκ (Ταϊλάνδη)	900.000
Βακού (Καυκάσια)	900.000
Τσαγκούν (Κίνα)	850.000
Λαχόρη (Πακιστάν)	850.000
Ραγκούν (Βιρμανία)	730.000
Χάνγκ-Τσέου (Κίνα)	700.000
Πυόγκ-Γιάγκ (Β. Κορ.)	600.000
Μεντάν (Ινδονησία)	600.000
Ταϊπέχ (Φορμόζα)	550.000
Χανόη (Β. Βιετ-Νάμ)	500.000
Κάο-Κιόνγκ (Φορμόζα)	500.000

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ

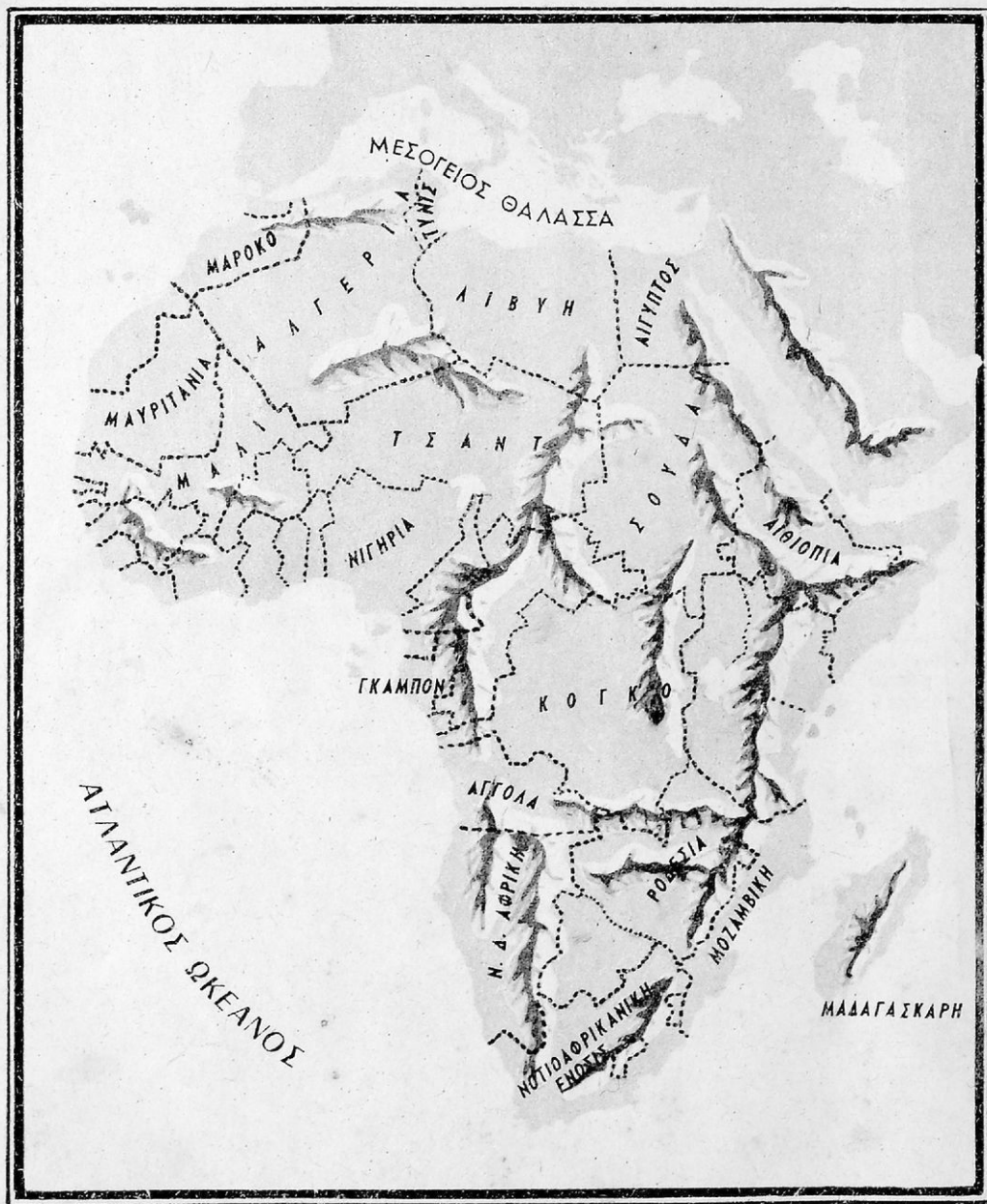
Γιάνγκ-Τσέ-Κιάνγκ (Κίνα)	5.150
Χοάγκ-Χό (Κίνα)	4.900
Λένας (Σιβηρία)	4.500
Άμουν (Σιβηρία-Κίνα)	4.480
Μεκόγκ (Κίνα-Ταϊλάνδη)	4.320
Ίνδός (Ινδία)	3.200
Γάγγης (Ινδία)	3.000
Βραμαπούτρας (Ινδία)	2.850
Σαλουάν (Κίνα-Βιρμανία)	2.800
Ευφράτης (Ιράκ)	2.760
Ίντεσέης (Ρωσία)	2.430
Όβις »	2.260
Ίρραουάντι (Βιρμανία)	2.080
Τίγρης (Ιράκ)	1.920

ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ

*Ερέρεστ (Νεπάλ - Θιβέτ)	8.882
Ούλούγκ - Μουστάγκ (Κίνα) ..	7.724
Άραράτ (Τουρκία)	5.100
Καμτσέτς	4.850
Καναμπαλού (Βόρνεο)	4.175
Φουτζιγιάμα (Ιαπωνία)	3.780

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΛΙΜΝΑΙ

Κασπία	426.000
Άράλη	65.000
Βαϊκάλη	31.200
Ουρμιά (Ιράν)	5.967
Κόκο Νορ (Κίνα)	5.698
Χαμούν-Ι-Χελμάντ (Ιράν)	5.180
Βάν (Τουρκία)	5.180

2. ΑΦΡΙΚΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α) Φυσική - Οικονομική.

Ἡ Ἀφρική ἢ Μαύρη Ἠπειρος βρίσκεται στο ἀνατολικό ἡμισφαίριο, ἐκτὸς ἐλάχιστου τμήματος στὰ δυτικά πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπης καὶ ΝΔ. τῆς Ἀσίας.

Βρέχεται πρὸς Β. ἀπὸ τὴ Μεσόγειο Θάλασσα, πρὸς ΒΑ. χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀσία ἀπὸ τὴ διώρυγα τοῦ Σουέζ καὶ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανὸ πρὸς Α. καὶ πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ.

Ὁ πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρ τὴ χωρίζει ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ ἀπὸ τὴν Ἀσία.

Στὴν ἔκτασι εἶναι σχεδὸν τριπλασία τῆς Εὐρώπης καὶ 220 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ὅμως εἶναι περίπου 150 ἑκατομμύρια.

Ἡ θάλασσα δὲν μπαίνει βαθιά στὴν ξηρά. Ἐτσι δὲν σχηματίζει μεγάλους κόλπους καὶ ἀκρωτήρια. Σπουδαιότεροι εἶναι οἱ κόλποι **Μεγάλης** καὶ **Μικρᾶς Σύρτεως** στὴ Μεσόγειο Θάλασσα, ὁ μέγας κόλπος τῆς **Γουϊνέας** στὸν Ἀτλαντικὸ Ὠκεανὸ καὶ ὁ κόλπος τοῦ **Ἄντεν** στὴν ἐξοδο τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης.

Ἀκρωτήρια ἔχει: 1) τὸ **Λευκὸν** καὶ 2) τὸ **Πράσινον** στὸν Ἀτλαντικὸ, 3) τῆς **Καλῆς Ἑλπίδος** πρὸς Ν. καὶ 4) τὸ **Γκουανταρπούιον** στὸν κόλπο τοῦ Ἄντεν.

Νησιὰ ἢ Ἀφρική ἔχει στὸν Ἀτλαντικὸ: 1) τὶς **Ἀζόρες**, 2) τὶς **Καναρίους** καὶ τὴν **Ἀγία Ἑλένη** καὶ στὸν Ἰνδικὸ: 1) τὶς **Σεϋχέλλες** καὶ 2) τὴ **Μαδαγασκάρη**.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀφρικῆς εἶναι μᾶλλον ὀρεινὸ. Τὰ σπουδαιότερα καὶ ψηλότερα ὄρη τῆς βρίσκονται στὴν ἀνατολικὴ παραλιακὴ ζώνη. Αὐτὰ εἶναι: 1) τὰ ὄρη τῆς **Ἀβησσυνίας** (Ρᾶς Ντασχάν), 2) τὰ **Κένυα**, 3) τὸ **Κιλιμάντζαρο**, τὸ ψηλότερο τῆς Ἀφρικῆς, 4) τὰ ὄρη τῶν **Δρακόντων** (Ντράκενσμπεργκ) καὶ πρὸς Ν. τὸ ὄρος τῆς **Τραπέζης**.

Ἀλλὰ ἀξιόλογα ὄρη εἶναι: 1) ὁ **Ἄτλας** κοντὰ στο Γιβραλτάρ καὶ 2) τὸ **Καμερούν** στὸν κόλπο τῆς Γουϊνέας.

Τὰ πεδινὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς εἶναι κυρίως στὰ παράλια. Ἐχει δυὸ μεγάλες ἐρήμους, τὴ **Σαχάρα** μεγάλη σὰν τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν **Καλαχάρη** ὀκταπλασία τῆς Ἑλλάδος στὸ νότιο ἄκρο.

Ἡ Ἀφρική ἔχει πολλούς, μεγάλους καὶ μὲ πολλὰ νερά ποταμούς. Οἱ περισσότεροι πηγάζουν ἀπὸ τὸ κέντρο της.

Πρὸς τὴ Μεσόγειο Θάλασσα χύνεται ὁ **Νεῖλος**, ὁ μεγαλύτερος σὲ μῆκος ποταμὸς τῆς Ἀφρικῆς καὶ δεύτερος τοῦ κόσμου. Στὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανὸ χύνονται οἱ ποταμοὶ **Ζαμβέζη** μὲ τοὺς πολλοὺς καταρράκτες καὶ ὁ **Λίμποπο**. Καὶ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ χύνονται οἱ ποταμοί: **Οὐράγγης**, **Κόγκος** (δεύτερος τοῦ κόσμου σὲ ποσότητα νερῶν), **Νίγηρ** καὶ **Σενεγάλης**.

Ἡ Ἀφρική ἔχει καὶ πλῆθος ἀπὸ μεγάλες καὶ μικρὲς λίμνες. Ἡ μεγαλύτερη εἶναι ἡ **Βικτωρία**, στὸ κέντρο, κοντὰ στὸν Ἰσημερινό.

Ἄλλες εἶναι: τοῦ **Ἀλβέρτου**, τοῦ **Ροδόλφου**, ἡ **Ταγκανίκα**, ἡ **Νυάσσα**, ἡ **Τάνα** τῆς Ἀβησσυνίας καὶ ἡ **Τσάδα** κοντὰ στὴ **Σαχάρα** (εἰκ. 33).

Ὁ Ἰσημερινὸς περνᾷ στὸ μέσο τῆς Ἀφρικῆς. Γι' αὐτὸ τὸ περισσότερο τμῆμα της ἀνήκει στὴν τροπικὴ ζώνη, μὲ περίοδο βροχῶν (καλοκαίρι) καὶ περίοδο ξηρασίας (χειμῶνα).

Ἐκτεταμένα τροπικὰ δάση (ζοῦγκλες) σκεπάζουν τὴ ζώνη αὐτὴ καὶ πολλὰ ἄγρια ζῶα ἔχουν ἐκεῖ τὴν κατοικία τους, ὅπως ὁ ἐλέφας, ὁ ἵπποπόταμος, ὁ κροκόδειλος, ὁ πίθηκος. Στὶς **σαβάνες** πάλι ζοῦν λέοντες, ἀντιλόπες, ζέβροι, πάνθηρες, στρουθοκάμηλοι, καμηλοπαρδάλεις καὶ ἄλλα.

Μεγάλῃ ἔκτασι τῆς ὑποτροπικῆς ζώνης εἶναι ἔρημος μὲ ὀάσεις. Ἐδῶ τὸ πολυτιμότερο οἰκιακὸ ζῶο εἶναι ἡ **κάμηλος**, τὸ πλοῖο τῆς ἐρήμου.

Καὶ αὐτὴ ἡ βόρειος παραλία τῆς Ἀφρικῆς, ἂν καὶ βρίσκεται στὴν εὐκρατο ζώνη, εἶναι ξηρὰ καὶ ἄγονη, συνέχεια τῆς **Σαχάρας**, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Ἀτλαντος.

Τὸ μόνο μέρος μὲ εὐκρατο κλίμα, κατάλληλο γιὰ νὰ ζοῦν οἱ Εὐρωπαῖοι, εἶναι ἡ Νότιος Ἀφρική, ποὺ ἀνήκει στὴ Νότιο εὐκρατο ζώνη.

Τὰ προϊόντα τῆς Ἀφρικῆς εἶναι: **καουτσούκ**, **βαμβάκι**, **καφές**, **κεχρί**, **χουρμάδες**, **δημητριακά**, **ἀμπέλια**, **ὀπωρικά**.

Ὁ μεγαλύτερος ὅμως πλοῦτος της εἶναι τὰ πολύτιμα καὶ πλουσιώτατα **χρυσωρυχεῖα** καὶ **ἀδαμαντωρυχεῖα** τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς.

β) Πολιτική.

Ἡ Ἀφρική δὲν κατοικεῖται ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ Μαύρους. Στὸ βόρειο τμῆμα της οἱ **Σημίτες**, **Χαμίτες** καὶ Ἀραβες μὲ μελαψὸ δέρμα

ανήκουν στη λευκή φυλή. Πολλοί τέλος Εύρωπαίοι ζουν στην 'Αφρική, και ιδίως στις εϋκρατες περιοχές.

Οι Μαύροι της 'Αφρικής ξεχωρίζουν σέ μικροσώμους (πυγμαίοι) και μεγαλοσώμους (Κάφροι - Μπαντοϋ). Έχουν όμως δλοι δέρμα μαύρο γυαλιστερό, χείλη χοντρά και πυκνά, κοντά, σγουρά μαλλιά. Στη θρησκεία δέ είναι ειδωλολάτρες (εικ. 35).

Οι Σημίτες, Χαμίτες και "Αραβες είναι Μωαμεθανοί. Οι 'Αβησ-
σunoί και αρκετοί Αιγύπτιοι είναι Χριστιανοί Κόπται.

Οι κάτοικοι των εϋκράτων περιοχών της 'Αφρικής ασχολούνται στη γεωργία, των δάσεων στην κτηνοτροφία και της τροπικής ζώνης στο κυνήγι αγρίων ζώων.

Πολλοί ακόμη εργάζονται στις φυτείες των Εύρωπαίων και άλλοι στα όρυχεία ως εργάτες.

Η συγκοινωνία γίνεται συνήθως μέ καμήλους και καραβάνια. Τα ποτάμια της 'Αφρικής δέν είναι εύκολα στά πλοία, γιατί έχουν πολλούς καταρράκτες. Υπάρχουν όμως και αρκετές σιδηροδρομικές γραμμές και αυτοκινητόδρομοι στη Νότιο 'Αφρική, στην 'Ανατολική και στην Αίγυπτο.

Η 'Αφρική, ιδίως στο έσωτερικό της, ήταν χώρα άγνωστη ως τα τελευταία χρόνια. Και χρειάστηκαν οι προσπάθειες τολμηρών εξε-
ρευνητών, όπως λ. χ. του Λίβιγκστον, να τη γνωρίσωμε.

Μόνο ή παραλιακή ζώνη της 'Αφρικής πρὸς τὴ Μεσόγειο Θά-
λασσα ήταν γνωστή από τους αρχαίους χρόνους. Και ή Αίγυπτος έχει πανάρχαιο πολιτισμό. Οί άλλοι λαοί της 'Αφρικής ζοϋσαν σέ πρωτόγονη κατάστασι και σήμερα βρίσκονται ακόμη σέ χαμηλό έπί-
πεδο πολιτισμοϋ.

Η 'Αφρική χωρίζεται στις έξης περιοχές: 1) τὴ Βόρειο ή Μεσο-
γειακή, 2) τὴ Δυτική, 3) τὴν Κεντρική, 4) τὴν 'Ανατολική, 5) τὴ Νό-
τιο και 6) τὰ νησιά της.

Μαύροι τῆς 'Αφρικής (πολεμισταί).

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

α) Φυσική - οικονομική εξέταση.

Ἡ Αἴγυπτος, τὸ δῶρο τοῦ Νείλου, βρίσκεται στὴ ΒΑ. ἄκρῃ τῆς Ἀφρικῆς. Σὰς εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὰ Θρησκευτικὰ, ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν.

Ἔχει ἑκτασί ἐπταπλασία καὶ πληθυσμὸ διπλάσιον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ὅμως τὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος καὶ ἡ περιοχὴ ποὺ κατοικεῖται ἔχει ἑκτασί ὅση σχεδὸν ἡ Πελοπόννησος μαζὶ μὲ τὴ Στερεὰ Ἑλλάδα.

Τὴν εἴπαμε πρὸ πάντων δῶρο τοῦ Νείλου. Ἔτσι εἶναι. Χωρὶς αὐτὸν Αἴγυπτος δὲ θὰ ὑπῆρχε. Θὰ ἦταν καὶ ἐδῶ ἔρημος Σαχάρα.

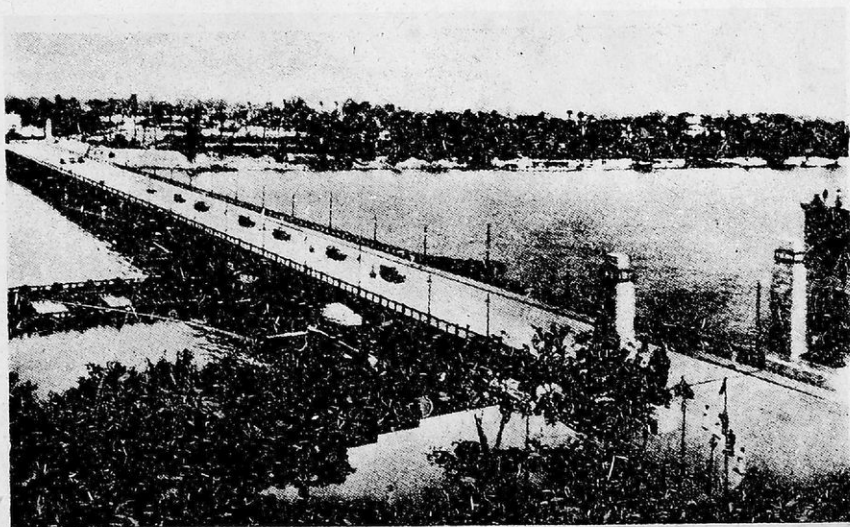
Αὐτὸς τῆς χαρίζει τὰ νερά του. Τὴν ποτίζει καὶ τὸ ἔδαφος αὐτὸς πάλιν τὸ κάνει γόνιμον. Αἴγυπτος λοιπὸν εἶναι ἕως ἐκεῖ ποὺ φτάνουν τὰ νερά τοῦ Νείλου.

Ὁ μεγάλος αὐτὸς ποταμὸς ἔχει τὶς πηγές του στὴ λίμνη Βικτωρία κοντὰ στὸν Ἰσημερινό. Προχωρεῖ πρὸς Βορρᾶν καθαρὸς. Καὶ τὸν λένε γι' αὐτὸ **Λευκὸ Νεῖλο**. Στὸ Χαρτοῦμ δμως ἀνταμώνει μὲ τὸν ἄλλο μεγάλο κλάδο του, ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἀβησσυνίας. Αὐτὸς ἔχει θολὰ νερά καὶ τὸν λένε **Γαλάζιο (Κυανοῦν) Νεῖλο**. Καὶ μεταφέρει λάσπη, ποὺ τὴν ἀφήνει στὴν Αἴγυπτο. Ἡ λάσπη αὐτὴ εἶναι πλουσιώτατο λίπασμα. Σ' αὐτὸ χρωστᾷ τὴν εὐφορία τῆς. Ὁ Νεῖλος εἶναι πλωτός, ἀλλὰ ἔχει καταρράκτες. Στὴ Μεσόγειο Θάλασσα χύνεται μὲ πολλὰ στόμια καὶ σχηματίζει τὸ μεγάλο καὶ εὐφορο Δέλτα του (εἰκ. 37).

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι λάτρευαν σὰ θεὸ τὸ Νεῖλο. Αὐτός, μὲ τὶς πολλὰς ἢ λίγες πλημμύρες του, ἔκανε εὐτυχισμένη ἢ δυστυχισμένη τὴ χώρα. Θυμᾶστε τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραῶ μὲ τὶς ἐπτὰ παχειές καὶ τὶς ἐπτὰ ἱσχνές ἀγελάδες, ποὺ τοῦ ἐξήγησε ὁ Ἰωσήφ;

Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶναι θερμὸ καὶ ὑγρὸ. Γιατί κι ὅταν φυσοῦν οἱ ἄνεμοι ἀπὸ τὴ θάλασσα γεμάτοι ὕδατμοὺς, δὲ βρέχει. Οὕτε ψηλὰ βουνὰ ἔχει νὰ κυρῶσουν καὶ ὑγροποιηθοῦν καὶ, ὅσο πηγαίνουν πρὸς Ν., τόσο περισσότερη ζέστη κάνει. Τὴν ἔλλειψι τῆς βροχῆς, εἶπαμε, ἀναπληρώνει ὁ Νεῖλος μὲ τὰ νερά του.

Ἔτσι τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορώτατο. Καὶ παράγει: βαμβάκι, ζα-

χαροκάλαμο, ρύζι, δημητριακά, κηπουρικά. Και πολλά όπωροφόρα δέντρα υπάρχουν στην Αίγυπτο: φοίνικες (χουρμαδιές), μπανανιές, συκιές, ξυνόδεντρα.

Όρυκτά έχει άλάτι, ψευδάργυρο, μόλυβδο.

Κοντά στην Αίγυπτο βρίσκεται ή διώρυξ του Σουέζ, πού την κατείχον οί "Αγγλοι. Τελευταία όμως άρχισαν νά την έκκενώνουν. Από εκεί περνούν χιλιάδες έμπορικά πλοία κάθε χρόνο (είκ. 39).

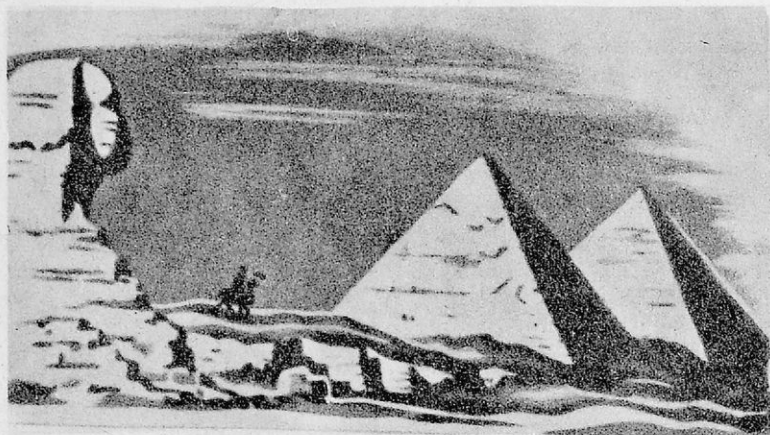
Στην Αίγυπτο ανήκει και ή χερσόνησος με τό όρος του Σινά. Στους πρόποδες υπάρχει μοναστήρι της Άγίας Αίκατερίνης.

Ή Αίγυπτος έχει και πολλές όάσεις. Μιά άπ' αυτές είναι ή Σίβα, γνωστή σέ σās για τό μαντείο του "Αμμωνος Διός, πού έπεσκέφθη και ο Μέγας Άλέξανδρος.

Τό καλοκαίρι στην Αίγυπτο φυσάει σχεδόν επί 50 ήμέρες θερμός νότιος άνεμος από την έρημο. Τόν λένε Χαμψίν. Είναι πολύ φοβερός. Έκτός από τη ζέστη, φέρνει και σύννεφα από λεπτή άμμο. Ή άναπνοή ζώων και ανθρώπων γίνεται δύσκολη, τό δέρμα ξεροσκάει. Και όλόκληρες καλλιεργημένες περιοχές σκεπάζονται από την άμμο. Όλα τά άρχαία μνημεία της Αίγύπτου αυτός τά είχε θάψει με την άμμο του

Άγρός με βαμβάκι.

β) Πολιτική εξέταση.

Οι Αιγύπτιοι ανήκουν στη λευκή φυλή. Είναι φελλάχοι Μωαμεθανοί και όλīgiοι Χριστιανοί, Κόπται. Μιλοῦν τήν Ἀραβική γλῶσσα και ἀσχολοῦνται κυρίως στή γεωργία.

Στήν Αἴγυπτο δῶμος ὑπάρχουν πολλοί Εὐρωπαῖοι και πολλές και πλούσιες ἑλληνικές παροικίες.

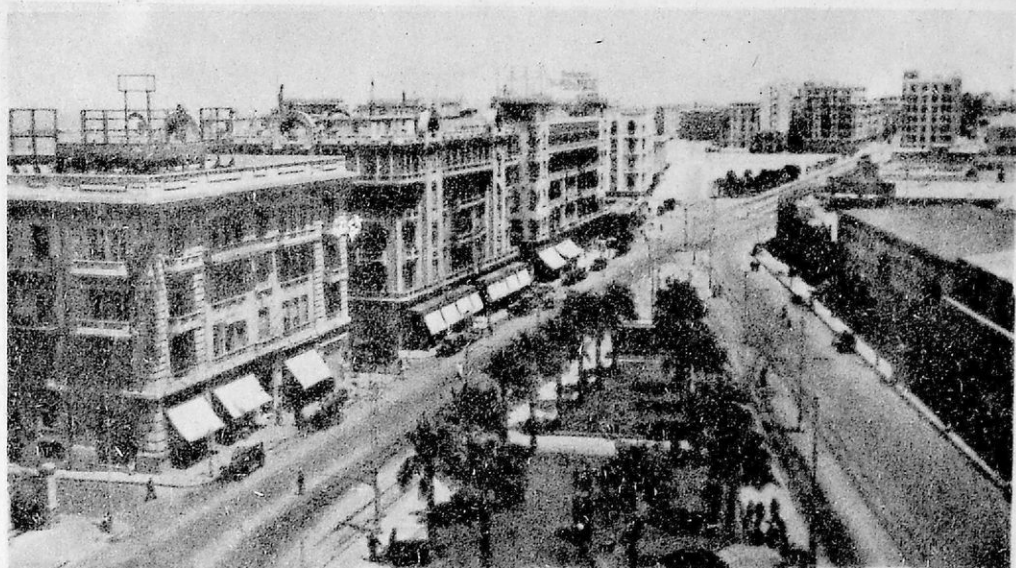
Ἡ συγκοινωνία στό Νεῖλο γίνεται μέ πλοῖα και στήν ξηρά ὑπάρχουν ἀρκετοί αὐτοκινητόδρομοι και σιδηροδρομικές γραμμές.

Πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου εἶναι τὸ **Κάιρο**, μέ κατοίκους περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἑκατομῦριο. Ἔχει ὠραία κτίρια. Ἔχει ἀνάκτορα, τζαμιά και πλουσιώτατο μουσεῖο. Κοντά στό Κάιρο βρίσκονται τρεῖς μεγάλες Πυραμίδες (βασιλικοί τάφοι) και ἕνα σκαλισμένο σέ βράχο πελώριο ἄγαλμα, ἡ Σφίγγα.

Οἱ Πυραμίδες εἶναι τάφοι ἀρχαίων βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Στό ἐσωτερικό τους βρέθηκαν **μούμιες** (βαλσαμωμένοι νεκροί) και διάφορα

ἀντικείμενα πού δείχνουν τὸν ἀρχαῖο ἐκεῖνο πολιτισμό τῶν Φαραώ.

Ἄλλες πόλεις εἶναι : 1) Ἡ Ἄλεξάνδρεια, μεγάλο ἐμπορικό λιμάνι τῆς Αἰγύπτου. Τὴν ἱδρυσε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Ἦταν πρὶν πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου. Στήν Ἀλεξάνδρεια ζοῦν 100 χιλιάδες περίπου Ἕλληνες. Εἶναι ὠργανωμένοι σέ κοινότητα μέ δικά τους ἑλληνικά σχολεῖα, ἐκκλησίες και βιβλιοθήκες. Εἶναι ἔδρα Πατριαρχείου.
2) Τὸ **Πόρτ - Σάιτ**, στήν εἴσοδο τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Ἔχει μεγα-

Αλεξάνδρεια

λυτέρα έμπορικη κίνησι από την 'Αλεξάνδρεια. 3) Το Σουέζ, στην έξοδο της διώρυγος προς την Έρυθρά θάλασσα. 4) 'Η Τάντα. 5) 'Η Δαμιέττη. 6) 'Η Μανσούρα. Καί 7) το Ζαγαζίκ, στο δέλτα τοῦ Νείλου.

Τέλος 8) Το 'Ασσουάν, κέντρο έμπορίου στην Άνω Αίγυπτο. 'Εδω βρίσκεται τεχνητό φράγμα τοῦ Νείλου, πού κανονίζει τὸ πότισμα τῆς Αἰγύπτου (εἰκ. 42).

'Η Αἴγυπτος σήμερα εἶναι Δημοκρατία. "Εχει ἀρχαιότατο πολιτισμό. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι εἶχαν προοδεύσει στίς τέχνες καί τὰ γράμματα. Δείγματα τοῦ πολιτισμοῦ τους σώζονται ἐρείπια ἀρχαίων πόλεων (Θῆβαι - Μέμφις - Λουξόρ), ναῶν, Πυραμίδες (ἓνα ἀπὸ τὰ 7 θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου), ἀγάλματα, διάφορα ἀντικείμενα. "Ολα αὐτὰ εἶναι οἱ σιωπηλοὶ μάρτυρες τοῦ περασμένου ἐκείνου μεγαλείου (εἰκ. 43).

'Η ἱστορία τῆς Αἰγύπτου ἀρχίζει 5.000 νοόνια π.Χ. Τὸ 525 π.Χ. τὴν κατέλαβαν οἱ Πέρσαι. 'Απὸ αὐτοὺς τὴν πῆρε ἄργότερα ὁ Μ. 'Αλέξανδρος. Τὴν ἐποχὴ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ ἡ Αἴγυπτος γνώρισε ἡμέρες μεγάλης ἀκμῆς. "Εγινε τὸ μεγαλύτερο ἐμπορικὸ καὶ πνευματικὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Οἱ ἱτολεμαῖοι τὴν κατέστησαν σιτοβολῶνα τῆς Εὐρώπης. Καὶ πλῆθος λαμπρῶν ναῶν καὶ ἀνακτόρων τὴν στόλιζαν.

Ξακουστὴ ἦταν καὶ ἡ βιβλιοθήκη τῆς 'Αλεξανδρείας μὲ τοὺς 600

χιλιάδες τόμους χειρόγραφα βιβλία. Δυστυχώς την έκαψαν αργότερα οι κατακτηται "Αραβες, όταν την πήσαν από τους Βυζαντινούς.

Τέλος την κατέλαβαν οι Τούρκοι. Τά τελευταία χρόνια όμως επανεστάτησε κ' έγινε ανεξάρτητο κράτος.

Πάντοτε, αλλά και σήμερα ζουν πολλοί Έλληνες στην Αίγυπτο. Άρκετοι έπλούτησαν πολύ εδώ. Δεν έχασαν όμως τή υπέρα Ελλάδα. Τή στόλισαν με λαμπρά δημόσια κτίρια και πολλά χρήματα διέθεσαν για έθνικούς σκοπούς. Έγιναν δηλαδή Έθνικοί Εύεργέται. Οι σπουδαιότεροι είναι ο Άβέρωφ και ο Τσιότσας.

2. ΛΙΒΥΗ

Είναι ή χώρα που βρίσκεται δυτικά της Αιγύπτου. Άποτελείται από τις παραλιακές περιοχές Κυρηναϊκήν και Τριπολίτιδα και την έσωτερική Φεζάν.

Ή πρώτη βρίσκεται ακριβώς προς Ν. της Ελλάδος και ήταν κάποτε ελληνική άποικία.

Ή Λιβύη είναι 12 φορές μεγαλύτερη από την πατρίδα μας με πληθυσμό μονάχα 1 εκατομμύριο. Άποτελεί συνέχεια της έρήμου Σαχάρας. Και μόνο ή παραλιακή ζώνη έχει κλίμα θαλάσσιο. Το έσωτερικό έδαφος έχει κλίμα έρήμου.

Άνυπόφορος είναι ο άνεμος Λίβας, που φυσά από την έρημο στην αρχή του καλοκαιριού. Πολλές φορές φτάνει και στην Ελλάδα ή καταστρεπτική πνοή του.

Οι κάτοικοι της Λιβύης ζουν κυρίως στα παραθαλάσσια μέρη και άσχολούνται στη γεωργία. Όσοι κατοικούν στο έσωτερικό και στις όάσεις είναι νομάδες κτηνοτρόφοι. Είναι δε στη θρησκεία Μωαμεθανοί.

Σπουδαίες πόλεις είναι ή Τρίπολις και ή Βεγγάζη. Στη δεύτερη έρχονται πολλοί Έλληνες από τά Δωδεκάνησα για σφουγγάρια.

Ή Λιβύη πρό του πολέμου ήταν Ιταλική άποικία. Σήμερα είναι ανεξάρτητο κράτος.

3. ΒΟΡΕΙΟΣ ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Βόρειο Γαλλική Άφρική λέμε τή χώρα, που βρίσκεται μεταξύ της Μεσογείου Θαλάσσης και του Άτλαντικού Όκεανού, της Σαχάρας και της Τριπολίτιδος. Άποτελείται από τις έξης περιοχές:

Α) ΤΥΝΗΣΙΑ

Είναι μεγάλη όσο και η Ελλάδα περίπου, με κατοίκους 3 εκατομμύρια. Είναι Γαλλική άποικία.

Έχει κλίμα θαλάσσιο, αλλά το καλοκαίρι κάνει πολλή ζέστη. Πέφτουν έδω αρκετές βροχές. Γι' αυτό έχει πλουσία γεωργική παραγωγή. Παράγει έλιές, λάδι έξαιρετικό, κρασιά, πορτοκάλλια, αλλά και χουρμάδες.

Όρυκτά έχει φωσφορικά άλατα, σίδηρο, μόλυβδο.

Οι κάτοικοι είναι Βέρβεροι και Άραβες Μωαμεθανοί. Κατοικούν όμως και αρκετοί Γάλλοι και Ίταλοι.

Πρωτεύουσα είναι η πόλις **Τύνις**, κοντά στα έρείπια της αρχαίας Καρχηδόνας. Άλλες πόλεις είναι η **Μπιζέρτα**, μεγάλο έμπορικό και πολεμικό λιμάνι, και η **Σφάξ**.

Β) ΑΛΓΕΡΙΑ

Δυτικά της Τύνιδος είναι το Άλγέριο. Έχει έκτασι μεγαλύτερη από την Ελλάδα. Πληθυσμό έχει τον ίδιο με αυτή.

Πρός Ν. έχει την όροσειρά του Άτλαντος.

Το κλίμα της Άλγερίας είναι εύκρατο. Παράγει δημητριακά, έλιές, κρασιά, σταφύλια.

Οι κάτοικοι είναι Βέρβεροι και Άραβες. Ζούν όμως έδω και αρκετοί Γάλλοι, Ίταλοι, Ίσπανοί.

Το Άλγέριον

Οι σπουδαιότερες πόλεις της 'Αλγερίας, λιμάνια της Μεσογείου: Θαλάσσης, είναι το 'Αλγέριο, το 'Οράν, ή Μπόν.

'Η 'Αλγερία ήταν κάποτε φωλιά των 'Αλγερινών πειρατών, που ὤργωναν τη Μεσόγειο Θάλασσα καὶ ἔσπερναν τὸν τρόπο στα πλοῖα που ταξίδευαν καὶ στὶς παραλιακὲς πόλεις.

Γ) ΜΑΡΟΚΟ

Εἶναι τριπλάσιο σ' ἑκτασι ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα καὶ ἔχει πληθυσμὸν ὅσο καὶ ἡ 'Αλγερία.

'Η ὁροσειρὰ τοῦ "Ατλαντος τὸ προφυλάσσει ἀπὸ τὴν κακὴ ἐπίδρασι τῆς ἐρήμου Σαχάρας.

"Εχει κλίμα εὐκρατο μὲ πολλὰς βροχὲς.

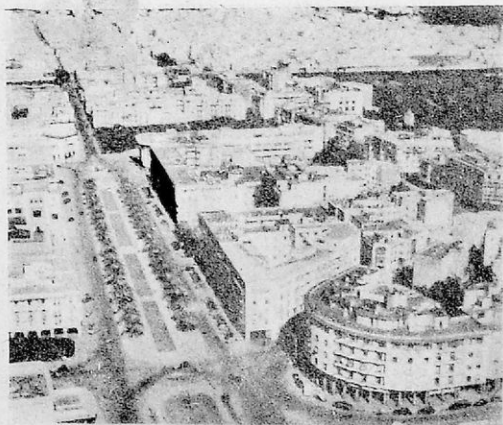
Παράγει δημητριακά, ρύζι, βαμβάκι, λεμόνια, κρασιά, ποτοκάλλια. "Εχει στὶς βουνοπλαγιὰς τοῦ "Ατλαντος καὶ πολλὰ δάση. 'Επίσης ἔχει καὶ καλὴ κτηνοτροφία τὸ Μαρόκο. 'Ακόμη ἔχει ὀρυκτὰ, σίδηρο, χαλκὸ, ἀσήμι, μόλυβδο, φωσφορικὰ ἄλατα.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μαρόκου εἶναι Βέρβεροι καὶ "Αραβες. Θρησκεία ἔχουν τὸ Μωαμεθανισμό. 'Ασχολοῦνται στὴ γεωργία, στὴν κτηνοτροφία, στὸ ἐμπόριο, στὴ βιομηχανία. Εἶναι πολὺ ἐπιδέξιοι στὴν κατασκευὴ λεπτῶν δερμάτων καὶ ὑφασμάτων, βαμβακερῶν καὶ μεταξωτῶν (Μαροκαίν).

— 'Η Ταγγέρη

— Ραμπάτ

— Χιονισμένος "Ατλας

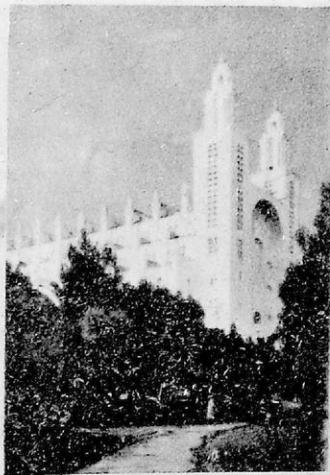
‘Αφρικανικό χωριό

Πολιτική Κατάσταση: Το Μαρόκον αποτελεί ανεξάρτητον μοναρχίαν από τὸ 1956. Τμήματα αὐτοῦ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἰσπανίαν.

Πόλεις: Πρωτεύουσα τοῦ Μαρόκου εἶναι ἡ Ραμπάτ καὶ κυριώτεραι πόλεις ἡ Καζαμπλάνκα (682.000 κ.), Μαρρακές, Φέζ κ.ἄ.

ΙΣΠΑΝΙΚΟΝ ΜΑΡΟΚΟΝ: Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ Ἰφνί (ἔκτ. 2.000 τ.χλμ. — Πληθ. 40.000) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀγκρὺμ, καὶ τὸ Ρίο - Ντέ - Ὀρο (ἔκτ. 299.000 τ.χλμ. — Πληθ. 24.000) μὲ πρωτεύουσαν τὸ Κισνέρος.

Εἰκόνες ἀπὸ τὴν Καζαμπλάνκαν

4. ΣΑΧΑΡΑ

“Ολη σχεδόν ἡ Βόρειος Ἀφρική ἀπὸ τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ὡς τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα εἶναι μιὰ ἀπέραντη ἔρημος. Εἶναι μεγάλη ὄση περίπου ἡ Εὐρώπη καὶ λέγεται **Σαχάρα**.

Ἡ Σαχάρα εἶναι ὁροπέδιο μὲ πολλά, μεγάλα καὶ γυμνά βουνά. Μεγάλα ὁμῶς τμήματά της σκεπάζονται μὲ λόφους ἀπὸ ἄμμο (θῖνες). Καὶ μοιάζει μὲ τρικυμισμένη θάλασσα.

Στὴ Σαχάρα σπανιώτατα βρέχει. Καυστικώτατος ἥλιος τὴ λούζει καὶ ἡ ζέστη τὴν ἡμέρα εἶναι ἀφόρητη. Τὴ νύχτα ὁμῶς ἡ θερμοκρασία κατεβαίνει καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν. Γι’ αὐτὸ πέφτει ἄφθονη δροσιά. Ἔτσι κάπου καὶ ποῦ φυτρώνουν μερικοὶ θάμνοι.

Ἡ Σαχάρα ἔχει πολλές ὁάσεις. Μοιάζουν σὰν νησιά μέσα στὴ θάλασσα. Σ’ αὐτὲς φυτρώνει ἄφθονο χόρτο καὶ τὸ ἔδαφος, ὅταν καλλιεργηταί, παράγει σιτάρι. Ἐδῶ βρῖσκει κανεὶς πολλοὺς χουρμάδες καὶ ἄλλα ὀπωρικά.

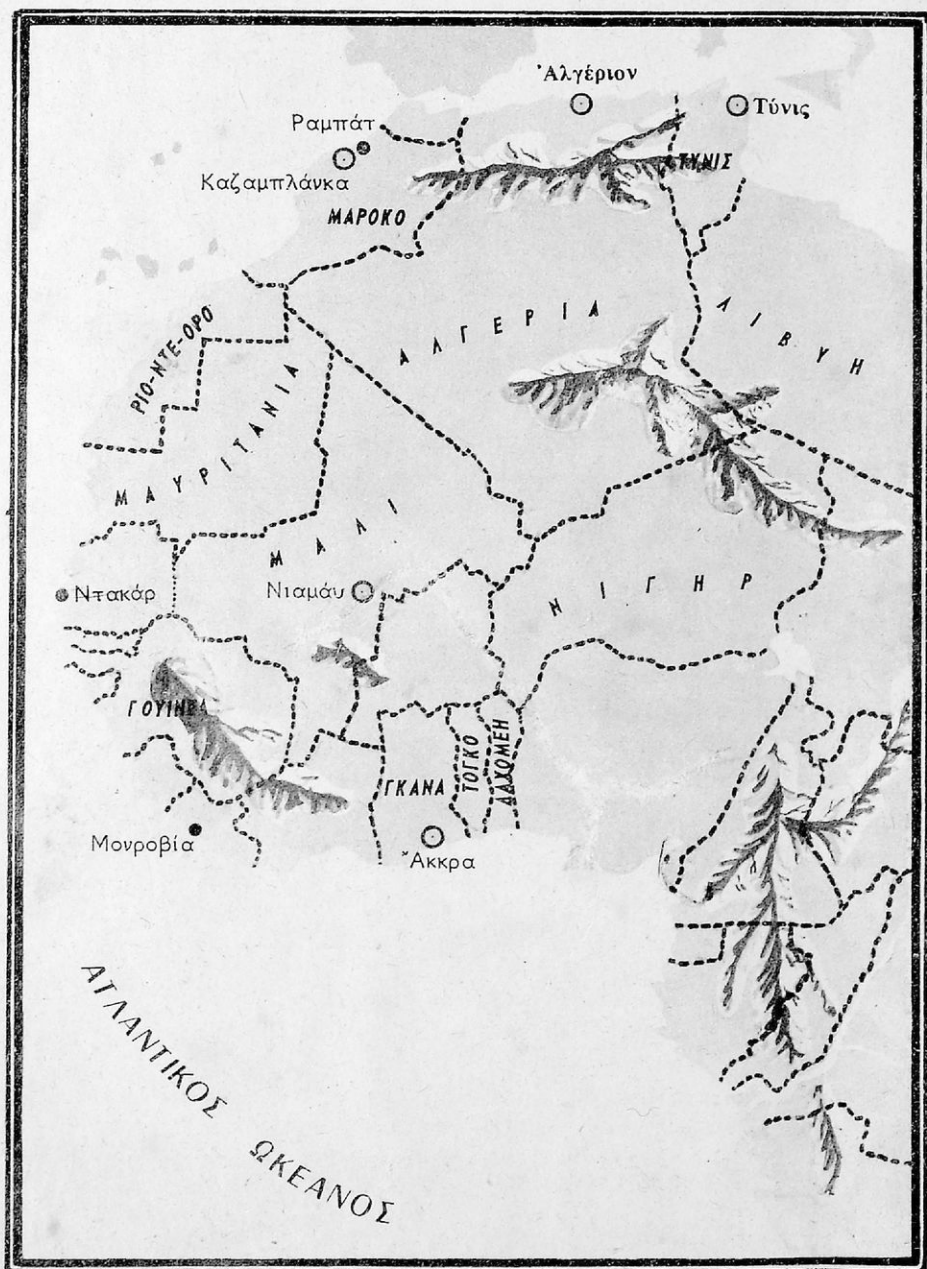
Στὶς ὁάσεις βόσκουν καὶ πολλὰ κοπάδια ἀπὸ πρόβατα καὶ καμήλους.

Οἱ κάτοικοι τῶν ὁάσεων λέγονται Βεδουῖνοι. Εἶναι κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι καὶ πιστεύουν στὸ Μωαμεθανισμό. Εἶναι περίπου 2 ἑκατομμύρια.

Ἡ συγκοινωνία στὴ Σαχάρα γίνεται μὲ καραβάνια καμήλων. Τρόμο προκαλεῖ σ’ αὐτὰ ὁ τρομερὸς ἄνεμος Σιμούν. Σηκώνει σύννεφα ἄμμου, ὁ ἥλιος σκοτεινιάζει καὶ ἡ μέρα νύχτα γίνεται. Ἄνθρωποι τότε καὶ καμήλες πέφτουν στὸ ἔδαφος μὲ τὸ κεφάλι σχεδὸν θαμμένο στὴν ἄμμο, ὥσπου νὰ περάσῃ ἡ θύελλα. Πολλὰ ὁμῶς καραβάνια ὡς τὴν ὥρα ἔχουν βρῇ τὸ θάνατο ἀπ’ αὐτόν.

Στὴ Σαχάρα ὁ ταξιδιώτης πολλές φορές ξεγελιέται ἀπὸ ἓνα πειρίεργο φαινόμενο. Τὸ λένε ἀντικατοπτρισμό. Ἐκεῖ δηλαδὴ πού, φλογισμένος ἀπὸ τὴ ζέστη καὶ διψασμένος, βαδίζεις, βλέπεις ξαφνικά μιὰ λίμνη μὲ φοῖνικες στὶς ὄχθες της. Τρέχεις χαρούμενος νὰ ξεδιψάσῃς, νὰ ξεκουρασθῇς. Μὰ γρήγορα ἀπογοητεύεσαι, γιατί ὅ,τι εἶδες, δὲν ἦταν παρὰ ὀπτική ἀπάτη.

Πολιτικὴ κατάσταση: Πλὴν τοῦ τμήματος τῆς Σαχάρας, ποὺ ἀνήκει εἰς τὴν Αἴγυπτον, Λιβύην καὶ Ἀλγερίαν, ἡ υπόλοιπος κατανέμεται εἰς τὰς πρὸς Ν. χώρας, ποὺ ἀποτελοῦν πρὶν τὴν Γαλλικὴν Δυτικὴν Ἀφρικήν.

Β'. ΔΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΣΟΥΔΑΝ

Πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας ὑπάρχει μιὰ πλατεῖα ζώνη μὲ εὐφορο ἔδαφος. Ἀρχίζει ἀπὸ τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ φτάνει ὡς τὶς ὄχθες τοῦ Νείλου. Τὴ λένε **Σουδάν**. Καὶ διακρίνεται σὲ Δυτικὸ, σὲ Κεντρικὸ καὶ σὲ Ἀνατολικό.

Τὸ Δυτικὸ Σουδάν εἶναι ὁροπέδιο. Βρίσκεται στὴν τροπικὴ ζώνη. Τὸ καλοκαίρι πέφτουν ἐκεῖ πολλὲς βροχές. Γι' αὐτὸ ἔχει πολλὰ νερά καὶ πολλὰ δάση. Σ' αὐτὰ ζοῦν πλῆθος ἀπὸ φυτοφάγα καὶ σαρκοφάγα ζῶα. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς περιοχῆς αὐτῆς εἶναι ὁ **Σενεγάλης** ποῦ χύνεται στὸν Ἀτλαντικὸ Ὑκεανὸ καὶ ὁ **Νίγηρ** ποῦ χύνεται στὸν κόλπο τῆς Γουϊνέας.

Τὸ Κεντρικὸ καὶ Ἀνατολικὸ Σουδάν εἶναι μᾶλλον πεδινά. Στὸ χαμηλότερο μέρος σχηματίζεται ἡ λίμνη **Τσάδα**. Στὶς ὄχθες τῆς, σκεπασμένες μὲ καλαμῶνες, ζοῦν ἵπποπόταμοι, κροκόδειλοι καὶ ἐλέφαντες.

Ἀνατολικώτερα τῆς λίμνης οἱ βροχές ὀλιγοστεύουν καὶ σχηματίζονται στέππες. Σ' αὐτὲς οἱ Σουδανέζοι βόσκουν τὰ κοπάδια τους.

Κοντὰ στὸν κόλπο τῆς Γουϊνέας ὑψώνεται τὸ ὄρος **Καμερούν**.

Οἱ Σουδανέζοι εἶναι οἱ πιὸ πολιτισμένοι Μαῦροι τῆς Ἀφρικῆς. Εἶναι πολὺ ἐργατικοί.

Ἀσχολοῦνται στὴ γεωργία καὶ καλλιεργοῦν δημητριακὰ καὶ βαμβάκι. Ἐπίσης ἀσχολοῦνται στὴν κτηνοτροφία. Ἄλλοι πάλι κατασκευάζουν βαμβακερά ὑφάσματα καὶ δερμάτινα εἶδη. Ἀσχολοῦνται τέλος στὸ ἐμπόριον ἐλεφαντοστοῦ καὶ φτερῶν στρουθοκαμήλου. Στὴ θρησκεία εἶναι ἄλλοι Μωαμεθανοὶ καὶ ἄλλοι εἰδωλωλάτρες.

Πολιτικὴ κατάσταση: Τὸ Σουδάν διακρίνεται εἰς Ἀνατολικόν, Κεντρικόν καὶ Δυτικόν.

Τὸ Ἀνατολικόν Σουδάν ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1956. Ἔχει ἑκτασιν 2.250.000 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 10 ἑκατ. περίπου. Πρωτεύουσα ἔχει τὸ Χαρτούμ.

Τὸ Κεντρικόν Σουδάν κατανέμεται εἰς τὰς ἐξῆς χώρας:

- α) **Κεντρικὴ Ἀφρικανικὴ Δημοκρατία:** (Ἐκτ. 617.000 τ.χλμ. — Πληθ. 1.770.000 κ.). Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τὸ Μανγκί.
- β) **Δημοκρατία τῆς Τσάντ:** (Ἐκτ. 1.189.000 τ.χλμ. — Πληθ. 2 427.000 κ.). Πρωτεύουσα τὸ Φόρτ - Λαμύ.

γ) **Δημοκρατία τοῦ Νείγηρος** (Έκτ. 1.285.000 τ.χλμ. — Πληθ. 2.500.000 κ.). Πρωτεύουσα ἡ Νιαμάϋ.

Τὸ Δυτικὸν Σουδάν περιλαμβάνει τὰς χώρας :

α) **Όμοσπονδία τῶν Μαλί.** (Έκτ. 1.490.000 τ.χλμ. — Πληθ. 6 ἐκ. κατ.). Εἶναι ἔνωσης τῶν Γαλλικῶν ἀποικιῶν τοῦ Σουδάν καὶ τῆς Σενεγάλης. Πρωτεύουσιν ἔχει τὸ Ντακάρ (185.000 κ.).

β) **Μαυριτανία.** (Έκτ. 1.086.000 τ.χλμ. — Πληθ. 624.000 κ.). Εἶναι ἡ Ἰσλαμικὴ Δημοκρατία ἐντὸς τῆς Γαλλικῆς Κοινοπολιτείας. Πρωτεύουσα ἡ Νουακχότ.

γ) **Γκαμπία** (Έκτ. 10.368 τ.χλμ. — Πληθ. 280.000 κ.). Ἀποτελεῖ Ἀγγλικὴν ἀποικίαν μὲ πρωτεύουσιν τὸ Μπατۇρστ.

3. ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ (ΚΑΜΕΡΟΥΝ)

Τὸ τμήμα τῆς Ἀφρικῆς, ποὺ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴ Σαχάρα, πρὸς Δ. μὲ τὴ Νιγηρία καὶ τὸν κόλπο τῆς Γουϊνέας, πρὸς Ν. μὲ τὸν ποταμὸ Κόγκο καὶ πρὸς Α. μὲ τὸ Ἀγγλο-Αἰγυπτιακὸ Σουδάν, ἀνήκει στὴ Γαλλία. Βρίσκεται κοντὰ στὸν Ἰσημερινό. Ἔτσι ἔχει κλίμα τροπικὸ (θερμὸ καὶ πολλὰς βροχὲς) καὶ εἶναι πολὺ ἀνθυγιεινὸ γιὰ τοὺς λευκοὺς.

Παράγει ὁμῶς καουτσούκ, ξυλεία, φοινικέλαιο καὶ κακάο.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Μαῦροι Μπαντοῦ. Ζοῦν ἀπὸ τὴ γεωργία, τὸ κυνήγι καὶ τὸ ἐμπόριο δασικῶν προϊόντων.

Πολιτικὴ κατάστασις:

α) **Πορτογαλικὴ Γουϊνέα :** (Έκτ. 36.125 τ.χλμ. — Πληθ. 511.000 κ.). Πρωτεύουσα τὸ Μπισσά.

β) **Γουϊνέα** (Έκτ. 260.000 τ.χλμ. — Πληθ. 2.500.000 κ.). Ἀποτελεῖ Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1958 μὲ πρωτεύουσιν τὴν Κονακρύ.

γ) **Σιέρρα Λεόνε** (Έκτ. 72.600 τ.χλμ. — Πληθ. 2.300.000 κ.). Τελεῖ ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ ἔχει πρωτεύουσιν τὸ Φρίταουν.

δ) **Λιβερία** (Έκτ. 95.400 τ.χλμ. — Πληθ. 2.500.000 κ.)

Τὴ δημοκρατία αὕτη τῆς Λιβερίας ἱδρύσαν οἱ Ἀμερικανοὶ πρὸ 100 ἐτῶν περίπου, ἀπὸ Μαύρους δούλους ποὺ ἀπληλευθέρωσαν.

Παράγει τὰ ἴδια προϊόντα μὲ τὴ Γουϊνέα. Κυρίως ὁμῶς ἐξάγει καουτσούκ.

Πρωτεύουσα ἔχει τὴν **Μονροβία**. Τὴν εἶπαν ἔτσι πρὸς τιμὴν τοῦ τότε Προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς **Μονρό**.

ε) **Άκτὴ ἑλεφαντόδοντος** (Έκτ. 320.000 τ.χλμ. — Πληθ. 3. 200.000 κάτ.). Είναι αυτόνομος Δημοκρατία ἐντὸς τῆς Γαλλικῆς Κοινοπολιτείας μὲ πρωτεύουσαν τὸ Ἀμπιτζάν.

στ) **Ἀνω Βόλτα** (Έκτ. 240.000 τ.χλμ. — Πληθ. 3.300.000 κάτ.) Είναι ἐπίσης αυτόνομος Δημοκρατία ἐντὸς τῆς Γαλλικῆς Κοινοπολιτείας μὲ πρωτεύουσαν τὴν Οὐαγκαντουγκοῦ.

ζ) **Γκάνα** (Έκτ. 237.000 τ.χλμ. — Πληθ. 4.691.000 κάτ.). Είναι ἀνεξάρτητος κτῆσις τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀκκρα.

η) **Τογκό** (Έκτ. 57.000 τ.χλμ. — Πληθ. 1.200.000 κάτ.). Ἀνεξάρτητος Δημοκρατία μὲ πρωτεύουσαν τὴν Λομέ.

θ) **Δαχομέη** (Έκτ. 112.200 τ.χλμ. — Πληθ. 1.720.000 κ.). Αυτόνομος Δημοκρατία ἐντὸς τῆς Γαλλικῆς Κοινοπολιτείας μὲ πρωτεύουσαν τὸ Πόρτο - Νόβο.

ι) **Νιγηρία** (Έκτ. 878.447 τ.χλμ. — Πληθ. 30.300.000 κ.). Είναι αὐτοκυβέρνητος Ἀγγλικὴ κτῆσις μὲ πρωτεύουσαν τὸ Λάγκος (320 000 κ.).

Πολιτικὴ κατάστασις : Τὸ Καμερὺν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἐξῆς χώρας :

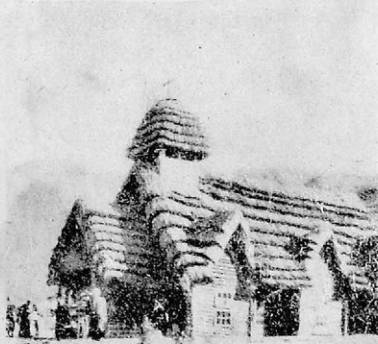
α) **Καμερὺν** (Έκτ. 422.000 τ.χλμ. — Πληθ. 3.500.000 κάτ.). Ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1960. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Γιαουντέ.

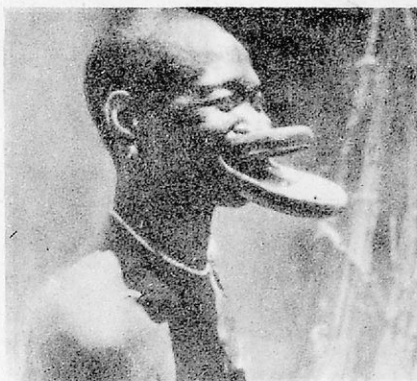
β) **ΡΙΟ - ΜΙΟΥΝΙ** (Έκτ. 26.000 τ.χλμ. — Πληθ. 157.000 κ.). Είναι Ἰσπανικὴ ἀποικία μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μπάτα.

γ) **Νῆσοι Πρενσίπ καὶ Ἄγ. Θωμᾶς** (Έκτ. 964 τ.χλμ. — Πληθ. 60.000 κ.). Είναι Πορτογαλικαί.

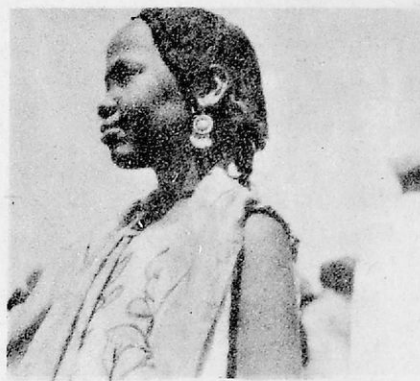
δ) **Νῆσος Φερνάρδου - Πό.** (Έκτ. 2.017 τ.χλμ. — Πληθ. 40. 000). Είναι Ἰσπανικὴ.

Ζανζιβάρη : Κοκκοφοῦνικες — Ἐκκλησία τῆς Οὐγκάντα

Γυναίκα της Τσάδ

Νέα του Καμερούν

4. ΚΟΓΚΟ

Ἡ περιοχή πού βρέχει ὁ ποταμός Κόγκος μέ τούς πολλούς καί μεγάλους παραποτάμους του λέγεται **Κογκό**. Εἶναι ἀποικία τοῦ Βελγίου, ἐκτός ἀπό μικρό τμήμα στά ΒΔ., πού κατέχει ἡ Γαλλία.

Τὸ Κογκό εἶναι χώρα τροπική μέ καθημερινές βροχές. Γι' αὐτό ὁ ποταμός Κόγκος εἶναι πλουσιώτατος σέ νερά. Ἔρχεται δεύτερος στὸν κόσμον καὶ μοιάζει μέ πραγματική θάλασσα. Ἔχει ὅμως πολλούς καταρράκτες καὶ δύσκολα μποροῦν νά ταξιδεύσουν σ' αὐτὸν πλοῖα.

Τὸ Κογκό εἶναι 18 περίπου φορές μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχει 10 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Στὰ ἀπέραντα παρθένα δάση (ζοῦγκλες) τοῦ Κογκοῦ ζοῦν πολυάριθμα ἄγρια ζῶα : ἐλέφαντες, ρινόκεροι, πίθηκοι, ζέβροι, καμηλοπαρδάλεις κλπ.

Λόγω ὅμως τῆς πολλῆς ζέστης καὶ ὑγρασίας, ὑπάρχουν καὶ ἀναρίθμητα βλαβερὰ ἔντομα. Τὸ φοβερώτερο εἶναι ἡ μυῖγα **τσέ·τσέ**. Τὸ τσίμπημά της εἶναι θανατηφόρο γιὰ τὰ ζῶα καὶ στοὺς ἀνθρώπους προκαλεῖ τὴν τρομερὴ ἀσθένεια τοῦ ὕπνου.

Γι' αὐτὸ τὸ Κογκό εἶναι ἀκατά. ληλο γιὰ τὴν κτηνοτροφία καὶ γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Εὐρωπαίων. Ἔχει ὅμως πλούσια προϊόντα : πολύτιμη ξυλεία (ἔβενο), καουτσούκ, ἐλεφαντοστοῦν καὶ χαλκό.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Κογκοῦ εἶναι Μαῦροι Μπαντοῦ καὶ ἀσχολοῦνται στὴ γεωργία καὶ κτηνοτροφία.

Μέσα στὰ παρθένα δάση ζοῦν φυλές Μαύρων πού εἶναι πολὺ κοντοὶ (πυγμαῖοι ἢ νάνοι).

Ἡ γνωστότερη εἶναι ἡ φυλὴ τῶν **Ἀκκα**, μὲ ὕψος 1,30 - 1,40 μ. Ζοῦν δὲ ἀπὸ τὸ κυνήγι.

Τὴν περιοχὴ τοῦ Κόγκου ἐξερεύνησαν οἱ Δαβὶδ Λιβιγκστον καὶ Στάνλεϋ (1867).

Πολιτικὴ κατάστασις: Κατανέμεται εἰς τὰς ἐξῆς χώρας :

α) **Κογκό.** (Ἐκτ. 2.345.000 τ.χλμ. — Πληθ. 13.175.000 κ.). Ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Λέοπολντβίλ (370.000 κ.).

β) **Δ. Κογκό** (Ἐκτ. 360.000 τ.χλμ. — Πληθ. 764.000 κάτ.). Πρωτεύουσα ἡ Μπραζαβίλλ (205.000 κ.).

γ) **Γιαμπόν** (Ἐκτ. 210.000 τ.χλμ. — Πληθ. 411.000 κ.). Πρωτεύουσα ἡ Λιμπρεβίλλ.

Γυναῖκες Κεντρ. Ἀφρικῆς

5. ΑΓΚΟΛΑ

Πρὸς Ν. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κόγκου βρίσκεται ἡ πορτογαλικὴ ἀποικία Ἀγκόλα. Εἶναι ἐννεαπλασία τῆς Ἑλλάδος στὴν ἔκτασι, ἀλλὰ μὲ 4 ἑκατομμύρια πληθυσμό.

Ἔχει κλίμα θερμὸ καὶ ὑγρὸ, ἀφοῦ εἶναι κοντὰ στὸν Ἰσημερινό.

Παράγει κυρίως ἀραβόσιτον, καφέ, καουτσούκ, ἐλεφαντοστοδόν, μπάνανες, φιστίκι ἀράπικο καὶ λίπασμα γκουανό.

Πρωτεύουσα τῆς Ἀγκόλας εἶναι ἡ πόλις **Σάν Πάολο - ντὲ Λοάιντα**. Ἄλλη πόλις εἶναι ἡ **Βεγγουέλα**.

Ἡ παραλιακὴ ζώνη τοῦ Καμερούν, Κογκοῦ καὶ Ἀγκόλας λέγεται **Κάτω Γουίνέα**.

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

α) Φυσικο - οικονομική εξέτασι.

Το νότιο τριγωνικό τμήμα της 'Αφρικής λέγεται Νοτιοαφρικανική 'Ενωσις. Εἶναι ὁροπέδιο καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ κράτη: 1) τοῦ 'Ακρωτηρίου, 2) τῆς Νατάλης, 3) τῆς 'Οράγγης, 4) τοῦ Τράνσβααλ καὶ 5) τῆς Ροδεσίας.

Εἶναι 30 φορές σχεδὸν μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα, μὲ πληθυσμὸ 15 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν 'Αγκόλα, Κογκό καὶ Βρετανικὴ 'Ανα-

Κορίτσια Μαύρων Νοτίου 'Αφρικής.

τολική 'Αφρική, πρὸς Α. μὲ τὴ Μοζαμβίκη, πρὸς Ν. μὲ τὸν 'Ινδικὸ 'Ωκεανὸ καὶ πρὸς Δ. μὲ τὸν 'Ατλαντικὸ.

Στὸ νότιο ἄκρο της ἔχει δύο ἀκρωτήρια: 1) τῆς Καλῆς 'Ελπίδος καὶ 2) τῶν Βελονῶν.

“Ορη της Νοτιοαφρικανικής Ένώσεως είναι : 1) τῶν Δρακόντων (Ντράκενσπεργκ) καὶ 2) τῆς Τραπεζῆς.

Ποταμούς ἔχει : τὸν Ὀράγγη ποῦ χύνεται στὸν Ἀτλαντικὸ καὶ τὸν Λίμποπο καὶ τὸν Ζαμβέζη ποῦ χύνονται στὸν Ἰνδικό.

Ὁ τελευταῖος σχηματίζει τοὺς θαυμασιωτέρους καταρράκτες τοῦ κόσμου. Ὁ μεγαλύτερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος εἶναι τῆς Βικτωρίας, στὴν περιοχὴ τῆς Ροδεσίας. Ἐχει ὕψος 130-140 μέτρων. Οἱ Ἰθαγενεῖς τὸν λένε «Ὁ βροντῶν καπνός».

Στὰ ΒΔ. τῆς Ἑνώσεως ἀπλώνεται ἡ ἔρημος Καλαχάρη.

Τὸ βόρειο μέρος τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἑνώσεως, ἐπειδὴ βρίσκεται κοντὰ στὸν Ἰσημερινό, ἔχει κλίμα τροπικὸ μὲ πολλὲς βροχὲς τὸ καλοκαίρι.

Νοτιώτερα τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικὸ (θερμὸ καὶ ξηρὸ) καὶ στὰ ΒΔ. ἀνάλογο μὲ τῆς Σαχάρας.

Τέλος πρὸς νότον καὶ νοτιοανατολικά ἔχει κλίμα εὐκρατο μὲ ἀρκετὲς βροχὲς στὰ παράλια.

Ἔτσι ἡ βλάστησι καὶ τὰ προϊόντα τῆς εἶναι διαφορετικὰ κατὰ τόπους. Στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου εὐδοκιμοῦν τὰ μεσογειακὰ προϊόντα (δημητριακὰ - ἀμπέλια - ὀπωροφόρα), στὴν ἀνατολικὴ παραλία τὰ τροπικὰ (καφὲς - τσάι - ζαχαροκάλαμο).

Ἡ Ροδεσία ἔχει πολλὰ τροπικὰ δάση καὶ σαβάνες. Στὰ ὄροπέδια τοῦ Τράνσβααλ καὶ τῆς Ὀράγγης ὑπάρχουν πολλὰ λιβάδια καὶ βόσκουν πολλὰ κοπάδια. Ἐδῶ ἀφθονοῦν τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα (μαλλιά - κρέας).

Ἀκόμα στὴ Νοτιοαφρικανικὴ Ἑνωσι τρέφουν πολλὲς στρουθοκαμήλους γιὰ τὰ φτερά τους.

Ὅμως ὁ πλοῦτος τῆς Ἑνώσεως εἶναι τὰ πλουσιώτατα μεταλλεῖα τῆς. Ἐχει ἀφθονα ὀρυκτά : σίδηρο, χαλκὸ, γαϊάνθρακες, ἀλλὰ καὶ κυρίως χρυσό (Τράνσβααλ) καὶ διαμάντια (Ὀράγγη).

β) Πολιτικὴ ἐξέτασι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑνώσεως εἶναι κυρίως Μαῦροι διαφόρων φυλῶν (Βουσμάνοι ἢ Ὀτιεντότοι, Μπαντοῦ, Κάφροι, Ζουλοῦ) καὶ ἀσχολοῦνται στὴ γεωργία, στὴν κτηνοτροφία καὶ στὸ κυνήγι.

Ζοῦν ὁμῶς ἐδῶ καὶ περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια Εὐρωπαῖοι. Καὶ ξεχωρίζουν στοὺς **Μπόερς** (ἀπογόνους Ὀλλανδῶν ἀποίκων) καὶ στοὺς **Αουτλάντερς**, δηλ. Ἀγγλοὺς, Πορτογάλους κλπ.

Στή Νοτιοαφρικανική Ένωση υπάρχουν και πλούσιες ελληνικές παροικίες. Οί Έλληνες ή είναι κάτοχοι φυτειών ή ασχολοῦνται στό έμπόριο.

Πολιτική κατάσταση : Ἡ Βρεταννική Ἀφρική κατανέμεται εἰς τās ἐξῆς χώρας :

α) **Νοτιο - Ἀφρικανική Ένωσις** (Έκτ. 824.000 τ.χλμ. — Πληθ. 15 έκατ.). Ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἐντὸς τῆς Βρεταννικῆς Κοινοπολιτείας μὲ πρωτεύουσαν τὴν Πραιτωρίαν (327.000 κ.) καὶ κυριωτέρας πόλεις τὸ Γιοχάνεσμπουργκ (1 έκ κάτ.), τὸ Καίηπτάουν κ.ά.

β) **Ὁμοσπονδία Ροδεσίας - Νυασαλάνδης** (Έκτ. 1.269.000 τ. χλμ. — Πληθ. 7 έκ.). Πρωτεύουσα ἡ Λυζάκα.

Έξ αὐτῶν ἡ Νυασαλάνδη (έκτ. 123.000 τ.χλμ. — Πληθ. 3 έκ.) ζητεῖ ἀνεξαρτοποίησιν. Ἡ Β. Ροδεσία (έκτ. 745.000 τ.χλμ. — Πληθ. 2.300.000 κ.) ζητεῖ τὴν διάλυσιν τῆς Ὁμοσπονδίας. Ἡ Ν. Ροδεσία (έκτ. 401.000 τ.χλμ. — πληθ. 1.700.000 κ.) ζητεῖ τὴν μετατροπὴν τῆς εἰς Βρεταννικὴν κτῆσιν.

γ) **Μπετσουλάνδη** (Έκτ. 712.000 τ.χλμ. — Πληθ. 295.000 κ.).

δ) **Σβαζιλάνδη** (Έκτ. 17.364 τ.χλμ. — Πληθ. 237.000 κ.).

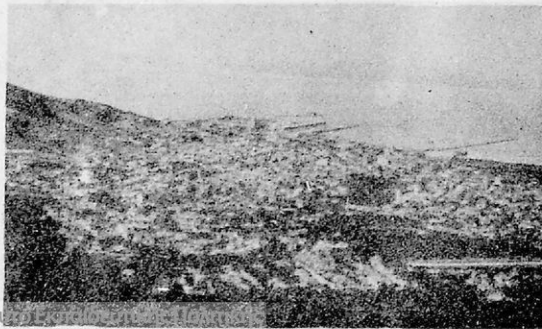
ε) **Μπασουταλάνδη** (Έκτ. 30.344 τ.χλμ. — Πληθ. 564.000 κ.).

στ) **Νοτιοδυτικὴ Ἀφρική** (Έκτ. 824.000 τ.χλμ. — Πληθ. 418.000 κ.). Αὕτη ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βιντόκ καὶ τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐντολὴν τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως.

Καίηπτάουν

Καίηπτάουν : Γενικὴ ἀποψη

2. ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ

Είναι πορτογαλική αποικία μεγάλη σαν την Τουρκία με 4 εκατομμύρια κατοίκους και βρίσκεται στα ΝΑ. παράλια της 'Αφρικής και απέναντι της νήσου Μαδαγασκάρης.

Το έδαφός της είναι μάλλον πεδινό και με πολλά έλη. Γι' αυτό έχει κλίμα άνθυγιεινό. Ποταμούς έχει τόν Ζαμβέζη και τόν Λιμποπο. Τα προϊόντα της Μοζαμβίκης είναι ζαχαροκάλαμο, καπνός, καφές, καουτσούκ.

Οι κάτοικοι είναι Ιθαγενείς Ζουλοῦ και λίγοι Εύρωπαῖοι.

Πρωτεύουσα είναι ἡ Λορέντζο Μαρκός.

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΙΜΝΩΝ)

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὶς χώρες **Οὐγκάντα**, **Κένυα** καὶ **Ταγκανίκα**. Εἶναι 13 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μὲ 13 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Πρὸς Β. συνορεύει μὲ τὸ Ἀγγλο - Αἰγυπτιακὸν Σουδάν καὶ Ἀβησσυνία, πρὸς Δ. μὲ τὸ Βελγικὸ Κογκό, πρὸς Ν. μὲ τὴ Ροδεσία καὶ Μοζαμβίκη καὶ πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό.

Εἶναι ὄρεινὴ χώρα μὲ ψηλότερα ὄρη τὰ: 1) **Κιλιμάντζαρο** (τὸ ψηλότερο τῆς Ἀφρικῆς), 2) **Κένυα**. Εἶναι χιονοσκεπαστα κι ἄς βρίσκονται στὸν Ἰσημερινό. Λέγεται περιοχὴ τῶν Λιμνῶν, γιατί ἔχει τὶς περισσότερες καὶ μεγαλύτερες λίμνες τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ μεγαλύτερες εἶναι: Ἡ Βικτωρία, ἡ Ταγκανίκα, ἡ Νυάσσα, ἡ Μπαγκουέλλο, ἡ Ἀλβέρτου, ἡ Ἐδουάρδου.

Ἐδῶ οἱ Ἰνδικοὶ μουσσῶνες ρίχνουν καταρρακτώδεις βροχὲς καὶ τροφοδοτοῦν μὲ νερὸ τὰ μεγαλύτερα ποτάμια καὶ λίμνες.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν. Στὰ δάση ζοῦν ἀντιλόπες, ζέβροι, ἐλέφαντες, ρινόκεροι, καμηλοπαρδάλεις, στρουθοκάμηλοι, κροκόδειλοι, ἵπποπόταμοι.

Προϊόντα παράγει καφέ, βαμβάκι, σχοινιά ἀπὸ εἶδος ἀθανάτων, καουτσούκ, ἐλεφαντοστοῦν, καπνὸ, ζαχαροκάλαμο.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Μαῦροι Μπαντοῦ καὶ ἀσχολοῦνται στὴ γεωργία, στὴν κτηνοτροφία καὶ στὸ κυνήγι. Στὰ παραλιακὰ μέρη κατοικοῦν Ἰνδοὶ καὶ Ἀραβες. Ὑπάρχουν ἀκόμη σ' αὐτὴ τὴ χώρα καὶ πολλοὶ Ἕλληνες.

Πολιτικὴ κατάσταση: Τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Ἀφρικῆς ἀπαρτίζεται ἀπὸ χώρας, τῶν ὁποίων ἐπικεῖται ἡ ἀνεξαρτησία. Αὗται εἶναι αἱ ἐξῆς:

α) Ἡ **Οὐγκάντα** (Ἐκτ. 244.000 τ.χλμ. — Πληθ. 5.500.000 κ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀντέμπ.

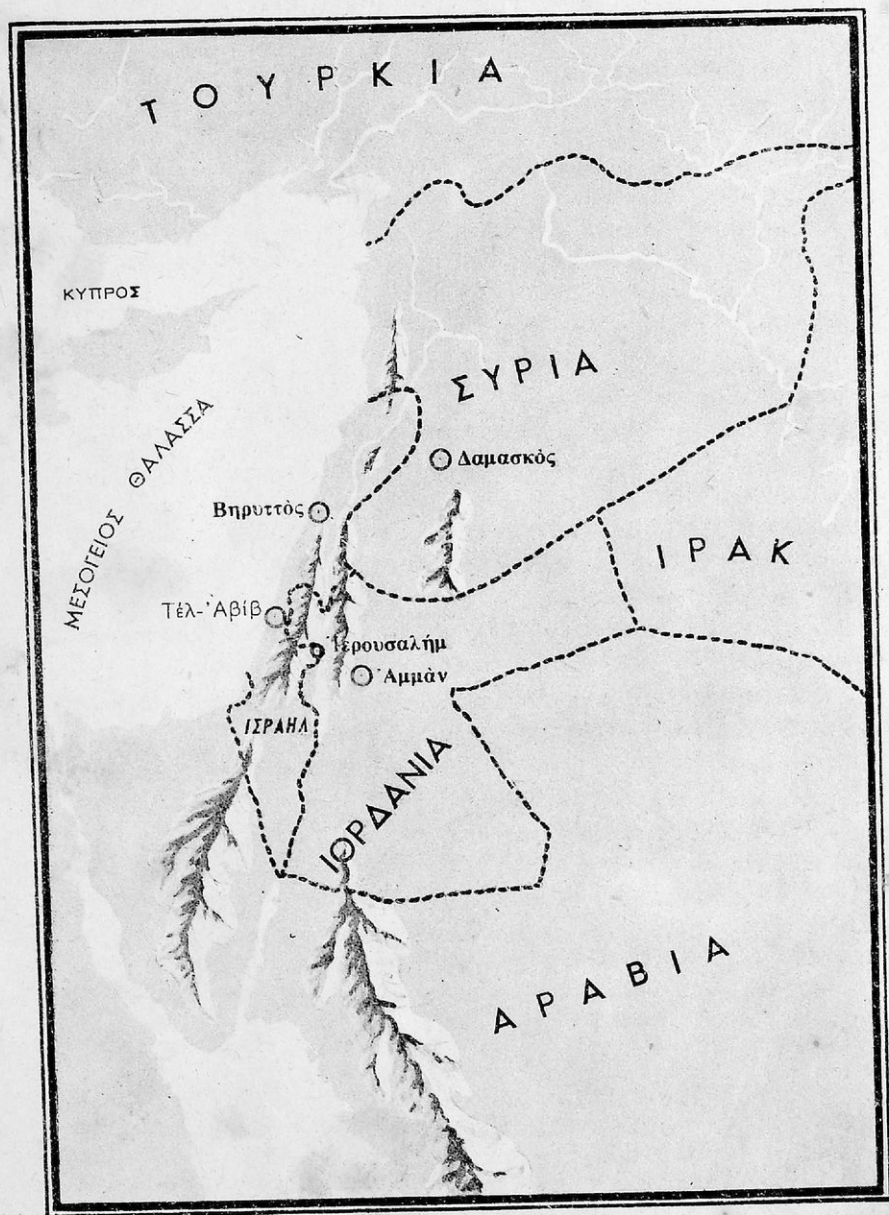
β) Ἡ **Κένυα** (Ἐκτ. 583.000 τ.χλμ. — Πληθ. 6 ἐκ. κατ.). Πρωτεύουσα τὸ Ναϊρόμπι (186.000 κ.), πόλις νέα καὶ ὡραία.

γ) Ἡ **Ρουάντα - Οὐρούντι** (Ἐκτ. 55.000 τ.χλμ. — Πληθ. 4.500.000 κ.), μὲ πρωτεύουσαν τὸ Μπέλγκ. Αὕτη τελεῖ ὑπὸ βελγικὴν προστασίαν.

δ) Ἡ **Ταγκανίκα** (Ἐκτ. 944.000 τ.χλμ. — Πληθ. 8.324.000 κ.).

Πρωτεύουσα ἡ Νταρ - Ελ - Σαλάμ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ε) Αί νήσοι **Ζανζιβάρη** και **Πέμπα** (Έκτ. 2.462 τ.χλμ. — Πληθ. 277.000 κ.).

στ) Αί νήσοι **Κομόρ** (Έκτ. 2.160 τ.χλμ. — Πληθ. 169.000 κ.).

2. ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ (ΑΙΘΙΟΠΙΑ)

Είναι τὸ τρίτο ἀνεξάρτητο κράτος τῆς Ἀφρικῆς. Εἶναι 8 φορές μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μὲ διπλάσιον ἀπ' αὐτὴν πληθυσμό.

Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Ἐρυθραία, πρὸς Α. μὲ τὴ Σομαλία, πρὸς Ν. καὶ πρὸς Δ. μὲ τὸ Ἀγγλὸ - Αἰγυπτιακὸν Σουδάν.

Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι ψηλὸ ὁροπέδιο μὲ μεγαλύτερο ὄρος τὸ **Ρᾶς - Ντασχάν**. Ἔχει καὶ τὴν λίμνη **Τάνα**, ἀπ' ὅπου πηγάζει ὁ Λευκὸς Νεῖλος. Ἔχει πολλοὺς ποταμοὺς καὶ καταρράκτες.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀβησσυνίας ποικίλλει. Ἔχει εὐκράτο καὶ τροπικὸ (θερμὸ καὶ ὑγρὸ). Κατὰ γενικὸ ὁμῶς κανόνα τὸ κλίμα τῆς εἶναι ὑγιεινὸ καὶ εὐχάριστο. Στὶς περισσότερες περιοχὲς ἐπικρατεῖ σχεδὸν ὅλο τὸ χρόνο πραγματικὴ ἑλληνικὴ ἀνοιξί. Γι' αὐτὸ δίκαια τὴ λένε «Ἑλβετία τῆς Ἀφρικῆς».

Ἡ εὐφορία τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι μοναδική. Εἶναι πλουσία χώρα σὲ γεωργικά, κτηνοτροφικά καὶ ὀρυκτὰ προϊόντα.

Παράγει γεωργικά, καφὲ (πατρίς τοῦ καφὲ εἶναι ἡ ἐπαρχία τῆς Κάφα στὸ Χαρράρ), σιτηρά, βαμβάκι, ζαχαροκάλαμο καὶ κτηνοτροφικά, μαλλιά, δέρματα, κρέατα. Ἐδῶ ὑπάρχουν δέντρα ποὺ παράγουν εἶδος ψωμιοῦ (ἀρτόδεντρα).

Στὴν Ἀβησσυνία ὑπάρχουν ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀγρίων ζώων τῆς τροπικῆς ζώνης. Οἱ ἐλέφαντες ἐδῶ εἶναι οἱ μεγαλύτεροι τοῦ κόσμου. Οἱ ὀδόντες τους ἔχουν μῆκος ὡς 2 μέτρα καὶ ζυγίζουν ἐπάνω ἀπὸ 60 ὀκάδες.

Πολὺ λοιπὸν πλοῦτο φέρνει στὴν Ἀβησσυνία τὸ ἐλεφαντοστοῦν.

Ἐξάγει ἀκόμα μέλι, κηρόν, φτερά στρουθοκαμήλου, γουναρικὰ πιθήκων.

Τέλος ἔχει ὀρυκτὸ πλοῦτο σὲ χρυσό.

Ἡ Ἀβησσυνία εἶναι πολὺ ἀρχαῖο κράτος. Ἐδῶ ἦλθε τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ὁ Ἕλλην μοναχὸς **Φρουμέντιος** καὶ ἐδίδαξε τὸν Χριστιανισμό. Τὸν 5ον αἰῶνα ὁμῶς ἔγιναν αἰρετικοί. Καὶ εἶναι σήμερα Χριστιανοὶ οἱ κάτοικοι, ἀλλὰ Κόπται (Μονοφυσῖται). Ὑπάρχονταί δὲ στὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας.

Πόλεις : Πρωτεύουσα της χώρας είναι η 'Αδδις-΄Αμπέμπα (500.000 κ.) με άνηθράν έλληνικήν παροικίαν. Άλλαι πόλεις είναι τὸ Γκοτάρ, ή 'Αντουα, ή Ντιρεντάουα, ή 'Ασμάρα, ή Μασάουα κ.ά.

'Αδδις - 'Αμ πέμπα

'Από εκείνη ακόμα τήν έποχή οί 'Αβησσυνοί άγαπούν τούς "Έλληνες καί τήν 'Ελλάδα. Καί σήμερα ζοϋν πολλοί "Έλληνες εκεί. 'Ασκοϋν δέ μεγάλη έπιρροή στή χώρα. Πολλοί "Έλληνες τέλος κατέλαβαν άνώτατα αξιώματα στό κράτος. 'Υπάρχει έλληνική κοινότητα στήν 'Αδδις-΄Αμπέμπα μέ έλληνικό σχολείο καί έλληνική έκκλησία.

'Ο αυτοκράτωρ της 'Αβησσυνίας λέγεται Νεγκούς (βασιλεύς) καί είναι ὁ Χαϊλή-Σελασιέ, μέγας φιλέλληνας.

3. ΣΟΜΑΛΙΑ

Είναι ή παραλιακή χώρα από τήν έξοδο της 'Ερυθράς Θαλάσσης μέχρι τήν Κένυα. Είναι 6 φορές μεγαλύτερη από τήν 'Ελλάδα, μέ έναμυς έκατομύριο κατοίκους.

"Έχει κλίμα θερμό μέ ὀλίγα κτηνοτροφικά προϊόντα.

Κάτοικοι : 2.014.000.

Πολιτική κατάσταση : Τò μεγαλύτερον τμήμα αποτελεί ανεξάρτητον χώραν (έκτ. 650.000 τ.χλμ. — Πληθ. 1.950.000 κ.) με πρωτεύουσαν τὸ Μογκαντίσιο.

Μικρόν τμήμα (έκτ. 21.700 τ.χλμ. — Πληθ. 64.000 κ.) αποτελεί Γαλλικὴν κτῆσιν με πρωτεύουσαν τὸ Τζιμπούτι.

Ε'. ΝΗΣΟΙ ΑΦΡΙΚΗΣ

Α'. ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

1. Ἀζόρες, ἡφαιστειογενεῖς καὶ ὄρεινές. Συχνοὶ εἶναι ἐδῶ οἱ σεισμοί. Παράγουν δημητριακά, ζαχαροκάλαμο καὶ κρασιά. Εἶναι ἐπαρχία τῆς Πορτογαλίας.

2. Μαδέρα. Ἡ λέξις αὐτὴ σημαίνει δάσος. Ἐχει κλίμα ὑγρὸ καὶ θερμὸ. Ἐχει πλούσια δάση καὶ πολλὰ ὀπωροφόρα δέντρα. Εἶναι πολὺ εὐφορῇ. Καὶ ἦταν ξακουστὴ γιὰ τὰ κρασιά της. Τὴν κατέχουν οἱ Πορτογάλοι.

3. Κανάριοι. Οἱ ἀρχαῖοι τίς ἔλεγαν νησιά τῶν Μακάρων. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἶναι ἡ νῆσος **Φέρος**. Ἀπ' αὐτὴ περνάει ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῆς γῆς, ποὺ τὴ χωρίζει στὰ δυὸ ἡμισφαίρια, Ἀνατολικὸ καὶ Δυτικὸ.

Οἱ Κανάριοι εἶναι ἡ πατρίδα τῶν καναρινῶν.

4. Πρασίνου Ἀκρωτηρίου (πορτογαλικές).

5. Ἀγία Ἑλένη (ἀγγλική). Εἶναι γνωστὴ γιὰ τὴν ἐξορία καὶ τὸ θάνατο τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος (1815-21).

Β'. ΙΝΔΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

1. Σοκότρα (ἀγγλική).

2. Σεϋχέλλες (ἀγγλικές).

3 **Μαδαγασκάρη** (έκτ. 590.000 τ.χλμ. — πληθ. 4.976.000 κ.) ἀποτελεῖ ανεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τὴν Ταναρίβην.

Αὕτη ἔχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν. καλλιεργεῖται δὲ τὸ σακχαροκάλαμον καὶ ἡ ὄρυζα.

Τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸ καὶ θερμὸ, πρὸς ΝΔ. θερμὸ καὶ ξηρὸ. Στὸ ἐσωτερικὸ ὁροπέδιο τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατο μεθερινές βροχές. Ἐχει πρὸς Α. τροπικὰ δάση καὶ πρὸς ΝΔ. τὸ ἔδαφος εἶναι ἄγονο.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι στὰ παράλια καὶ Μαλαῖοι (Χοβάς) στὸ ἐσωτερικόν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοί είναι οι μεγαλύτεροι ποταμοί της 'Αφρικής ;
2. Ποιές φυλές κατοικούν στην 'Αφρική ;
3. Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά προϊόντα της Αιγύπτου ;
4. Τι ξέρετε για τις Πυραμίδες ; Ζητήσετε συμπληρωματικές πληροφορίες.
5. Ποιές οι σχέσεις της Αιγύπτου με την 'Ελλάδα ;
6. Τι ξέρετε σχετικά με τη Σαχάρα ;
7. Ποιά περιοχή της 'Αφρικής λέγεται Σουδάν ;
8. Γιατί δεν μπορούν να ζήσουν Ευρωπαίοι στο Κογκό ;

1. Τι ξέρετε για τη Λιβερία ;
2. Ποιά περιοχή της 'Αφρικής λέγεται "Ανω Γουϊνέα ;
3. Τι είναι και πού ζουν οι πυγμαίοι ;
4. 'Από ποιά κράτη αποτελείται ή Νοτιοαφρικανική 'Ενωσι ;
5. Πού υπάρχουν οι θαυμασιώτεροι καταρράκτες του κόσμου ;
6. Ποιός είναι ο κυριώτερος πλούτος της Νοτιοαφρικανικής 'Ενώσεως ;
7. Τίνος Εθνωπαϊκού κράτους είναι άποικία ή Μοζαμβίκη ;
8. Ποιά χώρα της 'Αφρικής λέγεται «'Ελβετία» ;
9. Πού ζουν οι μεγαλύτεροι ελέφαντες ; Τι ξέρετε σχετικά με αυτούς ;
10. Σε ποιά μέρη της 'Αφρικής ξέρετε ότι ζουν 'Ελληνες ;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώστε :

1. 'Η Αίγυπτος λέγεται — — — .
2. Το μεγαλύτερο έμπορικό λιμάνι της Αιγύπτου είναι ή —
3. Οι Δωδεκανήσιοι πηγαίνουν για σφουγγάρια στη — .

Διαγράψτε τη λέξι πού δεν ταιριάζει :

1. Πλοίο της έρήμου λέγεται (τό-όλογο - ή καμήλα).
2. 'Ο Χαμψίν είναι (άνεμος - ζέον).
3. Το μεγαλύτερο προϊόν της "Ανω Γουϊνέας είναι το (φιστίκι - φοινι-κέλαιο).

Διαγράψτε οτίς παρακάτω φράσεις τη λέξι ή τις λέξεις πού δεν ταιριάζουν :

1. 'Ο ποταμός Κόγκος έρχεται σε ποσότητα νερών (πρώτος - δεύτερος - τρίτος) του κόσμου.
2. Τα όρη των Δρακόντων βρίσκονται στη (Μοζαμβίκη - 'Αβρυσούνια - Νοτιοαφρικανική 'Ενωσι).
3. «Βροντών καπνός» λέγεται ό καταρράκτης της Βιτορίας στον ποταμό Ζαμβίζη .
4. Το υψηλότερο βουνό της 'Αφρικής είναι (ό - "Ατλας - το Καμερούν - το Κιλιμάντζαρο).
5. Τόν Χριστιανισμό έδίδαξε στους 'Αβρυσούνους ό 'Ελλην μοναχός (Παύλος - Φρουμέντιος - Δαμασκηνός), τον 5ον αιώνα μ. Χ.

Χώροι	Έκτασις	Πληθυσμός	Πρωτεύουσα	Πληθυσμός
Αίγυπτος	1.000.220	27.675.000	Κάιρον	2.600.000
Λιβύη	1.759.600	1.190.000	Τρίπολις	100.000
Τυνησία	125.100	4.070.000	Τύνις	680.000
Άλγερία	2.191.366	10.753.000	Άλγέριον	362.000
Μαρόκον	411.800	10.691.000	Ραμπάτ	185.000
Άγγόλα	1.245.628	4.511.000	Λοάντα	159.000
Κογκό	2.343.312	14.900.000	Λεοποντ. Βιλ.	370.000
Καμερούν	519.456	5.007.000	Γιαουντέ	32.000
Αιθιοπία	1.023.000	18.000.000	Αντίς-Αμπ.	500.000
Γκάνα	237.467	5.073.000	Ακκρα	136.000
Γουινέα	246.946	2.950.000	Κονακρύ	53.000
Κένυα	582.623	6.611.000	Ναϊρόμπι	186.000
Λιβερία	111.365	1.500.000	Μονροβία	26.000
Μοζαμβίκη	771.091	6.435.000	Λορέντζο Μαρκές	100.000
Νιγηρία	876.900	36.606.000	Λάγκος	320.000
Ροδεσία-Νυασαλ.	240.000	8.384.000	Λυζάκα	29.000
Σιέρρα Λεόνε	72.449	2.238.000	Φριτάουν	70.000
Σομαλία	512.800	1.341.000	Μογκαντίτσιο	70.000
Σουδάν	2.516.087	11.000.000	Χαρτούμ	160.000
Ταγκανίκα	939.330	9.368.000	Ντάρ-Ές-Σαλάμ	100.000
Τογκό	55.700	1.138.000	Λομέ	39.000
Ουγκάντα	243.393	5.630.000	Αντέμπ	7.000
Νοτιοαφρ. Έν.	1.223.700	15.211.000	Πραιτωρία	327.000
Δαχομέη	112.200	1.720.000	Πόρτο - Νέβο	29.000
Μαδαγασκάρη	590.000	4.976.000	Ταναναρίβη	170.000
Κεντ. Αφρ. Δημ.	617.000	1.770.000	Μανγκί	
Τσάντ	1.189.000	2.427.000	Φορτ - Λαμύ	
Νίγηρ	1.285.000	2.500.000	Νιαμέυ	10.000
Μαλί	1.400.000	6.000.000	Ντακάρ	185.000
Γκαμπία	10.368	380.000	Μπατύρστ	20.000
Μαυριτανία	1.086.000	624.000	Νουακχώτ	40.000

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

Κάιρον (Αίγυπτος)	2.600.000
Άλεξάνδρεια (Αίγυπτος)	1.200.000
Γιοχάνεσμπουργκ (Ν. Αφρ. Έν)	1.000.006
Καζαμπλάνκα (Μαρόκον)	682.000
Τύνις (Τυνησία)	680.000
Καιροί (Νοτιοαφρ. Έν.)	687.000
Ντουρμπάν	591.000
Λομποντ (Νιγηρία)	500.000
Αδίσ - Αμπέμπα (Αιθιοπία)	500.000
Λεοπολντβίλλ (Κογκό)	370.000
Άλγέριον (Άλγερία)	362.000
Πραιτωρία (Νοτιοαφρ. Έν.)	327.000
Λάγκος (Νιγηρία)	320.000
Οράν (Άλγερία)	299.000
Σιούττι (Αίγυπτος)	250.000
Μαρρακές (Μαρόκον)	220.000
Μπραζαβίλλ (Κογκό)	205.000
Σαλίςμπουργκ (Ροδεσία)	200.000
Ναϊρόμπι (Κένυα)	186.000
Ντακάρ (Σενεγάλη)	185.000

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΛΙΜΝΑΙ

Βικτώρια	69.471
Ταγκανίκα	32.900
Νύασα	28.500
Τσάδ	20.700
Ροδόλφου	9.000
Αλμπερτού	5.345
Τάνα	3.625

ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ

Κιλιμάντζαρο (Ταγκανίκα)	5.658
Κένυα (Κένυα)	5.194
Ρουβεντζόρι (Κογκό)	5.118
Ράς Ντασάν (Αιθιοπία)	4.621
Ατλάν (Μαρόκον)	4.165
Καμερούν	4.068

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ

Νείλος	6.680
Κόγκος	4.670
Νίγηρ	4.185
Ζαμβέζης	2.600
Όράγγης	2.100
Λιμπόπο	1.600

3. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ - ΩΚΕΑΝΙΑ

1. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙ

α) Φυσική - Οικονομική.

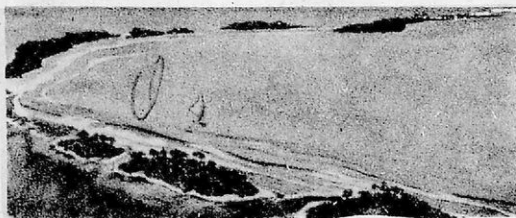
Ἡ Αὐστράλια ἡ Χώρα τοῦ Νότου εἶναι ἡ μικροτέρα ἡπειρος τῆς γῆς. Βρίσκεται στὸ Ἀνατολικὸ καὶ στὸ Νότιο ἡμισφαίριο, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ὠκεανούς Ἰνδικὸ καὶ Εἰρηνικὸ.

Εἶναι ἡ τελευταία ἡπειρος ποὺ ἀνεκάλυψαν οἱ Εὐρωπαῖοι.

Ἔχει ἔκτασι 7.700.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα. Εἶναι δηλαδὴ 59 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Κατοίκους ὅμως ἔχει ὅσους ἡ πατρίδα μας.

Ἡ θάλασσα καὶ στὴν Αὐστράλια δὲν εἰσέρχεται βαθιὰ στὴν ἐρηρά, ὅπως καὶ στὴν Ἀφρική. Σχηματίζει ὅμως δυὸ κόλπους: πρὸς Β. τῆς Καρπενταρίας καὶ πρὸς Ν. τὸν Μέγαν Αὐστραλιανόν. Ἀκρωτήριο ἔχει, πρὸς Β., τῆς Ὑόρκης. Ἐνα μόνον νησί ἔχει: τὴν Τασμανία.

Ἀνατολικά ἡ Αὐστράλια ἔχει πλῆθος κοραλλιογενῶν ὑφάλων. Καὶ ἀποτελοῦν φράγμα ἐπικίνδυνον γιὰ τὰ πλοῖα.

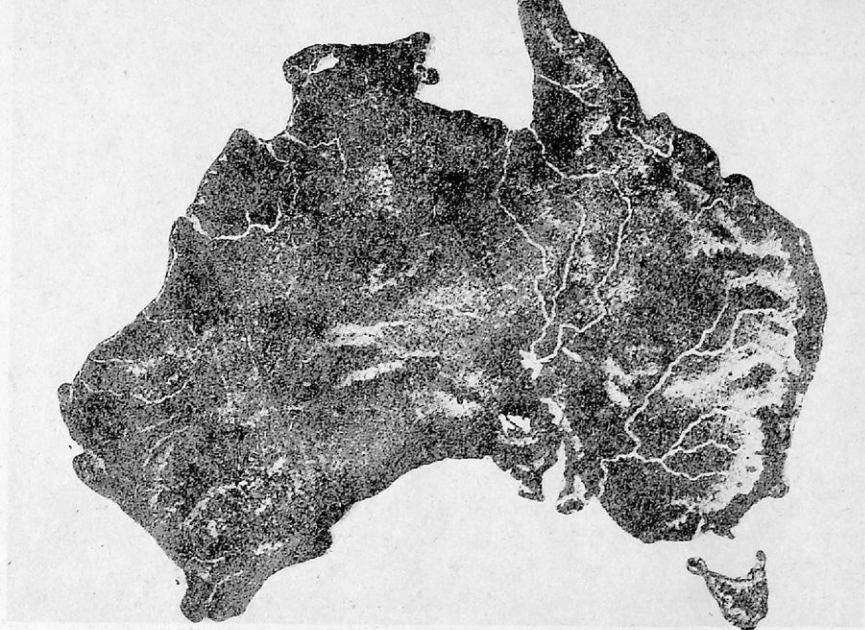

Ἡ Αὐστράλια εἶναι ἓνα ἀπέραντο ὁροπέδιο. Τὸ περισσότερο ἔδαφος στὸ ἐσωτερικὸ εἶναι ἐρημος. Εἶναι γυμνὸ μὲ λίγα ξηρόχορτα, χωρὶς ποταμούς, χωρὶς λίμνες, χωρὶς ζωή.

Τρεῖς μεγάλες ἐρημοὶ σχηματίζονται: 1) Ἡ Ἀμμώδης, 2) τοῦ Τζίμσον καὶ 3) τῆς Βικτωρίας.

Γύρω ὅμως στὰ κεντρικὰ αὐτὰ καὶ ἐρημικὰ ὁροπέδια ὑπάρχουν ἐξαιρετικὰ λιβάδια.

Στὰ ἀνατολικά καὶ νοτιοανατολικά παράλια τῆς Αὐστράλιας

Εικ. 51. 'Ανάγλυφος χάρτης της Αύστραλίας.

ἀλλάζουν τὰ πράγματα. 'Εδῶ ὑψώνονται τὰ ὄρη **Αύστραλιανὰ** **Ἄλπει**, τὰ **Κυανᾶ**, τὰ **Γκραμπιανᾶ**. Ἡ ὑψηλότερα κορυφή εἶναι τὸ **Κοσιούζκο** (Τόουσεντ), με 2.240 μέτρα ὕψος.

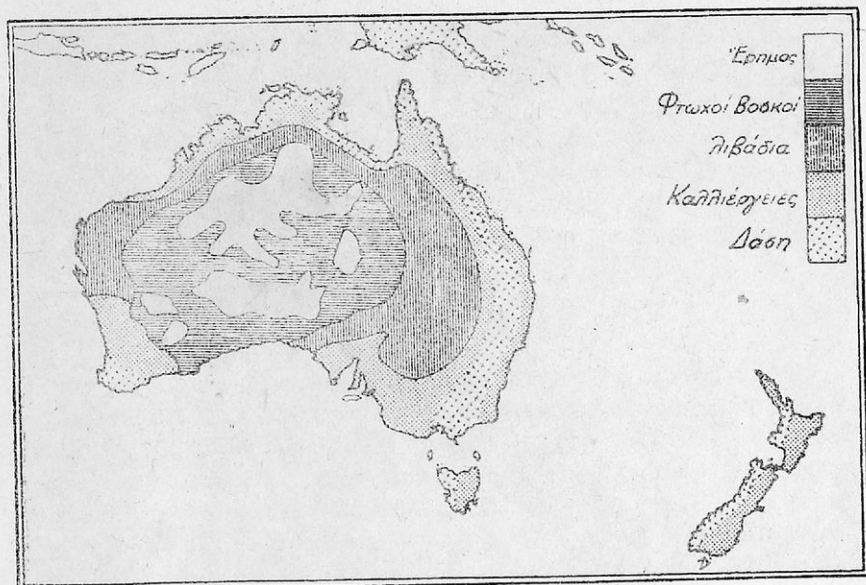
Τὰ ὄρη σκεπάζουν πλούσια δάση. Καὶ στοὺς πρόποδες τὸ ἔδαφος εἶναι καλλιεργήσιμο καὶ πολὺ εὐφορο.

Ἡ Αὐστράλια δὲν ἔχει ἀξιολόγους ποταμούς. Οἱ περισσότεροι εἶναι χειμάρροι. Ὁ μεγαλύτερος εἶναι ὁ **Μώρραϊη** (Αὐστραλιανὸς Νεῖλος), ποὺ εἶναι πλωτὸς ἕως τὸν παραπόταμό του τὸν **Ντάρλιγκ** (εἰκ. 51).

Τὸ βόρειο τμήμα τῆς Αὐστραλίας βρίσκεται στὴν τροπικὴ ζώνη καὶ τὸ ὑπόλοιπο στὴ νοτιο εὐκρατο. Ἔτσι ἔχει κλίμα τροπικὸ πρὸς Β. καὶ εὐκρατο πρὸς Ν. Ὅλο ὁμως τὸ ἐσωτερικὸ μέρος ἔχει κλίμα ἡπειρωτικὸ.

Τὸ χειμῶνα φυσοῦν ἄνεμοι ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς Αὐστραλίας ξηροὶ καὶ οἱ βροχὲς εἶναι σπάνιες. Τὸ καλοκαίρι ὁμως στὰ νότια καὶ νοτιοανατολικά παράλια, ποὺ ὑπάρχουν ψηλὰ βουνά, πέφτουν ἄφθονες βροχές. Στὰ ἄλλα μέρη ἐπικρατεῖ μεγάλη ζέστη, χωρὶς ἢ σπάνιες βροχές. Δὲν ὑπάρχουν βουνά, βλέπετε, νὰ ὑγροποιηθοῦν οἱ ὕδρατμοι ποὺ φέρουν οἱ θαλασσινοὶ ἄνεμοι.

Τὰ δάση τῆς Βορείου Αὐστραλίας ἀποτελοῦνται ἀπὸ γιγαν-

Είχ. 52. Αυστραλία. Φυσική βλάστησις.

τιαίους εύκαλύπτους (ως 150 μ. ύψος), από φοίνικες, από μπανα-
νιές, από μπαμπού, από πτέριδες. Μέσα σ' αυτά ζουν τὰ πιό σπά-
νια καὶ παράξενα ζῶα. Τέτοια εἶναι: ἡ καγκουρά, ὁ ὀρνιθόρουγ-
χος. Ἐπίσης υπάρχουν πολυάριθμα δηλητηριώδη φίδια, μεγάλοι
κροκόδειλοι (ἔως 6 μ. μήκος), ἀγριόσκυλοι (ντίγκο). Καὶ αὐτὰ τὰ ἐν-
τομα ἐδῶ εἶναι ἀπίστευτα μεγάλα. Βλέπεις ἀκρίδες 30 πόντους καὶ
σκοιλήκια ἐνάμισυ μέτρο.

Καὶ τὰ πτηνὰ ἐδῶ εἶναι μὲ πολύχρωμα καὶ ἐξωτικά φτερά, ἀλλὰ
δέν εἶναι ὠδικὰ (παραδείσια).

Στὰ ΒΑ. τῆς Αὐστραλίας εὐδοκίμοι τὰ τροπικά προϊόντα, ζα-
χαροκάλαμο, βαμβάκι. Στὰ ΝΑ. καλλιεργοῦν δημητριακά (καὶ κυρίως
πολὺ σιτάρι), ἀμπέλια, καπνὸ, καρποφόρα δέντρα. Καὶ παντοῦ στὰ
λιβάδια τρέφουν πρόβατα, βόδια καὶ ἄλογα. Ὅλα τὰ οἰκιακὰ ζῶα
ἐδῶ τὰ μετέφεραν ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ. Καὶ εὐδοκίμησαν καταπληκτικά
(εἰκὼν 52).

Ἡ Αὐστραλία παράγει τὸ περισσότερο καὶ πιὸ ἐξαιρετικὸ μαλλι
τοῦ κόσμου (μερινό). Ἐπίσης ἐξάγει δέρματα, κρέατα, τυριά, βού-
τυρα, γάλατα.

Έχει έδω έργοστάσια κονσερβών, άλευροβιομηχανίας, ύποδημάτων, ζαχαρέως, σιδηροβιομηχανίας. Έχει άκόμη πολλά ύφαντουργεία και ναυπηγεία.

Άλλά και όρυκτά προϊόντα έχει ή Αύστραλία, άργυρο, μόλυβδο, σίδηρο, γαιάνθρακες και μεταλλεία χρυσοϋ (Δυτική Αύστραλία). Άλλοτε ή χώρα ήταν ή πρώτη στην παραγωγή χρυσοϋ και πλθθος χρυσοθηρών έτρεχε έδω για νά κάνη την τύχη του.

β) Πολιτική.

Πρώτοι Εύρωπαίοι, που έφθασαν στα παράλια της Αύστραλίας, ήσαν Όλλανδοί θαλασσοπόροι τό 1605-1606. Στις 24 Νοεμβρίου 1642 ό Όλλανδός Άβελ Τάσμαν ανέκάλυψε τη νήσο Τασμανία (πρός τιμήν του την είπαν έτσι) και Νέα Ζηλανδία. Αύτός ώνόμασε την Αύστραλία «Νέα Όλλανδία». Τό έργο του όμως συνεπλήρωσε άργότερα (1768-1778) ό Άγγλος πλοίαρχος Ίάκωβος Κούκ. Αύτός έξερεύνησε τη χώρα και την κατέλαβε για λογαριασμό της Άγγλίας. Όμως αύτή πολύ άργότερα έννόησε την άξία της Αύστραλίας.

Οι Ιθαγενείς κάτοικοι της Αύστραλίας ήσαν και είναι και σήμερα έλάχιστοι, περίπου 60.000. Μοιάζουν με τούς Μαύρους της Άφρικής (Μελανήσιοι). Ζούν μακριά από τούς Εύρωπαίους, σέ ήμιαγρία κατάστασι, μέσα στα δάση. Βρίσκονται σέ κατώτατο επίπεδο πολιτισμοϋ. Ζούν πρωτόγονη ζωή και νομαδική. Τρέφονται από τό κυνήγι, τό ψάρεμα και τρώνε ρίζες δέντρων. Είναι δέ άνεπίδεκτοι πολιτισμοϋ.

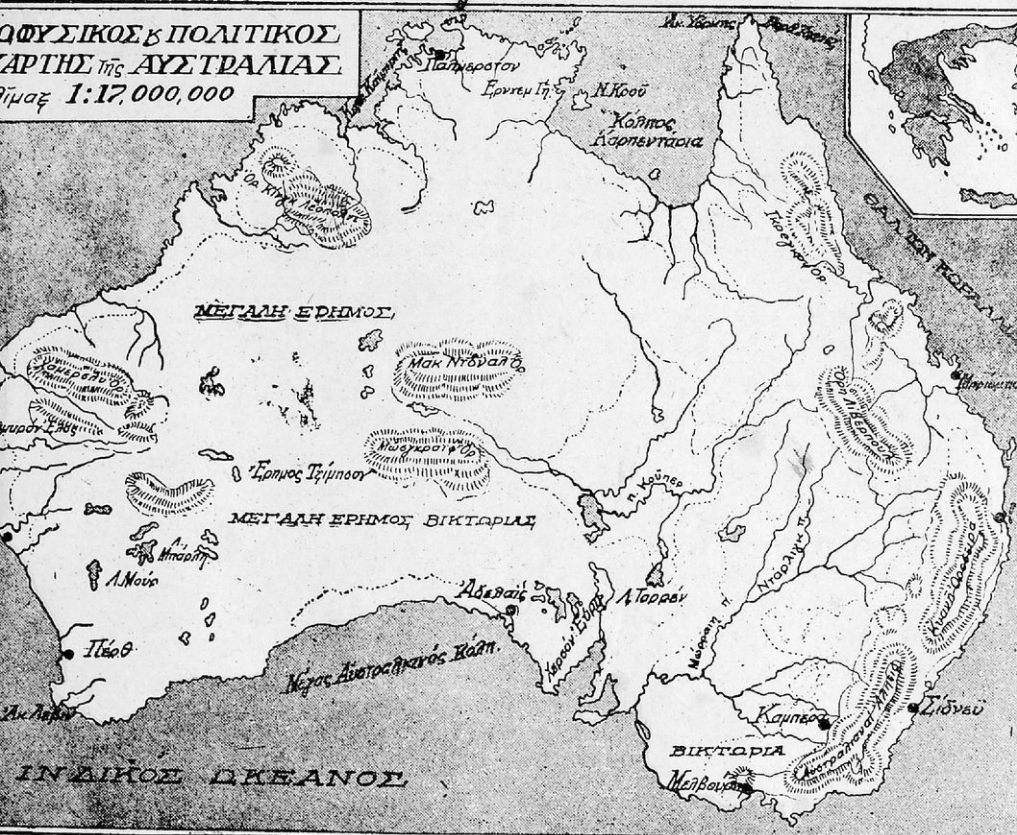
Η Άγγλία στην άρχή χρησιμοποίησε την Αύστραλία ως τόπο έξορίας καταδίκων (1778). Άργότερα διστακτικά πήγαν άρκετοί άποικοι και έγκατεστάθησαν στα άνατολικά και νότια παράλια.

Η εύφορία τοϋ τόπου και κυρίως ή άνακάλυψι πλουσιών χρυσωρυχείων τράβηξαν πολύ κόσμο έκει. Έκτοτε ή Αύστραλία προώδευσε άλματικά.

Οι κάτοικοι σήμερα είναι πολυάριθμοι. Ίδίως είναι Άγγλοι. Υπάρχουν όμως άρκετοί Ίταλοι και πολλοί Έλληνες (πλέον τών 25.000).

Οι κάτοικοι άσχολοϋνται στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, αλλά και στη βιομηχανία (έργοστάσια).

ΟΓΚΥΣΤΙΚΟΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ
ΧΑΡΤΗΣ τῆς ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ
 Ὀμάς 1:17,000,000

Χάρτης τῆς Αὐστραλίας μετὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν αὐτὴν κλίμακα.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ καλὴ. Γίνεται μετὰ ζῶα, αὐτοκίνητα, σιδηροδρόμους (Ὑπεραυστραλιανὸς σιδηρόδρομος). Στὰ παράλια καὶ μετὰ τὸν ἔξω κόσμον γίνεται μετὰ πλοῖα. Ὑπάρχει ἀκόμη καὶ πυκνὴ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία μετὰ τὸ ἔξωτερικόν.

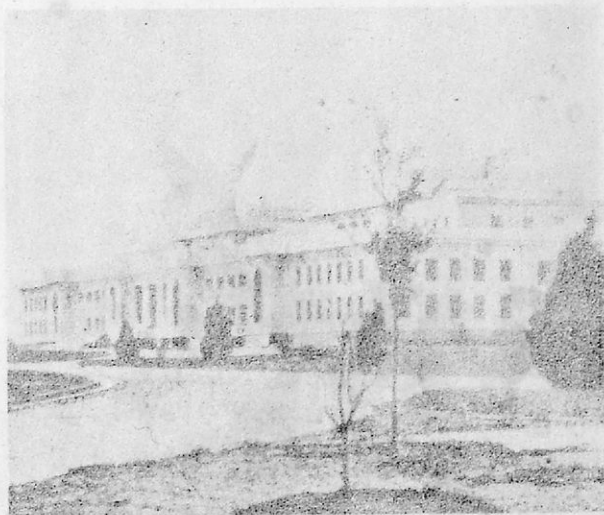
Ἡ Αὐστραλία ἀποτελεῖ κράτος ἀπὸ ἑξ ἠνωμένους Πολιτείας καὶ εἶναι μέλος τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας. Οἱ ἑξ Πολιτείες εἶναι:

- 1) Βικτωρία, στὸ νοτιοανατολικὸ ἄκρον τῆς χώρας.
- 2) Νέα Νότιος Οὐαλλία, πρὸς Β. τῆς Βικτωρίας.
- 3) Κουήνσλαντ, πρὸς Β. τῆς Οὐαλλίας.
- 4) Δυτικὴ Αὐστραλία.
- 5) Νότιος Αὐστραλία.
- 6) Τασμανία (νῆσος).

Ἡ Βόρειος Αὐστράλια δὲν ἀποτελεῖ Πολιτεία, γιατί εἶναι πολὺ ἀραιοκατωκημένη.

Πρωτεύουσα τῆς Αὐστράλιας εἶναι ἡ πόλις Καμπέρα, ΝΑ. τῆς Πολιτείας «Νέα Νότιος Οὐαλλία». Ἐκεῖ ἐδρεύει ἡ κυβέρνησις.

Ἄλλες σπουδαῖες πόλεις τῆς Αὐστράλιας εἶναι: 1) Ἡ Σίδνεϋ. Ἐχει ὠραιότατο καὶ ἀσφαλέστατο φυσικὸ λιμάνι. Εἶναι κόμβος σιδηροδρόμων καὶ πολεμικὴ ναυτικὴ βάση. Εἶναι τὸ πρῶτο ἐμπορικὸ καὶ ναυτικὸ κέντρο τῆς Αὐστράλιας. 2) Ἡ Μέλμπουρν. Εἶναι πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας Βικτωρίας καὶ πρῶν πρωτεύουσα τῆς Αὐστράλιας. Εἶναι κέντρο ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου. 3) Ἡ Μπρίσμπαϊν, πρωτεύουσα τῆς Πολιτείας Κουήνσλαντ. 4) Ἡ Ντάρβιν (Πάλμερστον πρίν), πρωτ. τῆς Β. Αὐστράλιας. 5) Ἡ Πέρθ, πρωτ. τῆς Δυτικῆς Αὐστράλιας. Βρίσκεται στὸ Ποτάμι τῶν Κύκνων. Ἐδῶ ὑπάρχουν πολλοὶ μαῦροι κύκνοι. 6) Ἡ Ἀδελαΐδ, πρωτ. τῆς Νοτίου Αὐστράλιας καὶ εὐχάριστη κηπούπολις. 7) Ἡ Χόμπαρτ, πρωτ. τῆς Τασμανίας. Ἡ Τασμανία εἶναι ὀκταπλάσια τῆς Κρήτης. Ἐχει ἑκτακτες φυσικὰ καλὸνές καὶ μαγευτικὰ τοπία. Ἐχει κλίμα ὠκεάνειο, ἀφθονά νερά καὶ ποτάμια. Ἐδῶ ἔρχονται πολλοὶ παραθερισταὶ ἀπὸ τὴν Αὐστράλια.

Καμπέρα : Τὸ κοινοβούλιον

2. ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ

Μελανησία λέγονται τὰ μικρά καὶ μεγάλα νησιά, ποὺ βρίσκονται ΒΑ. τῆς Αὐστραλίας. Τὰ σπουδαιότερα εἶναι :

1) Ἡ Νέα Γουϊνέα. Εἶναι τὸ τρίτο μεγάλο νησί τοῦ κόσμου. Εἶναι μεγάλο σχεδὸν 6 φορές σὰν τὴν Ἑλλάδα. Οἱ κάτοικοι ὅμως εἶναι μόλις 800.000. Καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐλάχιστοι εἶναι Εὐρωπαῖοι, γιατί τὸ κλίμα εἶναι πολὺ ἀνθυγιεινὸ. Ἔχει ἀνεξερεύνητα δάση. Οἱ ἰθαγενεῖς εἶναι Μαῦροι (Παποῦαι). Ζοῦν σὲ ἀγρία κατάστασι. Εἶναι ἀπολίτιστοι εἰδολωλάτραι καὶ πολλοὶ στὸ ἐσωτερικὸ εἶναι ἀκόμη ἀνθρωποφάγοι.

Ἡ Νέα Γουϊνέα παράγει καπνὸ, βαμβάκι, ζαχαροκάλαμο, καρύδες, κακάο. Ἡ μισὴ πρὸς τὰ δυτικὰ ἀνήκει στὴν Ἰνδονησία καὶ ἡ ἄλλη μισὴ εἶναι ἀποικία τῆς Αὐστραλίας καὶ διοικεῖται ἀπὸ ἐκεῖ.

2) Αἱ νῆσοι Βίσμαρκ.

3) Αἱ νῆσοι Σολομώντος.

4) Αἱ νῆσοι Νέαι Ἑβρίδες.

5) Ἡ νῆσος Νέα Καληδονία.

6) Αἱ νῆσοι Φίτζι.

3. ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ

Εἶναι τὰ πολλὰ μικρά κοραλλιογενῆ νησιά, ποὺ βρίσκονται ΒΑ. τῆς Μελανησίας. Τὰ σπουδαιότερα εἶναι :

1) Νῆσοι Καρολίνοι.

2) Νῆσοι Μαριάνναι.

3) Νῆσοι Μάρσαλ.

4) Νῆσοι Γκίλμπερτ.

4. ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ

Εἶναι τὰ ὑπόλοιπα νησιά τοῦ Δυτικοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Τὰ περισσότερα βρίσκονται στὴν τροπικὴ ζώνη. Ἡ ἀτμόσφαιρα σ' αὐτὰ εἶναι θερμὴ καὶ γεμάτη ὕδατμοῦς. Συχνές γι' αὐτὸ εἶναι οἱ καταιγίδες. Δὲν διακοῦν ὅμως πολὺ. Ἐποχὴ ξηρασίας ἐδῶ δὲν ὑπάρχει.

Πολλές φορές ἐνσκήπτουν σ' αὐτὰ τρομεροὶ καὶ καταστρεπτικοὶ τυφῶνες.

Ζῶα μεγάλα δὲν ζοῦν ἐδῶ. Ἀφθονοῦν ὅμως πουλιὰ μὲ λαμπρά χρώματα (παραδεισια) καὶ ἀναρίθμητα ἔντομα.

Τὰ σπουδαιότερα νησιά τῆς Πολυνησίας εἶναι :

1) **Χαβάϊ.** Ἐδῶ βασιλεύει αἰωνία ἀνοιξι. Ἐχει πολλὰ ἡφαίστεια καὶ μαγευτικὲς φυσικὲς ὁμορφίες. Οἱ κάτοικοι γι' αὐτὸ εἶναι πάντα χαρούμενοι καὶ πάντα διασκεδάζουν. Τοὺς ἀρέσει ὑπερβολικὰ ἡ μουσικὴ (χαβάγιες) καὶ ὁ χορὸς. Μὰ εἶναι καὶ πολὺ ὁμορφοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες (ξανθοί).

Ἀσχολοῦνται στὴ γεωργία (ζαχαροκάλαμο - ἀνανάδες), στὴν κτηνοτροφία καὶ στὸ ψάρεμα. Εἶναι ἀκόμη θαυμάσιοι κολυμβηταί.

Ὁ πληθυσμὸς εἶναι περίπου 400.000. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Χονολουλού**. Τὰ νησιά **Χαβάϊ** ἀνήκουν στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

2) **Σαμόα.**

3) **Ταϊτή.**

4) **Νέα Ζηλανδία.** Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλα νησιά, τὸ Βόρειο καὶ τὸ Νότιο.

Ἡ Νέα Ζηλανδία βρίσκεται στὴ νότιο εὐκράτο ζώνη. Τὴν ἀνεκάλυψε ὁ Τάσμαν, ἀλλὰ τὴν κατέλαβε γιὰ λογαριασμὸ τῆς Ἀγγλίας ὁ Κούκ. Εἶναι δυὸ φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Οἱ κάτοικοι ὅμως εἶναι μόλις ἐνάμισι ἑκατομμύριο.

Τὸ κλίμα ἐδῶ εἶναι ὠκεάνειο καὶ πολὺ ὑγιεινὸ. Τὸ νότιο νησ εἶναι ὀρεινότερο, μὲ ψηλότερο βουνὸ τὶς **Νεοζηλανδικὲς Ὄλπεις**.

Ἐχει μεγάλες, ὠραῖες λίμνες καὶ ποταμούς. Ἐχει πλούσια δάση.

Τὸ βόρειο νησί ἔχει θερμὲς ἱαματικὲς πηγές.

Τὰ προϊόντα τῆς Νέας Ζηλανδίας εἶναι κυρίως κτηνοτροφικὰ (μαλλιά - κατεψυγμένα κρέατα - γαλακτερά). Ἐχει ὅμως καὶ ὀρυκτά, γαιάνθρακες, ἀσήμι, χαλκὸ.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἀγγλοὶ ἄποικοι. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ 65.000 περίπου ἰθαγενεῖς (Μαορί), ποὺ εἶναι ψηλοί, δυνατοί, ἐπιδέξιοι ναυτικοὶ καὶ ἀσχολοῦνται στὸ ψάρεμα καὶ στὴν πρωτόγονη γεωργία.

Ἡ Νέα Ζηλανδία εἶναι κράτος αὐτόνομο, ἀλλὰ εἶναι μέλος τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις **Γουέλλινγκτων** στὸ βόρειο νησί. Ἀλλή σπουδαία πόλις εἶναι ἡ **Ὠκλαντ**, ἀπὸ τὰ ὠραιότερα λιμάνια τοῦ κόσμου.

Α'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πόσους και ποιους κόλπους έχει η Αυστραλία ;
2. Ποιό τμήμα της Αυστραλίας είναι εύφορο ; Γιατί ;
3. Ποιό ζώο της Αυστραλίας δεν υπάρχει σε κανένα άλλο μέρος του κόσμου ;
4. Σε ποια νησιά βασιλεύει αιωνία άνοιξη ;
5. Τι είναι οι Μασορί ; Τι ξέρεις γι' αυτούς ;

Β'. ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. Κάμετε σε χαρτόνι γεωφυσικό χάρτη της Αυστραλίας.
2. Κάμετε δυο φορές μεγαλύτερη τη Νέα Ζηλανδία στο τετράδιό σας. Γράψετε από κάτω τα σπουδαιότερα προϊόντα της.

Γ'. ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώστε :

1. 'Ο σπουδαιότερος ποταμός της Αυστραλίας είναι ο —
2. 'Η — είναι πρωτεύουσα της Νέας Ζηλανδίας.

Διαγράψτε ό,τι δεν ταιριάζει :

1. Οι κάτοικοι της Νέας Γουϊνέας είναι (Μαύροι - κίτρινοι).
2. Την Αυστραλία ανέκάλυψε ο (Κούκ - Τάσμαν).

Χώροι	Έκτασις	Πληθυσμός		
Αυστραλία	7.703.900	10.272.000	Χαμπέρρα (Αυστραλία)	40.000
N. Γουινέα	787.850	2.560.000	Νουμέα (N. Καληδονία)	22.000
N. Ζηλανδία	268.000	2.338.000	Παπέτ (Ταϊτή)	18.000
Πολυνησία	7.845	275.000	ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ	
Μικρονησία	2.728	126.000	Κάρτσενζ (N. Γουινέα)	5.000
Μελανησία	176.355	887.000	Κούκ (N. Ζηλανδία)	3.754
ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ			Μπουκανβίλ (Σολομών)	3.100
Σίδνεϋ (Αυστραλία)	2.017.000		Όροχένα (Ταϊτή)	2.322
Μελβούρνη	1.726.000		Κοστσιουσκό (Αυστρ.)	2.226
Μπρίσμπακ	555.000		Πανιέ (N. Καληδον.)	1.651
Άδελαΐς	544.000		ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΛΙΜΝΑΙ	
Όκλαντ (N. Ζηλανδία)	401.000		Έϋρε (Αυστραλία)	9.320
Πέρθ (Αυστραλία)	382.000		Τόρρενς (Αυστραλία)	5.775
Χρίστουρς (N. Ζηλανδία)	205.000		Γκάιντνερ (Αυστραλ.)	3.885
Νιουκάστλ (Αυστραλία)	193.000		Ταούπο (N. Ζηλανδ.)	625
Ουέλιγκτων (N. Ζηλανδία)	142.000		ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ	
Χόμπαρτ (Αυστραλία)	105.000		Ντάρλιγκ (Αυστραλ.)	3.073
Χάμιλτον (N. Ζηλανδία)	44.000		Μούρραη »	2.575

4. ΑΜΕΡΙΚΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙ

α) Φυσική - Οικονομική.

Ἡ Ἀμερική βρίσκεται στὸ Δυτικὸ ἡμισφαίριο, μεταξύ τῶν ὠκεανῶν Εἰρηνικοῦ, Ἀτλαντικοῦ, Βορείου Παγωμένου καὶ Νοτίου Παγωμένου.

Στὸ ΒΔ. ἄκρο τῆς ὁ Βερίγγειος πορθμὸς τὴ χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀσία. Εἶναι 310 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχει μέγιστο μῆκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. 15.000 χιλιόμετρα.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ ὁμοία καὶ ἴσα σχεδὸν τμήματα, ἐνωμένα μὲ μιὰ στενὴ λωρίδα ξηρᾶς. Οἱ τρεῖς αὐτὲς φυσικὲς περιοχὲς λέγονται : 1) Βόρειος Ἀμερική, 2) Μέση ἢ Κεντρικὴ Ἀμερική καὶ 3) Νότιος Ἀμερική.

Ἡ θάλασσα στὸ βόρειο μέρος καὶ στὸ ἀνατολικὸ σχηματίζει πολλοὺς καὶ μεγάλους κόλπους, χερσονήσους καὶ νησιά. Στὰ δυτικὰ ὅμως παράλια δὲν παρατηροῦνται κόλποι καὶ ἰδίως στὴ Νότιο.

Οἱ μεγαλύτεροι κόλποι εἶναι : τοῦ **Χάντσον** (Οὐδσων), τοῦ **Ἀγ. Λαυρεντίου** (Σαιντ Λῶρενς), τοῦ **Μεξικοῦ**, τῆς **Καλλιφορνίας** καὶ τῆς **Ἀλάσκας**.

Πρὸς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ σχηματίζονται αἱ χερσόνησοι **Λαμπραντόρ**, **Νέα Σκωτία**, **Φλώριδα** καὶ πρὸς τὰ παράλια τοῦ Εἰρηνικοῦ ἡ **Ἀλάσκα** καὶ τῆς **Καλλιφορνίας**.

Τὰ περισσότερα καὶ μεγαλύτερα νησιά βρίσκονται πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀμερικῆς καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τὸ μεγαλύτερο εἶναι ἡ **Γροιλανδία**. Ἄλλα εἶναι τοῦ **Μπάφιν**, ἡ **Νέα Γῆ**, οἱ **Ἀντίλλες**. Πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ ὑπάρχει τὸ νησί **Βανκούβερ** καὶ στὰ δυτικὰ τῆς Ἀλάσκας οἱ **Ἀλεούτες**. Στὸ νότιο ἄκρο τῆς Ἀμερικῆς βρίσκεται τὸ νησί **Γῆ τοῦ Πυρός**, ποὺ σχηματίζει τὸ ἀκρωτήριο **Χόρν** καὶ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ξηρὰ μὲ τὸν πορθμὸ τοῦ **Μαγγελάνου**. Ἀπ' αὐτὸν πρῶτος πέρασε ὁ θαλασσοπόρος **Μαγγελᾶνος** γιὰ νὰ κάμῃ τὸν πρῶτο περίπλου τῆς γῆς. Γι' αὐτὸ καὶ λέγεται ἔτσι.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ὄρεινὸ στὰ δυτικὰ καὶ πεδινὸ στ' ἀνατολικά. Μιὰ πολὺ μεγάλη ὄροσειρά ξεκινάει ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἀλάσκας, προχωρεῖ νότια καὶ παραλιακὰ καὶ φθάνει ὡς τὸ νοτιώτατο ἄκρο τῆς Ἀμερικῆς (εἰκ. 54).

ΚΑΝΑΔΑΣ

ΗΝΩΜ. ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

ΜΕΞΙΚΟΝ

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

ΠΕΡΟΥ

ΧΙΛΗ
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Τὰ ψηλότερα ὄρη αὐτῆς τῆς ὀροσειρᾶς στὴ Βόρειο Ἀμερικὴ εἶναι: 1) τὰ ὄρη τῆς Ἀλάσκας (Μάκ Κίνλεϋ), 2) τὰ Βραχώδη, 3) τὰ Καταρακτώδη, 4) ἡ Σιέρρα (ὀροσειρά) Νεβάδα, 5) ἡ Σιέρρα Μάντρε. Στὴ Νότιο Ἀμερικὴ ἡ ὀροσειρά λέγεται Κορδελλιέρες (άλυσίδες) τῶν Ἀνδεων ἢ Ἀνδεις. Ἡ ψηλότερη κορυφή τους εἶναι ἡ Ἀκονκάγουα.

Στὸ κέντρο καὶ στ' ἀνατολικά παράλια τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς σχηματίζονται ἀπέραντες πεδιάδες. Καὶ μόνο χαμηλὲς ὀροσειρὲς ὑπάρχουν, τὰ Ἀππαλάχια ἢ Ἀλλεγκάνια στὴ Βόρειο καὶ τῆς Βραζιλίας στὴ Νότιο.

Ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ξεκινοῦν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποταμοί. Πρὸς τὸ Βόρειο Παγωμένο Ὠκεανὸ χύνεται ὁ μεγάλος ποταμὸς τῆς Ἀλάσκας Μακένζης, πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ οἱ ποταμοὶ Γιούκων, Κολομβίας, Κολοράντο, πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος (Σαίντ Λῶρενς).

Στὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ χύνεται ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου σὲ μῆκος Μισισσιππῆς (πατέρας τῶν νερῶν) καὶ ὁ Ρίο Γκράντε.

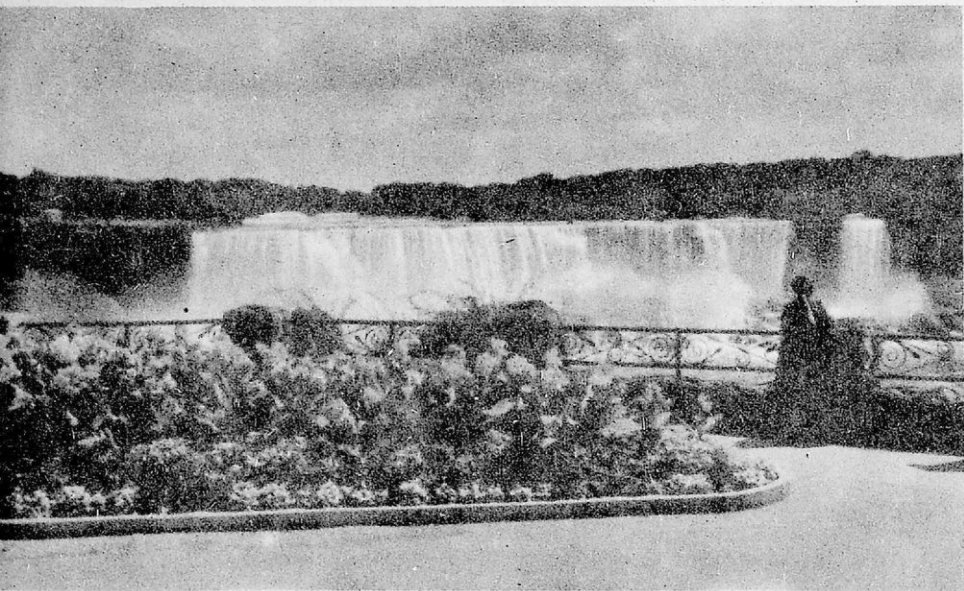
Ἀπὸ τὴν ὀροσειρά τῶν Ἀνδεων πηγάζουν ἐπίσης μεγάλοι ποταμοὶ καὶ χύνονται στὸν Ἀτλαντικὸ Ὠκεανὸ (εἰκ. 55).

Ὁ μεγαλύτερος αὐτῶν καὶ ὅλου τοῦ κόσμου σὲ ποσότητα νερῶν, πραγματικὴ κινουμένη θάλασσα, εἶναι ὁ Ἀμαζόνιος. Ἄλλοι εἶναι ὁ Ὁρενόκος καὶ ὁ Ρίο ντὲ λα Πλάτα.

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ ἔχει καὶ πολλὰς μεγάλας λίμνες. Οἱ σπουδαιότερες εἶναι: 1) τῶν Ἀρκτων, 2) τῶν Δούλων, 3) ἡ Βίνιπεγκ (ἡ καθιεμένη τους μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο), 4) ἡ Ἄνω, πρὸς μεγάλη ἀπὸ τὴ Βικτωρία τῆς Ἀφρικῆς, 5) ἡ Γιούρων, τριπλασιασμένη τῆς Πελοποννήσου, 6) ἡ Μίτσιγκαν, 7) ἡ Ἡρεῖα καὶ 8) ἡ Ὀντάριο, μεγάλη σὰν τὴν Πελοπόννησο.

Οἱ πέντε τελευταῖες λίμνες συγκοινωνοῦν μεταξύ τους εἴτε φυσικὰ εἴτε μὲ τεχνητὰς διώρυγας. Σ' αὐτὰς ἔχει τίς πηγὰς του ὁ ποταμὸς Ἅγιος Λαυρέντιος. Ἔτσι μποροῦν ἐλεύθερα νὰ ταξιδεύουν τὰ πλοῖα ἀπὸ τίς λίμνες στὸν Ἅγιο Λαυρέντιο καὶ νὰ βγαίνουν στὸν Ἀτλαντικὸ Ὠκεανὸ καὶ τὸ ἀντίθετο (εἰκ. 56).

Ἀλλὰ οἱ λίμνες συγκοινωνοῦν καὶ μὲ τὸν ποταμὸ Μισισσιππῆ, ποὺ εἶναι κι αὐτὸς ὡς ἐκεῖ πλωτός. Ἐπομένως τὰ πλοῖα μποροῦν νὰ φτάσουν ἀπὸ τίς λίμνες μὲ τὸ Μισισσιππῆ μέχρι τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἀντιθέτως. Ἔτσι διευκολύνεται ἐξαιρετικὰ ἡ συγκοινωνία.

Καταρράκται τοῦ Νιαγάρα

Τὰ νερά τῆς λίμνης "Ἡρης, ποὺ χύνονται στὴν 'Οντάριο, σχηματίζουν τοὺς θαυμαστοὺς καταρράκτες τοῦ **Νιαγάρα**. Τὰ νερά πέφτουν ἀπὸ ὕψος 50 μέτρων μὲ ἐξαιρετικὴ μεγαλοπρέπεια

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ δὲν ἔχει ἀξιόλογες λίμνες. Ἡ σπουδαιότερη εἶναι ἡ **Τιτικάκα**, ποὺ βρίσκεται ψηλὰ στὶς "Ἀνδεις. Ἐδῶ φαίνεται ὅτι ἔχει τὶς πηγές του ὁ Ἀμαζόνιος.

Ἡ Ἀμερικὴ βρίσκεται σχεδὸν καὶ στὶς πέντε ζῶνες τῆς γῆς. Γι' αὐτὸ ἔχει ὅλων τῶν εἰδῶν κλίμα. Στὰ βόρεια εἶναι ψυχρὸ πρὸς τὸ πολικὸ, νοτιώτερα εὐκρατο. Στὰ νότια παράλια τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ στὸ μισὸ βόρειο τμήμα τῆς Νοτίου ἐπικρατεῖ τροπικὸ κλίμα. Στὸ νότιο πάλι τμήμα τῆς Νοτίου ἔχει εὐκρατο.

Τώρα, ἀνάλογα μὲ τὴ θέσι καθενὸς τόπου κοντὰ ἢ μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα, στὰ χαμηλότερα ἢ ψηλότερα μέρη, ὑπάρχει κλίμα ὠκεάνειο, ἡπειρωτικὸ καὶ ἐρήμου.

Τὸ ἐσωτερικὸ τμήμα τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἔχει κλίμα ἡπειρωτικὸ καὶ σὲ μερικὰ μέρη ἐρήμου.

Τὸ χειμῶνα ψυχροὶ ἄνεμοι, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὰ βόρεια, εἰσχωροῦν στὰ μέρη αὐτά. Ψηλὰ βουνὰ δὲν ὑπάρχουν νὰ τοὺς ἐμποδίσουν. Καὶ τὸ κρύο ἐδῶ εἶναι δριμύτατο. Τὸ ψυχρότερο σημεῖο τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἶναι ἡ χερσόνησος **Λαμπραντόρ**, λόγῳ τοῦ ψυχροῦ ρεύματος ποὺ τὴν περιβρέχει.

Τὰ δυτικά ὅμως παράλια πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ ἔχουν γλυκύτερο κλίμα, γιατί φτάνει ὡς ἐδῶ τὸ θερμὸ Ἰαπωνικὸ ρεῦμα.

Τὸν περισσότερο χρόνο ἡ Ἀλάσκα καὶ ὁ Καναδὰς σκεπάζονται : χιόνια καὶ πάγους. Οἱ ποταμοί, οἱ θάλασσαι, οἱ λίμναι εἶναι παγωμένες.

Γι' αὐτὸ στὰ βόρεια τμήματά τους δὲν ὑπάρχει βλάστησι. Κυριαρχεῖ ἡ **τούνδρα**

Νοτιώτερα, ἀπέραντα δάση μὲ ἔλατα καὶ πεῦκα σκεπάζουν τὸ ἔδαφος. Καὶ ἀκόμη νοτιώτερα ὑπάρχουν δάση μὲ φυλλοβόλα δέντρα.

Ἡ πεδιάδα τοῦ Μισισσιππὶ εἶναι πλουσιωτάτη σὲ καλλιέργειες.

Στὰ δυτικά ὁροπέδια (Φάρ Οὐέστ) ὑπάρχουν ἄλλοι λιβάδια κατάληλα γιὰ τὴν κτηνοτροφία καὶ ἄλλοι ἔρημοι.

Στὴν χερσόνησο Φλώριδα, στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ καὶ στὸ μισὸ βόρειο τμήμα τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς κυριαρχοῦν τὰ τροπικὰ παρθένα δάση. Νοτιώτερα ὑπάρχουν ἀπέραντες πεδιάδες (πάμποι), στίς ὁποῖες ζοῦν ἑκατομμύρια πρόβατα, βόδια, ἄλογα (εἰκ. 59).

Τέλος τὰ ΝΑ. παράλια τῆς Νοτίου εἶναι εὐφορα ἐδάφη, καλλιεργοῦνται καὶ παράγουν ποικίλα γεωργικὰ προϊόντα.

Τὸ νοτιώτατο ἄκρο τῆς ἡπείρου εἶναι ἔρημος.

Στὴν Ἀμερικὴ ὑπάρχουν ὅλα σχεδὸν τὰ ἄγρια ζῶα ποὺ ζοῦν καὶ στίς ἄλλες ἡπείρους. Καί, φυσικά, ἀνάλογα μὲ τὸ κλίμα.

Ἔτσι, στὴν ψυχρὴ ζώνη ὑπάρχουν λευκὲς ἄρκοῦδες, πολικὲς ἀλώπεκες καὶ λαγοί, τάρανδοι.

Στὰ δάση τοῦ Καναδὰ λύκοι, ἄρκοῦδες καὶ ζῶα χρήσιμα γιὰ τὸ γουναρικὸ τους (ένυδρις - κάστωρ).

Ὑπάρχουν ὅμως στὴν Ἀμερικὴ καὶ ζῶα ποὺ δὲν συναντῶνται στὸν ἄλλο κόσμος.

Στὴν εὐκρατοὺς ζώνη ὁ βίσων (ἄγριο βουβάλι), στὴν τροπικὴ ὁ **πούμα** (εἶδος λέοντος), ὁ **γιάγκουαρ** (εἶδος τίγρεως), ὁ **ἀλιγκάτωρ** (εἶδος κροκοδείλου), ὁ **βόας** ὁ **συσφιγκτήρ**, ὁ **δηλητηριώδης κροταλίας** (φίδι).

Στὴν τροπικὴ ζώνη ὑπάρχουν καὶ πλῆθος ἀνωφελῶν ἐντόμων ποὺ προκαλοῦν τρομερὲς ἀσθένειες (κίτρινο πυρετό, ἐλονοσία κ. ἄ.).

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι χώρα πλουσιωτάτη. Παράγει ἄφθονα γεωργικά, κτηνοτροφικά, ἀλιευτικά καὶ βιομηχανικά προϊόντα. Καὶ τὸ ἔδαφός της κρύβει ἀνεκτίμητο πλοῦτο σὲ σίδηρο, γαιάνθρακες, χρυσό, ἀσήμι, μόλυβδο, πετρέλαιο.

Θὰ τὰ γνωρίσωμε μὲ λεπτομέρειες παρακάτω, ποὺ θὰ ἐξετάσωμε χωριστὰ κάθε χώρα τῆς Ἀμερικῆς.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

β) Πολιτική.

Ἡ Ἀμερική ἦταν ἡπειρος ἄγνωστη σὲ μᾶς ὡς τὰ 1492 μ.Χ. Τὴν ἀνεκάλυψε δὲ τυχαῖα ὁ Χριστόφορος Κολόμβος. Ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Ἰσπανία γιὰ νὰ βρῇ θαλασσινὸ δρόμο γιὰ τὶς Ἰνδίες, τὴν πλουσία καὶ μεγάλη χώρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐπλευσε δυτικά, μὲ τὴ σκέψι πὼς ἡ γῆ ἦταν στρογγυλή (ὡς τότε δὲν τὸ ἔξερε κανεὶς) καὶ ἔτσι θὰ ἔφτανε στὶς Ἰνδίες ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς γῆς.

Κι ὅταν ἔφτασε στὴν Ἀμερική, δὲν κατάλαβε ὅτι βρῆκε καινούργια ἡπειρο. Ἔτσι τὴ βάφτισε Δυτικὲς Ἰνδίες καὶ τοὺς ντόπιους κατοίκους (Ιθαγενεῖς) Ἰνδιάνους. Πέθανε δὲ χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια.

Τὸ ὄνομα Ἀμερική τὸ πῆρε ἀργότερα ἀπὸ τὸν Ἰταλὸν Ἀμερικο Βεσπούκιο, ποὺ περιέγραψε τὴν καινούργια χώρα. Μόνο ἓνα κράτος τῆς νέας αὐτῆς ἡπείρου φέρει σήμερα τὸ ὄνομα **Κολομβία** καὶ ὁ ποταμὸς **Κολομβίας**, πρὸς τιμὴν τοῦ Κολόμβου.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς εἶναι περίπου 300 ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἀπ' αὐτοὺς ὀλίγοι εἶναι Ιθαγενεῖς. Ὑπάρχουν 60.000 Ἑσκιμῶι, ποὺ ζοῦν στὰ βόρεια τῆς Ἀλάσκας, καὶ 40 ἑκατομ. Ἐρυθρόδερμοι (Ἰνδιάνοι).

Οἱ πρῶτοι ζοῦν πρωτόγονη ζωὴ στὶς πολιτικὲς περιοχές. Τρῶνε ὠμὰ ψάρια καὶ ντύνονται δέρματα ἀπὸ τὶς ἀρκοῦδες ποὺ σκοτίζουν. Τὸ μόνον ζῶο σὺντροφὸς τοὺς εἶναι ὁ σκύλος.

Οἱ Ἐρυθρόδερμοι ζοῦν ὡς γεωργοὶ καὶ κυνηγοὶ ἀγρίων βουβαλίων στὸ ἐσωτερικόν.

Οἱ περισσότεροι ὅμως κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἀπόγονοι Εὐρωπαίων ἀποίκων, ποὺ τοὺς τράβηξε ὁ πλοῦτος τῆς μεγάλης αὐτῆς χώρας.

Στὴ Β. Ἀμερική πλεονάζουν οἱ ἀγγλικῆς καταγωγῆς καὶ ὁμιλοῦν τὴν Ἀγγλικὴ γλῶσσα. Στὴν Κεντρικὴ καὶ Νότιο οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως Ἰσπανικῆς καταγωγῆς καὶ ὁμιλοῦν Ἰσπανικά.

Ὑπάρχουν τέλος καὶ μερικὰ ἑκατομμύρια Μαύρων (Νέγρων). Εἶναι ἀπόγονοι τῶν Μαύρων τῆς Ἀφρικῆς, ποὺ ἔφερναν ἐδῶ σκλάβους γιὰ νὰ ἐργάζωνται στὰ κτήματα τῶν Εὐρωπαίων ἀποίκων.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι, ποὺ ἔγινε ἐδῶ καὶ 100 χρόνια, ζοῦν σὰν τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους κατοίκους.

Ἡ Ἀμερική ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς κράτη:

ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

ΑΛΑΣΚΑ

Κ
Α
Ν
Α
Δ
Α
Σ

Βανκούβερ

Άγ. Φραγκίσκος

Λος Άντζελες

Η ΗΩΜΕΝΑΙ

ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Μ
Ε
Ξ
Ι
Κ
Ο
Ν

Μεξικόν

Κεμπέκ

Μόντρεαλ

Όττάβα

Βοστώνη

Ν. Υόρκη

Σικάγο

Θιάσικτων

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. ΚΑΝΑΔΑΣ

Ἡ χώρα ποὺ βρίσκεται μεταξύ τῶν ὠκεανῶν Εἰρηνικοῦ, Βορείου Παγωμένου, Ἀτλαντικοῦ καὶ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικής λέγεται Καναδάς.

Ἔχει ἑκτασι ὅση σχεδὸν καὶ ἡ Εὐρώπη.

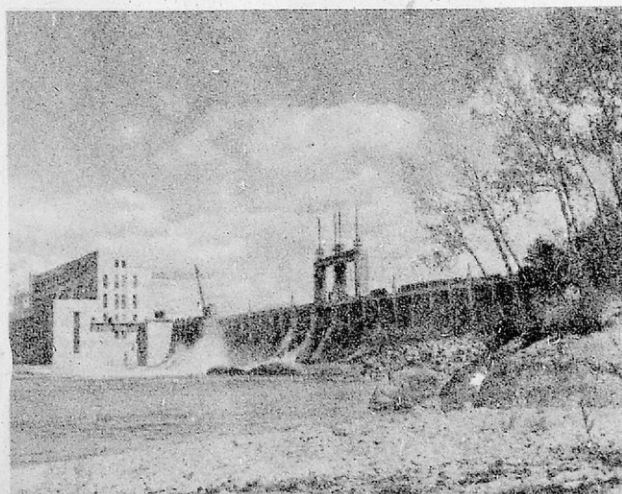
Στὰ Βόρεια τοῦ Καναδᾶ ὑπάρχουν πολλὰ νησιά. Τὸ μεγαλύτερο εἶναι τοῦ Μπάφιν.

Ἡ θάλασσα σχηματίζει ἓνα μεγάλο κόλπο, τοῦ Χάντσον (Οὐδ-σων). Ἡ ἀνατολική του χερσόνησος λέγεται Λαμπραντόρ. Πλησίον βρίσκεται τὸ νησί Νέα Γῆ (Νιού Φάουλαντ). Ἀξιόλογο νησί τοῦ Καναδᾶ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ εἶναι τὸ Βανκούβερ.

Τὰ ὄρη τοῦ Καναδᾶ βρίσκονται στὴ δυτικὴ περιοχὴ καὶ εἶναι τμήμα τῶν Βραχωδῶν ὀρέων. Ὅλο τὸ ἄλλο ἔδαφος εἶναι μᾶλλον πεδινό, ἐκτὸς τῆς χερσονήσου Λαμπραντόρ, ποὺ ἔχει χαμηλὰ βουνά.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Μακένζης καὶ ὁ Νέλσων ποὺ χύνονται πρὸς Β. καὶ ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος (Σαϊντ Λῶρενς) ποὺ χύνεται στὸν Ἀτλαντικὸ

— Ὑδροφράκτης

Λίμνες έχει ο Καναδάς πολλές. Πιο μεγάλες είναι τών "Αρ-

Είκ. 60. Ψάρεμα σέ ποτάμι τού Καναδά.

κτων, τών Δούλων, ή Βίνι-
πεγκ. Στόν Καναδά επίσης ά-
νήκουν κατά τό ήμισυ καί οί
λίμνες "Ανω, Γιούρων, "Ηρη
καί "Οντάριο.

Ο Καναδάς βρίσκεται στή
βόρειο εύκρατο ζώνη, αλλά τό
άνω τμήμα του στή βόρειο
κατεψυγμένη. Έν τούτοις μόνο
οί νότιες περιοχές τού Καναδά
καί μάλιστα οί παραλιακές έ-
χουν κλίμα εύκρατο. Οί άλλες
έχουν ήπειρωτικό καί πρός Β.
πολικό.

"Ετσι ή βόρειος περιοχή
είναι παγωμένη έρημος (τούν-
δρα). Έδω τόν περισσότερο
χρόνο ή θάλασσα, οί ποταμοί,
οί λίμνες, τό έδαφος, όλα είναι
παγωμένα. Συχνές είναι ακόμη
καί τό καλοκαίρι οί χιονοθύε-
λες (είκ. 61).

Οί μόνοι κάτοικοι έδω εί-
ναι οί Έσκιμώοι. Ζούν σέ ύ-
πόγειες θολωτές καλύβες καί
κυνηγούν φώκες, άγρίους τα-
ράνδους, λευκές άρκοϋδες καί
ψαρεύουν. Τίς τροφές τους τίς
τρώνε ώμές.

"Όσο προχωρούμε νοτιώτε-
ρα, τόσο άνεβαίνει ή θερμο-
κρασία. Τό έδαφος τώρα σκεπάζουν
άπέραντα δάση. Σ' αυτά ζούν
Ιθαγενείς Ίνδιάνοι (Έρυθρόδερμοι),
μέ κόκκινο δέρμα καί κατά-
μαυρα μαλλιά. Κάνουν καλύβες
σάν πυραμίδες καί τίς σκεπάζουν
μέ δέρματα άγρίων ζώων, πού
κυνηγούν. Πολλά άπό τά ζώα
αυτά έχουν ώραϊα
δέρματα για γουναρικά
καί καπέλλα. Τέτοια είναι ή
ίκτις, ή ένυδρίς, ή έρμίνα,
ό κάστωρ.

Άπό τά δάση αυτά έξάγεται
άφθονη ξυλεία. Οί ύλοτόμοι κό-

βουν τὰ δέντρα καὶ τοὺς κερμούς τους ἀναλαμβάνουν νὰ μεταφέρουν στὰ ἐργοστάσια καὶ στὰ παράλια τὰ πολλὰ ποτάμια.

Ἀπὸ εἰδικὴ ξυλεία βγαίνει καὶ τὸ χαρτί.

Στὸ νότιο τμήμα καὶ στὰ ΝΑ. ὑπάρχουν ἀπέραντες πεδιάδες εὐφορώτατες. Ἐδῶ εὐδοκίμοὺν τὰ γεωργικὰ προϊόντα καὶ ἰδίως τὰ σιτηρά. Τὸ καλύτερο σιτάρι γίνεται στὴν ἐπαρχία Μανιτόμπα. Δίκαια λένε τὸν Καναδὰ χώρα τοῦ σίτου.

Ἀλλὰ στὰ ἀπέραντα λιβάδια ζοῦν καὶ πολλὰ κοπάδια πρόβατα, βόδια καὶ ἄλογα. Ἔτσι ὑπάρχουν καὶ πλούσια κτηνοτροφικὰ προϊόντα : κρέας, μαλλιά, δέρματα, τυριά, βούτυρο.

Στὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Νέας Γῆς συναντῶνται δύο ἀντίθετα θαλάσσια ρεύματα, τὸ θερμὸ τοῦ Κόλπου καὶ τὸ ψυχρὸ τῆς Γροιλανδίας. Τὴν ἄνοιξι, πολλὰ παγόβουνα φέρνει ὡς ἐδῶ τὸ ψυχρὸ ρεῦμα.

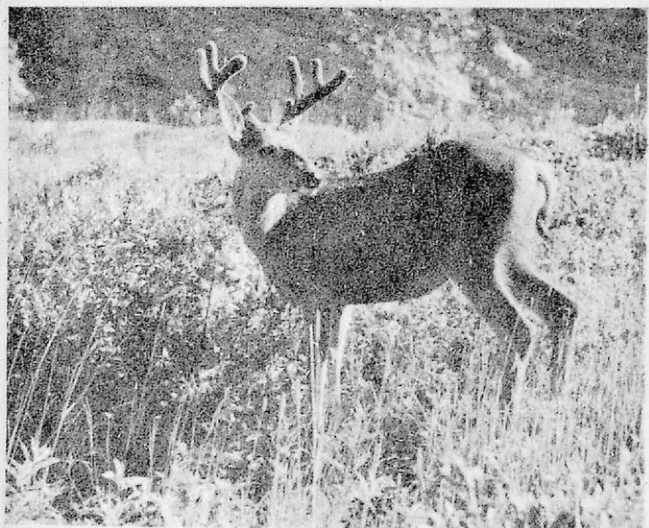
Τὰ ἀβαθῆ μέρη τῆς θαλασσίνης αὐτῆς περιοχῆς γεμίζουν κυριολεκτικὰ τὸ καλοκαίρι ἀπὸ ψάρια : βακαλάους, σολωμούς, ρέγγες, ἀστακοὺς. Πολλὲς χιλιάδες ψαράδων τότε τρέχουν ἐδῶ. Καὶ τὸ ψάρεμα εἶναι πάντα πλουσιώτατο.

Ἀλλὰ καὶ ὀρυκτὸ πλοῦτο ἔχει ὁ Καναδὰς : γαιάνθρακες, χρυσὸ (στὰ Βραχώδη) καὶ νικέλιο.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Καναδᾶ εἶναι περίπου 11 ἑκατομμύρια. Ἀπ' αὐτοὺς 5 ἑκατομμύρια εἶναι ἀγγλικῆς καταγωγῆς (στὸ κεντρικὸ καὶ δυτικὸ τμήμα), 3 ἑκατομμύρια γαλλικῆς (στὸ ἀνατολικὸ τμήμα) καὶ

— Καναδικὰ βουνά ➡

- Ζῇ στίς τοῦνδρες
τοῦ Καναδά

— Βανκούβερ

οἱ ὑπόλοιποι ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Ὑπάρχουν μεταξύ αὐτῶν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες.

Ἐπίσημη γλῶσσα στὸν Καναδᾶ εἶναι ἡ Ἀγγλική. Μιλοῦν ὅμως καὶ τῇ Γαλλικῇ σὲ πολλὰ μέρη. Καὶ τοῦτο γιατί πρῶτοι ἄποικοι ἦρθαν ἐδῶ οἱ Γάλλοι (1534 μ.Χ.). Ἀπὸ αὐτοὺς πῆραν τὸν Καναδᾶ οἱ Ἀγγλοὶ (1763 μ.Χ.). Ἐδῶ καὶ ἑκατὸ σχεδὸν χρόνια ἐγίνε ἀνεξάρτητο κράτος. Ἀποτελεῖ ὅμως μέλος τῆς Βρεττανικῆς Κοινοπολιτείας.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Οι περισσότεροι κάτοικοι στον Καναδά ασχολούνται στη γεωργία και στη κτηνοτροφία. Πολλοί όμως εργάζονται στα δάση, πολλοί είναι αλιείς, πολλοί έμποροι. Πολλοί πάλι εργάζονται σε διάφορα εργοστάσια.

Η συγκοινωνία στα νότια μέρη του Καναδά γίνεται με τρέινα (Υπερκαναδικός σιδηρόδρομος), με αυτοκίνητα, με πλοία. Στα βόρεια μέρη είναι δύσκολη και γίνεται με έλκηθρα.

Πρωτεύουσα του Καναδά είναι η Όττάβα. Άλλες πόλεις είναι: η Κεμπέκ, έμπορικό λιμάνι στον κόλπο Άγίου Λαυρεντίου, η Μοντρεάλ, η Χάλιφαξ, η Τορόντο, στη λίμνη Όντάριο, η Βίνιπεγκ και η Βανκούβερ, λιμάνι στο Ειρηνικό.

Βανκούβερ

2. ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

Είναι το μεγαλύτερο νησί του κόσμου, 16 φορές μεγαλύτερο από την Ελλάδα. Βρίσκεται στα ΒΑ. του Καναδά, αλλά ανήκει στη Δανία.

Αν και τ' όνομά της σημαίνει «Πράσινη χώρα», πάντοτε σκεπάζεται με πάγους και έχει κλίμα πολικό. Έδω σχηματίζονται πολλά παγωμένα ποτάμια (παγετώνες), που κυλούν αργά προς τα παράλια. Εκεί, στο νερό της θαλάσσης, ξεκόβουν μεγάλοι όγκοι (παγόβουνα).

Παγόβουνο στη Γροιλανδία.

Στά νότια παράλια της Γροιλανδίας ζουν 15.000 περίπου Έσκι-
μωοί και λίγοι Εύρωπαίοι. Άσχολούνται στο ψάρεμα και στο κυνήγι
ταράνδων, φώκης, φαλαίνης, λευκών άρκτων.

Στη Γροιλανδία υπάρχουν δύο κυρίως εποχές : μιá μεγάλη κα-
λοκαιρινή ήμέρα, που ό ήλιος δέ βασιλεύει σχεδόν 4 μήνες, και μιá
χειμωνιάτικη νύχτα ίσης διάρκειας. Μεταξύ των δύο αυτών εποχών
υπάρχει περίοδος ημερών και νυκτών, όπως στα μέρη μας.

3. ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (Η.Π.Α.)

α) Φυσική - οικονομική εξέταση.

Πρός νότον του Καναδά βρίσκονται οι Ένωμένες Πολιτείες της
Άμερικής. Είναι μεγάλες (μαζί με τη χερσόνησο Άλάσκα) όσο και
αυτός. Είναι το σπουδαιότερο και πλουσιώτερο κράτος της Άμε-
ρικής.

Ό Άτλαντικός Όκεανός σχηματίζει τον μεγάλο κόλπο του Με-
ξικού και δεξιά βλέπομε τη χερσόνησο Φλώριδα. Στα παράλια του
Ειρηνικού σχηματίζεται ή χερσόνησος της Καλλιφορνίας.

Τό έδαφος στα δυτικά είναι όρεινό, με ψηλότερα τá όρη Βρα-
χώδη, Καταρρακτώδη και Σιέρρα Νεβάδα.

Στά Βραχώδη μερικά όροπέδια με πλούσιες φυσικές όμορφιές
τά λένε «Πάρκα». Περιφημότερο είναι τό Έθνικό Πάρκο «Γέλο-
στόουν». Έδω υπάρχουν πολλές θερμές πηγές και θαυμαστοί θερ-
μοπίδακες (Γκέυζερ). Τό νερό κοχλαστό πηδά σέ ύψος 30 - 50 μέτρων.
Τό Γέλοστόουν είναι «ή χώρα των θαυμάτων».

Ό Σιέρρα Νεβάδα παρουσιάζει άγρία μεγαλοπρέπεια. Σ' αυτήν
βρίσκεται ή κοιλιάς Γιοσέμιτε. Είναι όνομαστή για τά γιγάντια δέν-
τρα της. Φτάνουν μερικά σέ ύψος 120 μέτρων και ύπολογίζονται ήλι-
κίας 4.000 έτών.

Όπίσης έδω υπάρχουν πολλοί καταρράκτες. Ένας πέφτει από
ύψος 870 μέτρων.

Τό έδαφος των Ένωμένων Πολιτειών είναι όροπέδιο και έκτε-
ταμένες πεδιάδες. Μόνο στα άνατολικά υπάρχει ή χαμηλή όροσειρά
των Άππαλαχίων ή Άλλεγκανίων, σκεπασμένη με πυκνά δάση.

Στά δυτικά παράλια χύνονται οι ποταμοί Κολουμβίας και Κο-
λογάντο.

Ό ποταμός Ρίο Γκράντε χωρίζει τη χώρα από τό Μεξικό και
χύνεται στον κόλπο του Μεξικού.

ρύζι (Καρολίνα), καπνό (Βιρτζίνια), όπωρικά (Καλλιφόρνια)
2. Κτηνοτροφικά: κρέατα, δέρματα, μαλλιά, τυριά, βούτυρο. 3) Δασικά: ξυλεία, χαρτί. 4) Όρυκτά: πετρέλαια (Καλλιφόρνια), χρυσό (Σιέρρα Νεβάδα), ψευδάργυρο, σίδηρο, γαιάνθρακες (Πίτσμπουργκ). Στά πετρέλαια, στο σίδηρο και στους γαιάνθρακες έρχεται πρώτη στην παραγωγή τοῦ κόσμου.

β) Πολιτική εξέταση.

Οί κάτοικοι τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν εἶναι κυρίως άγγλικῆς καταγωγῆς και όμιλοῦν τήν Ἀγγλική γλῶσσα.

Καί ἦταν άγγλική άποικία μέχρι τό 1782, πού έπανεστάτησε κι έγινε ανεξάρτητο κράτος. Ἐθνικός ἥρως γι' αυτό εἶναι ό Γεώργιος Ούάσιγκτων.

Σήμερα όμως στις Ἑνωμένες Πολιτεῖς υπάρχουν άνθρωποι από όλα τά μέρη τοῦ κόσμου. Ὑπάρχουν περίπου 12 εκατομμύρια Μαῦροι, άπόγονοι δούλι, από τήν Ἀφρική, 300 χιλιάδες Ιθαγενεῖς Ἰνδιάνοι (Ἐρυθρόδερμοι) και 300 χιλιάδες Ἀσιάτες. Όλοι οί άλλοι κάτοικοι εἶναι Εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς.

Στις Ἑνωμένες Πολιτεῖς ζοῦν σήμερα και πλέον από 500 χιλιάδες Ἑλληνες. Εἶναι εύκατάστατοι και έχουν δικές τους κοινότητες, έκκλησίες, σχολεῖα

Ἀποτελοῦν ζωτικό στοιχείο τῆς χώρας και πολύ τοῦς αγαποῦν οί Ἀμερικανοί. Μά δέν εἶναι μόνο καλοί πολῖτες τῆς δευτέρας πατρίδας τους. Εἶναι και καλοί Ἑλληνες. Ποτέ τους δέν ξεχνοῦν τόν τόπο πού γεννήθηκαν. Ἐνισχύουν μέ κάθε τρόπο τοῦς έδῶ συγγενεῖς και φίλους τους. Ἀλλά και πολλά κοινωφελή έργα χρηματοδότησαν. Πολλές πόλεις και χωριά δείχνουν μέ καμάρι τέτοια έργα τῶν Ἀμερικανῶν τέκνων τους, όπως σχολεῖα, έκκλησίες, γέφυρες, δρόμους, ύδραγωγεῖα, νοσοκομεῖα κλπ.

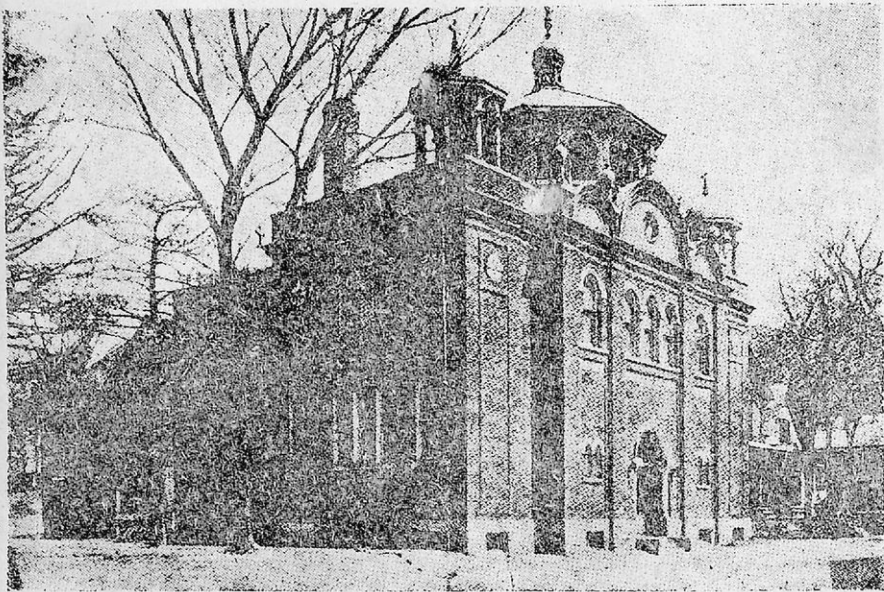
Και τό μόνο όνειρο τῶν εκεί Ἑλλήνων εἶναι νά ξαναγουρίσουν, νά ζήσουν και νά πεθάνουν στα άγια χώματα τῆς Ἰδιαιτέρας πατρίδας τους. Δέν υπάρχει δε μέρος στην Ἑλλάδα, πού νά μὴν έχει στείλει κάποιον άνθρωπο στην Ἀμερική. Γι' αυτό κι έμεῖς οί Ἑλληνες πολύ αγαποῦμε τή μεγάλη και φίλη αὐτή χώρα, πού τή λέμε απλῶς Ἀμερική.

Ἐπίσημη θρησκεία στις Ἑνωμένες Πολιτεῖς δέν υπάρχει. Καθέννας εἶναι έλεύθερος νά πιστεύη και νά λατρεύη όποια θρησκεία έχει.

Οι κάτοικοι ασχολούνται στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, στο εμπόριο, στη βιομηχανία.

Ἐπειδὴ ἡ χώρα ἔχει ἀφθονες πρῶτες ὕλες, δηλ. κάρβουνο, σίδηρο, πετρέλαιο καὶ πολλὲς ὑδατοπτώσεις (λευκὸς ἄνθραξ), ἔχει πάρα πολλὰ ἐργοστάσια.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ, ὅσο σὲ κανένα ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου. Τραῖνα, ἀναρίθμητα αὐτοκίνητα, πλοῖα, τρέχουν σὲ κάθε

Εἰκ. 65. Ἑλληνικὴ ἐκκλησία στὴν Ἀμερική (Παλινόϊς).

διεύθυνσι καὶ μεταφέρουν ἐμπορεύματα καὶ ἐπιβάτες. Καὶ πυκνὸ δίκτυο ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν ὑπάρχει

Οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖς τῆς Ἀμερικῆς ἀποτελοῦνται ἀπὸ 48 Πολιτεῖς (κράτη). Γι' αὐτὸ στὴν ἀμερικανικὴ σημαία θὰ ἴδῃτε 48 ἄστρα. Μερικὲς Πολιτεῖς εἶναι πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ὅλες ὅμως ἀποτελοῦν ἓνα κράτος, τὴν Ὁμόσπονδη Δημοκρατία τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, μὲ πρωτεύουσα τὴν ὡραιότερα πόλιν **Οὐάσιγκτων**. Ἐδῶ μένει ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας (στὸν Λευκὸ Οἶκο) καὶ ἡ Βουλὴ μὲ τὴ Γερουσίαν (στὸ Καπιτώλιο).

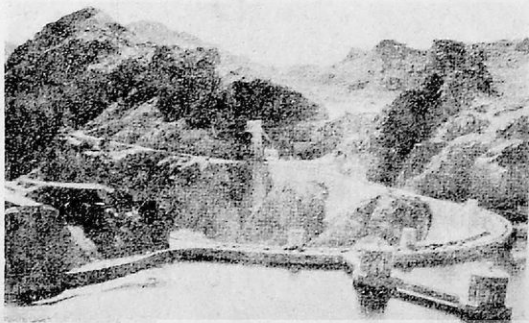
Εἰς οὐρανοξύστης 103 ὀρόφων.

Πόλεις : Πρωτεύουσα τοῦ κράτους εἶναι ἡ Οὐάσιγκτων (830.000 κ.), εἰς τὸν «Λευκὸν Οἶκον» τῆς ὁποίας κατοικεῖ ὁ Πρόεδρος εἰς δὲ τὸ «Καπιτώλιον» συνεδριάζει τὸ Κογκρέσσον.

Κυριώτεραι πόλεις εἶναι αἱ ἑξῆς :

Ἡ Νέα Ὑόρκη (7.887.000 κ.) μὲ τὸν μεγαλύτερον λιμένα τοῦ κόσμου, εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς ὁποίας εὐρίσκεται τὸ ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας.

Τὸ Σικάγον (3.812.000 κ.), ἡ Βοστώνη (744.000 κ.), τὸ Λὸς Ἀντζελες (2.472.000), ἡ Φιλαδέλφεια (2.184.000 κ.), τὸ Ντετρόιτ (1.915.000 κ.), ἡ Βαλτιμόρη (1.455.000), τὸ Κλήβελαντ (953.000), ἡ Χοῦστον (950.000), Ἡγ. Λουδοβίκος (870.000), Ἡγ. Φραγκίσκος (790.000) κ.ἄ.

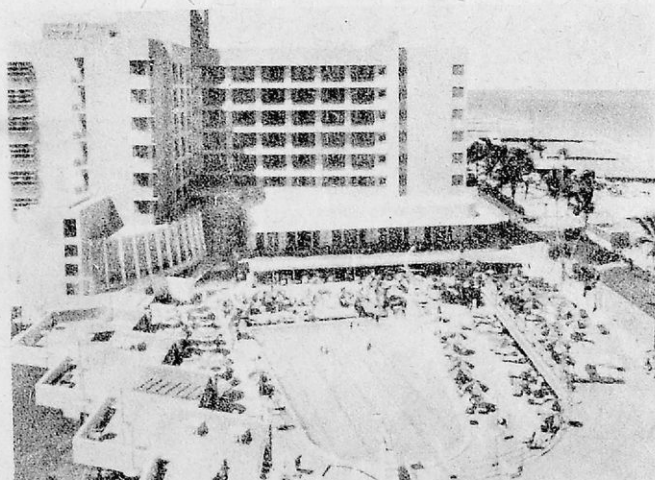

Ὑδροφράκται τοῦ Κολαράδο

Ο Λευκός Οίκος

— Ξενοδοχείο
στο Μιαμι

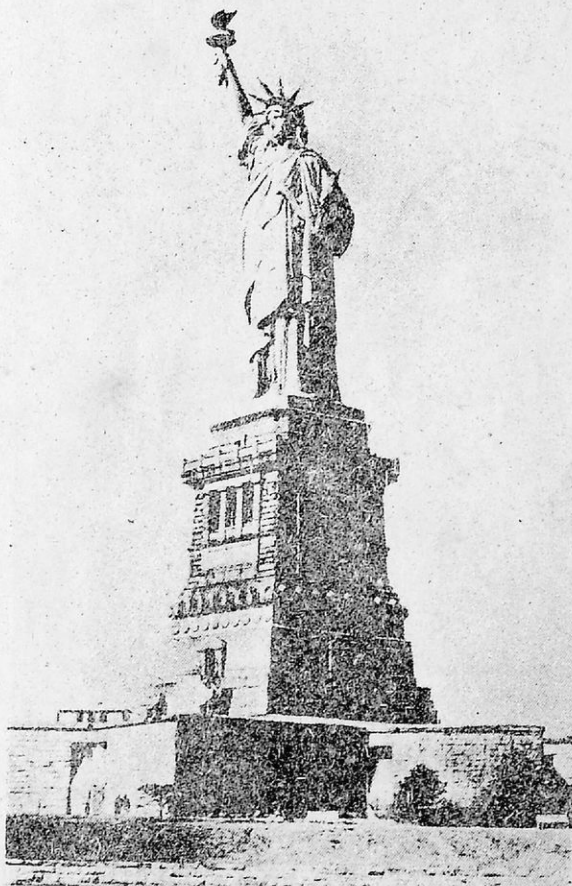

Νέα Ύορκη. Είναι τὸ μεγαλύτερο ἐμπορικὸ λιμάνι, μὲ 10 ἑκατομμύρια σχεδὸν κατοίκους. Είναι χτισμένη στὶς ἐκβολές τῶν ποταμῶν Ἀνατολικοῦ καὶ Χάντσον. Καὶ θαυμάζει κανεὶς σ' αὐτὴ τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυώροφα κτίρια (οὐρανοξύστες). Τὸ μεγαλύτερο ἔχει περίπου 400 μέτρα ὕψος καὶ 120 πατώματα. Κάθε οὐρανοξύστης εἶναι μιὰ δλόκληρη πόλις.

Ἀπὸ τὴ Νέα Ύορκη ξεκινοῦν πληθὸς σιδηροδρομικῶν γραμμῶν γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ἐπειδὴ μέσα στὴν πόλι εἶναι πυκνὴ ἡ συγκοινωνία, ὑπάρχουν πληθὸς γέφυρες, ὑπόγειοι σήραγγες καὶ ἐναέριοι σιδηροδρόμοι.

Μπροστὰ στὸ λιμάνι βρίσκεται σὲ νησάκι τὸ πελώριο ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας. Είναι δῶρο τῆς Γαλλίας καὶ μὲ ἰσχυρὸ ἠλεκτρικὸ προβολέα φωτίζει τὴν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ.

Τὸ ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας.

Στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἀνήκει καὶ ἡ χερσόνησος Ἀλάσκα. Βρίσκεται στὸ ΒΔ. ἄκρο τῆς Ἀμερικῆς καὶ κατοικεῖται ἀπὸ Ἑσκιμῶους καὶ ὀλίγους λευκοὺς. Ἔχει πλούσια ὀρυκτὰ προϊόντα: χρυσό, ἀσῆμι, γαιάνθρακες, χαλκὸ καὶ δασικά: ξυλεία. Ἀκόμη ἔχει καὶ ἀλιευτικά, κυρίως σολωμούς.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλάσκας μόλις φθάνουν τὶς 60.000.

Ἐρυθρόδερμος Ἀμερικῆς

4. ΜΕΞΙΚΟ

Τὸ Μεξικὸ εἶναι 15 φορές μεγαλύτερο σ' ἔκτασι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Βρίσκεται στὰ νότια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἓνα μεγάλο ὄροπέδιο. Ὑψηλότερα βουνά εἶναι ἡ Σιέρρα Μάντρε καὶ τὸ ἐνεργὸ ἡφαίστειο Ποποκατεπέτλ (βουνὸ ποῦ καπνίζει).

Ἄν καὶ ἀνήκει στὴν Τροπικὴ ζώνη, ἔχει κυρίως εὐκρατο κλίμα. Μόνο τὰ παράλια ἔχουν τροπικὸ. Στὸ ἐσωτερικὸ ὄροπέδιο πέφτουν λίγες βροχές. Ἐτσι ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν δάση. Μόνο μερικὰ φυτὰ μὲ παρκώδη κορμὸ καὶ φύλλα (κάκτος).

Τὸ ἔδαφος ὅμως αὐτὸ εἶναι κατάλληλο γιὰ λιβάδια. Καὶ πολλὰ κοπάδια ζοῦν ἐκεῖ.

Σε μερικά πάλι μέρη, πού 'ποτίζονται, καλλιεργούνται δημητριακά. Στά παράλια πού 'χουν θερμό κλίμα υπάρχουν τροπικά δάση. Καί καλλιεργούν έδω ξαχαροκάλαμο, βαμβάκι, καπνό, κακάο. Τό κλίμα όμως είναι άνθυγιεινό

‘Ο κυριώτερος πλούτος τοῦ Μεξικοῦ εἶναι τὸ ἀσήμι. Βγάζει τὸ περισσότερο στὸν κόσμον. Γι’ αὐτὸ τὸ Μεξικὸ τὸ λένε «χώρα τοῦ ἀργύρου». Ἐπίσης παράγει πολὺ πετρέλαιο.

Στὸ Μεξικὸ κατοικοῦσαν πολλοὶ καὶ πολιτισμένοι ἄνθρωποι, ὅταν οἱ Εὐρωπαῖοι ἀνεκάλυψαν τὴν Ἀμερικὴ (Ἀζτέκοι). Οἱ Ἰσπανοὶ κατακτηταὶ τοῦ Μεξικοῦ ἀνέμιχθησαν μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς. Ἔτσι σήμερα οἱ κάτοικοι εἶναι Ἰνδιάνοι, μιγάδες καὶ ὀλίγοι λευκοὶ (Ἰσπανοὶ)

Ἡ χώρα ἦταν ἰσπανικὴ ἀποικία. Τὸ 1823 ἐπανεστάτησε κι ἔγινε κράτος ἀνεξάρτητο. Εἶναι δημοκρατία καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 28 Πολιτεῖες (κράτη).

‘Ο πληθυσμὸς τοῦ Μεξικοῦ εἶναι περίπου 20 ἑκατομμύρια. Ὅλοι μιλοῦν Ἰσπανικὰ καὶ εἶναι Χριστιανοὶ (καθολικοὶ).

Πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας εἶναι ἡ πόλις **Μεξικό**. Βρίσκεται ψηλὰ σὲ ἐξαιρετικὴ τοποθεσία, μὲ γύρω λίμνες καὶ χιονοσκεπέσστα βουνὰ καὶ ἡφαίστεια.

Ἀξιόλογα λιμάνια τοῦ Μεξικοῦ εἶναι οἱ πόλεις: **Βέρα - Κρούζ**, **Ταμπίκο**, πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ, καὶ **Ἀκαπούλκο**, πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοὶ εἶναι οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ τῆς Β. Ἀμερικῆς ;
2. Ποιὲς εἶναι οἱ μεγαλύτερες λίμνες ;
3. Ποιὰ εἶναι τὰ κυριώτερα προϊόντα τοῦ Καναδά ;
4. Τί θαυμάζετε πρὸς τὸν Ἰνδιάνον πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς ;
5. Ποιὰ ζῶα τῆς Ἀμερικῆς δὲν ὑπάρχουν ἄλλου ;
6. Ποιὸς εἶναι ὁ ὀρυκτὸς πλούτος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ;
7. Τί ξέρετε γιὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Μεξικοῦ ;
8. Ποιὰ εἶναι τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τοῦ Μεξικοῦ ;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώσετε :

1. «Χώρα τοῦ σίτου» εἶναι — — .
2. «Βασίλισσα τοῦ σιδήρου» λέγεται — — .
3. Τὸ Μεξικὸ λέγεται «χώρα τοῦ — — .
4. Μισοιοπῆς σημαίνει — — .
5. — — σημαίνει «πράσινη χώρα».

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Β'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ κράτη Γουεταμάλα, Σαλβαδόρ, Νικαράγουα, Ὀνδούρα, Κόστα Ρίκα, Παναμᾶ καὶ ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ἀντίλλες ἢ Δυτικῆς Ἰνδίας.

1. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Τὸ ἔδαφος εἶναι ἡφαιστειογενὲς καὶ γι' αὐτὸ πολὺ εὐφορο. Τὸ κλίμα στὰ χαμηλὰ μέρη καὶ τὰ παράλια εἶναι θερμὸ, ὑγρὸ καὶ πολὺ ἀνθυγιεινόν.

Σπουδαιότερα προϊόντα εἶναι : καφές, ζαχαροκάλαμο, κακάο, μπανάνες, ἀραβόσιτος, καουτσούκ, πολύτιμη ξυλεία.

Οἱ κάτοικοι εἶναι περίπου ἑξ. ἑκατομμύρια μιγάδες καὶ Ἰνδιάνοι.

Κυριώτερες πόλεις εἶναι : Γουεταμάλα, Σὰν Σαλβαδόρ, Σὰν Χοσέ, Παναμᾶς.

Στὸν Παναμᾶ ὑπάρχει τὸ νεώτερο θαῦμα, ἡ διώρυξ, μήκους 80 περίπου χιλιομέτρων. Ἔτσι τὰ πλοῖα δὲν εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ κάμουν τὸ γύρο τῆς Ν. Ἀμερικῆς γιὰ νὰ πᾶνε ἀπὸ τὸν ἕνα ὠκεανὸ στὸν ἄλλο.

2. ΝΗΣΙΑ ΑΝΤΙΛΛΕΣ

Εἶναι πολλὰ μεγάλα καὶ μικρά νησιά πρὸς Α. τοῦ Μεξικανικοῦ Κόλπου. Ξεχωρίζουν σὲ Μεγάλες καὶ Μικρὲς Ἀντίλλες. Τὰ πρὶν ἀξιό-

— Πύργος στὴν Αἴτη

— Ναὸς στὸ Τροχίλλο

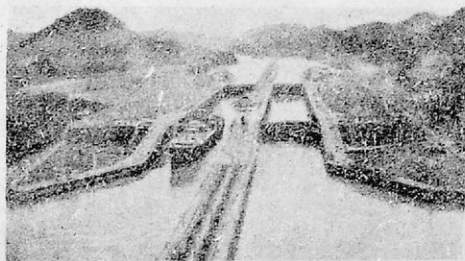
— Ἡ Ἀβάνα

λογα ἀπὸ τὰ νησιά αὐτὰ εἶναι: 1) ἡ Κούβα (τὸ μαργαριτάρι τῶν Ἀντιλλῶν). Εἶναι ἀνεξάρτητη δημοκρατία, μεγάλη ὅσο ἡ Ἑλλάδα. Εἶναι πολὺ εὐφορῇ. Παράγει πολὺ ζαχαροκάλαμο (ζάχαρι) καὶ ἐκλεκτὸ καπνὸ (ποῦρα Ἀβάνας), βαμβάκι, καφέ, πολύτιμη ξυλεία.

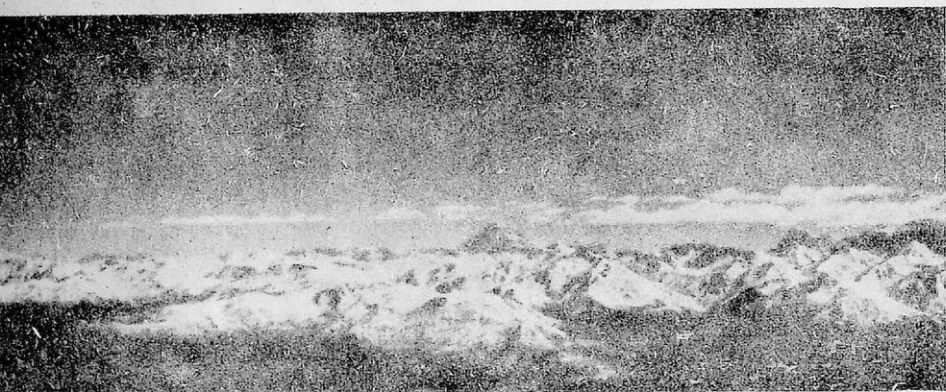
Τὴν Κούβα ἀνεκάλυψε ὁ Κολόμβος. Καὶ στὴν πρωτεύουσά της Ἀβάνα εἶναι ἐνταφιασμένο τὸ λείψανό του.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κούβας εἶναι Μαῦροι, μιγάδες καὶ λευκοί, ὅπως καὶ τῶν λοιπῶν Ἀντιλλῶν.

2) Ἡ Ἀϊτή, 3) ἡ Ζαμάϊκα, 4) τὸ Πόρτο-Ρίκο κλπ.

◁ Ἡ διώρυξ τοῦ Παναμᾶ

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Βρίσκεται πρὸς βορρᾶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ ἔχει ἑκτασι ὄση καὶ ἡ Αἴγυπτος. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι μόλις 4 ἑκατομμύρια κάτοικοι. Βενεζουέλα σημαίνει «Μικρὴ Βενετία». Ἡ χώρα ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἀπέραντες πεδιάδες χωρὶς δέντρα (λιάνος).

Παράγει κακάο, καφέ, ζαχαροκάλαμο, πετρέλαιο καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Καρακάς**. Ἄλλη πόλι εἶναι ἡ **Μαρακάϊμπο**. Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἰνδιάνοι, μιγάδες καὶ Ἴσπανοί.

2. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Εἶναι λίγο μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ Βενεζουέλα καὶ βρίσκεται στὰ νοτιοδυτικὰ τῆς.

Ἔχει πολλὰ δάση καὶ ἀρκετὲς πεδιάδες.

Παράγει σιτηρὰ, καπνὸ, καφέ, ζαχαροκάλαμο καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Ἐπίσης ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ πλατίνης.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Μπογκότα**.

Οἱ κάτοικοι εἶναι ὅπως καὶ τῆς Βενεζουέλας.

3. ΓΟΥΪΑΝΑ

Εἶναι ἀποικία τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ὁλλανδίας. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τὸ κατέχει ἡ Ἀγγλία καὶ τὸ λιγώτερο ἡ Γαλλία.

Ἔχει πολλὰ δάση καὶ σαβάνες. Τὸ κλίμα ἐδῶ εἶναι ἀνθυγιεινὸ.

Παράγει σιτηρά, καφέ, κακάο, ζαχαροκάλαμο, χρυσό, καουτσούκ.

Οι κάτοικοι είναι περίπου 600.000 Μαύροι, μιγάδες και λίγοι λευκοί.

Οι σπουδαιότερες πόλεις είναι η **Τζωρτζτάουν**, η **Παραμαρίμπο** και η **Καγιάν**.

4. ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Είναι το μεγαλύτερο κράτος της Ν. 'Αμερικής. "Έχει έκτασι 8ση περίπου και οι 'Ηνωμένες Πολιτείες της Βορείου, χωρίς την 'Αλάσκα.

Το βόρειο τμήμα της είναι πεδινό και το διαρρέει ο ποταμός **'Αμαζόνιος** με τους άπειροπληθείς παραποτάμους του. Οι μεγαλύτεροι είναι ο **Ρίο Νέγκρο** και ο **Μαντεΐρα**.

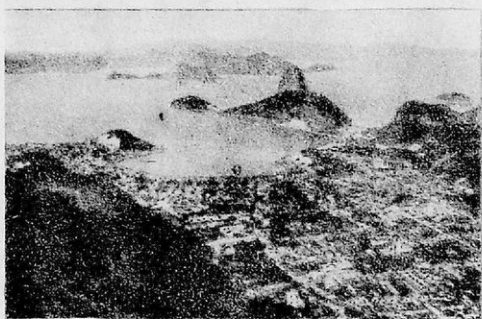
Το κλίμα στην πεδιάδα του 'Αμαζονίου είναι τροπικό με πολλές βροχές και πολύ άνθυγιινό. 'Υπάρχουν εδώ άπεραντα τροπικά δάση (σέλβας), αδιαπέραστα και άνεξερεύνητα ακόμη.

Πρός τα ΝΑ. της Βραζιλίας το έδαφος είναι όροπέδιο (Μάτο

Χιμποράζο
(Ίσημερινός) ➡

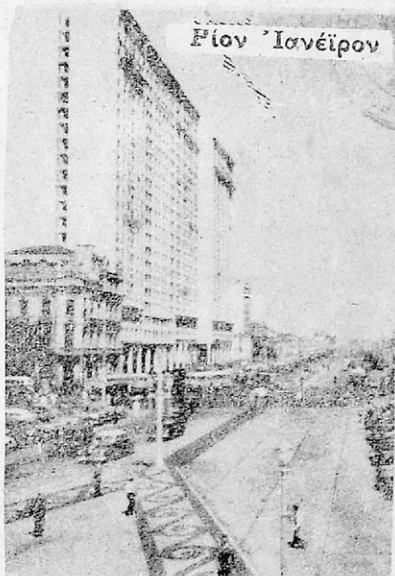

Ρίον 'Ιανέϊρον ➡

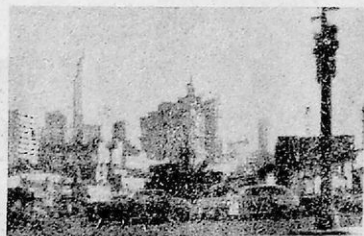

Ρίον 'Ιανέιρον, ή γραφικωτέρα πόλις του κόσμου

Ὁ Χριστὸς εὐλογῶν

Σάν Πάολο

Γκρόσο) με μερικά ψηλά βουνά. 'Απ' αυτά πηγάζει ο ποταμός Σάν Φραντζίσκο.

Στά παράλια ή βλάστησι είναι πλούσια με τροπικές καλλιέργειες. Στο έσωτερικό όμως του όροπεδίου οι βροχές είναι λίγες. 'Απέραντες σαβάνες υπάρχουν εκεί (λιάνος), κατάλληλες για κτηνοτροφία.

'Η Βραζιλία παράγει πλούσια προϊόντα. Το μεγαλύτερο και σπουδαιότερο είναι ο φημισμένος καφές Βραζιλίας. Παράγει όμως και καουτσούκ, ζαχαροκάλαμο, καπνό, κτηνοτροφικά. "Έχει τέλος και μεταλλεία χρυσοῦ, άδαμάντων και μαγγανίου.

Οι κάτοικοι είναι περίπου 50 εκατομμύρια. Οι περισσότεροι είναι Εύρωπαῖοι άποικοι και κυρίως Πορτογάλοι. 'Υπάρχουν όμως πολλοί Μαῦροι, μιγάδες και 'Ινδιάνοι ('Ερυθρόδερμοι). 'Επίσημη γλώσσα είναι ή Πορτογαλική.

'Η Βραζιλία είναι έλεύθερη δημοκρατία και άποτελείται από 20 Πολιτείες.

Πόλεις : Πρωτεύουσα είναι ή νέα πόλις Μπραζίλια και κυρίως-τερα πόλεις ό "Άγιος Παῦλος (3.150.000 κ.), τὸ Ρίο 'Ιανέϊρον (2.940.000 κ.) μία από τὰς ώρασιότερας πόλεις τοῦ κόσμου, ή Ρεσίφ (703.000 κ.), τὸ Σαίβαδὸρ (533.000 κ.) τὸ Μπέλο 'Οριζόντε (513.000 κ.) κ.ά

Στή Βραζιλία έχουν μεταναστεύσει και ζοῦν άρκετοί "Έλληνες.

5. ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Τριπλασία σε έκτασι από την 'Ελλάδα και με ένα εκατομμύριο κατοίκους, βρίσκεται στα ΝΔ. τής Βραζιλίας. "Έχει πρωτεύουσα την πόλι 'Ασουνθιόν (Κοίμησις τής Θεοτόκου).

'Η Παραγουάη έχει άνεπτυγμένη κτηνοτροφία και έξάγει δέρματα.

6. ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ

Είναι λίγο μεγαλύτερη από την 'Ελλάδα, με 2,5 εκατομμύρια κατοίκους. Βρίσκεται στο νότιο άκρο τής Βραζιλίας.

Παράγει δημητριακά. 'Αλλά κυρίως έχει καλή κτηνοτροφία βοδιών και προβάτων.

Οι κάτοικοι είναι πορτογαλικής και ισπανικής καταγωγής. 'Υπάρχουν όμως και πολλοί 'Ιταλοί άποικοι.

Πρωτεύουσα είναι ή Μοντεβίδεο, έμπορικό λιμάνι στις έκβολές του ποταμοῦ Ρίο ντε λα Πλάτα.

7. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Είναι το δεύτερο μεγάλο και αξιόλογο κράτος της Ν. 'Αμερικής. Είναι σχεδόν 20 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα, με πληθυσμό γύρω στα 15 εκατομμύρια κατοίκους.

Το έδαφός της είναι άπεραντες πεδιάδες (πάμπας) και προς Ν. έρημικες στέπες (Παταγωνία). Μόνο προς Δ. χωρίζεται από τη Χιλή με τις Κορδελλιέρες των Άνδεων, με ψηλότερη κορφή την Άκονκάγουα (7.000 μ.).

Είναι λοιπόν χώρα γεωργική και κτηνοτροφική και πλουσιωτάτη. Ποτίζεται από τον ποταμό Παράνα.

Παράγει πολύ σιτάρι, αραβόσιτο, βαμβάκι και μαλλιά, δέρματα, κρέατα (κονσέρβες και κατεψυγμένα), τυριά, βούτυρα.

Οί κάτοικοι είναι Ισπανικής καταγωγής. Υπάρχουν όμως και μιγάδες (Γκάουτσος), λίγοι Ινδιάνοι (Έρυθρόδερμοι) και αρκετοί Εύρωπαίοι μετανάσται. Επίσημη γλώσσα είναι ή Ισπανική.

Η Άργεντινή είναι ελεύθερη δημοκρατία, με πρωτεύουσα την ώρασιότατη πόλι και σπουδαίο έμπορικό λιμάνι Μπουένος Άϊρες (καλοί άνεμοι), στις έκβολές του ποταμού Ρίο ντε λα Πλάτα. Είναι ή μεγαλύτερα πόλις της Ν. Άμερικής.

Άλλες σπουδαίες πόλεις είναι ή Λα Πλάτα και ή Ροζάριο.

Η νότιος περιοχή της Άργεντινής λέγεται Παταγωνία. Είναι άχανεις και έρημες πεδιάδες, άδεντρες, άγονες και άνεμόδαρτες. Το κλίμα έδω είναι ψυχρό και δριμύ. Το καλοκαίρι πάλι κάνει πολλή ζέστη.

Σπάνιο ζώο της περιοχής αυτής είναι ή λάμα ή γκουανάκο, χρήσιμο γιά το κρέας και το δέρμα του. Έδω επίσης ζή ό πούμα (άμερικανικός λέων) και το σαρκοφάγο πουλι κόνδωρ.

Μπουένος Άϊρες

Το λάσσο

Οι κάτοικοι της Παταγωνίας είναι άγριοι Ίνδιανοι, πολύ ψηλοί, που ζουν από το κυνήγι.

Στο νότιο άκρο βρίσκεται το νησί Γή του Πυρός με τον πορθμό του Μαγγελάνου.

8. ΧΙΛΗ

Είναι η δυτική παραλιακή χώρα μετά τις Κορδελλιέρες των Άνδεων. Είναι στενή σε πλάτος και πολύ μεγάλη σε μήκος (5 και πλέον φορές το μήκος της Ελλάδος).

Έχει έκταση 8ση και η Μικρά Άσία, με πληθυσμό περίπου 5 εκατομμύρια κατοίκους.

Το κεντρικό τμήμα της είναι πλούσιο σε καλλιέργειες και το βόρειο σε μεταλλεία χρυσού, χαλκού και νίτρου (λίπασμα).

Είναι το τρίτο σπουδαίο κράτος της Ν. Αμερικής.

Πρωτεύουσα είναι η Σαντιάγο. Άλλη πόλις είναι η Βαλπαράϊζο.

Οι κάτοικοι είναι κυρίως Ισπανικής καταγωγής.

9. ΒΟΛΙΒΙΑ

Είναι ελεύθερο κράτος στο κέντρο της Ν. Αμερικής. Είναι μεγάλο όσο και η Αβησσυνία, με 3 εκατομμύρια περίπου κατοίκους.

Έδω ψηλά στις Άνδεις βρίσκεται η λίμνη Τιτικάκα.

Κύριο προϊόν της χώρας είναι το άσήμι.

Πρωτεύουσα έχει την Λαπάζ.

10. ΠΕΡΟΥ

Βρίσκεται προς Β. της Χιλής και στα παράλια του Ειρηνικού Ωκεανού.

Είναι μεγάλο όσο περίπου και η Βολιβία, με 8 εκατομμύρια κατοίκους.

Παράγει καουτσούκ, έκλεκτη ξυλεία, κτηνοτροφικά προϊόντα και νίτρο (γκουανό).

Οι κάτοικοι είναι Ίνδιανοι, μιγάδες και Ισπανοί. Κάποτε έδω είχαν αξιόλογο πολιτισμό (οί Ίνκας).

Πρωτεύουσα του κράτους είναι η Λίμα, έμπορική πόλις.

11. ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

Πρὸς Ν. τῆς Κολομβίας βρίσκεται ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ, μὲ 3 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Εἶναι τρεῖς φορές ὅμως μεγαλύτερη ἀπ' τὴν πατρίδα μας.

Ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γλυκὸ κλίμα καὶ φυσικὲς καλλονές.

Παράγει καουτσούκ, ζαχαροκάλαμο, κακάο, ἀραβόσιτο, χρυσὸ καὶ πετρέλαιο.

Οἱ κάτοικοι εἶναι ἰσπανικῆς καταγωγῆς καὶ Ἰνδιάνοι.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις Κουῖτο, σὲ θαυμασία κοιλάδα τῶν Ἄνδεων. Ἐδῶ πλησίον ὑψώνεται μεγαλόπρεπα ἡ κορυφή Χιμποράξο καὶ τὸ ἐνεργὸ καὶ χιονισμένο ἡφαίστειο Κοτοπάξι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποῦ βγαίνει ὁ περισσότερος καφές ;
2. Ποιοὶ οἱ σπουδαιότεροι παραπτόταμοι τοῦ Ἀμαζονίου ;
3. Ποιὰ τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἀργεντινῆς ;
4. Τί ξέρετε γιὰ τὴν Παταγωνία ;
5. Ποιὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερο κράτος τῆς Ν. Ἀμερικῆς ;
6. Ποιὰ εἶναι ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῶν Ἄνδεων ;
7. Ποιὸς ἀρχαῖος λαὸς τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἀνέπτυξε πολιτισμὸ ;

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώσετε :

1. Βενεζουέλα σημαίνει «μικρὴ — —».
2. «Μαργαριτάρι τῶν Ἀντιλλῶν» λέγεται ἡ — —
3. Οἱ πεδιάδες τῆς Ἀργεντινῆς λέγονται — —
4. Πρωτεύουσα τῆς Χιλῆς εἶναι ἡ — —

Διαγράψετε ὅ,τι δὲν ταιριάζει :

1. Πρωτεύουσα τῆς Κολομβίας εἶναι ἡ (Κουῖτο - Μπογκότα).
2. Τὰ τροπικὰ δάση τοῦ Ἀμαζονίου λέγονται (σέλβας - λιάνος).
3. Τὸ Κοτοπάξι εἶναι (ἡφαίστειο - κράτος).
4. Ὁ ἀμερικανικὸς λέων λέγεται (γιαγκουαρ - πούμα).
5. Ἡ πόλις Πραιτώρια βρίσκεται στὴν (Ἀσία - Ἀφρική - Αὐστραλία - Ἀμερική).
6. Ὁ ποταμὸς Μώρραιη βρίσκεται στὴν (Ἀσία - Ἀφρική - Αὐστραλία - Ἀμερική).
7. Τὸ νησί Κεϋλάνη ἀνήκει στὴν (Ἀσία - Ἀφρική - Αὐστραλία - Ἀμερική).
8. Ἡ λίμνη Ὀντάριο βρίσκεται στὴν (Ἀσία - Ἀφρική - Αὐστραλία - Ἀμερική).

Χώραι	Έκτασις	Πληθυσμός	Πρωτεύουσα	Κάτοικοι
Καναδάς	10.012.893	17.606.000	Όττάβα	200.000
Ήνωμ. Πολιτ.	9.248.455	181.306.000	Ουάσιγκτων	830.000
Μεξικόν	<u>1.976.969</u>	<u>34.530.000</u>	Μεξικόν	<u>3.302.000</u>
Νικαράγουα	148.577	1.458.000	Μανάγκουα	140.000
Κούβα	114.935	6.727.000	Άβάνα	900.000
Όνδούρας	112.390	1.928.000	Τεγκουσιγκάλπα	60.000
Γουατεμάλα	109.309	3.689.000	Γουατεμάλα	225.000
Παναμάς	74.284	1.061.000	Παναμάς	146.000
Κόστα - Ρίκα	60.894	1.138.000	Σάν Ζοζέ	90.000
Άγ. Δομίνικος	50.265	2.989.000	Τρουχίλλο	180.000
Αϊτή	27.856	3.590.000	Πόρτο Πρένς	400.000
Βρετ. Όνδούρας	23.054	94.000	Βελίζ	27.000
Σάν Σαλβαδόρ	21.473	2.562.000	Σάν Σαλβαδόρ	160.000
Άργεντινή	2.807.819	20.882.000	Μπουένος Άϊρες	3.750.000
Βολιβία	1.087.426	3.570.000	Λά Πάζ	300.000
Βραζιλία	8.515.143	65.979.000	Μπραζιλία	
Χιλή	741.776	7.582.000	Σαντιάγο	1.628.000
Κολομβία	1.138.554	14.244.000	Μπογκότα	1.045.000
Ίσημερινός	275.058	4.185.000	Κίτο	211.000
Γουιάνα Βρετ.	209.970	576.000	Πόλις Γεωργίου	115.000
» Γαλλ.	90.132	32.000	Καγέννη	12.000
Παραγουάη	406.630	1.789.000	Άσσοανθιόν	125.000
Περου	1.320.000	10.686.000	Λίμα	1.186.000
Ούρουγουάη	186.898	2.776.000	Μοντεβιδεο	950.000
Βενεζουέλα	911.939	6.602.000	Καρακάς	1.189.000

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

Νέα Υόρκη (Η.Π.)	7.887.000	Μόντρεαλ (Καναδάς)	1.172.000
Σικάγο (Η.Π.)	3.811.000	Μποκότα (Κολομβία)	1.045.000
Μπουένος Άϊρες (Άργ.)	3.750.000	Κλήβελαντ (Η.Π.)	952.000
Μεξικόν (Μεξικόν)	3.302.000	Χούστον (Η.Π.)	950.000
Σάν Πάολο (Βραζιλ.)	3.149.000	Μοντεβιδεο (Ούρουγ.)	950.000
Ριο Ίανέιρο (Βραζ.)	2.940.000	Άβάνα (Κούβα)	900.000
Λός Άντζελες (Η.Π.)	2.472.000	Άγ. Λουδοβίκος (Η.Π.)	870.000
Φιλαδέλφεια (Η.Π.)	2.183.000	Ουάσιγκτων (Η.Π.)	830.000
Ντετρόιτ (Η.Π.)	1.915.000	Σάν Φραγκίσκο (Η.Π.)	790.000
Σαντιάγο (Χιλή)	1.628.000	Μιλγουόκη (Η.Π.)	766.000
Βαλτιμόρη (Η.Π.)	1.455.000	Βοστώνη (Η.Π.)	743.000
Καρακάς (Βενεζουέλα)	1.189.000	Ρεσίφ (Βραζιλία)	703.000
Λίμα (Περου)	1.186.000	Πίτσμπουργκ (Η.Π.)	686.000
		Τορόντο (Καναδάς)	685.000

ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ

Άγκονκάγκουα (Αργεντινή)...	7.010
Τουμπουκάτο (Χιλή)	6.800
Χιμπορόζο (Ισημερινός)	6.272
Μακ - Κίνλεϋ (Αλάσκα)	6.180
Όριζάμπτα (Μεξικό)	5.700
Βίτενυ (Καλλιφόρν.)	4.570

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ

Άμαζόνιος (Βραζιλία)	6.276
Μισσούρι (Η.Π.)	4.342
Μάκενζι (Καναδάς)	4.022
Μισσισιπιής (Η.Π.)	3.860
Άγ. Λαυρέντιος (Καν.-Η.Π.)	3.860
Γιούκον »	3.256
Παράνας (Βραζιλία)	3.298
Ρίο Γκράντε (Μεξ.)	2.880
Όρενόκος	2.735
Άρκάνσας (Η.Π.)	2.320
Κολοράδο (Η.Π.)	2.240
Παραγουάης (Βραζ.)	2.092
Όχιο (Η.Π.)	2.090
Κολούμπια (Η.Π.)	1.920
Ούρουγουάης (Βραζ.)	1.610

ΑΙ ΜΑΓΑΛΑΙ ΛΙΜΝΑΙ

Σουπέρριον (Η.Π.-Καναδάς)	82.732
Γιούρον »	59.960
Μίτσιγκαν »	57.840
Τών Άρκτων (Καναδάς)	31.200
Τών Σκλάβων »	29.042
Έριέ (Καναδάς-Η.Π.)	25.844
Βίννιπεγκ (Καναδάς)	24.435
Όντάριο (Καναδ.-Η.Π.)	19.604
Νικαράγουα (Νικαρ.)	8.060
Άταμπάσκα (Καναδάς)	7.951
Μαρακάμπο (Βενεζ.)	6.300
Βίννιπέγκοσις (Καναδ.)	5.425
Τιτικάκα (Βολιβία)	3.200
Μανιτόμπα (Καναδάς)	4.724

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΜΕΡΟΣ 1ον

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ἡ Γῆ	σελ. 5	Ἀτμόσφαιρα	» 24
Κύκλοι - Πλάτος - Μῆκος	» 9	Υγρασία - Κλίμα	» 27

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ξηρά - Θάλασσα	» 19	Φυλαί - Ὁρησκείαι	» 31
----------------	------	-------------------	------

ΜΕΡΟΣ 2ον

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΑΣΙΑ

Τουρκία	σελ. 37	Κογκό	σελ. 96
Κύπρος	» 41	Νοτιοαφρικ.	» 98
Συρία - Παλαιστίνη	» 43	Μοζαμβίκη	» 101
Μεσοποταμία	» 45	Ἀνατολική Ἀφρική	» 102
Ἀραβία	» 46	Νῆσοι Ἀφρικής	» 106
Περσία	» 48		
Ἀφγανιστάν - Ὑπερκαυκ.	» 50		
Ἰνδία	» 52		
Ἰνδοκίνα	» 58		
Ἰνδονησία	» 62		
Κίνα	» 63		
Μαντζουρία - Μογγολία	» 67		
Θιβέτ - Κορέα	» 67		
Ἰαπωνία	» 68		
Σιβηρία	» 72		

ΑΦΡΙΚΗ

Αἴγυπτος	» 82	Καναδᾶς	» 125
Λιβύη - Β. Ἀφρική	» 87	Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	» 130
Σουδάν	» 93	Μεξικό	» 137
		Κεντρική Ἀμερική	» 139
		Βενεζουέλα - Κολομβ.	» 141
		Βραζιλία	» 143
		Παραγουάη - Οὐρουγ.	» 145
		Ἀργεντινή	» 146
		Χιλή, Βολιβία, Περού	» 147
		Ἰσημερινός	» 148
		Στατιστικ. Πίνακες	» 149
		Περιεχόμενα	» 151

Εἰμὴ λιαν. πωλήσεως δρχ.16